

مركز الخدمات والأبحاث الثقافية

صندوق البريد ٥٠٨٣ / ١٤

بيروت - لبنان

(٤١ / ٨)

سلسلة فهارس المكتبات الخطية النادرة

فهرست المخطوطات العربية

وارسو - بولندا

تصنيف

دميسكي

وارسو ١٩٦٤

ZAKŁAD ORIENTALISTYKI
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KATALOG
RĘKOPISÓW ORIENTALNYCH
ZE ZBIORÓW POLSKICH

Pod redakcją

STEFANA STRELCYNA

Przy współudziale

MARIANA LEWICKIEGO I ANANIASZA ZAJĄCZKOWSKIEGO

TOM V

Część 1

WARSZAWA 1964

**KATALOG RĘKOPISÓW ORIENTALNYCH
ZE ZBIORÓW POLSKICH**

**CATALOGUE DES MANUSCRITS ORIENTAUX
DES COLLECTIONS POLONAISES**

ZAKŁAD ORIENTALISTYKI
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KATALOG RĘKOPISÓW ARABSKICH

Opracował

WOJCIECH DEMBSKI

pod redakcją

Ananiasza Zajączkowskiego

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

ZAKŁAD ORIENTALISTYKI
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

CATALOGUE
DES MANUSCRITS ORIENTAUX
DES COLLECTIONS POLONAISES

Sous la direction de

STEFAN STRELCYN

avec la collaboration de

MARIAN LEWICKI ET ANANIASZ ZAJACZKOWSKI

TOME V

Première partie

WARSZAWA 1964

ZAKŁAD ORIENTALISTYKI
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

CATALOGUE
DES MANUSCRITS ARABES

par

WOJCIECH DEMBSKI

sous la direction de

Ananiasz Zajaczkowski

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

Opisy wstępne rękopisów przygotowali:

I, X (1), XIV, XVII (1-3), XXIII — J. Bielawski;
XXV — R. Kohnowa; XXI (1-56) — E. Szymański;
II, IV (9), XI, XII — A. Zajączkowski; III
(1-17, 19-31, 35-82), IV (3,4,7,8), V, VI (30-52), VII, VIII (2), IX — A. Czapkiewicz, J. Kaja,
W. Kubiak, T. Michalska, M. Opozda-Czapkiewicz,
M. Weigt-Kubiakowa

Copyright

by Państwowe Wydawnictwo Naukowe

Warszawa 1964

Printed in Poland

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE — WARSZAWA 1964

Wydanie pierwsze. Nakład 750 + 150 Ark. druk. 15,5. Ark. wyd. 15
Papier druk. sat. III kl., 80 g 70x100 Oddano do składania w kwietniu 1962
Podpisano do druku w sierpniu 1964. Druk ukończono we wrześniu 1964
Zam. Nr 680/62. Z-12. Cena zł 60.—

DRUKARNIA IM. REWOLUCJI PAŹDZIERNIKOWEJ. WARSZAWA

SPIS RZECZY

Wykaz skrótów	8
Bibliografia	9
Wstęp	11
I. Biblioteka PAN w Gdańsku	15
II. Biblioteka PAN w Kórniku	18
III. Archiwum O.O. Reformatów w Krakowie	18
IV. Biblioteka Jagiellońska w Krakowie	54
V. Biblioteka PAN w Krakowie	58
VI. Katedra Filologii Orientalnej U J w Krakowie	60
VII. Muzeum Narodowe (Oddział Czartoryskich) w Krakowie	84
VIII. Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Krakowie	86
IX. Zbiory Prywatne w Krakowie	87
X. Biblioteka Uniwersytetu Poznańskiego	89
XI. Publiczna Biblioteka Miejska w Poznaniu	90
XII. Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Poznaniu	91
XIII. Biblioteka Główna Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu	92
XIV. Zbiory Prywatne w Toruniu	94
XV. Biblioteka Narodowa w Warszawie	94
XVI. Biblioteka Publiczna w Warszawie	98
XVII. Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego	100
XVIII. Katedra Semiotyki Uniwersytetu Warszawskiego	103
XIX. Katedra Turkologii Uniwersytetu Warszawskiego	103
XX. Muzeum Narodowe w Warszawie	105
XXI. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne w Warszawie	106
XXII. Zakład Orientalistyki PAN w Warszawie	159
XXIII. Zbiory Prywatne w Warszawie	160
XXIV. Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego	161
XXV. Biblioteka zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu	199
Indeksy	202

WYKAZ SKRÓTÓW

Burzyński	—	Teka po O. Burzyńskim	ochr.	—	ochronna
cm	—	centymetr	por.	—	porównaj
cz.	—	część	r.	—	rok
h.	—	hidźra	r ^o	—	recto
inw.	—	inwentarz	s.	—	strona
j.	—	język, języki	ss.	—	strony
k.	—	karta, karty	sygn.	—	sygnatura
l. c.	—	loco citato	t.	—	tom
n. e.	—	naszej ery	v ^o	—	verso
nlb.	—	nieliczbowany	w.	—	wiek
nr	—	numer	zm.	—	zmarł

Uwaga: Wykaz skrótów specjalnych stosowanych w indeksach, por. s. 442 uwaga*.

BIBLIOGRAFIA

- Ahlwardt = Ahlwardt W., *Verzeichnis der arabischen Handschriften*. Bd. 1—10. Berlin 1887—89 (Die Handschriftenverzeichnisse der Königl. Bibliothek zu Berlin 7—9, 16—22).
- Brockelmann = Brockelmann C., *Verzeichnis von Arabischen, Persischen, Türkischen und Hebräischen Handschriften der Stadtbibliothek zu Breslau*. Berlin 1903.
- Czubek J., *Katalog rękopisów Akademii Umiejętności w Krakowie*. Kraków 1906. Dodatek I. Kraków 1912.
- E. I. = *Enzyklopaedie des Islām*. Hrsg. von M. th. Houtsma... Leiden, Leipzig 1913.
- GAL = Brockelmann C., *Geschichte der arabischen Literatur*. Bd. 1, 2. Weimar (Berlin) 1898—1902. S. = Supplementband (I—III). Leiden 1937—1942.
- Günther = Günther O., *Katalog der Handschriften der Danziger Stadtbibliothek*. Teil 3. Danzig 1909.
- H. H. = *Ḥāḡḡi Ḥalifa — Kaṣf az-zunūn...* *Lexicon bibliographicum et encyclopaedicum*. Ed. ... G. Flügel 1—7. Leipzig, London 1835—58.
- Inwentarz rękopisów Biblioteki Jagiellońskiej nr 4175—6000*. Kraków 1938.
- Kętrzyński = Kętrzyński W., *Katalog rękopisów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich*. T. I. Lwów 1881. T. II. Lwów 1886. T. III. Lwów 1898.
- Kohnowa R., *Zbiory rękopisów wschodnich w bibliotekach wrocławskich*. „Przegląd Orientalistyczny” nr 3 (11) 1954.
- Maṣāḥir ‘ulamā’ al-amṣār = Ibn Ḥibbān al-Bustī, *Die berühmten Traditionarier der islamischen Länder*, hrsg. von Fleischhammer M., Wiesbaden 1959.
- Motyliński = Motyliński A. de C., *Bibliographie du Mzāb*. „Bulletin de Correspondance Africaine” III, 1855.
- Reychman, jęz. or. = Reychman J., *Znajomość i nauczanie języków orientalnych w Polsce XVIII wieku*. Wrocław 1950.
- Richter = Richter G., *Verzeichnis der orientalischen Handschriften der Staats- und Universitäts-Bibliothek Breslau*. Leipzig 1933.
- de Slane = Slane, W. Baron Mac Guckin de, *Bibliothèque Nationale. Catalogue des manuscrits arabes*. Paris 1883—95.
- Sosnowski M. E. i Kurtzman L., *Katalog Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu*. T. I. Poznań 1885.
- Vajda G., *Index général des manuscrits arabes musulmans de la Bibliothèque Nationale de Paris*. Paris 1953.
- Wislocki = Wislocki W., *Katalog rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Kraków 1877—81.

WSTĘP

Katalog rękopisów arabskich, który pierwotnie stanowić miał jedną całość wraz z Katalogiem rękopisów tureckich i perskich,¹ ukazuje się oddzielnie jako pierwsza część tomu V *Katalogu rękopisów orientalnych ze zbiorów polskich*. Rękopisy perskie i tureckie wejdą w skład drugiej części tegoż tomu. Kilka przyczyn wpłynęło na wyodrębnienie rękopisów arabskich. Jedną z ważniejszych był niewątpliwie fakt, że podczas prac kodyfikacyjnych ilość rękopisów arabskich okazała się znacznie większa niż to pierwotnie przewidywano, opierając się na wynikach ankiety sporządzonej i rozesłanej do wszystkich archiwów, muzeów i bibliotek w Polsce przez Komisję do Spraw Katalogu powołaną w 1951 r. przez Radę Naukową Instytutu Orientalistycznego Uniwersytetu Warszawskiego². Z drugiej strony wydało się rzeczą celową wyodrębnić rękopisy arabskie także ze względu na ich zawartość treściową: rękopisy arabskie różnią się bowiem znacznie, jeśli chodzi o ich treść, od rękopisów perskich i tureckich. Te ostatnie (jak wstępnie określa je redaktor tomu) zawierają bowiem z małymi wyjątkami dzieła o charakterze par excellence literackim, te zaś stanowią raczej rzadkość wśród rękopisów arabskich znajdujących się aktualnie w zbiorach polskich, względnie nie przedstawiają większej wartości. Wśród rękopisów arabskich przeważają natomiast dzieła o charakterze religijnym (rękopisy Koranu i jego fragmentów, modlitewniki, traktaty o charakterze teologiczno-dydaktycznym), prawniczym, historycznym, gramatycznym oraz amulety o przeznaczeniu magicznym.

Znajdujące się w Polsce rękopisy arabskie ani liczebnie, ani też pod względem wartości treściowej, nie mogą równać się ze zbiorami dokumentów i rękopisów tureckich czy hebrajskich. Przechowywane w polskich bibliotekach i archiwach turcica świadczą o istnieniu między Polską a Turcją bezpośrednich kontaktów politycznych, pokojowych i wojennych oraz kontaktów gospodarczych i kulturalnych, szczególnie żywych na terenach pogranicznych. Zbiory rękopisów hebrajskich, podobnie jak i mniejsze liczebnie zbiory rękopisów ormiańskich, są w prze-

¹ Por. S. Strelcyn, Słowo Wstępne do I tomu *Katalogu rękopisów orientalnych ze zbiorów polskich; Katalog dokumentów tureckich*. Cz. I, Warszawa 1959, s. 9.

² Por. S. Strelcyn, *Katalog rękopisów orientalnych*. „Przegląd Orientalistyczny” nr 1 (5), 1953, s. 48.

ważającej większości wynikiem kulturalnej działalności Żydów czy Ormian polskich. W tym zestawieniu wydaje się, że rękopisy arabskie znalazły się w bibliotekach, archiwach i muzeach polskich niejako przypadkiem. Nie można ich w żadnym razie porównać, zwłaszcza pod względem wartości, z europejskimi kolekcjami rękopisów arabskich we Francji, Wielkiej Brytanii czy w Niemczech, co bynajmniej nie oznacza, że zbiory polskie nie przedstawiają większego znaczenia dla studiów arabistycznych. Przeciwnie mają one swoją niezaprzeczną wartość.

Brak dokumentacji dotyczącej proveniencji większości tych rękopisów nie pozwala dokładnie prześledzić drogi, którą dotarły one do Polski. Z konieczności więc poniższe uwagi mieć będą charakter bardzo ogólny i ograniczą się do wskazania tylko tych elementów, które można ustalić w oparciu o analizę rękopisów zawartych w niniejszym Katalogu³. Poważna część rękopisów arabskich pochodzi z terytorium dawnego Imperium Osmańskiego. Podobnie jak rękopisy i dokumenty tureckie świadczą więc one o ożywionych stosunkach polsko-tureckich. Jako przykład wymienić tu można znajdujący się w zbiorach Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu rękopis arabski zdobyty w 1683 r. w namiocie Kara Mustafa w czasie wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń⁴.

Kontakty polsko-tureckie wywołały w XVII i XVIII w. duże zainteresowanie Wschodem, stanowiące pewnego rodzaju modę w snobistycznych ośrodkach magnaterii polskiej⁵. Ponieważ jednak zainteresowania orientalne w Polsce zwracały się głównie ku Turcji i kulturze tureckiej, przeto rękopisy arabskie, nabywane sporadycznie także za granicą, np. we Francji, stanowią w zbiorach magnackich (np. Ossolineum, zbiory Czartoryskich, Potockich, Raczyńskich) element raczej drugorzędny.

Pewna, niewielka zresztą, ilość rękopisów arabskich łączy się z bezpośrednimi kontaktami Polaków z krajami arabskimi. I tak w Muzeum Narodowym w Krakowie (Oddział Czartoryskich) znajduje się rękopis po J. Sulkowskim⁶, który brał udział w ekspedycji Napoleona na Egipt i którego zainteresowania orientalne w połączeniu ze znajomością języków orientalnych pozwoliły mu wejść w skład powołanej w 1798 r. francuskiej komisji obarczonej zadaniem sporządzenia słownika arabsko-francuskiego⁷. Szereg rękopisów łączy się również z nazwiskiem

³ Uwagi poniższe nie dotyczą proveniencji rękopisów znajdujących się w Bibliotece Uniwersytetu Wrocławskiego, których omówienie znajdzie czytelnik w katalogach C. Brockelmann, *Verzeichnis von Arabischen, Turkischen und Hebräischen Handschriften der Stadtbibliothek zu Breslau*. Berlin 1903 i G. Richtera, *Verzeichnis der orientalischen Handschriften der Staat- und Universitätsbibliothek*. Breslau — Leipzig 1933.

⁴ Por. W. Kętrzyński, *Katalog rękopisów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich*. T. III. Lwów 1898, s. 424.

⁵ O orientalizmie w Polsce por. J. Reychman, *Znajomość i nauczanie języków orientalnych w Polsce XVIII wieku*. Wrocław 1950, s. 93—145.

⁶ Por. *infra*, s. 84.

⁷ Por. J. Reychman, *op. cit.*, s. 144.

Prospera Burzyńskiego, reformaty, który w końcu XVIII w. i początkach XIX w. prowadził w Egipcie pracę misyjną jako przeor klasztoru misjonarzy-reformatów w Kairze⁸. Pominąwszy przechowywany w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Krakowie zbiór ewangelii na wszystkie niedziele i święta⁹, którym wg rękopiśmiennej adnotacji Tarnowskiego O. Burzyński posługiwał się w czasie swej pracy misyjnej w Egipcie, pozostawił on znaczną liczbę kazań znajdujących się obecnie w Archiwum OO. Reformatów w Krakowie¹⁰. Kazania te, z których jedno pisane jest alfabetem łacińskim na podstawie prymitywnej transkrypcji włoskiej, pozostałe zaś — pismem arabskim, są niewątpliwie jego autorstwa. Świadczy o tym tekst pełen błędów ortograficznych, gramatycznych i polonizmów w składni.

W zachowanych zbiorach rękopisów arabskich brak jest prawie w zupełności zespołów, które świadczyłyby o prowadzonych przez jakąś jednostkę lub instytucję próbach świadomego i celowego ich gromadzenia. Skromne próby w tej dziedzinie podjęła tylko Krakowska Akademia Umiejętności, w której zbiorach wchodzących obecnie w skład Biblioteki PAN w Krakowie znajduje się kilka rękopisów zakupionych — jak wynika z odręcznych adnotacji — w Kairze z funduszy PAU przez T. Smoleńskiego. Podobną inicjatywę podjęła również w latach międzywojennych Biblioteka Narodowa w Warszawie; nabytki te w większości uległy jednak zniszczeniu lub zaginęły w czasie wojny. Są to chyba jedyne w Polsce próby świadomego gromadzenia zbiorów arabistycznych w latach poprzedzających II wojnę światową.

Z nabytków okresu powojennego pewne zainteresowanie wzbudzać mogą rękopisy magiczne zakupione przez Polskie Towarzystwo Orientalistyczne. Rękopisy te znalazły się w Polsce w czasie ostatniej wojny, prawdopodobnie przyniesione przez trudnych do bliższego zidentyfikowania żołnierzy muzułmańskich. Z językowego punktu widzenia zawierają one szereg błędów, ich stan zachowania przedstawia również wiele do życzenia¹¹. Szczególnie interesujący jest fakt, że pisane są one magrebińskim *nashī* (udział żołnierzy pochodzenia magrebińskiego w armii niemieckiej nie został stwierdzony), a jeden z tych rękopisów wspomina o 'Utmān b. Fūdī (Usmanu bi Foduye), którego nazwisko łączy się z terytorium Adamawa położonym w Afryce Zachodniej¹².

Rękopisy arabskie w Polsce nie stanowiły nigdy zwartej całości w obrębie jednego zbioru. Nie posiadały też one jednego katalogu opracowanego z orientalistycznego punktu widzenia, lecz wchodziły w skład katalogów ogólnych opracowywanych przez poszczególne biblioteki. Wykaz tych katalogów znajdzie czytelnik

⁸ Por. J. Reychman, *op. cit.*, s. 39 oraz *infra*, s. 18—54.

⁹ Por. *infra*, s. 60—61.

¹⁰ Por. *infra*, s. 18—54.

¹¹ Por. *infra*, s. 106—151 oraz notatka na s. 106.

¹² Por. *Encyclopédie de l'Islam*. Nouvelle Edition. Leiden—Paris 1954. T. I, s. 183 i następne sub Adamawa oraz *infra*, s. 123.

we Wstępie do I tomu *Katalogu rękopisów orientalnych ze zbiorów polskich*¹³ oraz w referencjach do poszczególnych rękopisów, nie wydaje się więc celowe podawanie ich tutaj.

Na zakończenie pragnę wyrazić swe serdeczne podziękowanie prof. S. Strelcy-nowi za pomoc i radę, których mi nie szczędził, prof. A. Zajączkowskiemu, redaktorowi niniejszego tomu pracy, za opiekę nad nią oraz mgr Z. Dubińskiej, pracownikowi Zakładu Orientalistyki PAN, za jej duży wkład w techniczno-redakcyjne przygotowanie niniejszego Katalogu do druku.

Wojciech Dembski

¹³ Por. S. Strelcyn, Słowo Wstępne do I tomu *Katalogu rękopisów orientalnych ze zbiorów Polskich; Katalog dokumentów tureckich*. Cz. I. Warszawa 1959, s. 10–12.

I

BIBLIOTEKA PAN W GDAŃSKU

1

Sygn. 2342 (XIq 129)

Koran

J. arabski. 1599/1600 r. Papier orientalny. Cm 30,5×23. Kart 165. 18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Tytuły sur (*sūra*)* czerwone i złote. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

Koran.

Bibliografia: Günther, s. 266.

U w a g i: a) części Koranu (*ğuz'*, pl. *ağzā'*) oznaczone na marginesach pstrymi rozetkami w kolorach czerwonym, zielonym i żółtym;

b) na marginesach francuskie tłumaczenia sur oraz komentarze w j. francuskim, hiszpańskim i łacińskim, pisane różnymi rękami;

c) (k. 1r°) — napis: *E. Hubert d'Orleans medicin ord^{re} chez le Roy lecteur de sa Ma^{te} en langue Arabique a apporté cet Alcoran de Marroque en Affricque*, dalej zwrot arabski: *أتوا البيوت من أبوابها*, niżej zaś alfabet arabski w czterech wierszach zatytułowany: *Solares, Lunares, Radicales, Serviles*;

d) (k. 1v°) — notatka: *Ebna Anā Cordonez a fait une interpretation de l'Alcoran*, niżej napis w j. arabskim: *قال الشيخ الامام ذوالمذاهب السنية والفنونات الربية ابو العباس احمد بن محمد بن عيسى اليربوسى عرف بزروق الفاسى رحمه الله و نفعنا به* zawierający nazwisko mistyka magrebińskiego Abu' l-'Abbās Aḥmad b. Muḥammad b. 'Isā al-Barnūsi Zarrūq al-Fāsi;

e) (k. 8r°—10r°) — spis sur pisany inną ręką;

f) (k. 11 v°) — u góry notatka: *Cy commence l'Alcoran ou Legende du faulx prophète Mahmed*;

g) (k. 155 v°) — notatka: *Ce livre est a E. Hubert d'Orleans medicin de Roy*, niżej napis arabski: *بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على سيدنا محمد عمل المصحف المبارك من*

* Ponieważ wyraz „sura” jako termin techniczny na oznaczenie rozdziału Koranu powszechnie jest używany w j. polskim, w dalszych częściach Katalogu występuje w formie spolszczonej. (Przyp. red.)

كتاب الله على يد العبد الفقير الضعيف الراجي عفو مولاه محمد بن الحسين الدرعي من قرية تافيلت في تاريخ رمضان عام ثمانية و الف

zawierający nazwisko kopisty: Muḥammad b. al-Ḥusayn ad-Dar'i z miejscowości Tāfīlt (?) oraz datę ukończenia kopii 1008 h. = 1599/1600 r. n. e.

h) na wewnętrznej stronie okładki tylnej napis: *Emptus in Usum Bibliothecae Gymnasii Gedanensis Ao. Christi 1643 VI Martii.*

2

Sygn. 2343 (XI 93)

Koran

J. arabski. 1639 r. Papier orientalny. Cm 29×20. Kart 325. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī* wokalizowane. Tytuły sur, interpunkcja oraz ramki (do k. 68) czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanymi rozetami i resztką klapy.

Koran.

Bibliografia: Günther, s. 266.

U w a g i: a) pierwsze dwie strony rękopisu zdobione czerwonymi liniami; podwójne obramowania u góry rozpoczynające sury — w kształcie trójkątów;

b) na niektórych kartach w dolnym lub górnym rogu — znaki wodne: znaki w kształcie listka koniczyny na linii pionowej i pąka kwiatu na linii poziomej łączące się z sobą pod kątem prostym, obok znak w kształcie \wedge ;

c) (k. 325 v°) — nazwisko kopisty Ḥasan Ibn Ḥusayn Na'lbānd Zāde al-Bal-ḡrādī oraz data 1049 h. = 1639 r. n. e., zakończenie rękopisu w j. tureckim *tamām olundī maṣḥaf šarīf*... oraz nazwisko kopisty świadczą o jego tureckim pochodzeniu;

d) (k. 325 v°) — nazwisko właściciela: *Ṣāhib we mālikī Ḥāḡḡi Muṣṭafā.*

3

Sygn. 2344 (HS BXIq 1)

Koran

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier orientalny. Cm 27,5×18. Kart 96. 25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ turecki. Ramki złote i niebieskie, interpunkcja złota. Oprawa skórzana z wycinanymi złotymi rozetami, kłapa oderwana.

Koran.

Bibliografia: Günther, s. 266/7.

U w a g i: a) pierwsze dwie strony tekstu (k. 3 v°, 4 r°) — bogato zdobione: ornament roślinny w kolorach czerwonym, różowym, niebieskim i żółtym na złotym i niebieskim tle; strony te podzielone są na trzy poprzeczne pola z ramkami żółtymi i lila; w polach środkowych w kołach na złotym tle tekst pierwszej sury białym atramentem, tytuły w polach górnym i dolnym; całość obramowana ornamentem linearnym w kolorach czerwonym i niebieskim;

b) początkowe strony wszystkich *ağzā'* ozdobione na marginesach rozetami na złotym tle;

c) na niektórych kartach znak wodny: gwiazda złożona z dwóch trójkątów równobocznych z umieszczonym wyżej półksiężycem o rogach zwróconych do góry lub z kwiatkiem o czterech płatkach;

d) (k. 1 r° — 3 r°, 95 r° — 96 v°) — nie zapisane.

4

Sygn. 2345

XXIX część Koranu

J. arabski. 1697/8 r. Papier orientalny. Cm 27,5×14,5. Kart 44. 19 wierszy na stronę. Pismo *ta'liq*. Tytuły sur, ramki i interpunkcja złote. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi rozetami i złotymi obramowaniami.

XXIX część Koranu wraz z komentarzem arabskim nieznanego autora, obejmująca sury 67—77.

Bibliografia: Günther, s. 267.

U w a g i: a) komentowany tekst Koranu oznaczony jest czerwoną linią u góry;

b) (k. 44 v°) — jak wynika z kolofonu: قد وقع الفراغ من تحرير هذا التفسير القران العظيم و تفسير معنای قران الكريم لاجل بادشاه اعظم مالک الرقاب الامم السلطان ابن السلطان مصطفى خان ابن محمد خان ... لسنة عشر بعد مائة و الف رękopis został sporządzony w 1110 h. = 1697/8 r. n.e. dla sułtana Muṣṭafā II (panował 1695—1703).

5

Sygn. 2346

Fragment gramatyki arabskiej

J. arabski i turecki. XVII/XVIII w. Papier orientalny. Cm 16,5×11. Kart 13. 9—13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, różne ręce. Oprawa tekturowa.

1. (k. 2 r° — 7 v°) Fragment gramatyki arabskiej w j. tureckim opartej głównie na przykładach z Koranu. Autor nieznan.

Początek (k. 2 r°): [...] اکتبني سن سورة سنده کلور من مرقدنا هذا او چونجي لاقسم سورة سنده کلور ...

2. (k. 1 v°, 8 r° — 10 v°) Modlitwa w j. arabskim.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله و الله اكبر ايها الملكان الاكبران الاسودان اعوذ بالله عما قضى الله ربي وربكما ...

Bibliografia: Günther, s. 267.

U w a g i: a) (k. 2 r° — 7 v°) — po 9 wierszy na stronę; (k. 1 v°, 8 r° — 10 v°) — po 13 wierszy na stronę;

b) (k. 1 r°, 11 r° — 13 v°) — nie zapisane;

c) na karcie wyklejkowej okładki naklejka: *Aus dem Vermächtniss des Pfarers Adolf Mundt † in Danzig d. 22 Juni 1900.*

Modlitewnik i sennik

J. arabski, perski, turecki. 2. połowa XVII w. Papier orientalny. Cm 15×10. Kart 95. 14—19 wierszy na stronę. Pismo *nashī* i *nasta'liq*, różne ręce. Oprawa tekturowa oklejona czarną skórą.

Bez tytułu. Modlitwy i rozważania religijne oraz sennik. Nazwiska autora brak.

Początek (k. 3 v°): ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَتَعَاظِمُ عَنْ صِفَاتِ الْمَخْلُوقِينَ

Bibliografia: Günther, s. 267.

U w a g i: a) (k. 43 v° — 52 v°) — fragment traktatu w j. perskim traktującego o podstawowych prawdach wiary i zatytułowanego *al-Fuṣūl fi'ilm al-uṣūl*;

b) w tekście wiele wierszy w j. arabskim, perskim i tureckim;

c) (k. 52 v°) — w zakończeniu wspomnianego pod 1) traktatu data ukończenia tego fragmentu rękopisu 1075 h. = 1664 r. n. e.;

d) (k. 89 r°, 92 v°) — pod tekstem data 1080 h. = 1669 r. n. e.; (k. 93 v°) — data 1070 h. = 1659 r. n. e.;

e) na kartce wyklejkowej przedniej okładki — nalepka: *Vermächtniss des Pfarers Adolf Mundt in Danzig † d. 22 Juni 1900.*

II

BIBLIOTEKA PAN W KÓRNIKU

Sygn. 2393 (Dział Druków XVII)

Koran

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 20,5×14. Kart 460. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły rozdziałów i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z medalionem (*lisān*) i klapą.

Koran.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;

b) (k. 459 r°) — inną (późniejszą) ręką dopisana *fātiḥa*;

c) (k. 460 r°—v°) — próby pisma (litery arabskie).

III

ARCHIWUM O.O. REFORMATÓW W KRAKOWIE

1

Burzyński 1

Kazanie o śmierci

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,1×12,2. Kart 4. 20—21 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Sopra la morte*. Kazanie o śmierci i znikomości życia, oparte na wer-

secie z *Genesis* (III, 19): „Pamiętaj, człowiecze, że z prochu powstałeś i w proch się obrócisz”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): يا مسيحين اولنا التراب و آخرنا التراب طلعنا من التراب و نعود الى التراب
هكذا قال الله لايينا ادم ...

U w a g a: rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego.

2

Burzyński 2

Kazanie o spowiedzi

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,1×12,2. Kart 8. 18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra la confessione*. Kazanie na temat spowiedzi oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XV, 18): „Wstanę i pójdę do ojca mego, a powiem mu: Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i przeciw tobie”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): هكذا قال ابن الشاطر لما شاف حاله الشان و تعبان في بلد بعيد
من ابوه ...

U w a g a: rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego.

3

Burzyński 3

Dwa kazania o nieuchronności śmierci

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,1×12,2. Kart 8. 20—21 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

1. (k. 1 r° — 7 r°) Tytuł: *Discorso sopra la morte*. Kazanie o nieuchronności śmierci oparte na przypowieści z Ewangelii św. Łukasza (VII, 11—17) o wskrzeszeniu młodzieńca z Naim. Kazanie składa się ze wstępu i trzech części.

Początek (k. 1 r°): يا ايها المسيحين يا عميان قلوبكم الذين انتم تصرفوا ايام حياتكم بغير فكر على
الموت الاتي اليكم ...

2. (k. 7 v° — 8 v°) Bez tytułu. Prawdopodobnie brudnopis kazania o nieuchronności śmierci opartego na wersecie z *Genesis* (III, 19): „Pamiętaj, człowiecze, że z prochu powstałeś i w proch się obrócisz”.

Początek (k. 7 v°): اذكر الانسان انك تراب [والى تراب] تعود يا مسيحين الذين خضرتم الكنيسة
يوم الاربع الذي مضى اول الصيام المبارك ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy w j. arabskim i łacińskim.

Kazanie o Męce Pańskiej

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,2×12,2. Kart 8. 20 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso della Passione del N.S.G.C.* Kazanie na temat męki Chrystusa oparte na wersecie z Ewangelii św. Jana (XIX, 30): „I skłoniwszy głowę oddał ducha”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): من هو الذى مات يا اخوتي الاحبا من هو الذى مات اقول لكم انه مات المسيح الذى ابن الله الحى و مات على حشبه المعيرة ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy;
c) (k. 8 v°) — 6 wierszy.

Kazanie na Wielki Piątek

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 16,7×11,8. Kart 4. 21—22 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: Kazanie na Wielki Piątek o ukrzyżowaniu i śmierci Chrystusa. Kazanie składa się ze wstępu i trzech części zatytułowanych: تألم (Cierpiał), صلب (Był ukrzyżowan), مات (Zmarł).

Początek (k. 1 r°): تألم و صلب ومات من هو الذى مات ابن الله مات كيف الله ما يموت المسيح هو الله ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) karty pierwotnie zszyte w składkę zostały następnie rozdzielone.

Kazanie na I niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. Koniec XVIII w. Papier. Cm 18,5×11,7. Kart 4. 24 wiersze na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Kazanie o walce z szatanem, przeznaczone, jak wynika z cytowanego wersetu z Ewangelii św. Mateusza (IV, 10): „Idź precz, szatanie...”, na pierwszą niedzielę Wielkiego Postu. Kazanie składa się ze wstępu, dwóch części i zakończenia.

Początek (k. 1 r°): تجارب يا ايها الاحبا تجارب الشيطان كثيرة في كل اوان و في كل مكان يتعب هذا العدو الجنس البشرى في كل اوان في زمان فطار و في زمان الصيام ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) (k. 1 r°) — błędna adnotacja w j. arabskim: druga niedziela Wielkiego Postu (الاحد الثاني في الصيام الكبير);

c) (k. 1 r°) — w prawym narożniku u góry napis: ١٧٩٢ في نقادي = 1794 w Naqādi; w lewym narożniku u góry: ١٧٨٢ في جرجا = 1784 w Girga.

7

Burzyński 7

Kazanie o ustanowieniu Najśw. Sakramentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,2×12,2. Kart 6. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso del Santissimo Sacramento*. Kazanie o ustanowieniu i znaczeniu Najśw. Sakramentu oparte na wersecie z Ewangelii św. Jana (VI, 55): „Kto pożywa ciało moje i pije krew moją, ma żywot wieczny”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): من يأكل جسدي و يشرب دمي فله الحياة الدائمة يا مسيحين في الناموس العطيتي كانوا يدبحوا دبيعة الحروف على عيد الفسخ وكان يأكل منه جميع الشعب المومن بالله الحقيقي ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy.

8

Burzyński 8

Kazanie o duszach w czyśćcu cierpiących

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17×11,7. Kart 4. 19–23 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: ... في تذكر جميع الانفس في المطهر. Kazanie o duszach w czyśćcu cierpiących i pośmiertnej karze za grzechy oparte na wersecie z Księgi Hioba (XIX, 21): „Zmiłujcie się nade mną, zmiłujcie się nade mną, przyjaciele moi, bo ręka Boża dotknęła mnie”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): ارحموني ارحموني اقلما ما اهتم يا احباي من اجل ان يد الله اقتربت اليه . قبلما اكلكم على حال النفوس الذين في المطهر قصدي ابين لكم ان يوجد المطهر ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) dwie karty zszyte w składkę, dwie luźne.

9

Burzyński 9

Kazanie na VI niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. Koniec XVIII w. Papier. Cm 18,5×11,7. Kart 4. 24 wiersze na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Kazanie na VI niedzielę Wielkiego Postu oparte na wersecie z Ewan-

gellii św. Jana (IX, 7): „Idź i obmyj się w sadzawce Siloe...”. Kazanie składa się ze wstępu, dwóch części i zakończenia.

Początek (k. 1 r°): الذى هو لابس الثوب جديد يا ايها الاحبا ما يعوز الفسيل ولا يفكر فيه لان ثوبه نظيف ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) na marginesach glosy;

c) (k. 1 r°) — w narożnikach u góry, w prawym: ١٨٩١ ، ١٧٨٨ هـ في نقادي (tj. wygłosiłem w Naqādi 1788, 1791); w lewym: قلت في جرجا كيهك في ١٧٨٢ في الاحد الثاني (tj. wygłosiłem w Girgā w miesiącu *kayahk* 1786, w drugą niedzielę Wielkiego Postu).

10

Burzyński 10

Kazanie o Najśw. Marii Pannie

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 33,5×22,2. 41—48 wierszy na stronę. Pismo łacińskie ozdobne. Bez oprawy.

Tytuł: *Sopra la S. Maria*. Kazanie o roli Najśw. Marii Panny w powołaniu Chrystusa. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): *Lamma samaa Juhanna fles Segien beamal elmasteh arsal itnien men talamido...*

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) kazanie pisane w dialekcie egipskim pismem łacińskim, a tylko tytuły części (*stcl*) القسم الاول و القسم الثاني nieporadnym *nashf*.

11

Burzyński 11

Kazanie o raju

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17×12. Kart 4. 20 wierszy na stronę. Pismo *nashf*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Il discorso sopra la gloria del Paradiso*. Kazanie o nagrodzie czekającej sprawiedliwych w raju oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (I, 79): „By oświecić tych, którzy są w ciemnościach i którzy mrokiem śmierci są spowici. By kroki nasze wieść drogą pokoju”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): يا اخواتي المباركين سمعتموا من انجيل المقدس انه ذكر يا ابو يوحنا الممداني ممثلا بروح القدس يطلب من الله سبحانه و تعالى ليضئ الجالسين...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) na marginesach glosy.

Kazanie o natchnieniu Bożym

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,1×12,2. Kart 8. 20 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso dell' Inspirazioni Divine*. Kazanie o Bożym natchnieniu oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XXIII, 38): „Oto zostanie wam dom wasz pusty”. Kazanie składa się ze wstępu i trzech rozdziałów.

Początek (k. 1 r°): يستاهل الشر كلن يرفض الخير وما يستر ضى به وهذا هو الذى نقدر تعلمه
من انجيل هذا اليوم...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) (k. 8 v°) — 10 wierszy.

Kazanie o zbawieniu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,1×12,2. Kart 4. 20 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Della Retta Intenzione*. Kazanie na temat zbawienia oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (VI, 33): „Szukajcież tedy naprzód Królestwa Bożego i sprawiedliwości jego”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): لا تظنوا الاخواتى الاحبا انه الله تعالى خلقكم و سكنكم على هذه الارض
انكم تتعبوا و تشقوا لتملكوا مال هذه الدنيا...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy;
c) (k. 4 v°) — 24 wiersze.

Kazanie o kłamstwie

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,1×12,2. Kart 4. 18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Della Bugia*. Kazanie o kłamstwie oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XVIII, 10): „Dwóch ludzi weszło do świątyni, aby się modlili: jeden faryzeusz, a drugi celnik”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): الانجيل المقدس يذكر اثنين الذين دخلوا الى الهيكل ليصلوا يعني فريسي و
عشار...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy;
c) (k. 4 v°) — 24 wiersze.

Kazanie o obowiązkach rodziców i dzieci

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17×12. Kart 4. 21–24 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Del debito de'Padri e de'Figliuoli*. Kazanie o miłości rodzicielskiej i synowskiej oraz o obowiązku miłości do Boga. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): من يجب ابنا او ابتناً (sic!) أكثر منى فما يستحقنى ياخوتى الاحبا المسيح الالهنا
له المجد قوله من يجب... لم يحرم الولادين من محبة اولادهم و بناتهم...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy.

Kazanie o Niepokalanym Poczęciu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 18,2×12,2. Kart 6. Przeciętnie 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra la Immacolata Concezione*. Kazanie o niepokalanym poczęciu Matki Boskiej oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XI, 27): „...błogosławione łono, które cię nosiło...”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): اليوم هو عيد العذرى مريم اليوم هو عيد والدة الله ومع هذا يقول
الطهارة بناية الطهارة...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy oraz odnośniki do cytowanych w tekście wersetów z Pisma św.;
c) (k. 6 v°) — 24 wiersze.

Słowniczek arabsko-włoski i brudnopisy listów

J. arabski i włoski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 33×25. 1 karta złożona na 4 ćwiartki. V° — dwie kolumny po 48 wierszy.

1. (r°) Słowniczek wyrazów i zwrotów w j. arabskim i włoskim.
2. (v°) Brudnopisy dwóch listów dotyczących sprawy pewnego kapłana imieniem Šukr Allāh oddającego się pijaństwu i prowadzącego życie niegodne stanu kapłańskiego. Autor i adresat listu nieznani. Autor listu podaje warunki, na jakich mógłby przyjąć wspomnianego kapłana do klasztoru. List pierwszy do jednego z biskupów syryjskich, drugi do jakiejś osobistości świeckiej.

U w a g a: rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego.

Kazanie o miłości Boga i bliźniego

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,5×11,5. Kart 2. 20 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment kazania o miłości Boga, bliźniego i rodziców opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (IV, 10): „...Panu Bogu twojemu kłaniać się będziesz i jemu samemu służyć będziesz”. Brak zakończenia.

Początek (k. 1 r°): الرب الالهك تسجد و له واحده تعبد وحقيقه انه الله تعالى (sic) له المجد و السجود والاكرام واحده لانه ربنا والاهنا...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście nieco skreśleń, na marginesie dopiski z odsyłaczami do zawartych w tekście cytatów.

Kazanie o Męce Pańskiej

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,3×12,2. Kart 16. 20 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso della Passione del N.Sig.G.C.* Kazanie o męce Chrystusa oparte na wersecie z Psalmów: „Jakiż jest pożytek z mej krwi”. Kazanie składa się ze wstępu i trzech rozdziałów.

Początek (k. 1 r°): نعم ايها يسوع الهى المصلوب نعم انك بوجه الحق تشكى عند داوود النبى قائلاً اى نفع من دمنى...

U w a g i: rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego.

Kazanie o obowiązku przestrzegania świąt

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,2×12,2. Kart 6. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso dell Osservanza delle Divine Feste*. Kazanie o obowiązku przestrzegania świąt oparte na wersecie z Ewangelii św. Jana (V, 10): „Jest szabat, nie godzi ci się nosić łoża twego”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): يا مسيحين فى ناموس العطيق شعب الله كان ملزوم يقدرس ويحفظ يوم سبت فناموس الجديده يلزم المسيحين يعنى شعب المسيح بحفظ و تقديس يوم الاحد...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy;
c) (k. 6 v°) — 22 wiersze.

Kazanie o grzechu i karze za grzechy

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17,3×12. Kart 8. 20—21 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso della ricaduta nel peccato*. Kazanie o grzechu i karze za grzechy oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XI, 24): „Wróć się do domu mego, skąd wyszedłem”. Kazanie składa się ze wstępu i czterech rozdziałów.

Początek (k. 1 r°): نعم نعم ان شيطان بعد انه خرج من قلب الخاطي بواسطه سر الاعتراف
انه يرجع ثانيا...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) na marginesach glosy;

c) (k. 8 r°) — część brudnopisu innego kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XI, 23): „Kto nie jest ze mną, przeciwko mnie jest” i zaczynającego się od słów: يا اخوتي نحن نكون مع الله و الله معنا حينما نكون في نعمته الالهية
خاليين من خاطيه مميته...

List 'Abd Allāha do O. Jana

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 22,5×16. 22 wiersze. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

List niejakiego 'Abd Allāha do O. Jana (Burzyńskiego?), przełożonego klasztoru O.O. Misjonarzy w Kairze. Autor listu prosi adresata o przybycie do nie wymienionej w liście miejscowości i udzielenie pomocy pewnemu ojcu imieniem 'Abd Allāh (prawdopodobnie autorowi listu), którego ciężka sytuacja znana jest adresatowi.

Początek (r^o): الى جناب حضرة الاب البابوي القوت التبرك كاهن الله ابونا الاكرم ابونا يوحنا
رايس المرسلين لمصر المحروسة دام رايس علينا بعد تقبيل اياكم الكرام و التماس الصالح...

U w a g i: a) podpis autora listu nieczytelny;

b) zapisana tylko prawa kolumna.

List Ignacego Michała, patriarchy Syrii, do O. Jana

J. arabski. 1808 r. Papier jasnoniebieski. Cm 30,3×21,3. Dwie kolumny po 18 i 15 wierszy. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

List z dnia 21 grudnia 1808 r. pisany przez Ignacego Michała, patriarchę Syrii (z siedzibą w Antiochii), do O. Jana (Burzyńskiego?), byłego przełożonego klasztoru O.O. Misjonarzy w Kairze. List jest odpowiedzią na pismo z dnia 9 listopada

i traktuje w sprawie podległego O. Janowi mnicha imieniem Šukr Allāh, na którym ciążyą poważne zarzuty. Autor listu broni Šukr Allāha i uważa, że wszelkie decyzje w jego sprawie mogą zostać podjęte dopiero po dokładnym jej zbadaniu.

Początek (r°): ايها الابن الحبيب نمنحك السلام و البركة الرسولية وصل مكتوبكم المحرر في ٩ ت [= تشرين] الثاني الغرب و حمدناه تعالى على سلامتكم و صار معلومنا بكماله ترحمكم بخصوص الحوري شكر الله الذي يرجع اليكم قريباً ...

U w a g i: a) (v°) — adres يصل الى مصر القاهرة الى الابن الحبيب البادرة يوحنا في دير المرسلين الذي كان قبلاً رئيساً الاكرم امانه

b) obok podpisu i daty pieczętka: بنعمة الله تعالى اغناطيوس ميخايل الثاني بطريرك السريان الانطليكي.

List O. Jana do patriarchy Syrii, Ignacego Michała

J. arabski. 1808 r. Papier. Cm 33×23,2. Dwie kolumny. R° — 37 i 38 wierszy, v° — 15. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

List z dnia 9.XI.1808 r. pisany przez O. Jana (Burzyńskiego?), przeora klasztoru O.O. Misjonarzy w Kairze, do biskupa syryjskiego Ignacego Michała w Antiochii. Autor listu zawiadamia, że zmuszony był usunąć z klasztoru pewnego mnicha imieniem Šukr Allāh, który nie spełniał swych obowiązków kapłańskich i od-dawał się nałogowi pijaństwa.

Początek (r°): ايها السيد الكلي الطوبى بعد قبله اناملككم المقدسه والتماس بركتكم الرسولية ان الذي اخبر به سيادتكم هو ان الاب شكر الله كاهن و خوري طايفة السريان في هذه الايام وصل الى مصر بعد رجوعى من جبل لبنان ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) odpowiedzią na ten list jest rękopis nr 21;

c) (v°) — jedna kolumna nie zapisana.

List Ignacego Michała, patriarchy Syrii, do O. Jana

J. arabski. 1807 r. Papier jasnoniebieski. Cm 21,2×15,1. Kart 2. 14 wierszy na k. 1v°. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

List z dnia 23 grudnia 1807 r. pisany przez Ignacego Michała, patriarchę Syrii (z siedzibą w Antiochii), do O. Jana (Burzyńskiego?), przełożonego klasztoru O.O. Misjonarzy w Kairze. Autor listu potwierdza odbiór pisma z dnia 13 listopada (tegoż roku?), a następnie wyraża radość z przyjęcia w poczet mnichów niejakiego

al-Qiss al-Yūsufa. Dalej autor informuje o wysyłce pewnych artykułów użytku kościelnego. Koniec listu oraz post scriptum dotyczy sprawy mnicha imieniem Šukr Allāh (por. *supra* rękopisy 21 i 22), którą radzi utrzymywać w tajemnicy.

Początek: البركة الرسولية و السلام بالرب يشملون حضرة الابن الحبيب البادرة يوحنا الجزيل
اكرامه يباركه الرب الاله باتم بركاته العلية بعد اهداكم البركة و السلام نعامكم وصل مكتوب بكم المحرر
في ٢٣ ت ٢ و حمدناه تعالى على صحة سلامتكم ...

U w a g i: (k. 1 r°) — adres: غب بلوغة مدينة مصر القاهرة يسلم لحضرة الابن الحبيب
البادرة يوحنا ريس دير المرسلين امانه

b) (k. 2 r° — v°) — nie zapisana i częściowo uszkodzona;

c) pod tekstem pieczętka: بنعمة الله تعالى اغنايتوس ميخايل الثاني بطريرك السريان
الانطكي ١٨٠١

List 'Abd Allāha do O. Jana

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 22,7×16,1. Dwie kolumny — 25 i 5 wierszy. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

List bez daty pisany przez niejakiego 'Abd Allāha do O. Jana (Burzyńskiego?), przełożonego klasztoru O.O. Misjonarzy w Kairze. Autor listu prosi adresata o pomoc w ściągnięciu długów od dłużników swego zmarłego brata.

Początek (r°): الى جناب حضرة ابينا العزيز المكرم البادر الرايس يوحنا ريس دير المرسلين دام
الله قدسه بعد تقابيل اياديكم الكرام و التماس دعاكم الصالح على الدوام ليس خافي شريف علمكم الكريم
و فهمكم الزكي السليم اذا سالتم عنا نشكر فضله تعالى على ما اعطا و على ما يعطي ...

U w a g a: część karty oddarta bez uszkodzenia pisma.

List anonimowy

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier jasnoniebieski. Cm 24,5×18,5. 22 wiersze. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

List bez adresu, nazwiska adresata i daty, wysłany z podróży przez cudzoziemca, który wyjechał z Egiptu, do osoby pozostającej w Egipcie. Autor listu skarży się, że niektórzy ludzie w Egipcie zapomnieli o nim zaraz po jego wyjeździe, i donosi, że ma zamiar wyjechać z Akki na Maltę na pokładzie niemieckiego statku.

Początek (r°): بعد مزيد البركات عليه و كثرة الاشواق اليه ليس صدق محبتكم ان سابق ترجمه
(sic!) ارسلنا مكتوب الى حضرتكم كما ارسلنا مكاتيب الى اولادنا العزاز و محبيننا من طايقتكم التي
غاليه و عزيزه عندنا جدا

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane.

b) jak wynikałoby ze zdania w tekście: *فنجن استعجب كثير قوى ان تلك المجبة* [...] *الحقيقة التي كانت موجوده ما بين الراهب يوحنا و ما بين حضرة المعلم فلتاوس ابو يعقوب و نحن مقيمين* مصر بعد ما غيبنا من مصر هذه المجبة فرغت ...
autorem listu jest O. Jan (Burzyński), adresatem zaś Filtāus (?) Abū Ya'qūb.

Słowniczek arabsko-włoski

J. arabski, włoski, łaciński. 1808 r. Papier. Cm 36×28. 45 wierszy. Pismo *nashī*. Bez oprawy. Bez tytułu. Słowniczek zawierający wyrazy i zwroty w j. arabskim i włoskim.

Początek (r°): *Pena القصاص* *infra* *الان من*

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) (v°) — dokończenie słowniczka zajmujące mniej więcej 1/2 ćwiartki oraz dwa krótkie teksty o treści historyczno-religijnej w j. włoskim i łacińskim. Tekst włoski rozpoczyna się od słów: *Finalmente da gran incendio che successe...*, tekst łaciński od słów: *Hanc imaginem Pueri JESUM representam...*;

c) jednej ćwiartki rękopisu brak;

d) w tekście włoskim data: *l'Anno 1808 di Ottobre*.

List

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 22×7,8. 16 wierszy. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

List bez daty pisany przez nie znanego bliżej 'Abd Allāha do niejakiego Ya'qūba at-Ṭanṭāwī w odpowiedzi na pismo tego ostatniego. Autor listu prosi adresata o przesłanie należnych mu pieniędzy.

Początek (r°): *الى جناب حضرة مخدومنا و عزيزنا اخينا العزيز يعقوب الطنطاوى اعزه الله تعالى*
بعد مزيد السلام عليه و كثرة الاشواق اليه ...

U w a g i: a) pół karty oderwane;

b) podpis autora listu, z wyjątkiem imienia 'Abd Allāh, nieczytelny.

Brudnopis listu do biskupa syryjskiego, Ignacego Michała

J. arabski. 1808 r. Papier. Cm 43×31. 2 kolumny po 48 wierszy. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Brudnopis listu do biskupa syryjskiego, Ignacego Michała, w sprawie pewnego mnicha imieniem Šukr Allāh budzącego powszechne zgorszenie zaniedbywaniem

obowiązków kapłańskich, kontaktami z kobietami oraz pijaństwem. Autorem listu jest prawdopodobnie O. Burzyński.

Początek (r°): الى جناب الرفيع السامي شرفان (sic!) واحترامان (sic!) والفخر النبيل الفايق عزن: (r°) بداية (sic!) و اكرامان (sic!) قدس سيدنا اب الابا البطريك اغناطيوس ادام الله عزه مع رياسته امين بغايه التوقير و غزارة العباده الكليه هو انه اولان السؤال عن عزيز خاطرک و ثانیان بان قبل تاريخه وصلنا عزيز مشرفکم المحرر في كانون الثاني في سنة ١٨٠٨ ...

U w a g a: (k. 1 r°) — tylko 26 wierszy w jednej kolumnie, z czego cztery skrócone.

31

Burzyński 29

Kazanie na I niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31×22. Kart 2. 38—39 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zgięte i złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *La Spiegazione del Vangelo per la Dom[enica] dopo la Pentecoste*. Kazanie na I niedzielę po Zielonych Świątkach oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (VII, 21): „Nie każdy, kto mi mówi: Panie, Panie — wejdzie do królestwa niebieskiego, lecz ten, kto czyni wolę Ojca mego, który jest w niebiesiech...”.

Początek (k. 1 r°): ايس كل من يقول يارب يارب يدخل ملكوت السموات لكن الذي يعمل ارادة اب الذي في السموات هذا هو راي المعلمين الهوتيين الاجميين انه ما يوجد احداً من بني البشر الذي يستطيع ان يكفر بالله الذي خلقه ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach dopiski związane z treścią kazania;
c) (k. 1 r°) — 15 wierszy przekreślonych.

32

Burzyński 30

Kazanie na XVII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieskawy prążkowany. Cm 25×19. 32 wiersze. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom[enica] 17 dopo la Pent[ecoste]*. Niedokończone kazanie o miłości Boga i bliźniego przeznaczone na XVII niedzielę po Zielonych Świątkach i oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XXII, 37): „...będziesz miłował Pana Boga twego ze wszystkiego serca twego...”.

Początek (r°): تحب الرب الالهك من كل قلبك و من كل نفسك و من كل فكرك كبريه الانسان و عظمته يا ولادى المباركين مرار كثيرة توصل الى هذا الحد انه يظن انه يفهم أكثر مما يفهم ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) (v°) — nie zapisane.

Kazanie na XVIII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieski. Cm 25×19. Kart 2. 26—27 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom[enica] 18 dopo la Pent[ecoste]*. Kazanie na XVIII niedzielę po Zielonych Świątkach traktujące o konieczności wystrzegania się zawiści i oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (IX, 4): „Czemuż myślicie źle w sercach waszych?”

Początek (k. 1 r°): لهذا تفكرون شروراً في قلوبكم مسكين حال ذلك القلب يا ولادى المباركين الذى ملكه الحسد و العداوة و الغيره الفريسيين ما يذكرهم ابداً الانجيل المقدس ذكر حسن بل يذكرهم دائماً ذكر ردى ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) (k. 2 v°) nie zapisana;
c) w tekście dopiski i skreślenia, na marginesach notatki o pochodzeniu cytatów.

Kazanie na XXII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×22. Kart 2. 37—38 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione del Vangelo per la Dom[enica] 22 dopo Pent[ecoste]*. Kazanie na XXII niedzielę po Zielonych Świątkach oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XXII, 18): „...Czemu mnie kusicie, obłudnicy?”

Początek (k. 1 r°): فعلم يسوع باشرهم و قال انذا تجربوني يا مرايين : ربنا و الالهنا يسوع المسيح له المجد الذى اتبى عليه انه يدعا اسمه [...] السلام ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów.

Kazanie na VI niedzielę po Trzech Królach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×21. Kart 2. 26—32 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell' Evangelio p[er] la Dom[enica] 6 dopo la Epiph[ania]* (sic!). Prawdopodobnie brudnopis kazania na VI niedzielę po Trzech Królach opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XIII, 31): „Podobne jest Królestwo Niebieskie ziarnu gorzycznemu...”.

Początek (k. 1 r°): تشبه ملكوت السموات حبة خردل المسيح الالهنا له المجد انه كان يريد ان يستفيد من كلامه و تعليمه كل العالم يعنى كبار و صغار ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
 b) w tekście wiele skreśleń, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów;
 c) (k. 2 v°) — 18 wierszy.

36

Burzyński 34

Kazanie o miłości Boga, rodziców i bliźnich

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 33×22. R° — 42 wiersze, v° — 51 wierszy. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Kazanie o miłości Boga, rodziców i bliźnich oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (X, 27): „Będiesz miłował Pana Boga twego z całego serca twego...”. Kazanie składa się ze wstępu i trzech części.

Początek (r°): تحب الرب الهك من كل قلبك و من كل نفسك و من كل قوتك و قريبك مثل نفسك يا ولادى المباركين التاموس الاجمع يلزمنا اننا نحب الله تعالى من كل قلبنا لانه ربنا و الهنا ...

U w a g a: rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego.

37

Burzyński 35

Kazanie na niedzielę po oktawie Wniebowstąpienia

J. arabski. Koniec XVIII lub początek XIX w. Papier. Cm 32×22. Kart 2. 31–32 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell' Evangelio per la D-nica infr. Octav. Ascensione*. Prawdopodobnie brudnopis kazania na niedzielę po oktawie Wniebowstąpienia traktującego o Duchu Św.

Początek (k. 1 r°): الانجيل المقدس الذى اتم سمعتم اليوم اولاً يعلمكم و يثبتكم من جهة الحق الذى هو من قبان الايمان انه الروح القدس الذى هو الاقنوم الثالث من التالوت ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) w tekście liczne poprawki i skreślenia, na marginesach uwagi wskazujące na pochodzenie cytatów;

c) (k. 1 v°) — nie zapisana;

d) (k. 2 v°) — 22 wiersze.

38

Burzyński 36

Kazanie na niedzielę Trójcy Świętej

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,1×22. Kart 2. 30–33 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Esposizione dell' Evangelio per la D[ome]nica della S[anti]ss[i]ma Trinità*. Kazanie oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XXVIII, 19): „Idąc tedy nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego”

Początek (k. 1 r°): الانجيل هذا اليوم يذكر سرّ عظيم الثلوث الاقدس يوصى فيه المسيح
الاهنا تلاميذه الاطهار قايلًا لهم اذهبوا الان و تلمذوا...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście skreślenia, na marginesach glosy;
c) (k. 2 v°) — nie zapisana.

39

Burzyński 37

Kazanie o kłamstwie na niedzielę Męki Pańskiej

J. arabski. Koniec XVIII lub początek XIX w. Papier. Cm 31,1×22,7. Kart 2. 32—38 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra la Maledicenza p[er] la Dom[enica] della Passione*. Kazanie na niedzielę Męki Pańskiej o konieczności pokuty i oczyszczenia się z grzechów oparte na wersecie z Ewangelii św. Jana (VIII, 48): „Czyż nie słuszenie mówimy, że jesteś Samarytaninem i czarta masz”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): أليس حسناً نقول نحن انك انت سامرى و بك شيطان يا ما عظيمه هي
المعرة التي يعيروا بها اليهود المنافقين من اله الحق و قدس القديسين قايلين له انت سامرى و بك شيطان...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście nieliczne skreślenia, na marginesach glosy.

40

Burzyński 38

Kazanie o sprawiedliwości Bożej

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×21,5. Kart 4. 27—29 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty złożone w dwie składki bez oprawy.

Bez tytułu. Kazanie o sprawiedliwości Bożej i konieczności prowadzenia bogobojnego trybu życia. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): بسم الاب و الابن و الروح القدس الاله الواحد امين اما سمع يوحنا و هو
في السجن باعمال المسيح ارسل اليه اثنين من تلاميذه...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy.

41

Burzyński 39

Kazanie na XII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. 1807 r. Papier niebieski. Cm 24,4×19. Kart 2. 26—27 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zgięte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom[enica] 12 dopo il (sic!) Pent[ecoste]*. Kazanie na XII niedzielę po Zielonych Świątkach oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XVIII, 18): „Nauczycielu dobry, co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne?”

Początek (k. 1 r°): يا معلم ماذا اصنع لارث الحياة الابدية انجيل المقدس هذا اليوم على طقس
لاتيني يذكر انه واحد ناموس يعنى معلم الناموس اتقدم المسيح و صار يسأله قايل يا معلم ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach dopiski oraz notatki wskazujące na pochodzenie cytatów;
c) (k. 2 v°) — fragment listu w j. włoskim zawierający miejsce napisania oraz datę: *Cairo, 3 Agosto 1807*, co pozwala na przybliżoną lokalizację w czasie całego rękopisu.

42

Burzyński 40

Słowniczek arabsko-włoski

J. arabski i włoski. Początek XIX w. Papier. Cm 29×20. 27 wierszy. Pismo *nashī*. Bez oprawy
Bez tytułu. Na v° słowniczek wyrazów i zwrotów w j. arabskim i włoskim.

Początek (v°): *Timore خوف الاضطراب*

Uwagi: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) rękopis stanowił pierwotnie obwolutę względnie część listu skierowanego do O. Burzyńskiego, na co wskazuje na r° adres oraz ślad pieczęci: *Al Mto Redo Padre Pre Clmo Il P. Prospero di Cracovia Scop. Miss° Ap° ex Prefetto delle Missi S. Salvatore Gerusalemme*.

43

Burzyński 41

Kazanie na IX niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 23×16,5. Kart 2. 22–25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom[enica] 9 dopo la Pent[ecoste]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XIX, 41): „A gdy się przybliżył i ujrzał miasto, zapłakał nad nim...”.

Początek (k. 1 r°): لما قرب يسوع و نظر اورشليم يبكي عليها . اورشليم يا ولادى المباركين
تلك المدينة التى على قدر ما الله تعالى شرفها بمواهب والانعام الجزيله غير عديده هى دائما كانت عاصية الله ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) w tekście skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

44

Burzyński 42

Kazanie na VIII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31,5×22. Kart 2. 35–38 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione del Vangelo p[er] la Dom[enica] 8 dopo la Pent[ecoste]*. Praw-

dopodobnie brudnopis kazania na VIII niedzielę po Zielonych Świątkach opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XVI, 9): „...Czyńcie sobie przyjaciół z mamony niesprawiedliwości...”. Kazanie traktuje o obowiązku umiarkowanego używania dóbr doczesnych.

Początek (k. 1 r°): *المخذوا لكم اصدقا من مال الظلم لاى سبب مال هذا العالم المسيح الالهنا له
المجد يسمى مال الظلم قايلًا في انجيل هذا اليوم ...*

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście wiele skreśleń, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów;

c) (k. 2 v°) — 25 wierszy.

45

Burzyński 43

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 22×16,5. Kart 2. 22—31 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Prawdopodobnie brudnopis kazania na temat roli i znaczenia śmierci Chrystusa dla odkupienia ludzkości.

Początek (k. 1 r°): *و نحتمل في كل حين من كل جانب في اجسادنا موة يسوع لتطهر حياة يسوع
في اجسادنا . يا ولادى المباركين نحن في الزمان و في كل اوان يلزمنا ذكر الموت كما قال الله لابيئنا ادم
في الفردوس ...*

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście skreślenia i poprawki;
c) brak marginesów;
d) (k. 1 r°) — przedzielona na dwie części poziomą linią — prawdopodobnie dla oddzielenia wstępu od następnych części;
e) (k. 2 v°) — ostatni wiersz wpisany pionowo po prawej stronie.

46

Burzyński 44

Kazanie na X niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 23,8×16,5. Kart 2. 24—28 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom[enica] 10 dopo la Pent[ecoste]. La Superbia*. Prawdopodobnie brudnopis kazania na X niedzielę po Zielonych Świątkach traktującego o pyrze i opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XVIII, 14): „Ktokolwiek się wywyższa będzie poniżony, a kto się poniża, będzie wywyższony”.

Początek (k. 1 r°): *كل من يرفع نفسه يتضع و من يضع نفسه يرتفع فخلص العالم و محب البشر
المسيح الالهنا لانه ما يرغب شى آخر الا اخلاص نفوسنا ...*

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów.

Kazanie na IX niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×22. Kart 2. 30–32 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell' Evangelio per la Domenica 9 post Pent[ecoste]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na ustępie Ewangelii św. Łukasza (XIX, 41–44) mówiącym o karach grożących Jerozolimie. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): يستاهل الشر كل من يرفض الخير و ما يسترضى به هذا هو الذى نقدر
نتعلمه من انجيل مقدس هذا اليوم...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach uzupełnienia tekstu.

Kazanie na XIV niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieskawy. Cm 24,5×19,3. Kart 2. 27–30 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom[enica] 14 dopo la Pent[ecoste]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (VI, 24): „Nikt nie może dwom panom służyć”.

Początek (k. 1 r°): لا يستطيع احد ان يعبد ربين من هم هذين ربين يا ولادى المباركين الذى
يقول عليهم المسيح له المجد فى انجيل هذا اليوم انه ما احدا يستطيع ان يعبدهم...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

Kazanie na VII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieskawy. Cm 25,5×19. Kart 2. 24–27 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Dom[enica] 7 post Pent[ecoste]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania przeznaczonego na VII niedzielę po Zielonych Świątkach, a opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (VII, 15): „Strzeżcie się fałszywych proroków, którzy do was przychodzą w odzieniu owczym, a wewnątrz są wilkami drapieżnymi”.

Początek (k. 1 r°): احذروا من الانبيا الكذبا الذين ياتونكم بالباس الحملان و من داخلهم ذياب
خاطفه . يا ولادى المباركين المسيحيين الذين ما ينفضوا وما يكرهوا الا كلام الله...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
 b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach notatki wskazujące na pochodzenie cytatów;
 c) (k. 2 r°) — na marginesie pionowo wpisane uzupełnienia.

Kazanie na I niedzielę Adwentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31×21,5. Kart 2. 35—42 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso p[er] la Dom[enica] 1 de Arvente sopra Universale Giudizio*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o sędzie ostatecznym przeznaczonego na I niedzielę Adwentu, a opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XXI, 27): „A wtedy ujrzą Syna Człowieczego przychodzącego w obłoku z mocą wielką...”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): حينئذ (sic!) ينظرون الانسان اتيًا في سحابه مع مجد عظيم . اذا تلتفت الى الناس الاشرار و تنظرهم من عبالهم الرديه يبيان لنا انه المذكورين يظنون انهم ولا يموتوا ولا يندانون ولا يتقصموا ابداً و انه حق سبحانه و تعالى ايس هو الله قادر على كل شىء ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
 b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach notatki wskazujące na pochodzenie cytatów;
 c) (k. 2 v°) — wpisane pionowo 3 wiersze uzupełnienia.

Dwa kazania: na VI i VII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 32,3×22,2. Kart 2. 27—39 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

1. Tytuł: *Spiegazione del Vangelio (sic!) per la Domenica 6 post Pentecosten (sic!)*. Prawdopodobnie brudnopis kazania na VI niedzielę po Zielonych Świątkach, którego tematem jest przypowieść o rozmnożeniu na pustyni chleba przez Chrystusa.

Początek (k. 1 r°): ربنا و الهنا يسوع له المجد الذى قد صنع عجوبة عظيمة حينما طعم اربعة الاف من الناس في البرية بسبعة خبزات و بسك ...

2. Tytuł: *L'esposizione del Vangelio (sic!) per la Domenica 7 post Pentecosten (sic!)*. Prawdopodobnie brudnopis kazania na VII niedzielę po Zielonych Świątkach, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (VII, 17): „Wszelkie drzewo dobre owoce dobre rodzi, a złe drzewo owoce złe rodzi”.

يا ولادى المباركين الشجرة جيدة مذكورة فى انجيل المقدس لاحد الحاضر هى
الانسان المسيحى الصالح الشجرة جيدة تثمر ثمرًا جيده ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów;
c) (k. 2 v°) — 20 wierszy.

52

Burzyński 50

Kazanie na X niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 32×22,5. Kart 2. 30—37 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione del Vangelo per la Domenica 10 post Pente[coste]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania na X niedzielę po Zielonych Świątkach opartego na ewangelicznej opowieści o faryzeuszu i celniku (św. Łukasz XVIII, 10—14). Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): الفريسي المذكور فى انجيل مقدس هذا اليوم دخل الى الهيكل ليصلى لكن
الله تعالى ولا قبله وقبل صلاته بخلاف ذلك العشار الذى دخل معه هو وصلاته صارت مقبولة ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów;
c) (k. 1 v°) — na marginesie pionowo wpisane 2 wiersze uzupełnienia.

53

Burzyński 51

Kazanie o Najświętszym Sercu Jezusa

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 23,5×17. Kart 2. 22—24 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discurso del S[antis]s[i]mo Cuore Gesù*. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XI, 29): „Uczcie się ode mnie, żem jest cichy i pokornego serca”.

Początek (k. 1 r°): تعلمو منى فاني وديع ومتواضع القلب انظروا يا ايها المسيحيين هذا القلب
ربكم والاهكم قلب يسوع مخلصكم القلب الذى قد حبكم قبله، تحبوه انتم القلب الذى حبكم بهذا المقدار
انه من اجلكم ومن اجل محبتكم نزل من السما على الارض ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście skreślenia, na marginesach glosy;
c) (k. 2 v°) — nie*zapisana.

Kazanie na XV niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieskawy. Cm 25×19,5. Kart 2. 26–32 wierszy na stronie. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom[enica] 15 dopo il (sic!) Pent[ecoste]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (VII, 13): „A gdy ją ujrzał Pan, ulitował się nad nią i rzekł jej: Nie płacz”.

Początek (k. 1 r°): فلما رآها الرب فحنّ عليها وقال لها لا تبكي الرب يسوع له المجد نظر الى الاسراة وهى تبكى على ابنها الوحيد المات وحنّ عليها وقال لها لا تبكى ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

Kazanie na XXI niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. Koniec XVIII lub początek XIX w. Papier kremowy. Cm 32×22,5. Kart 2. 35–37 wierszy na stronie. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *La Spiegazione del Vangelo per la D[om]enica 21 dopo la Pen[te]coste*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o miłosierdziu Bożym, przeznaczonego na XXI niedzielę po Zielonych Świątkach, a opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XVIII, 27): „A pan zlitowawszy się nad owym sługą, wypuścił go i dług mu darował”.

Początek (k. 1 r°): فتحنّ [...] سيد ذلك العبد و اطلقه و ترك له كلما له عليه بذلك العبد الذى سيده تحنّ عليه و ترك له كلما كان له عليه اى شى يريد ان ياتل لنا النجيل (sic!) المقدس هذا اليوم ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie zawartych w tekście cytatów;
c) (k. 1 v°) — na marginesie wpisane pionowo 3 wiersze uzupełnienia.

Kazanie na XII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. Koniec XVIII lub początek XIX w. Papier kremowy. Cm 32×22. Kart 2. 31–33 wierszy na stronie. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio per la Domenica XII post Pentecosten (sic!)*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o miłości Boga i bliźniego, przeznaczonego na XII niedzielę po Zielonych Świątkach, a opartego na wersecie z Ewangelii św.

Łukasza (X, 27): „Będziesz miłował Pana Boga twego z całego serca twego...”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): تحب الرب الالهك من كل قلبك و من كل نفسك و من كل فكرك و قريبك مثل نفسك الله سبحانه و تعالى ان تأملناه يا هو في ذاته و اما يا هو ناحونا نحن نلتزم اننا نقر انه يستحق المحبة غير متناهية لهذا يستحق اننا نحبه من كل نفسنا من كل فكرنا ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

57

Burzyński 55

Kazanie na VI niedzielę po Trzech Królach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31×22. Kart 2. 30—32 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio p[er] la Dom[enica] 6 dopo Epip[hania]* (sic!). Prawdopodobnie brudnopis kazania o potędze wiary i Kościoła oraz ich wpływie na kulturę i cywilizację, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XIII, 31): „Podobne jest Królestwo Niebieskie ziarnu gorczycznemu, które wziąwszy człowiek posiał na roli swojej”.

Początek (k. 1 r°): تشبه ملكوت السموات حبة خردل اخذها انسان وزرعها في حقله سيدنا يسوع المسيح له المجد الامور التي هي تخضع خلاص نفوسنا احيانا يعلمنا ها بالكلام احيانا بالامثال لكي اذ كان من ضعف عقلنا و فهمنا كلامه ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy.

58

Burzyński 56

Kazanie o karze za nieposłuszeństwo Bogu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 21,2×15,4. Kart 2. 20—21 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Prawdopodobnie brudnopis kazania o karze za nieposłuszeństwo Bogu opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XIX, 45—46): „I wszedłszy do świątyni począł wyrzucać sprzedających w niej i kupujących mówiąc im: Napisane jest, że dom mój jest domem modlitwy, a wyście go uczynili jaskinią zbójców”. W kazaniu brak zakończenia. Ciąg dalszy prawdopodobnie oddzielony i błędnie potraktowany jako odrębny rękopis.

Początek (k. 1 r°): و لما دخل الى الهيكل بدا يخرج الذين يبيعون و يشترون فيه فقال لهم مكتوب ان بيتي هو بيت الصلاة و انتم جعلتموه مغارة لصوص . يا ايها ربنا و الالهنا يسوع المسيح له المجد لما دخل الى الهيكل و نظر اليهود انهم يفعلوا فيه يبيعوا و يشتروا فيه غضب عليهم ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach glosy.

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 21,2×15,4. Kart 2. 19–22 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Prawdopodobnie brudnopis dalszego ciągu kazania o wypędzeniu handlarzy ze świątyni, znajdującego się w rękopisie nr 56.

Początek (k. 1 r°): [...] معكم في الكنيسة وهذا الضرر انتم سببه و هو مطلوب منكم يحضروا الى الكنيسة لاجلما تجربوا بعضكم على ما ييمتوا على ما اشتريته على ما صار ما بينكم و ما بين رجالكم في بيوتكم و عند اهلكم ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) (k. 2 v°) — tylko 10 wierszy.

Kazanie o złym używaniu języka

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 32×22. Kart 2. 33–44 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra mal uso della Lingua*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o balwochwalstwie i używaniu próżnych słów ściągających gniew Boży, opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XI, 14): „A gdy wyrzucił czarta, przemówił niemy...”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): فلم خرج الشيطان تكلم الاخرس لو كان يحل لي و يليق لي يا يسوع يا الهى انى افحص احكامك غير مدروكه كنت اسألك و اطلب اليك انك ما تحل و لاتفق رباط الردى السان الشرير بل تربطه و تجعله خرسا ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach głosy.

Kazanie na II niedzielę Adwentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 24,2×17,9. 29 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso p[er] la Dom[enica] 2 do[po] Avvento*. Prawdopodobnie dwa brudnopisy kazania o znaczeniu przyjscia na świat Chrystusa, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XI, 3): „Tyś jest, który masz przyjść, czy też innego czekamy?”

Początek (k. 1 r°): أنت هو الاتى ام نترجا اخر . هذا الذى ارسل تلاميذه اليه مار يوحنا المعمدان انهم يسالوه انت هو الاتى ام نترجا اخر نحن يا ايها المسيحيين قد أمتنا به يعنى امتنا بان هذا ابن الله الوحيد الذى قد اتا الى هذا العلم (sic!) و نومن ايضاً بأنه هو بذاته سيأتى اخر ...

Początek (k. 1 v°): هذا الذى ارسل اليه تلاميذه مار يوحنا المعمدان انهم يسالوه قايلين انت

هو الاتى ام نترجا اخر نحن يا ايها المسيحيين قد اُمتنا به يعنى قد اُمتنا بان هذا ابن الله الوحيد قد اتا الى
هذه العلم كخلص ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście skreślenia, na marginesach glosy.

62

Burzyński 60

Kazanie na XXIV niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×22. Kart 2. 30—33 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio p[er] la Dom[enica] 24 post Pente[coste]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o końcu świata i sądzie ostatecznym, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XXIV, 15): „Gdy tedy ujrzycie brzydotę spuszczenia, zalegającą miejsce święte, a przepowiedzianą przez Daniela Proroka...”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): اذا رأيتم رذالت الحراب الذى قيل فى دانيال النبي . . . المسيح الالهنا له
المجد يكون هو محب البشر و مشتاق الى خلاص الابدى انظرو اى شى ما يصنع اى وسائط ما يستعملها ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy;
c) (k. 2 v°) — 28 wierszy.

63

Burzyński 61

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 21,5×15,3. Kart 4. 21—26 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Prawdopodobnie brudnopis kazania o sposobach osiągnięcia zbawienia, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XVII, 4): „A odpowiadając Piotr rzekł do Jezusa: Panie, dobrze nam tu być”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części. Brak zakończenia, które zostało prawdopodobnie potraktowane jako odrębny rękopis.

Początek (k. 1 r°): اجاب بطرس و قال ليسوع يارب جيدان ها هنا . يا اخوت الاحبا مار
بطرس الرسول حيثما نظر سورة المجد بغير انتها الذى يتنعموا به مختارين الله فى ملكوته ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy.

64

Burzyński 62

Kazanie na IV niedzielę po Wielkiejnocy

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×22. Kart 2. 29—37 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio per la Domenica 4 dopo la Pasqua*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o grzechu, sprawiedliwości i sądzie Bożym, opartego na wersecie z Ewangelii św. Jana (XVI, 5): „A teraz idę do Tego, który mię posłał...”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): و الان فاني ماض الى من ارسلني حيثما سمعوا تلاميذ يسوع ان مزمع انه يعصى من عندهم الى من ارسله و حزنوا حزناً عظيماً و لو ان ما كان يريد المسيح انه يتركهم بكليّة لان و كان يريد ان يتركهم يبتعد عندهم بنسوته فقط فبكل ذلك كان حاضر معهم دائماً...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy;
c) (k. 2) — uszkodzona, przedarta, niewielki ubytek;
d) (k. 2 v°) — niepełna.

Kazania na XXIV i XX niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31×21. Kart 2. 26—37 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

1. Tytuł: *La Spiegazione dell Evangelio p[er] la Dom[enica] 24 post Pente[coste] 5 post Ep[ifania]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o sposobach usuwania zła na ziemi, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XIII, 24): „Podobne stało się Królestwo Niebieskie człowiekowi, który posiał dobre nasienie na roli swojej”. W połowie k. 1 r° początek brudnopisu następnego kazania.

Początek (k. 1 r°): شبهت ملكوت السموات بانسان زرع زرعاً جيداً في حقله هذا المثل الذي سمعتم يا اولادى المباركين من النجيل المقدس هذا اليوم يعنى مثل الانسان الذي يزرع زرعاً جيداً في حقله...

2. Tytuł: *La Spiegazione dell Evangelio p[er] la Dom[enica] 25 dopo Pent[ecoste] o sia 6 dopo Epiph[ania]* (sic!). Prawdopodobnie brudnopis kazania o potędze i powszechności wiary chrześcijańskiej i Kościoła katolickiego, opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XIII, 31—32): „Podobne jest Królestwo Niebieskie ziarnu gorczycznemu, które wziąwszy człowiek posiał na roli swojej. Acz najmniejsze ze wszystkiego nasienia, gdy jednak wzrośnie, jest większe od wszystkich krzewów”.

Początek (k. 1 r°): تشبه ملكوت السموات حبة خردل انها اصغار الحبوب كلها فاذا طلعت صارت اكبر من جميع البقول . التعليم المسيح موجود في انجيله ليس هو كله بالكلام فقط بل ايضا بالامثال هذا المرشد السماوى الحكما والفهما كان يبين لهم الحقوق اهيه (sic?) الازلية...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach glosy;
c) (k. 1 v°) — niepełna;
d) kolejność kart według systemu europejskiego.

Kazanie na VIII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,7×21,7. Kart 2. 29—35 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio per la Domenica 8 post Pentecoste*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o konieczności roztropnego używania dóbr Bożych. Kazanie składało się zapewne ze wstępu i kilku części. Zachowany wstęp i część pierwsza. Dalszy ciąg potraktowany prawdopodobnie jako odrębny rękopis.

Początek (k. 1 r°):
 الوكيل المذكور في انجيل المقدس هذا اليوم بعد ما بدر مال سيده بعد ما
 سيده طالب منه حساب ما له الذي ضيعه اي شى صنع حضر الناس الذي كان عليهم مال سيده فشى
 من مال المذكور كاتبه عليهم و شى فاته لهم ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
 b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

Kazanie na IX niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,2×21,5. Kart 2. 16—38 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell Evangelio p[er] la Dom[enica] 9 dopo la Pent[ecoste]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania traktującego o karze i nieszczęściach za grzech nieposłuszeństwa Bogu, opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XIX, 45—46): „I wszedłszy do świątyni począł wyrzucać sprzedających w niej i kupujących mówiąc im: Napisane jest, że dom mój jest domem modlitwy, a wyście go uczynili jaskinią zbójców”.

Początek (k. 1 r°):
 لما دخل الى الهيكل بدا يخرج الذين يبيعون فيه ويشتررون وقال لهم مكتوب
 هو ان بيتي بيت الصلوة و انتم جعلتموه مغارة للصوص الله تعالى الذي هو رحوم في الغاية هو ايضا
 اعدل غاية العدل برحمته هو يصبر على الخاطي حتى يتوب على خطاياهم ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
 b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach i między wierszami glosy.

Kazanie na ostatnią niedzielę Adwentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31×21,5. Kart 2. 30—39 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso per la Dom[enica] Ult[ima] dell Avvento del Goptil[?]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Jana (III, 16): „Al-

bowiem tak Bóg umiłował świat, że Syna swego jednorodzonego dał...". Kazanie traktuje o miłosierdziu Bożym i składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): هكنا احب الله العالم حتى بذل ابنه الوحيد محبه الله تعالى الى جنس البشر
هي هكذا عظيمة و غير مسوفه (sic!) انه ما يوجد اللسان الذي يستطيع ان يفسرها ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy oraz odsyłacze do odpowiednich wersetów z Biblii;

c) (k. 1 v°) — niepełna.

d) strony są numerowane w kolejności: 1, 4, 2, 3.

Kazanie na XVIII niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 31,5×22. Kart 2. 30—33 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell' Evangelio per la Domenica 18 dopo la Pentecoste*. Prawdopodobnie brudnopis kazania opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (IX, 4): „Czemuż źle myślicie w sercach waszych?”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): لهذا تفكرون بالشر في قلوبكم المسيح الالهنا باعماله كان يثبت العلم
كله انه اله حق وانسان حق بطايعتين اعنى الالهيه و انسانيه ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) na marginesach glosy.

Kazanie na uroczystość Zielonych Świątek

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 32×22. Kart 2. 30—39 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione dell' Evangelio della Domenica di Pentecoste*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o obowiązku posłuszeństwa Bogu, opartego na wersecie z Ewangelii św. Jana (XIV, 23): „Jeśli mnie kto miłuje, będzie strzegł słów moich”.

Początek (k. 1 r°): المسيح الالهنا له المجد في انجيل المقدس هذا اليوم يقول من يحبني يحفظ كلامي
و من لا يحبني ليس يحفظ كلامي كل من كان يحب الله تعالى كل من كان محبته الله موجوده في قلبه فهو
يحفظ كلامه يحفظ ناموسه يحفظ شريعته ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach glosy;

c) kazanie niedokończone.

Kazanie na IX niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 21,5×21. Kart 2. 41—45 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra la Ricaduta nel Peccato. Dome[nica] 9 nel (sic!) Quaresima*. Prawdopodobnie brudnopis kazania na IX niedzielę Wielkiego Postu, traktującego o grzechu i opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XI, 26): „I stają się ostatnie rzeczy tego człowieka gorsze niżli pierwsze”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): تصوير اواخر هذا الانسان اشر من اوائله الانجيل المقدس هذا الاحد يعلمنا بحال الخاطي الذي اخطا خطيه ميتة و تاب عليها و رجع تائباً الى خطيته قايلاً انه اواخر هذا الانسان تصوير اشر من اوائله ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście wiele skreśleń, na marginesach glosy.

Kazanie o grzechu i pokucie

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieski. Cm 25×19. 29 wierszy. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Esordio del Discorso della ricaduta in Peccato*. Niedokończony brudnopis kazania o grzechu i pokucie opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (III, 2): „... stało się słowo Pańskie do Jana, syna Zachariaszowego, na pustyni”.

Początek (r°): صارت كلمة الله الى يوحنا وكان يكرز بعمودية التوبة لغفرة الخطايا . ما يوجد الا طريقين الذين يستطيعوا ان يوتونا الى ملكوت الله يعني طريق التوبة الحقيقية على الخطايا ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i uzupełnienia wpisane między wierszami, na marginesach glosy;
c) (v°) — niepełne;
d) rękopis splamiony.

Kazanie na XXI niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31,2×21,5. Kart 2. 36—39 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione del' Evangelo per la Dom[enica] 21 post Pente[coste]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o miłosierdziu, przeznaczonego na XXI niedzielę po Zielonych Świątkach, a opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XVIII,

35): „Tak i Ojciec mój niebieski uczyni wam, jeśli nie odpuścicie każdy bratu swemu z serc waszych”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): هكذا ابى اسماعوى (sic!) يفعل بكم ان لم يترك كل احد منكم لاخية سيانته من كل قلبه . الله تعالى الذى خصته انه يغفر ويرحم دائماً ما يجب الا من يطاعه فى ذلك و ما ينفذ الا من يصنع خلاف ذلك ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skrócenia i poprawki, na marginesach dopiski oraz notatki wskazujące na pochodzenie cytatów.

74

Burzyński 72

Kazanie na IV niedzielę Adwentu

J. arabski. Koniec XVIII lub początek XIX w. Papier kremowy. Cm 31,2×21,5. Kart 2. 35—48 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso per la Domenica 4 di Avvento*. Prawdopodobnie brudnopis kazania na IV niedzielę Adwentu opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (III, 2): „...stało się słowo Pańskie do Jana, syna Zachariaszowego, na pustymi...”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): صارت كلمة الله الى يوحنا ابن زكريا فى البرية مار يوحنا المعدادن يا ... هو من اول شيوبيته (sic!) ترك العلم خرج منه و مطنى الى البرية ليلا يتنحس بنجاسه خطايا العالم ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) rękopis wskutek bardzo wielu skreśleń i uzupełnień, niestarannego pisma oraz wyblakłego atramentu miejscami nieczytelny;
c) na marginesach uzupełnienia i dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów.

75

Burzyński 73

Kazanie na XIX niedzielę po Zielonych Świątkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31,5×22. Kart 2. 32—39 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Spiegazione di Evangelio p[er] la Domen[ica] IIX (sic!) post Pent[ecoste]*. Prawdopodobnie brudnopis kazania o konieczności oczyszczenia się z grzechów, przeznaczonego na XIX niedzielę po Zielonych Świątkach i opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (XXII, 12): „Przyjacielu, jakże tu wszedłeś nie mając szaty godowej?”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): يا صاحب كيف دخلت الى هاهنا و ليس عليك لبس العرس . من ما يخاف . خوفاً عظيماً حينما يسمع ما نقرأ فى انجيل مقدس هذا اليوم بعد ما الملك الذى اراد ان يصنع وليمة و عرس لابنه ارسل عبيده انهم يدعوا المدعيين ان ياتوا الى العرس ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy.

Kazanie na IV niedzielę Adwentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31,7×21,8. Kart 2. 32—36 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso p[er] la Dom[enica] 4 di Avvento*. Prawdopodobnie brudnopis kazania przeznaczonego na IV niedzielę Adwentu i opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (III, 3): „I przyszedł Jan do całej krainy Jordanu głosząc chrzest pokuty na odpuszczenie grzechów”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): وجا يوحنا الى كل البلاد المحيطة بالاردن يكرز بموذية التوبة لمغفرة الخطايا. ان الخطاي يا ولادى المباركين الذى قد سقط من حال نعمة الله بسبب الخطية المميته التى هو قد فعلها و لو انه يستاهل ان لاجل هذا الله يقضب عليه ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy.

Kazanie na III niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 33,8×23. Kart 2. 38—39 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra la Mormorazione. Per la Dom[enica] 3 di (sic!) Quaresima*. Prawdopodobnie brudnopis kazania na III niedzielę Wielkiego Postu, opartego na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XI, 14): „I wyrzucał czarta, a ten był niemy”

Początek (k. 1 r°): كان يسوع يخرج شيطانا و كان ذلك اخرسا. الشيطان احيانا هو يصيب روح اخرس و غير ناطق احيانا روح متكلم و فسيح (sic?) ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) (k. 2 v°) — 29 wierszy;
c) w tekście liczne skreślenia, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów.

Kazanie na II niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 33,5×22,5. Kart 2. 34—46 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso per la 2 Dom[enica] di Quaresima*. Kazanie na II niedzielę Wielkiego Postu, oparte na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (IV, 1): „Wtedy Jezus zawiedziony był na pustynię przez Ducha, aby był kuszony od szatana”. Kazanie składa się ze wstępu i trzech części.

Początek (k. 1 r°): اخرج يسوع الى البرية من الروح ايجرب من ابليس . من يصدق يا ايها
المسيحيين انه جسارة الشيطان اللعين تقدر توصل الى هذا الحد انه يجرب ابن الله المجسد و هو في البرية
بكل ذلك يخبرنا عن هذا الانجيل المقدس ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

Kazanie o okazji do grzechu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31,5×28,5. Kart 2. 38—42 wierszy na stronę.
Pismo *nashī*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra l'Occasione del peccato p[er] la Domenica della Passione*.
Prawdopodobnie brudnopis kazania o okazji do grzechu, przeznaczonego
na niedzielę Męki Pańskiej i opartego na wersecie z Ewangelii św. Jana (VIII,
46): „Kto z was dowiedzie mi grzechu?”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch
części.

Początek (k. 1 r°): من منكم يوبخني على خطيه . من هو هذا الذي يستطيع ان يوبخك على
خطيه يا ايها يسوع الصالح يا ايها يسوع الطاهر . بقاية الطهارة نعم انه هذه جروحائك المقدسه التي
انت مجروح بها في كل جسدك ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach glosy i uzupełnienia.

Kazanie na I niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31,5×21,5. Kart 2. 35—45 wierszy na stronę.
Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra il Digiuno nella Dom[enica] I di (sic!) Quaresima*. Pra-
wdopodobnie brudnopis kazania przeznaczonego na I niedzielę Wielkiego Postu,
a opartego na wersecie z Ewangelii św. Mateusza (IV, 2): „A gdy pościł czterdzie-
ści dni i czterdzieści nocy...”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): صام اربعين نهاراً و اربعين ليلة . من منكم ما يتعجب يا ولادى الباركين
من هذه الحجة غير متناهية من المحبة غير موسوفة التي صنعها المسيح الالهنا مع³ بنى البشر و التي يخبرنا
عنها الانجيل المقدس هذا الاحد . المسيح صام في البرية اربعين نهاراً ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

Kazanie na III niedzielę Adwentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 31×21,5. Kart 2. 36—40 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso per la Dom[enica] 3 di Avvento. La parola di Dio*. Prawdopodobnie brudnopis kazania na III niedzielę Adwentu, opartego na wersecie z Ewangelii św. Jana (I, 23): „Jam jest głos wołającego na puszczy. Prostujcie drogę Pańską”. Kazanie składa się ze wstępu oraz części pierwszej, co wskazuje, że rękopis stanowi tylko niedokończony fragment.

Początek (k. 1 r°): انا صوت صارخ في البرية سهلوا طريق الرب. الله تعالى يا ولادى المباركين
الذى هو راحوم وغافور من قبل الخطاه هو ايضا عجيب في قدسيه ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów;
c) (k. 2 v°) — nie zapisana.

Kazanie o dobrych uczynkach

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 32×21,5. Kart 2. 36—39 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra la perseveranza nel' operar bene*. Kazanie o służbie Bogu i spełnianiu dobrych uczynków, składające się z dwóch części.

Początek (k. 1 r°): نخدمه ببرّ و عدل قدامه كل ايام حياتنا هذه هي غاية جميع الخلايق الناطقة
التي من اجلها خلقهم الله تعالى و اجعلهم في هذا العالم انهم يخدموه كل قلوبهم ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście skreślenia, na marginesach glosy.

Kazanie na III niedzielę Adwentu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 21,5×16. R° — 16 wierszy, v° — 9. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Per la Dom[enica] 3 di (sic!) Avvento, Discorso sopra l'Inferno*. Niedokończony fragment kazania o piekle, przeznaczonego na III niedzielę Adwentu i opartego na wersecie z Ewangelii św. Jana (I, 19): „...gdy Żydzi z Jeruzalem posłali do niego kapłanów i lewitów, aby go spytali: Ktoś ty jest?”

Początek (r°): ارسل اليهود من اورشليم الى يوحنا كهنة ولاوين ليسالوه انت من انت ما حكمه ما
معرفه يعرف الامعرفه يعرف بها الانسان ذاته التي يعرف بها الانسان من هو و تويا لمن كان مالك هذه المعرفه ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) na marginesach dopiski oraz cytaty.

84

Burzyński 82

Fragment kazania o pokucie

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 22×16,5. R° — 20 wierszy, v° — 5. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Końcowy fragment jakiegoś kazania traktującego o pokucie za grzechy.

Początek (r°): يا ايها الخطاه اخوتي يا انتم الدين تركوا الطرائق المستقيمة و تسلكوا في مناهج الظلمة ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście skreślenia i poprawki.

85

Burzyński 83

Kazanie o piekle

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 32×22. Kart 2. 29—41 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Predico sopra l'Inferno*. Kazanie o piekle i sądzie ostatecznym oparte na wersecie z Ewangelii św. Łukasza (XXI, 25): „I będą znaki na słońcu, i na księżycu, i na gwiazdach, a na ziemi uciśnienie narodów...”. Kazanie składa się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): يكون في الارض ضيق الامم . ربنا و الالهنا يسوع المسيح له المجد الذي يجب ان يخلص جميع الناس بحتنا (يعطينا ؟ = sic!) الى فعل الخير ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście skreślenia, na marginesach dopiski wskazujące na pochodzenie cytatów.

86

Burzyński 84

Kazanie o raju

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 32×22. Kart 2. 34—45 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso sopra il Paradiso*. Kazanie o raju składające się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): سهلوا طريق الرب . المسيح الالهنا هو يخبرنا انه في هذه الحياة يوجد طريقين يا ولادي يتسلكوا فيهم الناس اعني الطريق الواسع و طريق الضيق ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście wiele skreśleń, na marginesach glosy i uzupełnienia.

87

Burzyński 85

Fragment kazania

J. arabski. XVIII/IX w. Papier. Cm 22×16. R° — 24 wiersze, v° — 8. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Bez tytułu. Niedokończony fragment kazania o potrzebie wiary i dobrych uczynków dla osiągnięcia zbawienia.

Początek (k. 1 r°): توبى التى امنت انه يتم ما قيل لكم من قبل الرب . يا ايها المسيحيين انه
الايمان واحد و معدوم الافعال الصالحة ليس هو كافى لوصول الى الخلاص الابدى و لدخول الى
ملكوت الله ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia i poprawki, na marginesach glosy.

88

Burzyński 86

Kazanie na IV niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieskawy. Cm 32×19. Kart 2. 36—41 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso per la Dom[enica] 4 di (sic!) Quaresima*. Kazanie na IV niedzielę Wielkiego Postu traktujące o sposobach osiągnięcia zbawienia. Kazanie składa się ze wstępu i jednej części zatytułowanej „Część pierwsza”. Części drugiej brak.

Początek (k. 1 r°): من امن . و اعتمد خلص . يا اخوتي اجتهدوا جدا ان تعملوا . متبته (?)
دعوتكم و اختياركم بالاعمال الصالحة فضيله الايمان هي فضيله عظيمة جدا ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście skreślenia, na marginesach glosy;
c) (k. 2 v°) — nie zapisana.

89

Burzyński 87

Kazanie na I niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier niebieskawy. Cm 32×19. Kart 2. 34—42 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Tytuł: *Discorso p[er] la Dom[enica] I di (sic!) Quares[ima]*. Kazanie na I niedzielę Wielkiego Postu traktujące o sakramencie pokuty i jego roli w życiu katolika.

Początek (k. 1 r°): توبوا الى بكل قلوبكم بالصوم والبكاء و النوح . الخطاى الذى قد سقط
من حال نعمة الله بسبب الخطايا المميتة التى قد فعلها ولولا انه حاله هكذا ردى و هكذا شنيع انه
مستحق انه الله تعالى يفضيه يتركه ...

- U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście liczne skreślenia, na marginesach glosy i uzupełnienia.

Kazanie na I niedzielę Wielkiego Postu

J. arabski. Koniec XVIII w. Papier. Cm 19×12. Kart 4. 23 wiersze na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *الاحد الاول من الكبر* Kazanie przeznaczone na niedzielę Wielkiego Postu i traktujące o zachowaniu się i postępowaniu w czasie postu. Kazanie składa się z dwóch części, wstępu i zakończenia.

Początek (k. 1 r°): *أكثرُوا لكم كنوز في السماء. الصيام الكبير الذي قد بديتوا (sic!) تصوموا يا مسيحين يكون الصيام المبارك يكون مقبول عند المسيح إلهنا لكي ينفعكم في النفس و في الجسد ...*

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) na marginesach glosy;

c) w prawym rogu u góry notatka: *في نقادي ١٧٨٨* = w Naqādi, 1788; w lewym rogu u góry notatka: *في جرجا ١٧٨٣ على الطقس القبطي* = w Girgā 1784 wg ob-
rządku koptyjskiego.

Kazanie o pokusie

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 17×12. Kart 6. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Discorso delle Tentazioni*. Kazanie traktujące o konieczności wystrzegania się pokus i składające się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): *أخرج يسوع من الروح البرية يجرب من الشيطان. لما الشيطان ال لا عين (sic!) قد تجاسر على يسوع ابن الله الحي بذاته بتجاربه مثلما نقرأ انجيل هذا اليوم فإذا سيكون معنا نحن المساكين خصوصاً الكتولايكين ...*

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;

b) na marginesach skąpe glosy.

Kazanie o piekle i karze za grzechy

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy. Cm 22×16. Kart 4. 18–30 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Kazanie o okropnościach piekła i karze za grzechy składające się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): قد مات الغاني فقير في الجهنم . قد مات الغاني يقول الانجيل المقدس
الذى كان متنع من الله في وجه العالم بالانعام غير عديدة ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście skreślenia, na marginesach glosy.

Kazanie o życiu wiecznym i zbawieniu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier. Cm 21,5×16. Kart 4. 21–24 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Kazanie traktujące o życiu wiecznym i zbawieniu duszy składające się ze wstępu i dwóch części.

Początek (k. 1 r°): (sic!) نفس النطقه . نفسه . (sic!) خلاصه .
الانسان هي تلك الكرامة التي يذكرها الانجيل المقدس و التي الانسان ملزوم انه يفلحها ...

U w a g i: a) rękopis jest prawdopodobnie autografem O. Burzyńskiego;
b) w tekście nieliczne skreślenia, na marginesach glosy;
c) do rękopisu dołączona kartka (XIX w.) o wymiarach 20×12 cm z notatką:
Scripta arabica Missionarii Aegyptiani Prosperi Burzyński Provinciae Nostrae Reformatae Minoris Poloniae nunc vero Epps. Sandomiriensis.

IV

BIBLIOTEKA JAGIELLOŃSKA W KRAKOWIE

I

Sygn. 3341

Modlitewnik

J. arabski i turecki. XVII/XVIII w. Papier kremowy błyszczący. Cm 10,5×7,5. Kart: 228+1 ochr. 8 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i tytuły czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i kłapą.

Bez tytułu. Zdekompletowany modlitewnik zawierający fragmenty Koranu, zbiór modlitw w j. arabskim i tureckim oraz kazania piątkowe.

Początek (k. 13 r°): [...] الحق و أهله و قاسم الارزاق بعدله ينظر علمه السفيه لعله يرتدع
عن جهله ...

Bibliografia: Wisłocki, cz. II, s. 731.

U w a g i: a) rękopis posiada foliację europejską od końca (1–228);
b) (k. 2–11) — papier biały, młodszy, ze znakami wodnymi (poprzelne równoległe linie);
c) (k. 2 r° — 10 v°) — fragment Koranu inną, późniejszą ręką;
d) (k. 1 r°, 11, 12) — nie zapisane.

Anonimowy komentarz do *al-'Aqā'id* an-Nasafi'ego

J. arabski. 1476/7 r. Papier orientalny kremowy. Cm 17,5×13,5. Kart: 1 ochr. + 62. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Niektóre słowa i podkreślenia czerwone. Oprawa orientalna skórzana z *lisān'em*.

Bez tytułu. Anonimowy komentarz do traktatu teologicznego *al-'Aqā'id* Nağm al-milla wa-d-din 'Umar b. Muḥammad an-Nasafi'ego (zm. 1142 r.). Por. GAL I, 427.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ بِهِ نَسْتَعِينُ الْحَمْدُ لِلَّهِ التَّوْحِيدِ بِجَلَالِ ذَاتِهِ وَ كَمَالِ صِفَاتِهِ ... بَعْدَ فَنَ مَبْنَى عِلْمِ الشَّرَائِعِ وَالْأَحْكَامِ وَ أَسَاسِ قَوَاعِدِ الْإِسْلَامِ هُوَ عِلْمُ التَّوْحِيدِ وَ الصِّفَاتِ الْمَوْسُومِ بِالْكَلَامِ الْمُنْجِي مِنَ غِيَاظِ الشُّكُوكِ وَ ظُلُمَاتِ الْاَوْهَامِ وَ انْ الْمُخْتَصِرِ الْمُسَمَّى بِالْعَقَائِدِ لِلْإِمَامِ الْهَامِ قُدْوَةِ عُلَمَاءِ الْإِسْلَامِ نَجْمِ اللَّهِ وَ الدِّينِ عَمَرِ النَّسْفِيِّ أَعْلَى اللَّهِ دَرَجَتَهُ فِي دَارِ السَّلَامِ يَشْتَمِلُ مِنْ هَذَا الْفَنِّ عَلَى غَرَرِ الْفَوَائِدِ وَ دُرَرِ الْفَوَائِدِ ... فَحَوَّلْتُ أَنْ أَشْرَحَهُ شَرْحًا يَفْصِلُ مَحَلَّاتِهِ وَيَبَيِّنُ مَفْصَلَاتِهِ وَ يَنْشُرُ مَطْوِيَّاتِهِ وَيُظْهِرُ مَكْنُونَاتِهِ ...

Bibliografia: Wislocki, cz. II, s. 807.

U w a g i: a) glosy marginalne i interlinearne;

b) brzegi wielu kart pocięte i pozaginane;

c) na wewnętrznej stronie tylnej okładki naklejka z napisem: *Commentarius in Omari Nesefi opus dogmaticum vocatum Elako'id Cod. transcript. ann. Heg. 881;*

d) (k. 62 r°) — na marginesie data ukończenia kopii 881 h. = 1476/7 r. n.e.;

e) (k. 62 v°) — glosy.

al-Maqāmāt al-Hariri'ego

J. arabski. 1741 r. Papier. Cm 32,5×22,5. Kart 144. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły rozdziałów i glosy czerwone. Oprawa orientalna tekturowa.

Tytuł: *al-Maqāmāt*. Autor: Abū l-Qāsim Ibn 'Alī Ibn Muḥammad al-Hariri (zm. 1122 r.). Por. GAL I, 276.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللَّهُمَّ إِنَّا نَحْمَدُكَ عَلَى مَا عَلَّمْتَ مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهَيْمَتِ مِنَ التَّبَيَّنِّ كَمَا نَحْمَدُكَ عَلَى مَا أَسْبَقْتَ مِنَ الْعَطَاءِ ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — notatka: 1890 a. 406 oraz trzy pieczęcie z nieczytelnymi napisami arabskimi, niżej doklejony zadrukowany pasek z napisem: *Les Makames du Hariri, manuscrit arabe d'une élégance parfaite;*

b) (k. 144 v°) — skrót daty powstania kopii ٥٤٠ هـ, a więc prawdopodobnie wg hipotezy prof. T. Kowalskiego 5 *ramadān* [11] 54 h. = 14 listopada 1741 r. n.e.;

c) rękopis pochodzi z darów J. Schindlera z r. 1890;

d) do rękopisu dołączona luźna kartka z opisem dokonany przez prof. T. Kowalskiego, który rozwiązał także skrót daty.

Fragment Koranu

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier orientalny. Cm 19,5×13,5. Kart: 1 ochr. + 153 + 2 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły sur i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana orientalna z wytłaczanym ornamentem i klapą.

Koran. Fragment obejmujący sury 1—18.

U w a g i: a) na wyklejce przedniej okładki notatka: *Schletter'sche Buchhdlg (E. Franck) Antiquariat Breslau, Schweidnitzerstr. No 16—18*;

b) (r° k. ochr. przedniej oraz k. 153 v°) — napis w j. arabskim *waqf al-ḥāḡḡ Muṣṭafā*.

Institutiones linguae arabicae

J. łaciński i arabski. XIX w. Papier gruby szaroniebieski. Cm 24×19,5. Kart: 3 ochr. + 8 + 3 ochr. 36—40 wierszy na stronę. Oprawa współczesna (z 1942 r.) tekturowa, grzbiet płócienny.

Tytuł: *Institutiones linguae arabicae*. Zwięzły zbiór zasadniczych reguł gramatycznych j. arabskiego porównywanych często z j. hebrajskim. Prawdopodobnie są to notatki z wykładów.

Początek (k. 1 r°): *Institutiones linguae arabicae. Vetustissimum scripturae genus de quo tradunt historici...*

U w a g i: a) (k. 8 v°) — nie zapisana;

b) rękopis pochodzi ze spuścizny po Żegocie Paulim i stanowi prawdopodobnie notatki z wykładów na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. Por. *Inwentarz Rękopisów Biblioteki Jagiellońskiej*, nr 5666;

c) na wyklejce przedniej okładki data oprawy rękopisu: 1942 r.

Koran

J. arabski. 1788 r. Papier. Cm 10,7×7,5. Kart 196. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły rozdziałów czerwone ze złoconiami, interpunkcja złota. Oprawa skórzana zdobna w barwne kwiaty wykonane z pewnego rodzaju laki. Futerał skórzany ze złoconiami.

Koran.

U w a g i: a) karty początkowe (1 v° i 2 r°) bogato zdobione: wielobarwne ornamenty ze złoconiami, wielokrotne i wielobarwne ramki;

b) (k. 1 r°, 196 v°) — nie zapisane;

c) (k. 196 r°) — w kolofonie data ukończenia rękopisu: *ramaḍān 1202 h.* = lipiec 1788 r. n. e.;

d) na futerał napis: *1902 A. 282, dono dedit Mathias Bersohn*;

e) (k. 1 r°) — napis inną ręką: *Ma[...]lietti* oraz *ق. ق. فوستوس* *فرانز ماریا فیدل واختر*.

Koran

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi. Cm 14×10. Kart 338 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły rozdziałów i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z *lisān*'em i złoconiami.

Koran.

U w a g i: a) początkowe karty rękopisu (2 v°, 3 r°) bogato zdobione: wielobarwne ornamenty ze złoconiami, kropki między wersetami złote, ramki czerwone;

b) v° k. ochr. tylnej zdobne w barwne motywy orientalne;

c) na marginesach numery sur (począwszy od trzeciej) dopisane czerwonym atramentem;

d) na grzbiecie *lisān*'u nieczytelny napis;

e) k. (1 r° — 2 r°, 337 v° — 338 v°) — nie zapisane;

f) na wewnętrznej stronie oprawy ex libris: *Zbiory Mathiasa Bersohna w Warszawie. Księgozbiór. Dział rękopisów wschodnich N. 65*;

g) (k. 1 v°) — napis: *فرائز مائل واحتر*, u dołu: *Wachter*; (k. 2 v°) — również u dołu podpis: *Wachter*.

Modlitewnik

J. arabski. XVII w. Papier. Cm 17,5×11. Kart 118. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī* wokalizowane. Ramki złocone. Oprawa tekturowa orientalna z wytłaczanym i pozłacanym ornamentem oraz *lisān*'em.

Modlitewnik obejmujący następujące sury Koranu: 6, 36, 44, 48, 55, 56, 67, 78, 93, 94, 109—114 i 1, imiona i epitety Allāha, imiona i epitety Muḥammada oraz modlitwy.

Początek (k. 2 v°): *سورة الانعام بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور ...*

U w a g i: a) (k. 48 r°) — w ozdobnych kwadratach *al-asmā' al-ḥusnā* Allāha; (k. 49 v°) — również w ozdobnych kwadratach imiona i epitety Muḥammada;

b) (k. 89 r°) — w tekście wstawione słowo tureckie: *bazar ertesi gün* „poniedziałek”; (k. 92 r°) — *saly gün* „wtorek”, co świadczy o tureckim pochodzeniu rękopisu;

c) (k. 114 r°) — nazwisko kopisty Ibrāhīm b. Muḥammad at-Ṭirbizūni;

d) (k. 114 v°, 115 r°) — glosy;

e) (k. 115 v° — 118 v°) — nie zapisane;

f) rękopis mylnie paginowany późniejszą ręką europejską 1—119;

g) (k. 1 v°) — u góry ołówkiem notatka *D[ono] D[edit] Norbertus Fiedorowicz 9/12 1867*;

h) do rękopisu doklejona kartka (XIX w.) zawierająca spis (niekompletny) sur wraz z wyjaśnieniami dotyczącymi ich przeznaczenia.

1
Koran

Sygn. I 1245

J. arabski. 1853 r. Papier prążkowany ze znakami wodnymi. Cm 32,5×22. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły rozdziałów, poszczególne słowa oraz interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i z *lisān'em*.

Koran.

- U w a g i: a) (k. 1 r° — v°, 2 v° — 4 r°) — nie zapisane;
b) (k. 4 r° — v°) — zdobione wielobarwnymi ornamentami, tekst obwiedziony potrójną niebieską ramką;
c) (k. 213 v°) z notatki wynika, że rękopis został ukończony w *ġumādā al-āḥir* 1270 h. = marzec 1853 r. n.e.

2
Modlitewnik

Sygn. 1348(b)

J. arabski. XIX w. Papier europejski. Cm 18×11. Kart: 1 ochr. + 5 + 4 ochr. 4—9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Modlitewnik zawierający następujące sury Koranu: 1, 108, 110, 112—114 oraz 3 modlitwy.

Początek (k. 1 v°): اِنِّى وَجَّهْتُ وَجْهَى لِذِى فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ خٰنِفًا مُّسْلِمًا و مَا اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ...

- U w a g i: a) (k. ochr., k. 5 v°) — nie zapisane;
b) rękopis łącznie z rękopisem 1348(a) znajduje się we współczesnej teczce tekturowej.

3
Muḥtaṣar ġunyat al-mutamallī al-Ḥalabī'ego

Sygn. 1610

J. arabski. 1631 r. Papier. Cm 21×11. Kart: 1 ochr. + 163 + 1 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *ta'liq*. Cytaty z dzieła komentowanego oraz nagłówki podkreślone czerwonym atramentem, ramki czerwone. Oprawa orientalna tekturowa z kłapą, grzbiet skórzany.

Tytuł: *Šarḥ munyat al-musallī*, a właściwie *Muḥtaṣar ġunyat al-mutamallī*. Autor: skrót komentarza zatytułowanego *Ġunyat al-mutamallī* do teologiczno-dogmatycznego dzieła *Kitāb munyat al-muṣallī wa ġunyat al-mubtadi'* Sadid ad-Dīn al-Kāšġarī'ego (XIX w.?). Autor: Burḥān ad-Dīn b. Ibraḥīm b. Muḥammad b. Ibraḥīm al-Ḥalabī (zm. 1549 r. n.e.). Por. GAL I, 432, S I, 659.

Początek (k. 5 v°): بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ و بِهٖ نَسْتَعِيْنُ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ جَعَلَ الْعِبَادَةَ مَفْتٰحَ

السعادة ... وبعد فهذا المختصر الى رحمة ربه الغنى ابراهيم بن محمد بن ابراهيم الحلبي قد كنت شرحت كتاب منية المصلى شرحاً وسميته بغنية المتملى...

- U w a g i: a) (v° k. ochr. przedniej oraz k. 1 v°, 2 v°, 5 r°) — nie zapisane;
b) (k. 2 r°, 3 r° oraz na marginesach) — glosy;
c) (k. 3 v° — 4 v°) — spis treści;
d) (r° k. ochr. przedniej) — notatka w j. francuskim: *L'auteur de cet ouvrage Ibrahim b. Moḥammad al-Halebi mort en 1549. C'est l'abrégé de son grand Commentaire (Ghunya al-mutamalli) sur l'ouvrage de Sadid ad Din al-Kaṣṣari 7e siècle (?) intitulé Munyet el-muṣalli wa ghunya al muṭtadi (traité relatif à la prière). Gallier (?). Les mots surmontés d'une ligne rouge sont le texte d'el Kaṣṣari, les autres sont le Commentaire d'al Halebi. Niżej uwaga: Nabyte w Kairze 1907 dla Krakowskiej Akademii Umiejętności T[adeusz] S[moleński];
e) (k. 162 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty Muḥammad Ibn Maḥmūd oraz data ukończenia kopii *Ramaḍān* 1040 h. = kwiecień 1631 r. n. e.*

al-Maqṣad litalḥiṣ mā fi'l-murṣid al-Anṣārī'ego

J. arabski. 1726 r. Papier. Cm 15,5×10,5. Kart 172. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, 2 ręce. Podwójne ramki, poszczególne wyrazy i niektóre partie tekstu czerwone. Oprawa orientalna skórzana z klapą. Wyklejki z żółtego papieru z ozdobnymi motywami geometrycznymi. Futerał orientalny skórzany z tekturowymi grzbietami, nieco zniszczony.

Tytuł: *al-Maqṣad litalḥiṣ mā fi'l-murṣid fi'l-waqf wa 'l-ibtidā'*. Traktat o pauzach i początkach wersetów w Koranie oparty głównie na *al-Murṣid fi'l-waqf wa l-ibtidā* al-Ḥasan b. 'Alī b. Sa'd (Sa'id) al-'Ammānī'ego (al-'Umānī'ego; żył przed 1270 r. n.e.) i uzupełniony na podstawie Abū 'Amr 'Utmān b. Sa'id ad-Dānī'ego (zm. 1052 r. n.e.). Por. GAL II, 99 i S II, 117, gdzie tytuł dzieła brzmi: *al-Maqṣad li taḥlīs...* oraz Ahlwardt I, 213 nr 564. Autor: Zayn ad-Dīn a. Yahyā Zakariyyā b. Muḥammad b. al-Anṣārī as-Sumayki aṣ-Ṣafī'i (zm. 1511 r. n. e.).

Początek (k. 3 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَالَ سَيِّدُنَا وَمَوْلَانَا قَاضِي الْقَضَاءِ شَيْخُ مَشَارِخِ
الْإِسْلَامِ مَلِكُ الْعُلَمَاءِ الْأَعْلَامِ عَمْدَةُ الْمُحَقِّقِينَ زَيْنُ الْمَلِكِ وَالْدِينِ أَبُو يُحْيَى زَكْرِيَّا الْأَنْصَارِيُّ الشَّافِعِيُّ مَتَعَ
اللَّهُ بِوُجُودِهِ الْأَنَامَ... وبعْدَ فَهَذَا نَخْتَصِرُ الْمُرْشِدَ فِي الْوَقْفِ وَالْإِبْتِدَاءِ الَّذِي أَلْفَهُ الْعَلَامَةُ أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ
بْنُ عَلِيٍّ ابْنُ سَعِيدٍ النَّعْمَانِ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى...

- U w a g i: a) rękopis posiada współczesną foliację europejską 1—172;
b) (k. 1 v° — 2 v°, 170 r° — 172 v°) — nie zapisane;
c) (k. 169 v°) — brak ramki;
d) (k. 169 v°) — pisana inną ręką;
e) (k. 1 r°) — notatka w j. francuskim: *Zainaddin abou Yahya Zakariya b. Mohammed b. al-Anṣārī aṣ-Ṣafī'i mort en 1520. Niżej: Titre: al-maqṣad litakhlīs ma fi'l murṣid fil waqf wal ibtida. Traité indiquant les pauses à observer dans la lecture*

du *Qoran*. Pod tym olówkiem: *Msc. de 1139 de l'hégire* oraz podpis *E. Galtier (?)*. U dołu uwaga w j. polskim: *Nabyte w Kairze w 1907 dla Krakowskiej Akademii Umiejętności, T[adeusz] S[moleński]*;

f) (k. 169 r°) — data ukończenia kopii 12 *rabī' al-āḥar* 1139 h. = 7 grudzień 1726 r. n.e.

5

Sygn. 1612

Šarḥ aš-Šāṭibiyya al-Qāsiḥa

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy prążkowany. Cm 20,5×15,5. Kart: 1 ochr. + 211 + 1 ochr. 25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, 2 ręce. Cytaty z komentowanego poematu atramentem czerwonym. Oprawa orientalna tekturowa z klapą, grzbiety skórzane.

Tytuł: *Kitāb šarḥ aš-Šāṭibiyya*. Komentarz do dydaktyczno-religijnego poematu *Hirz al-amānī wa waḡḡ at-tahānī* (znanego pod skróconym tytułem *al-Qāsiḍa aš-Šāṭibiyya*) Abū l-Qāsim Muḥammad Ibn Firroh aš-Šāṭibī'ego (zm. 1194 r. n.e.). Autor: Nūr ad-Dīn Abū l-Baqā' 'Alī b. 'Utmān b. Muḥammad b. al-Qāsiḥ al-'Udrī al-Baḡdādī (zm. 1399 r.). Por. GAL I, 409; II, 165 i S I, 725; S II, 212, gdzie komentarz ten nosi tytuł: *Sirāḡ al-qāri' al-mubtadi' wa tadhkir al-muqri' al-muntahī*.

Początek (k. 3 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَبِهِ الْمُسْتَعَانُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ
وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا أَبَدًا قَالَ مَوْلَاهُ الْفَقِيرُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَى بْنِ عَثْمَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْقَاصِحِ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَلَّمَ الْقُرْآنَ وَزَيَّنَ الْإِنْسَانَ بِنُطْقِ اللِّسَانِ ...

- U w a g i: a) (od k. 132) — tekst pisany inną ręką;
b) na większości kart zacieki od wilgoci;
c) rękopis ma foliację europejską;
d) (k. 1 v°, 2 r°—v°, 211 v°) — nie zapisane;
e) (k. 1 r°) — notatka w j. francuskim: *Abou l Baqā' 'Ali b. Otman b. Moham-med b. al-Qāsiḥ al-Udri al-Baḡhdadi mort en 1398. Commentaire explicatif en poème connu sous le nom de Šatibia dont l'auteur est as-Šatibi mort en 1194 et qui est relatif à la lecture du Qoran. Galtier*. Niżej uwaga: *Nabyte w Kairze 1907 dla Krakowskiej Akademii Umiejętności, T[adeusz] S[moleński]*.

VI

KATEDRA FILOLOGII ORIENTALNEJ UJ W KRAKOWIE

1

Sygn. Or. 2543/1

Fragment traktatu magicznego

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier kremowy orientalny. Cm 20×15. R° — 31 wierszy, v° — 24. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment traktatu magicznego bez początku i końca traktującego o sporządzaniu i znaczeniu kwadratów magicznych.

Początek (r°): ... [مَجْرِب لِرْد الضَّالَّة وَالْآبِقِ وَالْغَائِبِ] [?] الَّذِي انْقَطَعَ خَبْرُهُ ...

- U w a g i: a) karta przzerwana w środku i zszyta niemi;
b) brzegi rękopisu postrzępione;
c) na karcie zacieki od wilgoci;
d) początek rękopisu uszkodzony.

2

Sygn. Or. 2543/2

Fragment traktatu magicznego

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy orientalny. Cm 21,5×16. R° — 29 wierszy, v° — 25. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa i zdania czerwone. Bez oprawy.

Fragment jakiegoś traktatu magicznego bez końca i początku traktujący o magicznym znaczeniu imion Allāha.

Początek (r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ [...] قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَذِهِ
الْأَسْمَاءُ [...] اللَّهُ عَلَى عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ [السلام] ...

- U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;
b) w połowie karty ślad złożenia we dwoje;
c) tekst w wielu miejscach uszkodzony, pismo wyblakłe.

3

Sygn. Or. 2543/3

Anonimowy poemat *Urğūza fī tarḥīl aš-šams*

J. arabski. XIX w. Papier kremowy orientalny ze znakami wodnymi (równoległe poprzeczne linie). Cm 22×16. Kart 3. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *Urğūza fī tarḥīl aš-šams*. Anonimowy poemat w metrum *rağaz* o wędrówce słońca, zawierający nazwy znaków zodiaku oraz nazwy miesięcy.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْكَرِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْكَرِيمِ الْمَكُورِ
النَّيْلُ عَلَى النَّهَارِ وَخُلِقَ الْأَرْضُ مَعَ السَّمَاءِ ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — dopisano tą samą ręką w 16 wierszach: 1) nazwy miesięcy europejskich, 2) nazwy znaków zodiaku, 3) *al-manāzil* i 4) nazwy planet;

- b) na lewym marginesie wszystkich kart ślady wilgoci;
c) (k. 3 v°) — dopisano inną ręką 10 wierszy zawierających modlitwę magiczną zapewniającą ochronę przed niesprawiedliwością ludzką. Początek: فَائِدَةٌ وَمَنْ أَرَادَ
أَنْ لَا يَرَى ظِلْمًا (sic!) مِنْ بَنِي آدَمَ ...

Anonimowy traktat teologiczny

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 22,5×16,5. Kart 5. 14 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *al-'Aqida Şigar aş-şuğrā* (?). Anonimowy traktat teologiczny. Być może jest to komentarz, skrót względnie wyciąg z *'Aqīdat ahl-at-tawhīd aş-şuğrā* Muḥammad b. Yūsuf al-Ḥasanī as-Sanūsī'ego (zm. 1486 r.). Por. GAL I, 250.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَازْوَاجِهِ
و ذُرِّيَّاتِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا وَلِلَّهِ الْوَلُوفُ أَيْضًا هَذِهِ الْعَقِيدَةُ وَ هِيَ تَسْمَى صَغَرُ الصَّغَرَى ...

U w a g i: a) (k. 5 v°) — nie zapisana;

b) (k. 5 v°) — zacieki od wilgoci;

c) charakter pisma, papier oraz rodzaj atramentu wskazują, że kopista tego rękopisu kopiował również rękopis 2543/6; być może więc obydwie rękopisy są fragmentem większej całości. Gdyby tak było, zawarty w incipicie zwrot: وَلِلَّهِ الْوَلُوفُ أَيْضًا هَذِهِ الْعَقِيدَةُ mógłby odnosić się do autora traktatu teologicznego z nr 2543/6, a mianowicie do Abū Zayd 'Abd ar-Raḥmān Muḥammad b. 'Āmir al-Aḥḍarī'ego. Al-Aḥḍarī jest w istocie autorem komentarza do *'Aqīdat ahl-at-tawhīd aş-şuğrā* as-Sanūsī'ego. Por. GAL I, 251; II, 13. Trudno jednak ustalić, czy niniejszy rękopis jest kopią komentarza al-Aḥḍarī'ego, czy też jego późniejszą przeróbką lub skrótem.

Fragment poematu moralizatorskiego

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie oraz 3 profilowane półksiężyce). Cm 21,5×16. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy i czerwony. Bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment anonimowego poematu moralizatorskiego zawierającego napomnienia dla władców. Brak zakończenia.

Początek (r°): (sic!) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاصْحَابِهِ وَازْوَاجِهِ
و زُرِّيَّتِهِ (sic!) وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا بِسْمِ اللَّهِ أَيْدِ النَّظَامِ فَتَنَ أَرْجُو الْعَوْنَ وَالْإِتِّمَامَ ...

U w a g i: a) na lewym marginesie zacieki od wilgoci;

b) liczne glosy marginalne i interlinearne.

Traktat teologiczny

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 22×16. Kart 15. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Wokalizacja i niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Traktat teologiczny rozpoczynający się od omówienia warunków po-

kuty. Autor: Abū Zayd 'Abd ar-Raḥmān Muḥammad b. 'Āmir al-Aḥḍarī (żył — ?). Prawdopodobnie autor tego traktatu jest identyczny z 'Abd ar-Raḥmān al-Aḥḍarī'm, autorem komentarza do 'Aqīdat ahl-at-tawḥīd as-ṣuḡrā Abu 'Abd Allāh Muḥammad b. Yūsuf al-Ḥasanī as-Sanūsī'ego (zm. 1486 r.) Por. GAL I, 251; II, 13.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی سَیْدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاصْحَابِهِ وَازْوَاجِهِ
و ذُرِّیَّتِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِیْمًا قَالَ الشَّیْخُ الْفَقِیْهُ الْعَلَمَاءُ التَّحْرِیْرُ الْفَهَامَةُ الزَّاهِدُ الْوَرَعُ أَبُو زَیْدٍ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ عَامِرٍ الْاَحْضَرِی ...

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione, lewy margines pociemniały od wilgoci;

b) (k. 1 r°, 15 v°) — glosy, częściowo o charakterze magicznym.

7

Sygn. Or. 2543/7

Traktat dydaktyczny

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe poprzeczne linie i 3 profilowane półksiężyce). Cm 23×16,5. Kart 12. 15—17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb ta'lim al-muta'allim li ṭarīq at-ta'allum*. Niedokończony traktat dydaktyczny. Być może jest to komentarz lub przeróbka *Ta'lim al-muta'allim li ta'allum ṭarīq al-'ilm* Burhān ad-Dīn az-Zarnūǧī'ego (pocz. XIII w.). Por. GAL I, 462. Autor: al-Imām al-Aṣ'arī al-Ḥanafī.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی سَیْدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِیْمًا
هَذَا كِتَابُ تَعْلِیْمِ الْمُتَعَلِّمِ لَطَرِیْقِ التَّعَلُّمِ الشَّیْخِ الْاِمَامِ الْمَكْشَافِ الْاَشْعَرِی الْحَنْفِی ...

U w a g a (k. 1 r°) — dopisano tą samą ręką inny tekst, również o charakterze dydaktycznym, prawdopodobnie więc rękopis stanowi fragment jakiegoś zbioru traktatów; w tekście tym wzmianka o autorze nazwiskiem Burhān ad-Dīn, być może więc chodzi o az-Zarnūǧī'ego.

8

Sygn. Or. 2543/8

Anonimowy poemat dydaktyczny

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe poprzeczne linie oraz litery BC). Cm 22,5×16,5. Kart 2. 6—9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy poemat dydaktyczny.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی سَیْدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ . الْكَرِیْمِ
یَقْبَلُ تَائِبًا اِتَاهُ لَا یَخَافُ بِخُصَا كُلِّ مَنْ رَجَاهُ ...

U w a g i: a) składka częściowo przzerwana;

b) na marginesach i między wierszami glosy.

Fragment anonimowego traktatu teologicznego

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 22×16. Kart 4. 28–31 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment anonimowego traktatu filozoficzno-teologicznego bez początku i końca. Fragment traktuje o przymiotach Boga.

Początek (k. 1 r°): ... ان الله واحد في ذاته و صفاته و افعاله ...

U w a g i: a) na wszystkich kartach na lewym marginesie ślady wilgoci;

b) (k. 4) — na lewym marginesie dziura.

Fragment traktatu teologicznego

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 22×16. Kart 4. 27–28 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Pozbawiony początku i końca fragment anonimowego traktatu teologiczno-filozoficznego.

Początek (k. 1 r°): [...] على الله تعالى (sic!) من الله تعالى (sic!) و اما الحال ان يوجب على الله غير الله وهو العقل ...

U w a g i: a) na lewym marginesie zacieki od wilgoci;

b) brzegi rękopisu postrzępione.

Fragment *al-Badr al-munir* aš-Ša'rānī'ego

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz litery AC). Cm 22×17. Kart 8. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *al-Badr al-munir fī ġar (ib aḥādīt al-bašīr an-naḍīr)*. Początkowe fragmenty traktatu z dziedziny ḥadīṭu, stanowiącego wyciąg (jak wynika z wstępu) z *al-Ġāmi' al-kabīr* Abū'l-Faḍl 'Abd ar-Raḥmān b. Abī Bakr b. Muḥammad b. Abī Bakr Ġalāl ad-Dīn as-Suyūṭī'ego (zm. 1505 r. n.e.). Anonimowy wyciąg z tego traktatu pt. *al-Badr al-munir* notuje GAL I, 148. Ten anonimowy wyciąg jest chyba w jakimś związku z *al-Badr al-munir* aš-Ša'rānī'ego. Autor: Abū l-mawāhib 'Abd al-Waḥḥāb b. Aḥmad b. 'Alī aš-Ša'rānī (Ša'rāwī) (zm. 1565 r.). Por. GAL I, 338, p. 27.

Początek (k. 2 v°): [...] الرحيم و صلى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه و سلم الحمد لله رب العالمين حمداً يوافق نعمه ...

U w a g i: a) prawy brzeg rękopisu poplamiony od wilgoci;

- b) górna część rękopisu spalona, tekst częściowo uszkodzony;
- c) (k. 1 v°, 2 r°) — nie zapisane;
- d) (k. 1 r°) — u góry notatka częściowo uszkodzona przez ogień, zawierająca tytuł dzieła i nazwisko autora: [...] مكتوبه على نحو الفين و [...] الشرائع
لفريد عصر الشيخ سيد [...] الشرائع

12

Sygn. Or. 2543/12

Traktat teologiczny

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie i profilowane półksiężycy). Cm 21,5×16. Kart 5. 16 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Traktat teologiczny traktujący o przepisach rytualnych podczas modlitwy. Autor: al-ʿAwfī (?).

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاصْحَابِهِ وَازْوَاجِهِ
وَذُرِّيَّاتِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا قَالَ الشَّيْخُ الْفَقِيهُ الْعَوْفِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى ...

- U w a g i: a) na wszystkich kartach silne zacieki od wilgoci;
- b) (k. 1) — u dołu przzerwana i zszyta bładoniebieskimi nićmi;
- c) nieliczne glosy marginalne i interlinearne.

13

Sygn. Or. 2543/13

Fragment anonimowego traktatu prawniczego

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie oraz na niektórych kartach profilowane półksiężycy). Cm 23,5×16,5. Kart 14. 10 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty złożone w składki po dwie, bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment traktatu prawniczego omawiającego zasady kupna i sprzedaży.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا
يَنْعَقِدُ بِمَا الْبَيْعُ بِمَا يَدُلُّ عَلَى الرِّضَى وَإِنْ بِعَاطَاةٍ ...

- U w a g i: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;
- b) (k. 1 v°, 2 v°, 6 r° — v°, 8 r° — 10 v°, 12 v°) — liczne glosy marginalne i interlinearne.

14

Sygn. Or. 2543/14

Anonimowy traktat teologiczny

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz litery BC). Cm 23×16,5. Kart 3. 18–20 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone.

Bez tytułu. Anonimowy traktat teologiczny omawiający przymioty Allāha.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاصْحَابِهِ وَأَزْوَاجِهِ
وَذُرِّيَّاتِهِ وَسَلَّم تَسْلِيمًا قَوْلُهُ وَإِذَا سَأَلْتِ ابْنَ صِفَاتِ الرَّبُّوِيَّةِ عَدَا الْوَحْدَانِيَّةِ ...

U w a g a: rękopis poplamiony od wilgoci.

15

Sygn. Or. 2543/15

Traktat teologiczny

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz 3 profilowane półksiężyce). Cm 21,5×15,5. Kart 6. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *al-'Aqīda ṣuġrā 's-ṣuġrā*. Anonimowy traktat teologiczno-moralizatorski. O dziele oraz o ewentualnym autorze patrz *supra* rękopis nr 2543/4.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّم تَسْلِيمًا وَالْمَوْلُفُ
إِيضًا هَذِهِ الْعَقِيدَةُ وَهِيَ تَسْمَى صُنْعِي الصَّنْعَى ...

U w a g i: a) (k. 1 r°, 6 v°) — glosy;

b) na brzegach rękopisu zacieki od wilgoci.

16

Sygn. Or. 2543/16

Fragment modlitwy

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 22×15,5. Kart 5. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Modlitwa do Allāha. Brak początku.

Początek (k. 1 r°): [...] وَكَيْفَ اتَّوَسَّلَ إِلَيْكَ بِمَا حَوْلَ إِحَالٍ أَنْ يَصِلَ إِلَيْكَ أَمْ كَيْفَ يَشْكُو إِلَيْكَ
حَالِي ...

U w a g i: a) liczne glosy marginalne i interlinearne pisane atramentem czarnym i brązowym;

b) na prawym marginesie zacieki od wilgoci.

17

Sygn. Or. 2543/17

Poemat pochwalny ku czci Proroka

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 22,5×16. Kart 3. 24 wiersze na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy poemat pochwalny ku czci Proroka.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّم تَسْلِيمًا خَيْرَ الْأَنَامِ
هُوَ الْمَقْصُودُ وَالسَّوْلُ بِالْحَقِّ الْخَلْقُ مَبْعُوثٌ وَمَرْسُولٌ ...

U w a g i: a) (k. 3 v°) — nie zapisana;

b) (k. 3 r°) — w kolofonie nazwisko autora poematu سميان, co odpowiada prawdopodobnie شعبان, być może więc chodzi tu o autora wielu poematów pochwalnych ku czci Proroka, Zayn ad-Dīn Ġār Allāh Abū Sa'id Ša'bān b. Muḥammad al-Quraši aš-Šāfi'i al-Ātārī'ego (zm. 1425 r. n.e.). Por. GAL II, 180;

c) na prawym marginesie zacieki od wilgoci.

18

Sygn. Or. 2543/18

Fragment traktatu gramatycznego

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz litery *CpINA*). Cm 23×16,5. Kart 2. 7 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Tytuły ustępów czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (początek) trudnego do bliższego zidentyfikowania traktatu gramatycznego. Autor: Ġamāl ad-Dīn Muḥammad b. 'Abd Allāh b. Mālik aṭ-Ṭā'i al-Ġayyānī (zm. 1273 r. n.e.). Por. GAL I, 298.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاصْحَابِهِ وَسَلَّمَ
تَسْلِيمًا قَالَ الشَّيْخُ الْفَقِيهُ الْأَسَاطُذُ النَّحْوِيُّ الطَّائِيُّ نَسَبًا الْجَيَّانِي مَنَسَا الدَّمَشْقِيُّ ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;

b) brak zakończenia.

19

Sygn. Or. 2543/19

Fragment anonimowego traktatu teologicznego

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 22×16. R^o — 22 wiersze na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Fragment (bez początku i końca) anonimowego traktatu teologicznego.

Początek (r^o): [...] وقد تقدم ذلك كله و انف اختراع الغير بالافعال يعنى ان الوجدانيه تنفى
ان يكون شئ فاعل غيره تعالى و ذلك نفى التعدد ...

U w a g a: na lewym marginesie zacieki od wilgoci.

20

Sygn. Or. 2543/20

Fragment traktatu religijno-dydaktycznego

J. arabski. XVIII w. Papier prążkowany. Cm 22,5×16. Kart 10. 22 wiersze na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) komentarza do nie zidentyfikowanego bliżej traktatu dydaktyczno-religijnego.

Początek (k. 1 r°): ... [فخلاف و العزم احسن لقوله عليه الصلاة و السلام ...]

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) na niektórych kartach glosy marginalne;

c) prawie połowa tekstu każdej karty uszkodzona wskutek wilgoci.

Miscellanea

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (półksiężycy). Cm 23×16,5. R° — 36 wierszy, v° — 17. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

1. (r°, wiersze 1—9) Kolofon jakiegoś traktatu.

Początek: [...] يحمد من يطلبه الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين كمل الكتاب
الله اغفر لي ذنوبي ...

2. (r°, wiersze 10—18) Fragment kasydy.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على من لا نبي بعده فائدة الجوز قال الشاعر في مدحه
نفاد فاق هذا الجوز اشرف شجره مملا على الاشجار اعظم قدرة ...

3. (r°, wiersze 19—36) Przepis rytualno-magiczny (?) stosowany w przypadkach niewłaściwego odprawienia modlitwy.

Początek: مسألة السهو في الصلاة والسلام ...

4. (v°) Krótkie poematy i dwuwiersze przypisywane, jak wynika z wiersza 8: وهذه ايضا تنسب لابن 15: هذه الايات تنسب لابن العربي والله تبارك و تعالى اعلم و هذه ايضا تنسب لابن العربي . الله تعالى اعلم
'Uṭmāna (?).

Początek: فروح و ريحان و عمر مهنا رجاء و عز سلوك الاكارم فييتك يا عثمان بيت شهاخة ...

U w a g a: fakt, że na r° znajduje się kolofon, świadczy, iż rękopis jest ostatnią kartą jakiegoś traktatu.

Fragment traktatu gramatycznego

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równo-egle linie). Cm 23×16,5. Kart 18. 27 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne, niektóre złożone w składki, bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) nie zidentyfikowanego bliżej traktatu o charakterze gramatycznym.

Początek (k. 1 r°): ... و لهزمة كما بدل من واو و لهزمة ردًا بدل من يا ...

U w a g i: a) skąpe glosy marginalne;

b) na brzegach zacieki od wilgoci.

Fragment traktatu mistyczno-religijnego

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz 3 półksiężyce). Cm 22,5×16. Kart 53. 21 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne, częściowo złożone w składki po dwie, bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) anonimowego traktatu mistyczno-religijnego omawiającego m.in. mistyczne znaczenie liter alfabetu oraz ich zestawów (słów). Traktat ilustrowany jest przykładami z Koranu.

Początek (k. 1 r°): *[...] الكامل [...] اى الرسالة وكسرتها الكمال الحسن الباطنى و هو من اجزاء الادمية و اما ايا المديّة فان وقفها على النور ...*

- U w a g i: a) na marginesach glosy;
b) na prawym brzegu zacieki od wilgoci.

Fragment komentarza leksykograficznego

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (3 profilowane półksiężyce). Cm 23×17. Kart 8. 27 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) komentarza leksykograficznego.

Początek (k. 1 r°): *[...] التى هى شرط فى العاطفة ظاهرة فى البند وكذا فى المثال ...*

- U w a g i: a) nieliczne glosy marginalne;
b) na brzegach rękopisu zacieki od wilgoci.

Fragment anonimowego traktatu dydaktycznego

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 22,5×16,5. Kart 6. 24 wiersze na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) anonimowego traktatu o charakterze religijno-dydaktycznym.

Początek (k. 1 r°): *[...] بحكمة للمصاحبة اى صوره مصاحبا بحكمة و هو الاتقان وقيل العلم ...*

- U w a g a: na prawym brzegu rękopisu zacieki od wilgoci.

Zbiór dwuwierszy zawierających głównie pochwałę Proroka

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (3 profilowane półksiężyce). Cm 22,5×17. Kart 99. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, tytuły dwuwierszy czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Pozbawiony końca anonimowy zbiór dwuwierszy zawierających głównie pochwałę Proroka. Być może dwuwiersze zaczerpnięte są z różnych utworów ku czci Muḥammada.

Początek (k. 1 v°): [...] الرحيم صلى الله على من لا نبي بعده [...] بالمحصب وانزلا ولا تبغيا ... عن خيفه متحولا ...

- U w a g i: a) brzegi rękopisów postrzępione;
b) (k. 1 r°) — nie zapisana;
c) (k. 1) — brzegi oberwane, tekst (v°) — uszkodzony;
d) ostatnie litery tytułów każdego dwuwiersza ułożone są alfabetycznie, np. مبادا ، منابه ، مبادا etc.

Zbiór dwuwierszy zawierających głównie pochwałę Proroka

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz litery BC). Cm 23×16. Kart 73. 12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, tytuły dwuwierszy czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) anonimowego zbioru dwuwierszy zawierających głównie pochwałę Proroka. Być może dwuwiersze te zaczerpnięte są z różnych utworów ku czci Muḥammada.

Początek (k. 1 r°): [...] فاطر عليه بالسجاء و بالحيا و بالصبر يوم البأس ان كنت مشيا ...

- U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;
b) (k. 70—73) — silnie zniszczone, częściowo wskutek wilgoci, tekst uszkodzony;
c) na górnej części wszystkich kart ślady wilgoci;
d) podobnie jak w rękopisie 2543/26 ostatnie litery tytułów każdego dwuwiersza ułożone są alfabetycznie, porównanie tekstu wskazuje, że treść obu tych rękopisów jest identyczna: k. 1 r° niniejszego rękopisu odpowiada k. 5 v° rękopisu 2543/26, koniec k. 73 v° odpowiada ostatniemu wierszowi k. 99 r° poprzedniego rękopisu.

Komentarz leksykograficzny

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 23×16,5. R^o — 26 wierszy, v^o — 27. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, komentowane słowa i zdania czerwone. Bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) anonimowego komentarza leksykograficznego do nie dającego się bliżej ustalić dzieła.

Początek (r^o): ... مع التذييل وهو بإصاحي قد اخلقت اسماء ما كانت تمنيك من حسن و حال ...

U w a g i: a) na prawym marginesie zacieki od wilgoci;

b) skąpe glosy marginalne.

Fragment kasydy

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 23×16,5. 13 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment (bez początku i końca) anonimowej kasydy.

Początek (r^o): ... وعين كمرأة الصانع تديرها لمجبرها النصف المتق ...

U w a g i: a) (v^o) — nie zapisane;

b) brzegi rękopisu postrzępione;

c) nieliczne glosy interlinearne i marginalne.

Gunyat al-mutamallī al-Halabī'ego

J. arabski. XIX w. Papier orientalny. Cm 23×17. Kart; 2 nlb. + 301. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi ornamentami.

Tytuł: *Gunyat al-mutamallī*. Komentarz do traktatu o modlitwie *Kitāb munyat al-muṣallī wa ḡunyat al-mubtadi'* Saḍīd ad-Dīn al-Kāṣḡarī'ego (VII w. h. ?). Autor: Ibrāhīm b. Muḥammad al-Halabī (zm. 1549 r. n.e.). Por. GAL I, 432, S I, 659.

Początek (k. 1 v°): هذا كتاب إبراهيم حلبى . بسم الله الرحمن الرحيم وبه عون . الحمد لله الذى جعل العبادة مفتاح السعادة ومطهر السيادة وملح الحسنى والزيادة وجعل الصلوة عمود قيامها وزروة ستامها وعمدة احكامها ...

U w a g i: a) rękopis niekompletny, brak — jak się zdaje — jednej karty;

b) (r^o k. 1 nlb.) — inną ręką dopisany tytuł dzieła كتاب غنية المتعلمى i nazwisko autora إبراهيم الحلبى ;

c) (k. nlb.) — spis rozdziałów;

d) nieliczne glosy interlinearne i marginalne.

Fragment anonimowego ibadyckiego traktatu historyczno-biograficznego

J. arabski. XX w. Papier europejski kratkowany. Cm 27×21. Kart: 1 ochr. + 10. 26 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński, ręka europejska. Początkowe wyrazy ustępów oraz niektóre słowa w tekście czerwone, poprawki i uzupełnienia fioletowe. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

Bez tytułu. Fragment bliżej nieokreślonego anonimowego traktatu ibadyckiego o treści historyczno-biograficznej, zawierający m.in. biografie *imām*'ów ibadyckich oraz wyciąg z dzieła Ibn aš-Šağira (początek X w. n.e.), traktującego o historii *imām*'ów ibadyckich Tāhertu z domu Rostem. Por. GAL I, 517.

Początek (k. 1 v°): [...] و مدعور المنبرى و من لاستطيع عددهم من المومنين و مما نقمنا عايه انه امر اخاه الوليد بن عقبه على الناس فكان يلعب بالسجرة و يصلى بالناس سكرانا فاسق في دين الله و انما امره لاجل قرابته ...

U w a g i: a) rękopis paginowany 270—288, na marginesach czerwonym atramentem paginacja dzieła stanowiącego podstawę obecnej kopii;

b) na dolnych marginesach uzupełnienia i poprawki w j. arabskim i rosyjskim pisane fioletowym atramentem.

Anonimowy zbiór glos marginalnych do *Šarḥ manār al-anwār* Ibn Firišta

J. arabski. 1710 r. Papier orientalny. Cm 18,5×13. Kart: 1 ochr. + 128 + 1 ochr. 22—25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Początki ustępów czerwone. Oprawa orientalna z wytłaczanymi ornamentami.

Tytuł: *Ta'liqāt ḡama' tuḥā fī ḥawāmiš šarḥ al-manār li'ibn Firišta*. Anonimowy zbiór glos marginalnych z nie znanego bliżej rękopisu *Šarḥ manār al-anwār* 'Izz ad-Dīn 'Abd al-Latif b. al-Malak b. Firišta (zm. 1395 r. n.e.), będącego komentarzem do traktatu prawniczego z zakresu *fiqhu* hanifickiego *Manār al-anwār fī uṣūl al-Fiqh* Ḥāfiẓ ad-Dīn Abū'l-Barakāt 'Abd Allāh b. Aḥmad an-Nasafi'ego (zm. 1310 r. n.e.). Por. GAL II, 196.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم ربى يسر و لا تعسر ربى تمام و [...] بالخير و صلى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه و سلم تسليمها . الحمد لمن جعل حكمه المشروع كشجرة اصلها ثابت و فرعها مرفوع الذى خفى لهفه و ظهر احسانه ... و بعد فهذه تعليقات جمعتها من هواش شرح المنار لابن فرشته ...

U w a g a: (k. 128 v°) — data sporządzenia kopii 1121 h. = 1710 r. n.e.

Hāšiyya 'alā Šarḥ al-Hirši al-Mālikī'ego

J. arabski. XIX w. Papier orientalny. Cm 23×16,5. Kart: 483 + 1 ochr. 23—25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Początki ustępów czerwone. Oprawa europejska z wytłaczanymi ornamentami.

Tytuł: *Hāšiyya 'alā šarḥ al-Hirši 'ala l-muḥtašar*. Komentarz do *Ġawāhir ad-durar* Muḥammada al-Ḥarāšī (al-Hirši, zm. 1689), które to dzieło jest komentarzem do traktatu prawniczego *al-Muḥtašar fī furū' al-mālikiyya* Ḥalila b. Ishaq b. Mūsa Ġars (Ḍiyā) ad-Dīn a. š-Šafā' al-Ġundī al-Mālikī al-Miṣrī (zm. 1365 r. n.e.). Por. GAL II, 319; S II, 97. Jak wynika z notatki na k. 483 v°, jest to druga część komentarza. Autor: Abū l Ḥasan'Alī b. Aḥmad aš-Ša'īdī al-'Adawī al-Mālikī (zm. 1775 r. n.e.).

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ بِهِ نَسْتَعِينُ بِأَبْلِ الْحَجِّ قَوْلُهُ وَ هُوَ الْقِيَاسُ لِأَنَّهُ مُصَدَّرٌ
حِجْ قِيَاسُهُ وَ لَعَلَّ لِأَجْلِ ذَلِكَ كَانَ الْكُسْرُ أَكْثَرَ [?] سَمَاءًا ...

U w a g a: (k. 1 r°, 484 r° — v°) — nie zapisane.

Dyplom naukowy (*Iğāza*)

J. arabski. 1783 r. Papier orientalny. Cm 23×16. R° — 21 wierszy, v° — 7. Pismo *nashī*. Bez oprawy.

Iğāza, czyli dyplom naukowy wydany w 1198 h. = 1783/4 r. n.e. niejakiemu Muḥammadowi b. 'Abd Allāh b. Wādfal al-Quṣanṭīnī (tj. z miejscowości Quṣanṭīna, dziś Constantine w Algierii) przez pewnego šajḫa z al-Azharu. Dokument wystawiony został w Kairze, gdzie wspomniany b. Muḥammad 'Abd Allāh zatrzymał się w drodze z Mekki.

Początek (r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ سَلَّمَ ...
أَمَّا بَعْدُ فَأَقُولُ إِنَّهُ قَدْ اجْتَمَعَ عَلَى فِي الْجَامِعِ الْأَزْهَرِ ... مُحَمَّدُ بْنُ وَادْفَلٍ الْقُصَنْطِينِي الْمَالِكِي فِي عَامِ تَوَجُّهِهِ الْحَجَّ
الشَّرِيفِ وَ هُوَ عَامُ سَنَةِ ١١٩٨ بَعْدَ رَجُوعِهِ مِنَ الْحَجِّ

U w a g i: a) rękopis jest sklejonny z dwóch kart;

b) (v°) — zamiast podpisów dwie nieczytelne pieczęcie.

Anonimowy zbiór *ḥadīṭ*'ów

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 24,5×17. Kart: 2 ochr. + 205. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Początki ustępów czerwone, żółte, niebieskie i zielone. Oprawa kartonowa orientalna z XIX w., z klapą, grzbiet skórzany.

Bez tytułu. Anonimowy zbiór *ḥadīṭ*'ów. Jedyną informacją o autorze (k. 1 r°)

jest wzmianka, że był on uczniem šayḥa Abū'l-Qāsim 'Abd Allāh b. Ṭāhir Muḥammad at-Tamīmī'ego w Bagdadzie w 484 h. = 1091 r. n.e. w czasie pielgrzymki z Baḥdā do Mekki.

Początek (k. 1 r°): [...] رحمه الله . قرأت على الشيخ الامام زين الائمة جمال الاسلام ابى القاسم عبد الله بن طاهر بن محمد التميمي في شهر صفر من سنة اربع و ثمانين و اربع مائه بمدينه السلام قدمها حاجا من بلخ . اخبركم الشيخ الفقيه الاديب ابو بكر محمد بن عبد الله بن الحسين المقرئ النيسابوري قراءة عليه بفزنه يوم الاثنين الثالث عشر من شهر رمضان سنة احدى و ستين و اربع مائه ...

- U w a g i: a) rękopis niekompletny, brak początku i końca;
b) na marginesach glosy;
c) (k. 21—23, 193—205) z XX w. papier europejski, pismo *nashī*, typ magrebiński, 17—28 wierszy na stronę.

36

Sygn. Depozyt 1,7

Skrót *Kitāb al-intiṣāf min al-Kaššāf al-Anṣārī*'ego

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 24×16,5. Kart: 134 + 1 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Oprawa orientalna kartonowa, grzbiet skórzany.

Bez tytułu. Skrócona wersja *Kitāb al-intiṣāf min al-Kaššāf* Abū'l-'Abbās Nāṣir ad-Dīn Aḥmad b. Maṣṣūr b. Abī Bakr Maṣṣūr b. Abī'l-Qāsim Muḥṭār Ibn al-Munayyir al-Iskandarānī al-Mālikī'ego (zm. 1284 r. n.e.). Autor: 'Abd al-Karīm al-Anṣārī (?). Por. GAL I, 291, 416, gdzie brak jednak wzmianki o istnieniu skróconej wersji *Kitāb al-intiṣāf*.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم رب يسرّ الخير . قال الشيخ الامام العلامة علم المحققين السالك في [...] الحق اليقين و ان كان مصابيا محلي المتقدين [...] بين المعقول و قضايا الشرع المنقول لمعرفة كتاب الله عز وجل الذي (sic) هو اصل كل اصول و ما خرج عنه لاحاصل له و لا محصول علم الدارين عبد الكريم بن علي الانصاري الحمد لله رب العالمين و صلواته على سيدنا محمد خاتم النبيين و على آله و صحبه اجمعين اختصرت في هذا الكتاب من الانتصاف من الكشف تصنيف الفقيه الامام العالم الفاضل ناصر الدين احمد المالكى ...

- U w a g i: a) na marginesach glosy;
b) rękopis niekompletny, brak zakończenia;
c) wiele kart oraz oprawa uszkodzone przez korniki, rękopis rozpada się.

37

Sygn. Depozyt 1,8

Durar al-ḥukkām Mullā Ḥosrowa

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 26,7×16,2. Kart: 407 + 1 nlb. + 3 ochr. 25—27 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Początki rozdziałów i ramki czerwone. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi ornamentami.

Tytuł: *Durar al-ḥukkām fī šarḥ gurar al-aḥkām*. Traktat z zakresu *fiqhu hani-fickiego*. Autor: Muḥammad b. Faramūz b. 'Alī Mullā Ḥosrow (zm. 1480 r. n.e.). Por. GAL II, 226.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَكَّمَ أَحْكَامَ الشَّرْعِ الْقَوِيمِ بِحُكْمِ كِتَابِهِ: وَأَعْلَى أَعْلَامِ الدِّينِ الْمُسْتَعِيمِ بِعَظَمِ خُطَابِهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاصْحَابِهِ الْمُتَطَهِّرِينَ عَنْ التَّقَايِصِ بِتَتِيمِ مَسْحِ وَجُوهِهِمْ بِصَعِيدِ بَابِهِ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ مِنَ الْمَقَدِّمَاتِ الْمَقْرُورَةِ عِنْدَ أَوَّلَى الْإِبْصَارِ وَالْمُسَلَّمَاتِ الْمَحْرُورَةِ لَدَى ذَوَى الْإِسْتِبْصَارِ أَنَّ شَرَفَ الْإِنْسَانِ فِي الدَّارَيْنِ ...

- U w a g i: a) (k. nlb.) — spis rozdziałów pismem *nashī*;
b) rękopis paginowany 1—407;
c) na marginesach omiśsa pisane tą samą ręką;
d) na okładce naklejona kartka z napisem pismem magrebińskim następującej treści: دُرَرُ الْحُكَامِ فِي غُرَرِ [...] فِي غُرَرِ الْأَحْكَامِ فَقَدْ حُنْفَى [...] الْأَحْكَامِ ...;
e) (k. 407 v°) — data 885 h. = 1480/81 r. n.e., prawdopodobnie jest to data śmierci autora.

Tabṣirat al-ḥukkām Andalusī'ego

J. arabski. 1421 r. Papier orientalny. Cm 25,6×17,5. Kart: 171 + 2 ochr. 37 wierszy na stronę Pismo *nashī*, typ magrebiński. Początki ustępów czerwone. Oprawa orientalna współczesna (koniec XIX lub początek XX w.) — półskórek z wytłaczanymi ozdobami.

Tytuł: *Tabṣirat al-ḥukkām fī uṣūl al-'aqqīya wa manāhiḡ al-aḥkām*. Traktat z dziedziny *fiqhu* malekickiego. Autor: Ibrāhīm b. 'Alī b. Muḥammad b. Farḥūn al-Mālikī al-Ya'marī al-Andalusī (zm. 1397 r.). Por. GAL II, 176; S II, 226.

Początek (k. 1 v°): [...] وَتَهْيِيدُ أَصُولِهِ وَبَيَانُ حَقَائِقِهِ فَرَأَيْتُ نَظْمَ مَهَمَاتِهِ فِي سَلَكِ وَاحِدٍ مَا تَمَسَّ [...] الْحَاجَةُ إِلَيْهِ وَتَمَّ الْفَائِدَةُ بِالْوُقُوفِ عَلَيْهِ وَجَرَدَتْهُ عَنْ كَثِيرٍ مِنْ أَبْوَابِ الْفَقْهِ ... وَسَمِيَتْهُ تَبْصِيرَةُ الْحُكَامِ فِي أَصُولِ الْفَقْهِ وَمَنَاهِجِ [الْأَحْكَامِ] وَرَتَبْتُهُ عَلَى ثَلَاثَةِ أَقْسَامٍ ...

U w a g i: a) rękopis został na nowo oprawiony w końcu XIX lub na początku XX w., podczas oprawy obcięto równo krawędzie kart;

b) na marginesach glosy pochodzące od różnych rąk;
c) poprzez obcięte krawędzie kart dołu rękopisu biegnie napis pismem magrebińskim: تَبْصِيرَةُ ابْنِ فَرْحُونِ;

d) (k. 171 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty 'Ubayd Allāh Muḥammad b. Muḥammad b. al-Qāḍī Zamūrī Ḥazraḡi oraz data i miejsce sporządzenia kopii: Medyna 824 h. = 1421 r. n.e., jak również informacja, że kopia dokonana została z autografu autora;

e) na początku brak prawdopodobnie jednej karty, tekst rozpoczyna się w połowie zdania.

Traktat prawniczy

J. arabski. 1543/4 r. Papier orientalny. Cm 22×16. Kart 222. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Komentowane partie tekstu czerwone. Oprawa półskórek z XIX w.

Bez tytułu. Traktat z dziedziny *fiqhu* malekickiego. Autor: Abu' l-Ḥasan 'Alī b. Nāṣir ad-Dīn Muḥammad b. Muḥammad b. Ḥalaf b. Gibril al-Manūfi al-Mālikī al-Miṣrī (zm. 1532 r. n.e.). Por. GAL II, 316, S II, 434.

Początek (k. 1 v°): [...] و هي روايتنا و الرواية الصحيحة عدم ثبوته و على ثبوته سوا لان
احد مما عبر عنه يقال و هو بعد ماضى يحكى به ما وقع ...

- U w a g i: a) na marginesach glosy charakterem magrebińskim, różne ręce;
b) (k. 222) — glosy;
c) początkowej karty brak;
d) (k. 221 r°) — nazwisko autora oraz data napisania dzieła: 925 h. = 1519 r. n.e.;
e) (k. 221 v°) — nazwisko kopisty Muḥammad as-Sanūsī b. Muḥammad b. Abī l-Qāsim as-Suhaylī al-Mālikī oraz data sporządzenia kopii: 950 h. = 1543 r. n.e.

Kitāb al-muḡrib fī ḥulā al-Maḡrib al-Maḡribī'ego

J. arabski. XIX w. Papier europejski. Cm 25×18. Kart: 161 + 1 ochr. 12–18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły ustępów czerwone. Karty zszyte w składki (17 składek) bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb al-muḡrib fī ḥulā al-Maḡrib*. Fragment dotyczący Hiszpanii i Sy-cylii. Autor: Abu' l-Ḥasan 'Alī b. Mūsā b. Muḥammad b. Sa'id al-Maḡribī (zm. 1286 lub 1274 r. n.e.). Por. GAL I, 337, S I, 576.

Początek (k. 1 r°): يفرح القاصد اذا جاء عن سبب و الذى يعجبني من (sic!) العجب اهتزاز
هذا المدح للفنا من بعيد و لكن نوال اقترت ...

U w a g i: a) brak początkowych kart rękopisu, na co wskazuje paginacja 21–181;

b) (k. 22 r°, 28 r°, 31 r°, 57 r°, 68 r°, 71 r°, 76 r°, 94 r°, 97 r°, 109 r°, 113 r°, 128 r°, 130 r°, 133 r°, 136 r°, 148 r°, 150 r°, 157 r°, 159 r°, 163 r°, 167 r°, 169 r°, 171 r°, 180 r°) — nie zapisane;

- c) kopia sporządzona z rękopisu autora;
d) składki numerowane przez kopistę od 3–18.

al-Kawākib ad-durriyya fī madḥ ḥayr al-bariyya al-Būṣīri'ego

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 17,5×11. Kart 16. 12–14 wierszy na stronę. Pi-smo *nashī*, typ magrebiński. Kilka stron tekstu oraz wokalizacja czerwone. Oprawa orientalna skórzana z XVII w. z klapą.

Tytuł: *al Kawākib ad-durriyya fī madh hayr al-bariyya* lub *Qaṣīdat al-burda*. Kasyda ku czci Proroka, naśladownictwo znanej kasydy Ka'b b. Zuhayra. Autor: Šaraf ad Din Abū 'Abd Allāh Muḥammad b. Sa'īd ad Dūlāsī al-Būširi as-Sanhaǧī (zm. 1294 r. n.e.). Por. GAL I, 264, S I, 467.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِهِ قَالَ الشَّيْخُ
الْفَقِيه العالم العلامة أبو عبد الله محمد بن سعيد البوصيري

U w a g i: a) rękopis ma paginację europejską fioletowym ołówkiem 1—16;

b) (k. 16 v°) — glosy.

c) karty oderwane od oprawy, foliacja nieprawidłowa: k. 2 powinna następować po k. 15.

42

Depozyt 1, 13

Kitāb at-ṭabaqāt ad-Darǧini'ego

J. arabski. 1923 r. Papier europejski. Cm 25×18. Kart 160. 23 wiersze na stronę. Pismo *nashī*, yp magrebiński. Tytuły ustępów czerwone. 17 luźnych składek w okładce orientalnej karto nowej z grzbietem z czerwonej skóry.

Tytuł: *Kitāb at-ṭabaqāt* (właściwie: *Kitāb ṭabaqāt al-mašā'ih*). Ibadycki traktat historyczno-biograficzny. Autor: Abū'l-'Abbās Aḥmad b. Sa'īd b. Sulaymān b. 'Alī b. Yaḥlaf (Iḥlaf) ad-Darǧini (XIII w. n. e.). Por. EI I, 962; GAL I, 336, S I, 575.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورَ وَ يَعْلَمُ مَا تَسْرُونَ وَ مَا تَعْلَمُونَ وَ هُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ وَ كُلَّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِعَقْدَارٍ ...

U w a g i: a) (k. 160 r°) — nazwisko kopisty Sa'īd b. Qāsim b. Bābā Šāliḥ b. Aḥammad z Ġārdāya oraz data sporządzenia kopii 1341 h. = 1923 r. n.e. Podstawą tej kopii był starszy odpis z 1180 h. = 1766 r. n.e., sporządzony przez Abū Bakr Ibrāhīm b. Aḥammada;

b) (k. 1 r°) — notatka w j. polskim stwierdzająca, że właścicielem tego rękopisu był qāḍi Muḥammad b. Ibrāhīm Bufāra z Ġārdāya, a właścicielem rękopisu stanowiącego podstawę obecnej kopii *bāš'adal* ibadycki z Ġārdāya, Ṭabbāḥ Bābā b. Ḥaǧǧ Dāwud b. Ibrāhīm;

c) na marginesach glosy i uzupełnienia ręką magrebińską i europejską.

43

Depozyt 1, 14

Kitāb as-sira wa aḥbār al-a'imma al-Warǧlāni'ego

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 25×17,5. Kart 27. 26 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Tytuł dzieła i tytuły rozdziałów czerwone, ramki podwójne w kolorach niebieskim i czerwonym. 3 luźne kajety bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb as-sira wa aḥbār al-a'imma*, część druga. Traktat historyczno-biograficzny o *imām*'ach ibadyckich Mzābu. Autor: Abū Zakariyyā Yaḥya b. Abī Bakr al-Warḡlānī (XI w. n. e.). Por. GAL I, 336.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ .
الجزء الثاني من سير أبي زكريا . الحمد لله الذي خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور ثم الذين كفروا بربهم يعدلون ...

U w a g i: a) na marginesach poprawki i uzupełnienia niebieskim atramentem ręką europejską;

b) (k. 27 r°) — tytuł i nazwisko autora: ... كتاب تاريخ أبي زكريا يحيى بن أبي بكر ...

44

Depozyt 1, 15

Kitāb as-siyar wa aḥbār al-a'imma al-Warḡlānī'ego

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 25×17,9. Kart 89. 23 wiersze na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Tytuły rozdziałów oraz początkowe słowa cytatów amarantowe, względnie koloru cynobru. 9 oddzielnych kajetów bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb as-siyar wa aḥbār al-a'imma*, część pierwsza. Traktat historyczno-biograficzny o *imām*'ach ibadyckich Mzābu. Autor: Abū Zakariyyā Yaḥya b. Abī Bakr al-Warḡlānī (al-Warḡalānī, XI w. n. e.). Por. GAL I, 336.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ .
الجزء الاول من كتاب السير و اخبار الائمة تاليف الشيخ الفقيه الاجل السيد الفاضل الاعدل أبي زكريا يحيى ابن أبي بكر رحمه الله تعالى و رضى الله عنه و ارضاه . الحمد لله الذي له ما في السموات و الارض و له الحمد في الآخرة و هو الحكيم الخبير . اما بعد فإنه لما رأينا ما انطمس من الآثار و ما اندرس من الاخبار انبعث افكارنا الى تاليف اخبارنا من سلف من الاشياخ هذه الدعوة

U w a g i: a) na marginesach poprawki pismem magrebińskim ręką europejską;

b) (k. 1 r°) — notatka stwierdzająca, że rękopis był własnością Muḥammada b. Ibrāhīm Bufāra z miejscowości Ġardāya (Mzāb).

45

Depozyt 1, 16

Anonimowa historia Ibadytów w Magrebie

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 21,5×16. Kart 65. 25—28 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Tytuły rozdziałów, początki ustępów i cytaty czerwone. Bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb sirat al-maḏhab wa l-a'imma wa 'ulamā'ihim* lub *Azhār ar-riyād fī anbār ar-rabād*. Traktat sekty Ibadytów w Magrebie oraz zbiór biografii *imām*'ów. Traktat anonimowy, prawdopodobnie z drugiej połowy XIII w., będący kompilacją traktatów historyczno-biograficznych Abū Zakariyyā Yaḥya b. Abī Bakr al-Warḡlānī'ego i Abū l-'Abbās ad-Darḡinī'ego.

Początek (k. 2 v°) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِهِ وَ اصْحَابِهِ ...
و سَلَّمَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورَ وَ يَعْلَمُ مَا تَسْرُونَ وَ مَا تَعْلَنُونَ ...

U w a g i: a) rękopis stanowił pierwotnie część większej całości, o czym świadczy paginacja 19—84;

b) (k. 19 r° — v°, 83 v°, 84 v°) — nie zapisane;

c) (k. 19 r°) — notatka w j. polskim informująca, że oprawiony niegdyś z tym dziełem rękopis *Kitāb al-ğawāhir al-Barrādī*'ego posiadał własną datę ukończenia 1192 h. = 1778 r. n.e.

d) (k. 1 v°) — notatka: هذا كتاب سيرة المذهب والائمة و علمائهم و الامامة تهرت و من مشاكلهم على ذلك و يسمى ايضا بازهار الرياض في انبار الرباض رضى الله عنهم اجمعين ...

Kitāb as-sira wa aḥbār al-a'imma al-Warḡlānī'ego

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 25×17,5. Kart 114. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuł dzieła, tytuły rozdziałów i początki niektórych ustępów czerwone. 13 luźnych kajetów bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb as-sira wa aḥbār al-a'imma*. Traktat historyczno-biograficzny o *imām*'ach ibadyckich Mzābu. Autor: Abū Zakariyyā Yaḥyā b. Abī Bakr al-Warḡlānī (al-Warḡalānī, XI w. n.e.). Por. GAL I, 336.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ سَلَّمَ الْجُزْءُ:
الْأَوَّلُ مِنْ كِتَابِ السَّيْرَةِ وَ الْإِبْرَارِ الْأَمَةِ (sic!) تَأْلِيفَ الشَّيْخِ الْأَجَلِ الْفَقِيهِ السَّيِّدِ الْفَاضِلِ الْأَعْدَلِ ابْنِ زَكْرِيَّا
يَحْيَى بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَ نَفَعْنَا بِبِرْكِهِ مَا فِيهِ آمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَ الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ رَأَيْنَا مَا انْطَمَسَ مِنَ الْأَثَارِ وَ مَا انْدَرَسَ
مِنَ الْإِبْرَارِ أَنْبَعَثَ افْكَارُنَا إِلَى تَأْلِيفِ إِبْرَارٍ مَا سَلَفَ مَشَافِئُ إِبِلِ الدَّعْوَةِ ...

U w a g i: a) do rękopisu dołączone dwie karty dodatkowe, również z papieru europejskiego, lecz innego gatunku, zawierające uzupełnienia i poprawki do k. 83 v° i 105 v°;

b) gdzieniegdzie na marginesach uzupełnienia i poprawki;

c) (k. 114 v°) — data ukończenia rękopisu *ṣafar* 1345 h. = sierpień 1926 r. n.e. Kopia została sporządzona z rękopisu z 1302 h. = 1884 r. n. e., którego kopistą był Ibrāhīm b. Sulaymān aš-Šammāḥī an-Nafūsī.

Miscellanea

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 25×18. Kart: 2 ochr. + 14 + 1 ochr. 28—30 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty zszyte w składkę bez oprawy.

1. (k. 1 r° — 6 v°) Tytuł: *Aḥbār waqā'i' Ġarba*. Anonimowy traktat z zakresu

historii wyspy Ġarba zawierający opis napadu chrześcijan na wyspę w 916 h. = 1510/11 r. n.e.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
تسليماً أما بعد فهذا نقل ما وجد من أخبار وقائع جريته وغيرها من المدن في آخر كتاب السير للشيخ ابن
العباس أحمد بن أبي عثمان سعيد بن عبد الواحد الشماخي ...

2. (k. 6 v° — 8 r°) Bez tytułu. Anonimowa kasyda o napadzie chrześcijan na Ġarbę. Jak wynika z k. 6 v°, kasyda ta została skopiowana z rękopisu pochodzącego z 1157 h. = 1744/45 r. n. e.

Początek (k. 6 v°): ثم يليه نقل لوراق وجدت أيضاً في خزانة الحاج الهالك محمد بن سليمان تحت
يد ابنه الحاج أحمد ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
سمعت خطاباً رُمي في الفؤاد
شخصاً من النار ...

3. (k. 8 r° — 10 v°) Bez tytułu. Anonimowa kasyda ibadycka o treści geograficzno-historycznej, dotycząca Magrebu.

Początek (k. 8 r°): ثم يليه بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ارقط بمالد نوم الوساد و امنع عين لذيذ
الرقاد ...

4. (k. 10 v° — 11 r°) Bez tytułu. Anonimowy traktat o historii Wargli i sąsiedniego miasta Sedrāta.

Początek (k. 10 v°): ثم يليه الحمد لله و [...] صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ حَذَّه قَصَّه مِنْ أَفْرَانِ [?]
... ورجلاه إلى جبل العباد إلى عين البغل ...

5. (k. 11 r° — 14 v°) Bez tytułu. Anonimowy traktat z zakresu historii Mzābu.

Początek (k. 11 r°): ثم يليه بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَسَلَّمَ الحمد لله
الذي قضى ... في سابق عليه ثم قدرها مفصلة مبينة كما هي في تدبيره وحكمته ...

Opis zabytków ibadyckich Mzābu

J. arabski. 1925 r. Papier europejski. Cm 25×17,5. Kart 6. 30 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Początki ustępów czarne i zielone. Bez oprawy.

Tytuł: *Dikr ba'd buqā' fādila*. Anonimowy traktat zawierający wykaz oraz opis meczetów, cmentarzy i innych zabytków ibadyckich Mzābu.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ تسليماً و بعد
فهذا ذكر بعض بقاع فاضله لا يخفى على كل انسان ان بعض المواضع اشرف من غيرها كالمساجد و متعبد
الصالحين و نحوها ...

U w a g i: a) rękopis paginowany 1—10; k. 1 r° i 6 v° nie zapisane i nie paginowane;

b) (k. 6 r° = s. 10) — data sporządzenia kopii *ġumādā I 1344 h.* = listopad 1925 r. n.e. oraz nazwisko kopisty Muḥammad b. Ibrāhīm Buḥfāra, qāḍī z Ġardāya w Mzābie.

Traktat o historii Mzābu

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 28×22. Kart 30. 26 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Tytuły rozdziałów i początki niektórych ustępów czerwone. Oprawa papierowa europejska.

Tytuł: *Kitāb 'aḡab al-a'ḡāb al-muntaḡab min aḥwāl Banī Mzāb*. Anonimowy traktat o historii, topografii i stosunkach etnicznych Mzābu.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ هَذَا كِتَابٌ عَجَبٌ
الاعجاب المنتخب من احوال بني مزاب يتكلم على دنياهم (sic!) و عوايدهم و نسبهم و حبههم و انفسهم
و وطاياهم و ما يتعلق من امور اوليائهم و مساجدهم و حبوسهم و الله عليم بذات الصدور ...

U w a g i: a) rękopis paginowany 1—60;

b) na okładce notatka w j. rosyjskim datowana Ġārdāya 1913, stwierdzająca, że autorem tego rękopisu jest: سيد جسيم مذبحي.

Kitāb as-siyar Abū 'Ammār 'Abd al-Kāfi al-Warḡlānī'ego

J. arabski. XIX/XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie, dwa profilowane półksiężyce). Cm 24,5×18. Kart 6. 25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb as-siyar*. Ibadycki traktat historyczno-dydaktyczny. Autor: Abū Ammār 'Abd al-Kāfi al-Warḡlānī.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ صَحْبِهِ هَذَا
كِتَابُ السَّيْرِ لِأَبِي عَمَّار عَبْدِ الْكَافِي الْوَرْجَلَانِي رَحِمَهُ اللَّهُ وَ رَضِيَ عَنْهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا كُنَّا
لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ الْآيَةَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَنَا لِمَذْهَبِ الْإِبَاضِيَةِ ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — tytuł: هَذِهِ سِيرَةُ أَبِي عَمَّارِ عَبْدِ الْكَافِي الْوَرْجَلَانِي رَحِمَهُ اللَّهُ وَ رَضِيَ عَنْهُ.

b) (k. 6 v°) — nie zapisana.

Kitāb šarḥ al-ḡahalāt at-Tināwatī'ego

J. arabski. XIX w. Papier orientalny. Cm 23,5×17. Kart 100. 23 wiersze na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Cytaty i początki rozdziałów czerwone, początki mniejszych ustępów żółte i zielone. Oprawa skórzana orientalna z wytłoczonymi ornamentami, luźna. Karty złożone w 10 składek.

Tytuł: *Kitāb šarḥ al-ḡahalāt*. Komentarz do anonimowego traktatu *Kitāb al-ḡahalāt*. Autor: Abū 'Ammār 'Abd al-Kāfi at-Tināwatī (XII w. n.e.). Por. A. de C. Motyliński, *Bibliographie du Mzab. Bulletin de correspondance africaine*, t. III, 1885, 43 (w. 6), 26, nr 65

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا. هذا كتاب شرح المجلات للشيخ العالم العلامة إبي عمار عبد الكافي التناوقي رحمه الله تعالى أول الكتاب ان سأل السائل فقال [...] ليلك على انك مخلوق فأول ذلك ادب السؤال قال ادب السؤال ان يسلم السائل على المسؤول ثم يجلس بين فيستاذنه في السؤال ...

U w a g i: a) tytuł dzieła różnokolorowy: czerwono-żółto-czarno-zielony;

b) (k. 1 r°) — notatka w j. francuskim: *Bibliothèque abadite. Commentaire du Djahalat par Abou Ammar Abd al-Kafi*;

c) (k. 100 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty Ibrāhīm b. Sulaymān aš-Šam-māhī oraz data ukończenia kopii 1302 h. = 1884/85 r. n.e.

52

Depozyt 1, 23

Fragment pierwszej części *Kitāb as-sira wa aḥbār al-a'imma* al-Warḡlānī'ego

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 24,5×17,5. Kart 39 + 1 ochr. 23 wiersze na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Początki ustępów i tytuły rozdziałów czerwone. 4 luźne kajety bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb as-sira wa aḥbār al-a'imma*. Końcowy fragment pierwszej części traktatu historyczno-biograficznego o *imām*'ach ibadyckich Mzābu. Autor: Abū Zakariyyā Yaḥyā b. Abī Bakr al-Warḡlānī (XI w. n.e.). Por. GAL I, 336.

Początek (k. 1 r°): [...] ذلك وكان على قصصالية عمل من عمال إبي القاسم بن عبيد الله و هو الذي بنى مدينة المهديّة و به سميت وكان يسمى المهدي و تسمى ايضا القاسمية باسم القاسم وكان عند المهدي علم بأنه سيخرج عليه رجل من البربر بصفه كذا وكذا فصار يتوقع ذلك ...

U w a g i: a) rękopis posiada paginację 41—79;

b) na marginesach poprawki tą samą ręką;

c) (k. 38 v°) — nie zapisana.

53

Depozyt 1, 24

Kitāb as-siyar Abū 'Ammār 'Aḥd al-Kāfī al-Warḡlānī'ego

J. arabski. XIX/XX w. Papier prążkowany europejski ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie i trudny do zidentyfikowania herb lub monogram). Cm 25×18. Kart 10. 26 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb as-siyar*. Ibadycki traktat historyczno-dydaktyczny. Autor: Abū 'Ammār 'Abd al-Kāfī al-Warḡlānī.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ هَذِهِ سِيرَةُ إبي عمار عبد الكافي الورجلاني رحمه الله الحمد لله الذي هدانا لهذا و كنا لنهتدي لولا ان هدانا الله الايه . الحمد لله الذي وفقنا بعهدهم الاباضية الذين حكموا الطريق الاصبوب ...

- U w a g i: a) papier liniowany;
 b) wokół tekstu późniejsze (?) ramki czarnym ołówkiem;
 c) (k. 6 v° — 10 v°) — nie zapisane;
 d) (k. 6 r°) — 6 wierszy.

54

Depozyt 1, 25

Modlitewnik

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 8,5×7. Kart 45. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Tytuły ustępów i wokalizacja czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Bez tytułu. Pozbawiony początku i końca fragment modlitewnika. Modlitwy o charakterze zbliżonym do litanii zawierają alfabetyczne wykazy towarzyszy Pro-roka.

Początek (k. 1 r°): رسول الله صلى الله عليه وسلم المهاجرى رضى الله عنه وسيدنا
 أنيس بن قتادة الاوسى رضى الله عنه وسيدنا اوس بن ثابت الخزرجى رضى الله عنه ...

U w a g a: (k. 44 v°, 45 r°) — nie zapisane.

55

Depozyt 1, 26

Miscellanea

J. arabski. Początek XX w. Papier europejski różnych gatunków: gładki kratkowany i prążkowany, wymiary różne: papier prążkowany cm 27,5×21, kratkowany 25×18. Stron 416. 20—38 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński, różne ręce, w tym ręka europejska. Atrament czarny, fioletowy i niebieski, tytuły i niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne i złożone w składki bez trwałej oprawy. Obwolūtę stanowią dwie karty z szarego papieru pakunkowego. Całość we współczesnej teczce z miękkiego kartonu.

1. (s. 1—189) Tytuł: *Kitāb as-siyar*. Ibadycki traktat historyczny. Autor: Abū r-Rabī' Sulaymān b. 'Abd as-Salām al-Wisyānī (zmarł w II poł. VI w. h.). Por. GAL S I, 575.

Początek (s. 1): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ . صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
 تسليماً . قَالَ الشَّيْخُ أَبُو الرَّبِيعِ سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ السَّلَامِ بْنُ حَسَّانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَسْيَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَغُفِرَ
 لَهُ وَجُعِلَ الْجَنَّةُ مَنْزِلَهُ وَمُثَوَاهُ . الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا تَسَابِقُ إِلَيْهِ الْعُلُومُ وَتَتَفَاضَى الْأَشْيَاءُ فِي قُدْرَتِهِ الَّذِي
 خَلَقَ الْخَلْقَ عَلَى مَا عِلْمٌ وَبِالَّذِي مِنْهُمْ عِلْمٌ يَفْعَلُونَ ...

2. (s. 190—344) Tytuł: *Siyar al-mašā'ih*. Anonimowy ibadycki traktat historyczny.

Początek (s. 190): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
 تسليماً . الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَمَّ الصَّالِحَاتُ وَبِتَوْفِيقِهِ تَنَمُّ الْكِرَامَاتُ وَبِالْفَوْزِ يَجْنَحُ تَحْجُمُ الْمَدَاهِمَاتُ ...

3. (s. 344—416) Tytuł: *Kitāb as-sira wa aḥbār al-a'imma*, część druga. Ibadycki traktat historyczno-biograficzny. Autor: Abū Zakariyyā Yaḥyā b. Abī Bakr al-Warḡlānī (XI w. n.e.). Por. GAL I, 336.

Początek (s. 344): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ . تَسْلِيمًا . الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ بِذَا [?] بِذِكْرِ اللَّهِ وَالصَّلَاةِ عَلَى نَبِيِّهِ أَحْمَدٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَنَسْتَعِظُكَ التَّوْفِيقَ وَالتَّحْقِيقَ ...

U w a g i: a) (s. 1—22, 138—394, 415—416) — papier europejski kratkowany;

b) (s. 23—137, 395—414) — papier europejski prążkowany;

c) r^o przedniej obwoluty — czerwonym atramentem tytuł: *كتاب السير تأليف الوسياني*;

d) (s. 190) — notatka ołówkiem: *Czy II-ga część Wisjānīego czy też inne dzieło? Prawdopodobnie Abū 'Amr 'Otmān b. Ḥalīfa aṣ-Ṣūfī... Tabl. XI = 500—550 H?*

VII

MUZEUM NARODOWE (ODDZIAŁ CZARTORYSKICH) W KRAKOWIE

1

Sygn. 2323

Komentarz do *Muḥtaṣar 'alā l-Alfiyya* al-Muṭarrizī'ego

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier kremowy prążkowany. Cm 23,5×17. Kart: 1 ochr. + 118 + 2 ochr. 26 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Cytaty czerwone, nagłówki brązowe i brązowoczerwone. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

Bez tytułu. Komentarz do anonimowego skrótu *Muḥtaṣar 'alā l-Alfiyya*, wierszowanego podręcznika gramatyki *Alfiyya* Muḥammada b. 'Abd Allāh b. Mālik aṭ-Ṭā'i al-Ġayyānī (zm. 1273 r. n.e.). Autor: Abū Zayd 'Abd ar-Raḥmān b. 'Alī b. Ṣāliḥ al-Makkūdī al-Muṭarrizī (zm. 1405 r. n.e.). Por. GAL II, 25, S II, 336.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا قَالَ الشَّيْخُ الْأَسْتَاذُ الْأَعْرَفُ أَبُو زَيْدٍ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَكُودِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى وَرَضِيَ عَنْهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَإِمَامِ الْمُرْسَلِينَ ...

U w a g i: a) przednia okładka wraz z dwiema kartami prawie oderwana;

b) liczne glosy marginalne;

c) wewnętrzne strony okładek oraz karty ochronne całkowicie zapisane uwagami o treści religijnej i gramatycznej;

d) (k. 117 v°) — kolofon skreślony i zamazany;

e) na wewnętrznej stronie tylnej okładki doklejona kartka z napisem: *Manuskrypt arabski po Sulkowskim zamordowanym w Kairze*;

f) na klapie napis: *Ze zbioru Adolfa Cichowskiego*.

Fragment Bajek z tysiąca i jednej nocy

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy gładki, sztywny. Cm 14×11,5. Kart 43. 11—12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Interpunkcja czerwona, ramki obrysowane czarnym ołówkiem. Oprawa europejska — półskórek.

Tytuł: *Min kitāb ahādīt as-sulafā'*. Niedokończona opowieść ze zbioru bajek *Kitāb alf layla wa layla* traktująca o Nūr ad-Dinie i jego niewolnicy Anīs al-Ġalisie. Niniejszy fragment różni się znacznie od znanych wydań Bajek (kalkuckiego, bulackiego i bejruckiego) stanowiących tzw. wersję Zotenberga.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ... حَكَى وَ اللَّهُ اعْلَمُ فِي غَيْبَةِ وَاحِلَمٍ وَ الطَّافِ
وَأَرْحَمُ فِيمَا مَضَى وَ تَقْدَمُ وَ سَلَفُ مِنْ أَحَادِيثِ الْأُمَمِ ...

U w a g i: a) (k. 1 r°, 31 r° — 43 v°) — nie zapisane;

b) (k. 1 v°) — u góry tytuł rękopisu: مِنْ كِتَابِ أَحَادِيثِ السَّلَفَاءِ.

Fragmenty Koranu

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy prążkowany. Cm 14,5×10,5. Kart 76. 7 wierszy na stronę. Pismo kufickie, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy, wokalizacja czerwona, tytuły sur prymitywnie zdobione ornamentami w kolorach niebieskim i zielonym. Oprawa skórzana współczesna.

Bez tytułu. Prawdopodobnie część modlitewnika zawierająca sury: 2 (od połowy 4 wersetu), 3, 36, 67, 78—80, 104.

U w a g i: a) brak początku i końca;

b) początkowe i końcowe karty uszkodzone;

c) na wyklejce przedniej okładki notatka napisana atramentem: *Autore, Pedro Banos (?) (es) te manuscrito comprende una par[te] del Alcoran desde[...] la sura Ambra (?) ha[sta] [...] Zaragoza, 20 F[e]brero 1780. Ignazio de [...].*

Kitāb ansāb al-'Arab as-Suhārī'ego

J. arabski. 1837 r. Papier. Cm 31×21,5. Kart: 4 ochr. + 242 + 2 ochr. 26 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, 2 ręce (od k. 178 inna ręka). Tytuły rozdziałów, podkreślenia i ozdoby czerwone. Oprawa orientalna skórzana z *lisān'em*.

Tytuł: *Kitāb ansāb al-'Arab*. Część pierwsza traktatu o genealogii plemion południowoarabskich, głównie z grupy *Kahlān*, poprzedzona opisem dziejów biblijnych. Autor: Salama Ibn Muslim al-'Awni aṣ-Ṣuhārī. Por. GAL S II, 929.

Początek (k. 1 v°): هَذَا كِتَابُ أَنْسَابِ الْعَرَبِ تَأْلِيفُ الشَّيْخِ الْفَقِيهِ سَلَمَةَ بْنِ مُسْلِمٍ الْعَوْنِيِّ الصَّحَارِيِّ
مُؤَلَّفُ كِتَابِ الضِّيَاةِ رَحِمَهُ اللَّهُ وَ هَذِهِ الْقِطْعَةُ الْأُولَى مِنْ تَأْلِيفِهِ ...

U w a g i: a) (v° 3. k. ochr. przedniej) — notatka w j. francuskim: *Une partie du livre arabe très connu sur la généalogie et l'origine des tribus arabes. On le cite sous le titre de Kitab al-Ansab. L'ouvrage est écrit en 1266 de l'hégire dans le Zanzibar à en juger par la forme des lettres. La copie n'est pas bien correcte et il y a des lacunes dans les titres de quelques chapitres.... Le manuscrit a été rapporté par l'admiral Guillaumin auteur d'un ouvrage sur l'Afrique Orientale (Le Madagascar etc.) et m'a été donné par lui. A. [...]*;

b) na wewnętrznej stronie tylnej okładki podpis S. Kuhlmann: *Zanzibar 25 November 1851, pr. 20 S.*;

c) (k. 242 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty pierwszych 18 składek — Sa'id b. Nāsib i pozostałych sześciu — Sulaymān b. Sa'id b. Mubārak oraz data ukończenia kopii: 13 ša'bān 1253 h. = 12 listopad 1837 r. n.e.

5

Sygn. 3966

Ta'riḥ al-ḥamīs fī aḥwāl anfas an-nafīs Diyārbakrī'ego

J. arabski. XVII w. Papier. Cm 30×20. Kart 433. 31 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły rozdziałów i przytaczane nazwiska czerwone. Karty pomieszczone, bez oprawy.

Tytuł: *Ta'riḥ al-ḥamīs fī aḥwāl anfas an-nafīs*. Szczegółowa biografia Muḥammada w 11 częściach wraz z przeglądem historii kalifów. Autor: al-Ḥusayn b. Muḥammad b. al-Ḥasan ad-Diyārbakrī (zm. 1582 r. n.e.). Por. GAL S II, 514.

Początek (k. 1 r°): [...] وسميته [...] الخامس في احوال انفس النفيس ورتبتها على مقدمته [...] و ثلاثه اركان [...] اما المقدمة ففي الحوادث من اول خلق نور [...]

U w a g i: a) na marginesach dopiski wielu rąk;

b) rozdział 1 zdekompletowany, początek trudny do ustalenia, gdyż k. 1 r° u góry bardzo zniszczona;

c) brak zakończenia; ostatni rozdział traktuje o kalifacie kalifa al-Mustanḡid Billāh.

VIII

WOJEWÓDZKIE ARCHIWUM PAŃSIWOWE W KRAKOWIE

Sygn. Dzików 21803

Zbiór lekcji i ewangelii

J. arabski. XVIII w. Papier kremowy prążkowany. Cm 23,5×17,5. Kart 156. 18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, dwie ręce. Podtytuły rozdziałów, niektóre partie tekstu i ozdobne kropki czerwone. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanym ornamentem — oderwana.

Bez tytułu. Zbiór lekcji i ewangelii na wszystkie niedziele i święta wg obrządku rzymsko-katolickiego.

Początek (k. 7 v°): باسم الاب والابن والروح القدس الاله الواحد امين نبتدى بعون الله تعالى و حسن توفيقه بنسخ كافت (sic) الرسائل و الاناجيل ...

- U w a g i: a) początkowych kart rękopisu brak;
b) (k. 2 r° — 7 r°) — nie zapisane;
c) rękopis w b. złym stanie, karty w większości zbutwiałe, rozsypujące się przy dotknięciu;
d) (k. 1 r° — v°) — inny, trudny do zidentyfikowania z powodu uszkodzenia, tekst zaczerpnięty z Ewangelii św. Mateusza;
e) (k. 154 v° — 156 v°) — nie zapisane;
f) (k. 155 v°) — u góry notatka: [...] *na cały rok po arabsku, używane od Prospera Burzyńskiego Polaka Reformata w Egipcie, gdzie [...] wiał wiarę ś[wię]tą przez lat dwadzieścia. Towarzyszył J[enera]łowi [Za]jączkowi w jego wyprawie pod Napoleonem, został Biskupem sandomierskim, senatorem kr[ó]les[twa], umarł w wrześniu 1830-go roku. — Przyjaciel od dzieciństwa mojego, kolega w Senacie, wieczny odpoczynek racz mu dać Panie! — Tarnowski. Dnie 12go kwietnia 1831go roku.*

IX

ZBIORY PRYWATNE W KRAKOWIE

1

Zbiory prof. T. Kowalskiego
Bez sygn.

Fragment Koranu

J. arabski. XVII w. Papier orientalny, b. cienki. Cm 18,5×12,2. Kart 28. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki czerwone. Oprawa skórzana europejska.

Koran. Fragmenty obejmujące sury 1 i 78—114.

U w a g i: a) rękopis wchodził w skład jakiegoś zbioru europejskiego, jak wynika z nalepionej na wewnętrznej stronie tylnej okładki sygnatury;

b) na wewnętrznej stronie przedniej okładki napis w j. łacińskim: *Surata Alcorani 37 inde a 78 usque ad 114 sive finem totius libri* (sic!), co byłoby dowodem, że podczas oprawy rękopis uległ zdekompletowaniu.

2

Zbiory prof. T. Lewickiego
Sygn. 1; 1

Zbiór krótkich traktatów z zakresu historii Sedraten i Mzābu

J. arabski. XX w. Papier europejski. Cm 23×17. Kart: 1 ochr. + 5 + 1 ochr. 20—24 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Bez tytułu. Zbiór krótkich traktatów dotyczących historii miejscowości Sedraten (Sedrāta koło Wargli) i Mzābu, obejmujący legendarną historię Sedrāty, genea-

logię i historię Awlād 'Abd Allāh w miejscowościach Melika i el-'Aṭef w Mzābie oraz krótką historię el-'Aṭef doprowadzoną do 1224 h. = 1810 r. n.e., wraz z wykazem grup ludnościowych zamieszkujących tę miejscowość.

Początek (k. 2 v°): و اما سدرتن هم خمسة بلدان بناحية ورفلت هم اباضية و قد صاروا تبعوا [?] على العرب و يردوهم على مذهبهم الاباضى و كان سلطان القليعة اسمه محمد بن عبد الله القليعى سلطان في الجريد و ايضا بقداد هي بلاد في واد ريغ ...

U w a g i: a) karty zapisane tylko po jednej stronie;

b) (k. 1 r°) — notatka: هذا سبب سدرتن و عمارته المعطف و نسب اولاد عبد الله .

3

Zbiory prof. T. Lewickiego
Sygn. 1, 2

Egzegeza Koranu

J. arabski. XIX w. Papier orientalny. Cm 8,5×7. Kart 86. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament ciemnofioletowy, tytuły rozdziałów i cytaty czerwone, czasem żółte, ramki czerwone. Bez oprawy.

Bez tytułu. Egzegeza Koranu. Autor: Šams ad-Dīn Abū l-Hayr Muḥammad b. Muḥammad al-Ġazarī al-Qurašī ad-Dimašqī aš-Širāzī (zm. 1429 r. n.e.). Por. GAL II, 201, S II, 274.

Początek (k. 1 v°) بسم الله الرحمن الرحيم و صلى الله على سيدنا محمد قال الشيخ الامام ابو الخير محمد بن محمد الجزري الدمشقي الشافعي رحمه الله تعالى و رنى عنده ...

U w a g i: a) stan zachowania rękopisu bardzo zły, pismo wyblakłe;

b) między k. 85—86 brak jednej karty;

c) (k. 2 v°) — ozdobny kwadrat magiczny w kolorze czerwonym i złotym.

4

Zbiory prof. T. Lewickiego
Sygn. 1, 3

Kitāb as-siyar aš-Šammāhī'ego

J. arabski. 1707/8 r. Papier orientalny. Cm 22×16. Kart 187. 21 i 23 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny zbliżony do sepii, początki ustępów czerwone. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi ornamentami.

Tytuł: *Kitāb as-siyar*. Ibadycki traktat historyczno-biograficzny, wyciąg i uzupełnienie traktatów: *Kitāb as-siyar* Abū Zakariyyā al-Warḡlānī'ego (por. GAL I, 336) i *Ṭabaqāt* ad-Darḡinī'ego oraz *Kitāb al-ḡawāhir* ad-Dammārī'ego. Autor: Abū l-'Abbās Aḥmad b. Abī 'Uṭmān Sa'īd b. 'Abd al-Wāhid aš-Šammāhī. Por. A. de C. Motyliński, *Bibliographie du Mzāb. Bulletin de Correspondance Africaine* III (1885), s. 47—71. Porównanie z kairskim wydaniem *Kitāb as-siyar* (1884 r.; por. A. Motyliński, l. c.) wykazuje brak początku rękopisu (około 64 kart) oraz znaczne luki wewnątrz.

Początek (k. 1 r°): [و صلى الله على النبي عليه السلام و رغب في الجهاد و أمر بالاستعداد فلما خرج من باب المسجد سل سيفه و كسر غمده غضبا لله و ترغيبا للجهاد ...]

U w a g i: a) (k. 187 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Abū Bakr 'Umar b. Aḥmad b. Abī Bakr oraz data ukończenia kopii 1119 h. = 1707/8 r. n.e.;

b) na marginesach glosy i uzupełnienia czerwonym atramentem przez różne ręce.

X

BIBLIOTEKA UNIwersYTETU POZNAŃSKIEGO

1

Bez sygn.

Dwa traktaty o logice

J. arabski. 1803 r. Papier żółty prążkowany (w cz. 1) i biały w cz. 2. Cm 20,5×15. Kart. 71. 17 wierszy na stronę w cz. 1., 13 wierszy na stronę w cz. 2. Pismo *nasta'liq* niestaranne. Tytuły rozdziałów i podkreślenia czerwone. Oprawa kartonowa oklejona po brzegach skórą.

1. (k. 1 r° — 20 v°) Tytuł: *ar-Risāla al-Aṭīriyya fil-mizān*. Traktat o logice. Autor: Aṭīr ad-Dīn al-Mufaḍḍal b. 'Umar al-Abharī (zm. 1265 r. n.e.). Por. GAL S I, 839.

Początek (k. 4 v°): باسم الله الرحمن الرحيم و به العون حمدا لك اللهم على ما لحصت لي من عوارف الافاضل و خلصتني من محن

2. (k. 21 r° — 71 v°) Tytuł: *Kitāb Qul Aḥmad li 'ilm al-manṭiq*. Komentarz do traktatu o logice *al-Risāla al-Aṭīriyya fil-mizān* al-Abharī'ego (por. *supra* p. 1). Autor: Qul Aḥmad (?).

Początek (k. 22 r°): مشئلة على مالا يخلوا من الغموض و الاغلاق مع هذا اخوان الزمان راغبون فيها ...

U w a g i: a) (k. 1 r° — 4 r°, 21 r°, v°) — nie zapisane;

b) liczne glosy marginalne;

c) na karcie tytułowej napis: *Hāda Kitābu Fanārī* i dalej *al-Manṭiq* (logika). Jest to mylna informacja, chociaż Fanārī jest istotnie autorem traktatu logicznego zatytułowanego *Kitāb al-Manṭiq* (por. GAL II, 303), gdyż, jak wynika z tekstu, jest to kopia traktatu al-Abharī'ego;

d) (k. 69 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty 'Uṭmān Ibn Raḡab Ibn 'Umar oraz data ukończenia kopii 1219 h. = 1803 r. n.e.

2

Sygn. 2026/3

Fragment Koranu

J. arabski. XVIII w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 30×21. Kart 2. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły sur wyblakłym czerwonym atramentem, interpunkcja brązowa. Karty sklejone w składkę bez oprawy.

Koran. Fragmenty obejmujące sury 35, 44—56, 20 i 39, 9—29.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — u dołu niebieskim ołówkiem foliacja 146; (k. 2 r°) — u dołu — 155;

b) na marginesach glosy i prymitywne rozety;

c) brzegi rękopisu postrzępione;

d) (k. 2 v°) — w lewym rogu u góry ołówkiem sygnatura 2026/3.

3

Sygn. 2026/4

Fragment Koranu

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany. Cm 33×23. Kart 6. 18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Wokalizacja czerwona. Karty luźne bez oprawy.

Fragment Koranu (?).

U w a g i: a) na marginesach prymitywne ozdoby (wzory geometryczne) w kolorach czerwonym i brązowym;

b) rękopis silnie uszkodzony wskutek wilgoci, u góry od lewego marginesu część tekstu zupełnie zniszczona.

XI

PUBLICZNA BIBLIOTEKA MIEJSKA W POZNANIU

1

Sygn. Rękopis 318

Koran

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier orientalny gruby. Cm 17,5×14,5. Kart 296. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī* wokalizowane. Tytuły rozdziałów i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana europejska.

Koran.

Bibliografia: *Katalog Biblioteki Raczyńskich*, t. I, s. CCXCIX, nr 318.

U w a g i: a) na grzbiecie oprawy wytłoczony złotem tytuł: *Alcoranus*;

b) (k. 1 v°) — uwaga ręką europejską: *Alcoranus sive Digestum Islamiticum Mohammedis Pseudonomothetae*;

c) (k. 1 v°) — dedykacja ofiarodawcy: *D[omin]um Ludovicum... Abbatem Infulatum Ducal[em] S.O.C. Coenob[it] Lubens[is] Eccles[iae] ad. S. Johann[em] Lignititil Praepos[itum] hoc venerari studet D. Johann Ehrenfrid Thebes[ino]... Medic[us] aulicus et Ducal[is] Coenob[it] Lub[ensis] Protophysicus. Anno 1708 d. 25 Augusti*;

d) (k. 1 r°) — nie zapisana;

e) rękopis pochodzi z Biblioteki Raczyńskich.

Koran

J. arabski. XVII w. Papier błyszczący ze znakami wodnymi. Cm 14,5×9,5. Kart: 306 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły rozdziałów i interpunkcja czerwone, czasami złote. Oprawa skórzana z medalionem wytłaczanym złotem. Kłapa oderwana.

Koran.

Bibliografia: *Katalog Biblioteki Raczyńskich*, t. I, s. CCXCIX, nr 319.

U w a g i: a) (k. 1 r° — 2 r°) — nie zapisane;

b) brzegi kart złożone (przy oprawie);

c) (k. 2 v°) — tekst w złotej ramce;

d) na dwóch ostatnich stronach spis rozdziałów;

e) rękopis pochodzi z Biblioteki Raczyńskich;

f) na doklejonej do oprawy karcie formułki religijne zawierające błogosławieństwo dla czytelnika.

XII

WOJEWÓDZKIE ARCHIWUM PAŃSTWOWE W POZNANIU

1

Bez sygn.

Koran

J. arabski. 26.II.1776 r. Papier orientalny. Cm 17×12. Kart: 1 ochr. + 242 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī* wokalizowane. Ramki złote. Oprawa skórzana wytłaczana złotem i powleczone zielonym płótnem.

Koran.

U w a g i: a) (k. 1 r°, 242 v°) — nie zapisane;

b) (k. 242 r°) — jak wynika z kolofonu zrehabilitowanego częściowo w j. tureckim: قد تشرف بآتمام هذا المصحف الشريف بمون الله الملك الوهاب المذنب العاي شيخ سليمان حسبي من تلاميذ (sic!) الشيخ احمد ناطق رحمة الله و لولدين (sic!) لسنة بيك يوز طقسان ماه محرم الحرام التنجى كوني سهوئي هر كيم نصيح اتمش اولور دائماً هر كون اكا رحمت اولور.

rękopis sporządzony został przez Šayḥa Sulaymān al-Ḥasebī, ucznia Šayḥa Aḥmada Nāṭiq, w dniu 6 muḥarram 1190 h. = 26.II.1776 r. n.e. (Osmański słownik biograficzny *Qamūs al-‘ālam* wspomina tylko o poecie osmańskim nazwiskiem Ḥasebī (X w. h.) oraz o trzech poetach perskich nazwiskiem Nāṭiq);

c) do rękopisu doklejony jest odpis listu akademika Fraehna (1782—1851), bez daty, określający rękopis jako Koran datowany rzekomo 14 Febr. n.St. 1776: „*Es enthält den vollständigen Koran, und ist eine sehr schöne Handschrift...*”. W liście tym zwraca Fraehn uwagę na błędy kopisty w kolofonie. Na liście pieczętka okrągła z napisem: *Ex Biblioth. Sco. Liter. Curon.*, rękopis jest więc pochodzenia kurlandzkiego (*curonensis*). Poprzedni właściciel prawdopodobnie z Inflant (Estonia).

Muhtār aṣ-ṣaḥāḥ ar-Rāzī'ego

J. arabski. 1564 r. Papier orientalny. Cm 27×18. Kart: 171 + 1 ochr. 25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Niektóre słowa w tekście oraz podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana orientalna z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

Tytuł: *Muhtār aṣ-ṣaḥāḥ*. Wyciąg z alfabetycznie ułożonego wg końcowych liter pierwiastków słownika *Kitāb aṣ-ṣaḥāḥ fī l-luḡa* Abū Naṣr Ismā'il b. Mammād al-Ġawharī'ego (zm. 1002 r. n.e.) Autor: Muḥammad b. a. Bakr b. 'Abd al-Qādir ar-Rāzī. Por. GAL I, 128.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بِجَمِيعِ الْمَحَامِدِ عَلَى جَمِيعِ النِّعَمِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ الْمَبْعُوثِ عَلَى خَيْرِ الْأُمَمِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ مِفَاتِيحُ الْحِكْمِ وَمَصَابِيحُ الظُّلَمِ قَالَ الشَّيْخُ الْعَالِمُ الْعَلَامَةُ اسْتِاذُ الْعَالَمِ زَيْنُ اللَّهِ وَالدِّينِ حَبِيبُ الْإِسْلَامِ وَالْمُسْلِمِينَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ عَبْدُ الْقَادِرِ الرَّازِي مَتَعَ الْمُسْلِمِينَ بِطَوْلِ بَقَائِهِ وَعَدُومِ فَوَائِدِهِ هَذَا مُخْتَصَرٌ فِي عِلْمِ اللُّغَةِ جَمَعْتُهُ مِنْ كِتَابِ الصَّحَاحِ لِلْإِمَامِ الْعَلَامَةِ أَبِي نَصْرِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ حَمَادٍ الْجَوْهَرِيِّ ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — nazwisko właściciela: مصطفى بن محمد الدعو برسول زادة: Muṣṭafā b. Muḥammad Rasūl Zāde;

b) (k. 171 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty 'Abd ar-Raḥmān b. Muḥammad al-Brūsawī oraz data sporządzenia kopii 972 h. = 1564 r. n.e.;

c) na wewnętrznej stronie okładki tylnej ex libris z herbem i napisem: *Nescit Occasum Zur Dago-Grossenhoff'schen Bibliothek gehörig.*

XIII

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
UNIwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu

Kitāb ḥayāt al-ḥayawān ad-Damīrī'ego

J. arabski. 1589 r. Papier kremowy prążkowany. Cm 30,5×20. Kart: 1 ochr. + 247. 31 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Niektóre słowa w tekście i tytuły ustępów czerwone. Bez oprawy, część składek luźna, część zszyta. Luźna współczesna okładka z szarego kartonu.

Tytuł: *Kitāb Ḥayāt al-ḥayawān*. Alfabetycznie ułożony traktat dotyczący etymologii nazw zwierząt występujących w Koranie, tradycji i poezji oraz omawiający znaczenie tych zwierząt dla medycyny i magii. Traktat ten poprzedzony jest wstępem o autorze oraz wykazem źródeł, z których korzystał. Wykaz źródeł obejmuje 284 traktaty, jeśli wierzyć notatce umieszczonej na jego końcu. Autor: Muḥammad b. Mūsā b. 'Isā ad-Damīrī Kamāl ad-Dīn aṣ-Ṣāfi'ī (zm. 1405 r. n.e.). Por. GAL II, 138, S II, 171.

Początek (k. 2 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَصَلَّى

الله على سيدنا و آله و صحبه و سلم . الحمد لله الذى شرف نوع الانسان بالاصغرين القلب و اللسان و فضله على ساير الحيوان بنعمتى النطق و البيان و رزقه بالعقل الذى وزن به قضيا القياس فى احسن ميزان و اقام على و حدانيته البرهان احده حمداً يمدنا بعود الاحسان و اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ...

- U w a g i: a) rękopis foliowany 1—257; między k. 18—29 brak 10 kart;
 b) (k. 1 r°) — nie zapisana;
 c) (k. 1 v° — 2 v°) — wstęp oraz wykaz źródeł;
 d) (k. 257 r°) — w kolofonie data ukończenia kopii 998 h. = 1589 r. n.e. oraz nazwisko kopisty Naṣūḥ b. Yūsuf.

Multaqā al-abḥur al-Ḥalabī'ego

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny błyszczący. Cm 19×11,5. Kart: 1 ochr. + 238 + 2 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *ta'liq*. Tytuły ustępów czerwone. Ramki złote. Oprawa skórzana z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

Tytuł: *Multaqā al-abḥur*. Traktat o hanafickich *furū'*. Autor: Burhān ad-Dīn Muḥammad b. Ibrāhīm al-Ḥalabī (zm. 1549 r. n.e.).

Początek (k. 11 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَنَا لِلتَّفَقُّهِ فِي الدِّينِ الَّذِي هُوَ حِلُّهُ الْمَتِينِ وَفَضْلُهُ الْمُبِينُ وَمِيرَاثُ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَحُجَّتُهُ الدَّامِنَةُ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ ... وَبَعْدَ فَيَقُولُ الْمُفْتَقِرُ إِلَى رَحْمَةِ رَبِّهِ الْغَنِيُّ إِبْرَاهِيمَ بْنَ مُحَمَّدٍ الْحَلَبِيِّ قَدْ سَأَلَنِي بَعْضُ طَالِبِي الْأَسْتِفَادَةِ أَنْ أَجْمَعَ لَهُ كِتَابًا يَشْتَمِلُ عَلَى مَسَائِلِ الْفَنَائِي وَالْمَخْتَارِ وَالْكَنْزِ وَالْوَقَايَةِ بِعِبَارَةٍ سَهْلَةٍ غَيْرِ مُعَلِّقَةٍ ...

U w a g i: a) (k. 11 v°, 12 r°) — początek tekstu ozdobiony szeroką złotą ramką oraz na marginesach dość prymitywnymi złotymi ornamentami o wzorach roślinnych;

b) (k. 1—10) — inny papier koloru kremowego; prawdopodobnie zostały doklejone później w trakcie oprawy;

c) (k. 6 v° — 8 v°) — dopisany inną ręką tekst o charakterze prawniczym zatytułowany: فِي تَرْجِيحِ الْبَيِّنَاتِ *fī tarḡih al-bayyināt*. Tekst ten ma być może jakiś związek z *Malḡā al-quḍāt* lub *Tarḡih al-bayyināt*, traktatem zawierającym wskazówki dla sędziów w sprawach spornych, którego autorem jest Abū Muḥammad Giyāṭ ad-Dīn Ġānim b. Muḥammad al-Baḡdādī al-Ḥanafī (zm. 1620 r. n.e.). Por. GAL II, 375, S II, 502. Autor cytuje jakiś traktat prawniczy pt. (*Kitāb*) *'umdat al-fatāwā*; być może chodzi tu o traktat prawniczy pod tym właśnie tytułem Ḥusām ad-Dīn 'Umar b. 'Abd al-'Azīz b. Māza aṣ-Ṣadr aṣ-Ṣahīd al-Buḥārī'ego (zm. 1141 r. n.e.). Por. GAL I, 374.

Początek tekstu: ... فِي تَرْجِيحِ الْبَيِّنَاتِ بَيِّنَةٌ مَدْعَى الْوَفَاتِ أُولَى مِنْ بَيِّنَةِ الْبَاءِ (sic!)

d) (k. 1 r° — 6 r°, 9, 10 r°, 236 v° — 238 v°) — nie zapisane;

e) rękopis foliowany współcześnie 1—238;

- f) (k. 2 r°) — napisana ołówkiem notatka: 120 Piaster, niżej: *Bibl. Nr 3574. Muḥammad b. Ibrahim al-Ḥalabi* (gest. 1549) *Titel: Multaḡa al-abhur*;
 g) (k. 1 r°) — dopisano ołówkiem ręką europejską (?) tytuł: ملتقى الابحر .

XIV

ZBIORY PRYWATNE W TORUNIU

Zbiory prof. E. Słuszkiewicza
 Bez sygn.

Koran

J. arabski. 1872 r. Papier żółtawy. Cm 20×14. Kart 302. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī* typ turecki. Ramki podwójne: złote i czerwone, tytuły sur białe na złotym tle. Oprawa skórzana z wytłoczonym medalionem i klapą.

Koran.

U w a g i: a) rękopis uszkodzony: brak pierwszej karty, tekst rozpoczyna się od drugiej sury;

b) (k. 1 r°, 301 r°) — zdobione na marginesach szerokim złotym szlakiem z zielonymi listkami w rogach;

c) na marginesach drobne ozdoby w postaci rozetek, na niektórych kartach napisy *Allāh Akbar*;

d) (k. 301 v° — 302 r°) — nie zapisane;

e) (k. 301 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty as-Sayyid Muṣṭafā al-Hāšimī, ucznia Muḥammada an-Niyāzī, oraz data ukończenia kopii 1289 h. = 1872 r. n.e.

XV

BIBLIOTEKA NARODOWA W WARSZAWIE

1

Sygn. BOZ 172

Risālat ḡarā'ib al-hay'a Muḥammada al-Āli

J. arabski. 1434 r. (?) Papier orientalny kremowy i europejski biały prążkowany. Cm 15×9. Kart: 10 ochr. + 110 + 5 ochr. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Niektóre słowa w tekście oraz rysunki atramentem czerwonym. Oprawa skórzana europejska (XVIII w.?) z wytłoczonym na grzbiecie złotym tytułem *Astron. Arabe*.

Tytuł: *Risālat ḡarā'ib al-hay'a*. Traktat o cudach astronomii. Autor: Muḥammad al-Āli (?)

Początek (k. 2 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي قَدَّرَ فِي السَّمَاءِ سَبْعَةَ سَيَارَةٍ وَصُورَ فَوْقَهَا ...
 ثَوَابِتًا دَوَّارَةً وَالصَّلَوَةَ عَلَى مَنْ نَزَلَ فِيهِ حَدِيثُ لَوْلَاكَ وَبَطْلَوُوعٍ وَجُودِهِ طَلَعَتِ الْإِفْلَاقُ وَعَلَى آلِهِ وَاصْحَابِهِ ...
 إِمَامِهِمْ يَقُولُ الْفَقِيرُ إِلَى اللَّهِ الْوَالِي مُحَمَّدٌ الْآلِيُّ أَحْسَنَ اللَّهُ مَا لَهُ ... هَذِهِ رِسَالَةٌ مُشْتَمِلَةٌ عَلَى غَرَائِبٍ دَقِيقَةٍ وَ [...] ...
 عَمِيقَةٍ وَغَجَائِبٍ رَشِيقَةٍ وَلَطَائِفٍ إِنِّيَقَةٍ جُمِعَتْ فِيهَا فِي شِدَّةِ الْغَرِيبَةِ مَا لَهُ الْغَرَابَةُ ... وَ سَمِيتُهَا غَرَائِبَ الْهَيْئَةِ ...

U w a g i: a) podczas oprawy włączono do rękopisu następujące karty: 1, 3—4, 6, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 49, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 99, 101, 103, 105, 107 i 109 oraz przednie i tylne k. ochr. (k. 1 v°, 3 r°—6 v°—zapisane);

b) na kartach włączonych podczas oprawy (k. 3 r°—6 v°) przekład francuski rozpoczynający się od słów: *Au nom de Dieu Clément et miséricordieux, Louanges (soient rendies) au Dieu qui a disposé dans le Ciel sept (Etoiles) planètes mobiles...*; pozostałe karty włączone nie zapisane;

c) (k. 1 v°) — notatka w j. francuskim: *En langue Arabe, Traité des merveilles d'Astronomie par Mehemet Aläly. Ce manuscrit arabe très curieux a été acheté à Paris à une vente en 1803, au terme du Consulat de Buonaparte.*;

d) (k. 2 r°) — notatka *Ms de Mr De Lacroix*, niżej *رسالة غرايب الهيئة ل محمد الآلى*, a pod tym: *François grudé (?) [Mon]sieur de La Croix du Maine, en latin Crucimanus naquit en 1552, au Mans. Laborieux Bibliographe, employa 10.000 francs en achat de livres et manuscrits som[m]e prodigieuse à une époque où la marc d'argent ne valait que 16 francs. Soupçonné de professer en secret les principes de la reforme il fut assassiné à Tours en 1592, âgé de 40 ans. Il a laissé le premier volume de la Bibliothèque Française, ou catalogue des écrivains français depuis cinq siècles;*

e) (k. 110 r°) — kolofon *تم كتابة غرايب الهيئة على يد مؤلفه الفقير الى الوالى محمد الآلى في بلدة فاخرة خوارزم في ثامن شعبان المعظم سنة ثمان و ثلثين و ثمانمائة ...* z którego wynika, że rękopis jest oryginałem autora i został ukończony w 838 h. = 1434 r. n.e. w Hwārizmie;

f) (k. 110 v°) — glosy w j. perskim oraz pieczętka z herbem i napisem *Bibliotheca C: O: Zamoyksi*.

Modlitewnik

J. arabski i turecki. XVIII w. Papier prążkowany błyszczący ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 9,5×6,5. Kart: 2 ochr. + 97 + 3 ochr. 5 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ turecki. Tytuły na niektórych kartach, także ramki i podkreślenia — czerwone. Oprawa skórzana orientalna z wytłaczanymi złotymi ramkami, medalionami oraz klapą.

Bez tytułu. Modlitewnik zawierający modlitwy w j. arabskim oraz wyjaśnienia w j. tureckim, rozpoczynający się od początkowego rozdziału Koranu (*fātiḥa*).

Początek (k. 1 v°): *يا الله اعوذ بالله من الشيطان الرجيم سورة الفاتحة الكتاب بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم ملك يوم الدين ...*

U w a g i: a) na grzbiecie okładki oraz na wewnętrznej stronie przedniej okładki naklejka z sygnaturą *S 50*;

b) (k. 1 r°) — prymitywny ornament farbami wodnymi w kształcie zachodzących na siebie kół z epitetami Allāha i imieniem Muḥammad w środku;

c) (v° k. 3 ochr. tylnej) — glosy.

Wybór z Koranu, modlitewnik oraz fragment zbioru przepisów magicznych

J. arabski i turecki. XVIII w. Papier błyszczący ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie, na niektórych kartach podłużne równoległe linie i profilowane półksiężyce), od k. 69 nieco innego gatunku. Cm 17,5×11,5. Kart: 5 ochr. + 93 + 3 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Do k. 68^{r°} ramki i interpunkcja złote. Oprawa skórzana z wytłaczanym medalionem, na brzegach rękopisu oraz wokół medalionów złote ramki.

1. (k. 1 v° — 37 v°) Wybór z Koranu obejmujący następujące sury: 6, 36, 44, 48, 55, 56, 67, 78, 97, 110, 112—114.

2. (k. 37 v° — 68 r°) Zbiór modlitw i tekstów religijnych na przemian w j. arabskim i tureckim.

Początek (k. 37 v°): ... اللهم يا سريع الحساب يا شديد العقاب يا خالق كل شيء

3. (k. 69 r° — 93 r°) Tekst mieszany w j. arabskim i tureckim (bez początku) zawierający szereg przepisów o charakterze magicznym przeciw chorobom i boleściom.

Początek (k. 69 r°): [...] وهذا (sic!) السورة المباركة تبرى من الاسقام وآلام
و تتمجل بها العافية اذا تلاها المريض او تليت الى جنبه ...

U w a g i: a) (k. 68 v°) — przepis magiczny chroniący przed pożarem domu, kradzieżą nieruchomości i zatonięciem statku. W tekście imiona Siedmiu Braci Śpiących.

Początek: [...] قال رسول الله صلى الله عليه وسلم علموا اولادكم اسماء اصحاب الكهف فانها لو
كتبت على دار لم تخرق و على متاع لم تسرق و على مركب لم تغرق ...

b) (r° k. ochr. przedniej) — glosy arabskie (aforyzmy).

Koran

J. arabski. 1669 r. Papier orientalny błyszczący. Cm 22,5×15,5. Kart 406. 12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki potrójne w kolorach złotym i niebieskim, interpunkcja złota, tytuły sur białe na złotym tle. Oprawa orientalna skórzana z klapą, na okładkach i na klapie piękne, wytłaczane złotem ornamenty, wyklejki z czerwonej skóry z wytłoczonymi złotem ornamentami.

Koran.

U w a g i: a) wyjątkowo piękny egzemplarz Koranu: na marginesach zaznaczony podział na części w ozdobnych wielobarwnych medalionach;

b) (k. 1, 2, 3 r°, 404 v°, 405, 406) — nie zapisane;

c) (k. 3 v°, 4 r°) — bogato zdobione, tekst obramowany b. misternie wykonanym ornamentem roślinnym w kolorach złotym, niebieskim i różowym;

d) (k. 404 r°) — w kolofonie data: 1080 h. = 1669 r. n.e.;

e) (k. 2 r°) — notatka: *Ein vollständiger Korán von Schreiber im Jahre 1669 der Hedschira, oder 1669 nach Chr. Geb. beendet. Warmbrunn (Cieplice) 11 May 1813. Otto Klaproth.*

f) (k. 1 r°) — nieco zatarta owalna pieczęć: *Freistandesherrliche [...] Bibliothek zu Warmbrunn.*;

g) na wyklejce przedniej okładki ex libris z herbem i napisem *Schaff-Gotsche.*

5

Sygn. 5069

Fragment Koranu

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier orientalny prążkowany błyszczący. Cm 26×17. Kart: 1 ochr. + 2 + 1 ochr. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki złote, interpunkcja złota i czerwona, tytuły sur czerwone. Oprawa skórzana luźna z wytłaczanym medalionem i klapą, obramowana złotymi podwójnymi ramkami.

Koran. Fragment obejmujący sury 37, 119—38, 2.

U w a g i: a) (v° k. ochr. przedniej) — notatka w j. niemieckim: *Unvollständige Ssura aus dem Korán arabisch. Der Anfang und der Ende fehlen. Warmbrunn (Cieplice) d. 11 May 1813. Otto Klaproth;*

b) na żółtej wyklejce tylnej okładki ex libris z herbem, niżej naklejona sygnatura S. 18;

c) rękopis pochodzi ze zbioru Schaffgotschów z Cieplie (przejęty przez Bibliotekę Narodową w 1949 r.).

6

Sygn. 5439

Miscellanea

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 18,5×15. Kart: 6 ochr. + 40 + 4 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Tytuły, ramki, wokalizacja niektórych słów i niektóre słowa w tekście — czerwone. Trzecia ramka niebieska. Oprawa orientalna skórzana z klapą zdobioną wytłaczanym ornamentem i medalionami wypełnionymi laką.

1. (k. 1 v° — 32 r°) Tytuł: *al-Ġumāna fī izālat ar-raṭāna*. Traktat o błędach kolokwialnych. Autor: Abū 'Abd Allāh b. al-Imām at-Tūnisī (?)

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ قَالَ الشَّيْخُ
الْإِمَامُ النَّحْوِيُّ اللَّغَوِيُّ الْأَدِيبُ الْمَشَارِكُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْإِمَامِ التُّونِسِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْطَقَ
الْإِنْسَانَ بِلُغَاتٍ مُخْتَلِفَاتٍ وَجَعَلَ لُغَةَ الْعَرَبِ مِنْ بَيْنِهَا بِمَنْزِلَةَ الدَّرَةِ ...

2. (k. 33 v° — 35 v°) Kasyda o walce z chrześcijanami w Hiszpanii. Autor: Abū at-Ṭaybān (?) Šarīf... (?)

Początek (k. 33 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَالْأَدِيبُ
الْعَلَامَةُ خَاتَمُهُ إِدْبَاءُ الْأَنْدَلُسِ أَبُو الطَّيْبَانِ شَرِيفٌ ...

3. (k. 35 v° — 40 r°) Anonimowa kasyda.

Początek (k. 35 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلهِ وَ صَحْبِهِ وَ لِبَعْضِ
 اه يَامَالِقَةِ سَلَامٍ كَرِيمٍ مُتَجَرِّدٍ اَخَصَّ بِهِ مُوَلَايَ خَيْرِ الْاُمَّةِ سَلَامٍ عَلَى مُوَلَايَ سُلْطَانِ مَكَّةِ وَ سُلْطَانِ دَارِ
 الْمُصْطَفَى خَيْرِ بَقْعَةٍ ...

- U w a g i: a) (k. 1 r°, 32 v°, 33 r°, 40 v°) — nie zapisane;
 b) (k. 32 r°) — 1 wiersz, (k. 40 r°) — 6 wierszy;
 c) na wyklejce tylnej okładki naklejka: *Ex libris Francisci de Dombay*;
 d) (k. 33 v°) — tytuł napisany atramentem niebieskim, wokalizacja — czerwonym;
 e) skąpe glosy interlinearne i marginalne.

7

Sygn. 7157

Koran

J. arabski. 1804 r. Papier kremowy prążkowany błyszczący ze znakiem wodnym (trudna do ustalenia figura zwierzęca). Cm 21,5 × 13. Kart: 2 ochr. + 344 + 2 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i interpunkcja złote. Oprawa skórzana orientalna z wytłaczanym złotem ornamentem. Kłapa oderwana.

Koran.

- U w a g i: a) wyklejki obydwu okładek skórzane (czerwona skórka) z wytłaczanymi złotem ornamentami o charakterze geometrycznym;
 b) (k. 1 r°) — zatarte glosy w j. tureckim;
 c) (k. 1 v° i 2 r°) — początek tekstu bogato zdobiony: ornamenty w kolorach złotym, niebieskim, czerwonym i różowym;
 d) złożone miejsca na tytuły sur, samych tytułów brak;
 e) (k. 444 v°) — nie zapisana;
 f) (k. 443 r° — 444 r°) — modlitwa;
 g) na marginesach niektórych kart wielobarwne medaliony (wzory roślinne i geometryczne) oraz dopisany inną ręką czerwonym atramentem podział na części;
 h) (k. 2 ochr. tylna) — pieczętka okrągła: *Biblioteka Wojskowa, Rembertów*;
 i) (k. 442 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty 'Ali b. Husayn oraz data ukończenia kopii 1219 h. = 1804 r. n.e.

XVI

BIBLIOTEKA PUBLICZNA W WARSZAWIE

1

Sygn. 5343

Fragment Koranu

J. arabski. XVIII w. Papier prążkowany błyszczący ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 21 × 15. Kart: 19 + 2 ochr. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa z wzorzystego miękkiego kartonu.

Koran. Fragment obejmujący sury 51, 31—57.

U w a g i: a) (k. 1 v°) — pieczętka: *Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy, Dar Hr. J. Potockiego*. Obok ołówkiem dopisana sygnatura 5343. Takż pieczętka na r° k. 1 ochr.;

b) (v° k. 1 ochr.) — pieczętka: *Biblot. Ossol.* i niebieskim ołówkiem napis: *Rkp. 43 Alkoran*;

c) (r° k. 1 ochr.) — czarnym atramentem ozdobnym pismem ex libris: *Steffannus Debrissene* (?), a niżej notatka w j. niemieckim ostrzegająca przed kradzieżą rękopisu.

2

Sygn. 5366

Fragment Koranu

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny błyszczący. Cm 16×10,5. Kart 424. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym złotem ornamentem i klapą, podniszczona.

Koran. Fragment obejmujący sury 1—79, 26.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;

b) (k. 1 v°, 2 r°) — początek tekstu prymitywnie zdobiony szerokimi zielonkawymi ramkami;

c) na wyklejce przedniej okładki ex libris z herbem i napisem: *Zbiór Ksiązek Ignacego Hrabiego Łosia Radcy Ces. Król. Sądów Szlach. Lwowskich 1841*; pod ex librisem notatka: *Ten rękopis nabył 19 maja 1831 w Lwowie Ignacy Hrabia Łoś Radca C.K. Sądów Szlacheckich Lwowskich. Alkoran czyli Koran w arabskim języku. Zapłaciłem 2 Kor.*;

d) (k. 424 v°) — glosy oraz pieczętka: *Biblot. Publiczna M. St. Warszawy. Dar Hr. J. Potockiego*, obok ołówkiem sygn. 5366 (takż pieczętka i sygn. na k. 1 r°), niżej owalna pieczętka: *Ossolineum wylączone*;

e) na tylnej okładce nalepka z napisem: *Manuscripta Instituti Ossoliniani I 5561*;

f) (k. 424 r°) — modlitwy w j. tureckim;

g) rękopis paginowany ołówkiem po europejsku (co 2. strona) 1—852, między s. 2—7 brak 2 kart (s. 3—5), co dowodzi, że już w chwili paginowania rękopis był zdekompletowany.

3

Sygn. Nr inwentarza 724

Koran

J. arabski. 1790 r. Papier kremowy orientalny. Cm 28×17,5. Kart: 6 ochr. + 487 + 5 ochr. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Poczwońne ramki w kolorach czerwonym, ciemnoniebieskim i jasnoniebieskim, interpunkcja złota, tytuły sur czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym i ornamentami. Kłapa oderwana.

Koran.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — zatarty prawie w zupełności napis zawierający prawdo-

podobnie dokładne dane dotyczące daty powstania rękopisu, o czym zdaje się świadczyć zachowana przy końcu wiersza data 1205 h. = 1790 r. n.e.;

b) (k. 487 v°) — bezpośrednio po ostatnim wersecie Koranu rozpoczyna się modlitwa, której dokończenie dopisane inną ręką znajduje się na r° k. 1 ochr. tylnej; jak się wydaje, rękopis miał więc jeszcze jedną kartę, która uległa zniszczeniu, być może w czasie oprawy;

c) (v° k. 2 ochr. przedniej) — okrągła pieczętka: *Ungarische Institut, Turkologisches Abteilung. Bibliothek A. von Le Coq*;

d) (k. 3—6 ochr. przednie) — glosy, częściowo w j. perskim;

e) (k. 1 v°, 2 r°) — tekst ozdobiony wyblakłym ornamentem w kolorach złotym i niebieskim;

f) na wyklejce przedniej okładki nalepka: *Ex libris Albert von Le Coq*.

XVII

BIBLIOTEKA UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO

1

Sygn. Nr inw. nabytków 114

Traktaty o składni arabskiej

J. arabski i turecki. 1575/76 r. Papier orientalny błyszczący koloru oliwkowego, w cz. 2 i 3 także niebieskiego. Cm 18×11. Kart 151. 9—11 wierszy na stronę. Pismo w cz. 1 *nashī*, w cz. 2 i 3 *nasta'liq*. W cz. 2 i 3 ramki oraz tytuły rozdziałów złote. Oprawa półskórek, brak jednej okładki.

1. (k. 9—75) Tytuł: *al-Kāfiya*. Traktat o składni arabskiej. Autor: Ġamāl ad-Dīn a. 'Amr 'Utmān b. 'Umar b. a. Bakr al-Hāḡib (zm. 1249 r. n.e.). Por. GAL I, 303, S I, 531.

Początek (k. 9 v°): ... الكلمة افظ وضع لى مفرد و هى اسم و فعل و حرف

2. (k. 87 r° — 132 v°) Tytuł: *Kitāb al-miṣbāh fī n-naḥw*. Traktat o składni opracowany na podstawie *Kitāb al-'awāmil al-mi'a* al-Ġurġānī'ego (zm. 1078 r. n.e.). Autor: Abūl-Faṭḥ Nāṣir ad-Dīn b. 'Abd as-Sayyid al-Muṭarrizī (zm. 1213 r. n.e.). Por. GAL I, 394.

Początek (k. 87 v°): ... اما بعد حمد الله ذى الانعام جاعل النحو فى الكلام كاللح فى الطعام

3. (k. 134—148) Tytuł: *Kitāb al-'awāmil al-mi'a* (lub *Mi'at 'āmil*). Bardzo popularny traktat o składni arabskiej. Autor: Abū Bakr 'Abd al-Qāhir b. 'Abd ar-Raḥmān al-Ġurġānī (zm. 1078 r. n.e.). Por. GAL I, 287, S I, 503.

Początek (k. 134 v°): الحمد لله رب العالمين والصلوة على محمد وآله اجمعين فان العوامل فى النحو على ما ألفه الشيخ الامام عبد القاهر بن عبد الرحمن الجرجاني ...

U w a g i: a) (k. 1 r° — 9 r°, 81 r° — 87 r°, 138 v° — 134 r°) — glosy;

b) (k. 75—80) — uzupełnienie do *al-Kāfiya*;

c) (k. 81 v°) — na marginesie skrócony tytuł dzieła *Matn al-miṣbāh*;

d) (k. 149—150) — tekst turecki napisany inną ręką, zawierający uwagi dotyczące powyższych traktatów.

Zbiór tekstów prawno-religijnych

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier żółtawy prążkowany. Cm 17,5×11,5. Kart: 121 + 4 do-
klejone mniejszego formatu. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Tytuły rozdzia-
łów, podkreślenia i ramki — czerwone. Oprawa kartonowa szara z wzorami koloru pomarań-
czowego, jednej okładki brak.

Bez tytułu. Zbiór cytatów z Koranu, tradycji oraz wypowiedzi przedstawicieli
różnych szkół prawniczych w kwestiach przepisów prawnych i rytualnych.

Początek (k. 1 v°): في بيان فضائل الصداقة ايضاً قال الله تعالى لن تنالوا البر اين تبلغوا
حقيقة البر ...

U w a g i: a) na marginesach glosy;

b) fakt, że pierwszy rozdział rękopisu rozpoczyna się od tytułu: *Fī bayān faḍā'il aṣ-ṣadāqa ayḍan*, wskazuje, że początek zaginął;

c) (k. 118 r° — 119 v°) — glosy w j. tureckim (krótkie wierszyki — *qit'a*);

d) (k. 120 r° — 121 v°) — nie zapisane.

Modlitewnik

J. arabski i turecki. XVIII/XIX w. Papier żółtawy prążkowany. Cm 10×7. Kart 154. Prze-
ciennie 6 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły rozdziałów i ozdoby czerwone. Oprawa pergami-
nowa żółta z wytłaczanymi ornamentami.

Bez tytułu. Modlitewnik-talizman (rodzaj *hamail'u*), najprawdopodobniej litew-
skiego pochodzenia, zawierający modlitwy w j. arabskim i tureckim przeznaczone
do odmawiania w czasie podróży.

Początek (k. 12 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ...

U w a g i: a) (k. 3 v°) — sumaryczny opis rękopisu: *Książeczka do nabożeń-
stwa po arabsku zawierająca modlitwy przygodne (w chorobie, podróży), niektóre
komentarzem tureckim zaopatrzone, w środku jest i powiastka jedna. Rękopis zszyty
z różnych kawałków z których najnowsze, jak talizman z przymiotami Boga ułożony,
pisane w r. 1221 ery machometahńskiej (sic!) co przypada na rok 1805 ery chrześci-
jańskiej. Pisał Tatar Litewski (Józef Przyborowski, Bibliotekarz Biblioteki Głównej
w latach 1863—1870);*

b) (k. 39 r°) — sześcioramienna rozeta w kole pokryta błyszczącym (złotym ?)
pyłem, zawierająca epitety Allāha;

c) (k. 108 v°) — data (?): 1221 (hidżry) = 1806 r. n.e.;

d) (k. 9 v°, 151 v°) — pieczęć z napisem: *Biblioteka Główna w Warszawie*;

e) (k. 152 v°) — notatka w j. łacińskim: *Hunc librum manuscriptum ad Biblio-
thecam Collegii Maioris Universitatis Cracoviae: obtulit R. D. Gregorius Joannes*

Zdziewoysky a Łasko Phiae Doctor Parochus Wilanowiensis Anno Dmno 1642, a niżej dopisek Tataru Litewskiego (por. a): Pewnie tylko okładka i przyległa żółta kartka z tego okresu, bo na talismanie jest rok mach. (sic!) 1221—1805 chrześcijańskiemu.

4

Sygn. Nr inw. nabytków 1027

Podręcznik kaligrafii

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 20,5×16. Kart 18. 6—7 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki złote. Oprawa kartonowa. Zewnętrzna strona kartonu zdobiona wytłaczanymi wzorami o charakterze roślinnym — motywy roślinne koloru różowego na złotym tle, kolory wyblakłe.

Bez tytułu. Podręcznik kaligrafii pismem *nashī* zawierający: 1. (k. 1 v° — 2 r°) — poszczególne litery alfabetu, 2. (k. 2 v°) — litery alfabetu wraz ze znakami samogłoskowymi, 3. (k. 3 r° — 16 r°) — połączenie liter, 4. (k. 16 v°, wiersze 1—2) — formułę mnemotechniczną liczbowej wartości liter alfabetu, 5. (k. 16 v°, wiersze 3—18) — teksty o charakterze religijnym (modlitwy) przeznaczone do ćwiczenia w czytaniu.

Początek podręcznika kaligrafii (k. 1 v°): ... رب يسر ولا تسر رب تم بالخير اب ت ث ج

Początek tekstów religijnych (k. 16 v°, wiersz 3): احسن الخالقين سبحانه اللهم و بحمدك و تبارك اسمك و تعالى جددك و جل ثناءك ...

U w a g i: a) rękopis foliowany ołówkiem (całkiem współcześnie) 1—19 z zaliczeniem okładki przedniej;

b) (k. 1 r°, 18 v°) — nie zapisane;

c) (k. 1 v° — 2 r°) — bogato, lecz prymitywnie zdobione: ramki i wzory w kolorach złotym, czarnym, żółtym, niebieskim, pomarańczowym;

d) (k. 1 v° — 16 r°) — podręcznik kaligrafii, w prostokątach (6×5) pól, ramki prostokątów oraz linie oddzielające pola — złote;

e) na wewnętrznej stronie okładek w poprzek — kalendarz astrologiczny.

5

Sygn. Nr inw. nabytków 1028

Koran

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier kremowy orientalny. Cm 29,5×17,5. Kart 222. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły sur oraz interpunkcja, jak również podział na części na marginesach — czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanymi ornamentami, b. zniszczona przez wilgoć i korniki.

Koran.

U w a g i: a) na początkowych kartach tekstu koranicznego (k. 2 v° i 3 r°) prymitywny ornament w kolorze pomarańczowym, wyblakłym;

b) (k. 1 v° — 2 r°) — inną ręką tekst o charakterze religijnym rozpoczynający się od słów: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ بِهِ نَسْتَعِينُ صَدَقَ الْعَظِيمُ الْعَلِيمُ وَ بَلَغَ رَسُولُهُ الْكَرِيمُ وَ نَحْنُ عَلَى مَا قَالَ رَبُّنَا وَ خَالَقُنَا فَرِيقَتَنَا وَ حَافِظُنَا وَ مُوَلِّينَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ...

- d) niektóre karty na marginesach oklejone innym, młodszym papierem;
- c) (k. 221 v°) — modlitwa oraz próby pisma, całość zamazana;
- e) (k. 1 r°, 222 r°—v°) — nie zapisane;
- f) (k. 222 v°) — owalna pieczęć: *Majorats-Bibliothek zu Carolatti*; prawdopodobnie z tego zbioru pochodzi doklejony u góry wyklejki tylnej okładki pasek papieru zawierający sygnaturę (?) XXI. 131. Z. 8.

XVIII

KATEDRA SEMITYSTYKI UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

Bez sygn.

I część Koranu

J. arabski. XIX w. Papier gruby prążkowany. Cm 27×19. Kart: 1 ochr. + 60 + 1 ochr. 5 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa tekturowa z klapą, oklejona wzorzystym chińskim jedwabiem. Wyklejki okładek oraz r° przedniej i v° tylnej k. ochr. oklejone niebieskim jedwabnym adamaszkiem.

I część Koranu obejmująca sury 1—2, 141.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — ornament w kształcie koła wypełnionego wzorami o charakterze geometrycznym w kolorach złotym, zielonym i niebieskim;

b) (k. 1 v°, 2 r°, 58 v°, 59 r°) — tekst obramowany ornamentem w kolorach złotym, niebieskim, zielonym i czerwonym;

c) w dolnym prawym rogu okładki przedniej naklejka skórzana zawierająca kilka znaków chińskich;

d) na środku okładki przedniej skórzana naklejka z napisem: اَوَّل.

e) (k. 1, 59 v°—60) — nie zapisane;

f) rękopis pochodzi prawdopodobnie z Turkiestanu chińskiego;

g) rękopis ten, wraz z dwoma następnymi (XIX, 1, 2), stanowi część jednego Koranu.

XIX

KATEDRA TURKOLOGII UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

1

Nr inwentarza 724

Koran

J. arabski. 1790 r. Papier kremowy orientalny. Cm 28×17,5. Kart: 6 ochr. + 487 + 5 ochr. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Poczwońne ramki w kolorach czerwonym, ciemnoniebieskim i jasnoniebieskim, interpunkcja złota, tytuły sur czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanymi ornamentami. Kłapa oderwana.

Koran.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — zatarty prawie w zupełności napis zawierający prawdo-

podobnie dokładne dane dotyczące daty powstania rękopisu, o czym zdaje się świadczyć zachowana przy końcu wiersza data 1205 h. = 1790 r. n.e.;

b) (k. 487 v°) — bezpośrednio po ostatnim wersecie Koranu rozpoczyna się modlitwa, której dokończenie dopisane inną ręką znajduje się na r° k. 1 ochr. tylnej; jak się wydaje, rękopis posiadał więc jeszcze jedną kartę, która uległa zniszczeniu, być może w czasie oprawy;

c) (v° k. 2 ochr. przedniej) — okrągła pieczętka: *Ungarische Institut, Turkologisches Abteilung. Bibliothek A. von Le Coq*;

d) (k. 3, 4, 5, 6 ochr. przednie) — glosy, częściowo w j. perskim;

e) (k. 1 v°, 2 r°) — tekst ozdobiony wyblakłym ornamentem w kolorach złotym i niebieskim;

f) na wyklejce przedniej okładki nalepka: *Ex libris Albert von Le Coq*.

2

Bez sygn.

XXIII część Koranu

J. arabski. XIX w. Papier. Cm 27×19. Kart: 2 ochr. + 58 + 2 ochr. 5 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa tekturowa z klapą oklejona wzorzystym chińskim (?) jedwabiem. Wyklejki okładek oraz r° przedniej i v° tylnej k. ochr. oklejone niebieskim jedwabnym adamaszkiem.

XXIII część Koranu obejmująca sury 36—39, 31.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — ornament w kształcie koła wypełnionego wzorami o charakterze geometrycznym, w kolorach złotym, zielonym i niebieskim;

b) (k. 1 v°, 2 r°, 57 v°, 58 r°) — tekst obramowany ornamentem w kolorach złotym, niebieskim, zielonym i czerwonym;

c) w dolnym prawym rogu okładki przedniej s. naklejka zawierająca kilka znaków chińskich;

d) na środku okładki przedniej naklejka z napisem: *وما ازلنا*, zaczerpniętym z werseku 27 sury 36.

e) (k. 58 v°) — nie zapisana;

f) rękopis pochodzi prawdopodobnie z Turkiestanu chińskiego;

g) rękopis ten, wraz z poprzednim (XVIII, 1) i następnym (XIX, 2), stanowi część jednego Koranu.

3

Bez sygn.

XXVI część Koranu

J. arabski. XIX w. Papier. Cm 27×19. Kart: 2 ochr. + 58 + 2 ochr. 5 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa tekturowa z klapą, oklejona wzorzystym chińskim (?) jedwabiem. Wyklejki okładek oraz r° przedniej i v° tylnej k. ochr. oklejone niebieskim jedwabnym adamaszkiem.

XXVI część Koranu obejmująca sury 46—51, 30.

- U w a g i: a) (k. 1 r°) — ornament w kształcie koła wypełnionego wzorami o charakterze geometrycznym, w kolorach złotym, zielonym i niebieskim;
- b) (k. 1 v°, 2 r°, 57 v°, 58 r°) — tekst obramowany ornamentem w kolorach złotym, niebieskim, zielonym i czerwonym;
- c) w dolnym prawym rogu okładki przedniej nalepiona naklejka zawierająca kilka znaków chińskich;
- d) na środku okładki przedniej naklejka z napisem: حم, zaczerpniętym z pierwszego wersetu sury 46;
- e) (k. 58 v°) — nie zapisana;
- f) rękopis pochodzi prawdopodobnie z Turkiestanu chińskiego;
- g) rękopis ten, wraz z dwoma poprzednimi (XVIII, 1; XIX, 2), stanowi część jednego Koranu.

XX

MUZEUM NARODOWE W WARSZAWIE

Sygn. Wil. 444

Miscellanea

J. arabski. 1770 r. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 21,5×14. Kart: 3 ochr. + 21 + 4 ochr. 28 wierszy na stronę, przeważnie w dwóch kolumnach. Pismo *nashī*. Niektóre słowa w tekście czerwone, ramki złote i zielone, tytuły wielobarwne na złotym tle w różnokolorowych ramkach. Oprawa europejska kartonowa.

1. (k. 1 v° — 16 v°) Tytuł: *Ṣaḥābat al-badriyyīn*. Alfabetyczny spis towarzyszy Proroka, którzy brali udział w bitwie pod Badr (624 r. n.e.). Spis poprzedzony jest wstępem autora, który pisze, że za radą szejka nazwiskiem Madrānī oparł się na traktacie *al-Iṣābā fī tamyiz aṣ-ṣaḥāba* Abū l-Faḍl A. b. 'Alī b. Muḥammad Ḥaḡar Ṣihāb ad-Dīn al-'Asqālānī al-Kinānī aṣ-Ṣāfi'iego (zm. 1449 r. n.e.). Por. GAL II, 67, S II, 72. Autor uzupełnił spis na podstawie traktatu *al-Isti'āb fī ma'rifat al-aṣḥāb* Abū 'Umar Yūsuf b. M. b. 'Abd al-Barr an-Namarī al-Qurtūbī'ego (zm. 1071 r. n.e.). Por. GAL I, 367, S I, 628. Jak wynika z wstępu, spis towarzyszy Proroka przeznaczony jest do celów modlitewnych.

Początek (k. 1 v°): صحابة البدرين باسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله وكفى و سلام على عباده الذين اصطفى و بعد ...

2. (k. 16 v° — 18 v°) Tytuł: *Manẓūmat al-munaḡāt*. Poemat religijny. Autor: Zayn al-'Ābidīn (?)

Początek (k. 16 v°): زين العابدينك منظومه مناجاتيدر عباد الله رجال الله اعينونا بعون الله ...

3. (k. 18 v° — 21 v°) Kasyda o imionach Allāha (*al-asmā' al-ḥusnā*), jak wynika z treści, jest to *Manẓūmat asmā' Allāh al-ḥusnā*. Autor: 'Abd al-Ġanī an-Nābulṣī.

Początek (k. 18 v°): هذه القصيدة للشيخ عبد الغنى النابلسي باسماء رب العالمين ابتدينا و بالحمد لا يحصى و بالشكر و فيا ...

U w a g i: a) (k. 21 v°) — w kolofonie data ukończenia kopii 1183 h. = 1770 r. n.e.

b) do rękopisu dołączony i wklejony w czasie oprawy list prof. Sękowskiego do Herbutta, kanonika Łuckiego, zawierający opis rękopisu.

c) jak wynika z początku do części 2 (k. 16^v), rękopis jest pochodzenia tureckiego.

XXI

POLSKIE TOWARZYSTWO ORIENTALISTYCZNE W WARSZAWIE

1*

Sygn. 1

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 17×12,5. 17 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny i czerwony. Bez oprawy.

Modlitwa magiczna przeciw wrogom.

Początek (r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ صَلَاةُ الْخَصْمَاءِ أَرْبَعُ رَكَعَاتٍ
وَيَقْرَأُ فِي الْأَوَّلَى بِمُتَحَدِّثَةٍ وَالاخْلَاصِ ...

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane, przybrudzone i poplamione;

b) ślady złożenia na cztery części.

2

Sygn. 2

Amulet

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11,5×8,6. 8 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Amulet zawierający słowa magiczne. U góry ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ... niżej 7 wierszy liter i znaków magicznych pisanych łącznie.

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane, przez papier przebijają litery;

b) brzegi rękopisu postrzępione.

3

Sygn. 3

Amulet

J. arabski. XX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. R° — 14 wierszy, v° — 17. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r° — v°, wiersze 1—9) Przepis magiczny na zdobycie majątku.

Początek (r°): فَائِدَةُ طَلَبِ الرِّزْقِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ...

* Przy cytowaniu początku tekstów magicznych ze zbiorów PTO przyjęta została zasada nie poprawiania błędów i nie sygnalizowania ich przez wzmiankę „sic!” ze względu na bardzo dużą liczbę usterek językowych różnego rodzaju. Błędy te zdają się wskazywać, że amulety pisane były przez osoby, których językiem ojczystym nie był język arabski.

2. (v°, wiersze 10—18). Przepis magiczny na pomyślną hodowlę bydła.

Początek: ... فائدة طلب الرزق البقر تكتب و تمسح في البقر

Uwaga: (v°) — przepis na pomyślną hodowlę bydła (?) w poprzek strony.

Początek: ... باب فال [?] البقر

4

Sygn. 4

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 11,2×8. Kart 2. 8—10 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Modlitwa magiczna o uzyskanie majątku.

Początek (k. 1 r°): ... باب طلب رزق المال تكتب يوم الخميس او يوم الجمعة

U w a g i: a) (k. 2 v°) — nie zapisana;

b) brzegi kart pociemniałe od wilgoci.

5

Sygn. 5

Amulet

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 11×8. R° — 14 wierszy, v° — 8. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czerwony i czarny. Bez oprawy.

Wyjaśnienie korzyści płynących z inwokacji do Allāha przy użyciu słów:

يا قيوم يا حيّ

Początek (r°): ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة لا تترك يا حيّ يا قيوم فاذا كررها ليلة الجمعة ...

U w a g i: a) na marginesach dopiski;

b) rękopis przeżarty przez korniki;

c) (v°) — kwadrat magiczny (3×3 pola).

6

Sygn. 6

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brunatny prążkowany. Cm 11,2×8. Kart 2. 11—12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Modlitwa magiczna o zdobycie majątku oraz szczęścia po śmierci.

Początek (k. 1 r°): ... فائدة رزق المال الدنيا والآخرة

U w a g i: a) (k. 1 r°) — na marginesie z lewej strony dopisek związany z treścią amuletu;

b) brzeg rękopisu oraz k. 2 v° pociemniałe.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 16,5×10. R° — 16 wierszy, v° — 2. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Przepis magiczny na zdobycie majątku, na ochronę przed złodziejami i nieszczęściami oraz wejście do raju.

Początek: ... فائدة الخاتم القرآن مربع من شرب الخاتم القرآن ستين حزباً

2. (v°) Kwadrat magiczny (4×4 pola).

U w a g i: a) rękopis skleiony z dwóch kawałków papieru różnej wielkości;
b) ślady zgięcia we dwoje.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (4 podłużne równoległe linie). Cm 17×11,8. R° — 15 wierszy, v° — 3. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Przepis magiczny chroniący przed złodziejami i nieszczęściami, umożliwiający zdobycie majątku oraz zapewniający raj.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم فائدة الخاتم القرآن مربع من شرب الخاتم القرآن ستين حزباً يدخل الجنة ...

U w a g i: a) (v°) — kwadrat magiczny (4×4 pola), pod nim znaki magiczne;

b) brzegi rękopisu postrzępione, rozdarcie z lewej strony zszyte nićmi, w środku wydarte dwie dziury;

c) rękopis skleiony z dwóch kawałków papieru.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 15,5×11. 16 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Modlitwa magiczna zapewniająca trwałość majątku.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم فائدة تثبيت المال تكتب يوم الاحد وتغسل به يديك يثبت المال ...

U w a g i: a) rękopis uszkodzony, dwie podłużne dziury na lewym marginesie;

b) w połowie ślad złożenia;

c) (v°) — nie zapisane;

d) (v°) — rozgnieciony i przyklepiony owad.

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier brunatny prążkowany. Cm 16×11. 6 wierszy. Pismo *kūfi*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Kwadrat magiczny (3×3 pola). U góry napis: يا محمد بسم الله الرحمن الرحيم U dołu (3 razy) تمب مكاكنا

U w a g a: (v°) — nie zapisane.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe linie). Cm 11×8. R° — 4 wiersze, v° — 6. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Kwadrat magiczny (3×3 pola) i przepis magiczny zapewniający zwycięstwo w wojnie świętej.

Początek: باب النصر في الجهاد ...

2. (v°) Przepis magiczny i kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniający zwycięstwo wojska w walce.

Początek: باب النصر في الجيش ...

U w a g i: a) rękopis uszkodzony, dwie podłużne dziury u góry karty;

b) na marginesie ślady wilgoci.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 11×8. R° — 11 wierszy, v° — 5. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r° — v°, wiersze 1—3) Przepis magiczny zapewniający ochronę zasiewów.

Początek (r°): فائدة حرز الزرع و الحوت و الطير و الجراد

2. (v°, wiersze 4—5). Kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniający zwycięstwo.

Początek: باب النصر لعمر

U w a g i: a) rękopis przeżarty przez korniki;

b) na lewym marginesie zacieki od wilgoci.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 11×8. R° — 10 wierszy, v° — 8. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r° — v°, wiersze 1—5) Przepis magiczny zapewniający zdobywanie bydła.

Początek (r°): ... فائدة جلب البقر جدًا مجرب صحيح

2. (v°, wiersze 6—8) Kwadrat magiczny (4×4 pola) i przepis magiczny w poprzek strony zapewniający zdobycie majątku.

Początek: ... فائدة خاتم لا اله الا الله المربع

U w a g i: a) rękopis przeżarty przez korniki;
b) na lewym marginesie zacieki od wilgoci.

14

Sygn. 14

Amulet

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 11×8. R° — 11 wierszy, v° — 7. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r° — v°, wiersze 1—5) Modlitwa.

Początek (r°): ... واما قراءة [...] اللهم صل و سلم على سيدنا محمد

2. (v°, wiersze 6—7) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny (3×3 pola) leczące każdą chorobę.

Początek: ... فائدة دواء لكل شئ

U w a g i: a) rękopis przeżarty przez korniki;
b) na prawym marginesie ślady wilgoci.

15

Sygn. 15

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 17,5×11,5. 8 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Modlitwa i prostokąt magiczny (7×6 pól) chroniący kobiety przed ukazywaniem się im we śnie demonów.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم فائدة حرز الطير والجن والشيطان الذي يأتي المرأة في نومها على صورة ابن آدم ...

U w a g a: (v°) — nie zapisane.

16

Sygn. 16

Amulet

J. arabski. XX w. Papier z b. drobnymi prążkami. Cm 16×11. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

U w a g i: a) (r°) — słowa magiczne w różnych kierunkach;

b) (v°) — figura magiczna.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany. Cm 16,5×11,5. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Prostokąty magiczne z imionami archaniołów oraz inwokacja modlitewna z Koranu (sura 112).

Początek: (r°): ... بسم الله الرحمن الرحيم قل هو الله احد الله الصمد و لم يلد و لم يولد ...

U w a g a: (v°) — nie zapisane.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany. Cm 16,5×11,5. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Prostokąty magiczne z imionami archaniołów oraz inwokacja modlitewna z Koranu (sura 112).

Początek (r°): ... بسم الله الرحمن الرحيم قل هو الله احد الله الصمد و لم يلد و لم يولد ...

U w a g a: (v°) — nie zapisane.

Amulet

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 12×5,5. 13 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny i brązowy. Bez oprawy.

Modlitwa magiczna.

Początek (r°): ... بسم الله الرحمن الرحيم محمد معين مبین یا علیم یا خیر یا مبین ...

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane;

b) z prawej strony u góry znak wodny, prawdopodobnie fragment półksiężyca.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany. Cm 17,5×11. R° — 3 wiersze, v° — 5. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny wyblakły. Bez oprawy.

1. (r°) Recepta magiczna.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة داو = [دواء ?]

2. (v°) Modlitwa magiczna oraz znaki magiczne.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم و من اراد ان يخرج القاط [?]

Amulet

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier brunatny prążkowany ze znakiem wodnym (półksiężyc). R° — 2 wiersze, v° — 9. Cm 10,2×7,8. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Kwadrat magiczny zapewniający miłość między mężczyzną i kobietą oraz między niewolnikami i władcą.

Początek: ... باب المحبة المارة و الرجل كلهم اجمعين

2. (v°) Przepis magiczny zapewniający leczenie impotencji seksualnej (?).

Początek: ... فائدة دواء عجز الذكر

U w a g i: a) ślad złożenia we dwoje;

b) na brzegach zacieki od wilgoci.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany. Cm 33,5×23. V° — 29 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

1. (r°) Figura magiczna w kształcie gwiazdy 12-ramiennej z wpisanymi imionami Allāha i znakami magicznymi.

2. (v°) Prostokąty magiczne z imionami archaniołów oraz inwokacją modlitewną z Koranu (sura 112).

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم قل هو الله احد الله الصمد

3. (v°) Modlitwa magiczna.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم وبه تسبحين يا طرفيائل يا كرتيائل

4. (v°) Przepis magiczny na zdobycie majątku od ludzi (?).

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة طلب المال الناس تكتب و غسل وجهه يمشى المال يعطيك طوعاً و كرهاً ...

U w a g i: a) rękopis złożony na 8 części, w miejscach złożenia przerwany prawie w zupełności;

b) (v°) — tekst w poprzek strony;

c) na brzegach zacieki od wilgoci.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy bezdrzewny. Cm 16,5×12,5. 3 wiersze. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Niedokończony przepis magiczny zapewniający zdobycie majątku i wejście do raju.

Początek (r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةُ الْخَاتَمِ الْقُرْآنِ مَرْبِعٌ وَمِنْ شَرِبِ الْخَاتَمِ الْقُرْآنِ
ستين حزباً يدخل الجنة ...

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane;

b) (r°) — lekko poplamione atramentem.

24

Sygn. 24

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy bezdrzewny. Cm 16,5×10,5. 8 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Przepis magiczny na wywoływanie przestachu u ludzi.

Początek (r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةُ الرَّعْبِ بِخَوْفٍ [= يَخَوْفُ] النَّاسِ ...

U w a g a: (v°) — nie zapisane.

25

Sygn. 25

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 12×8,5. Kart 2. 15–17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Karty złożone w składkę, bez oprawy.

1. (k. 1 r°) Modlitwa magiczna.

Początek: فَائِدَةُ اللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ...

2. (k. 1 v° — 2 v°, wiersze 1–4) Przepis magiczny i modlitwa magiczna zapewniające ochronę przed białą bronią.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ الْكَرِيمِ فَائِدَةُ:
الدَّوَاءُ الْحَدِيدُ ...

3. (k. 2 v°, wiersze 5–16) Przepis magiczny na leczenie trądu.

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةُ دَوَاءِ الْبَرَصِ ...

26

Sygn. 26

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 11×9. R° — 11 wierszy, v° — 13. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Przepis magiczny zapewniający odzyskanie zbiegłego (niewolnika).

Początek: فَائِدَةُ مَنْ ارَادَ يَرْجِعَ الْآبِقِ ...

2. (v°, wiersze 1–8) Przepis magiczny zapewniający zwycięstwo nad wojskiem.

Początek: فَائِدَةُ لِهَزْمِ الْجَيْشِ تَكْتَبُ لِحَوْلٍ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ...

3. (v°, wiersze 9–13). Prostokąt magiczny (6×5 pól) i przepis magiczny zapewniający zdobycie odzieży.

Początek: ... باب طلب الثوب و من كتب سورة الفاتحة في يوم الاربع مع الاسماء

U w a g i: a) rękopis przeżarty przez korniki;

b) (v°) — 5 wierszy w poprzek strony.

27

Sygn. 27

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11×8. Kart 5. 7—9 wierszy na stronie. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament na k. 1 r° czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Przepis magiczny zapewniający pozyskanie szacunku u ludzi.

Początek (k. 1 r°): ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة و من اراد الهية عظيمة

U w a g a: (k. 1 r°, 5 v°) — przybrudzone.

28

Sygn. 28

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. R° — 20 wierszy, v° — 13. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

1. (r°) Przepisy magiczne zapewniające potencję seksualną.

Początek: ... باب قوة الذكر

2. (v°) Przepisy magiczne i kwadrat (3×3 pola) zapewniające odzyskanie zbiegłego niewolnika.

Początek: ... فائدة و من اراد ان يرجع الآبق

U w a g i: a) (r°) — inną ręką czarnym atramentem dopisano w poprzek strony przepis magiczny zapewniający potencję seksualną;

b) na brzegach zacieki od wilgoci.

29

Sygn. 29

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (znak w kształcie grzyba i równoległe poprzeczne linie). Cm 11×8. Kart 2. K. 2 r° — 6 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Bez oprawy.

Modlitwa magiczna.

Początek (k. 2 r°): ... يارب يا عزيز يارب يا لطيف

U w a g i: a) (k. 1 r°) — dwa kwadraty magiczne (5×5 i 3×3 pola);

b) (k. 1 v°) — dwa kwadraty magiczne (9×9 i 3×3 pola) oraz figura magiczna;

c) (k. 2 v°) — kwadrat magiczny (4×4 pola);

d) (k. 2 v°) — 4 kwadraty magiczne (3×3, 3×3, 4×4 i 4×4 pola).

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe poprzeczne linie proste). Cm 11×8. Kart 2. K. — 10 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Bez oprawy.

Przepisy magiczne oraz modlitwa zapewniające bezpieczeństwo posiadaczowi amuletu.

Początek (k. 2 v°): ... يا الله يا حافظ حفظ حامل كتابي هذا الحق وهذا الخرز الشريف

U w a g a: (k. 1 r° — 2 r°) — kwadraty magiczne.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakiem wodnym (kształt grzyba). Cm 11×8. 5 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Bez oprawy.

Modlitwa i słowa magiczne oraz kwadrat magiczny (3×3 pola).

Początek (r°): ... اذا عسمس [?] والصبح اذا تنفس

U w a g a: (v°) — 2 kwadraty magiczne (4×4 pola).

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 11×8,5. Kart 4. K. 1r° — v°, 2v° — 2 wiersze, k. 3r° — 7 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty w 2 składkach bez oprawy.

1. (k. 1 r° — 4 v°) Kwadraty magiczne.

2. (k. 2 v° — 3 r°) Modlitwa magiczna.

Początek (k. 2 v°): ... يا عزيز تعززه بالعزة والعزة في عزة عزة عزتك

U w a g i: a) (k. 1 r°, 1 v°) — 2 wiersze słów magicznych; (k. 2 v°) — 1 wiersz słów magicznych;

b) (k. 4 v°) — wokół kwadratu magicznego imiona archaniołów.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 11×8. Kart 2. K. 1v° — 9 wierszy, k. 2r° — 8, k. 2v° — 14. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Modlitwa i kwadraty magiczne.

Początek (k. 1 r°): ... يا رب يا مولانا يا رب يا بصير يا رب يا كافي يا رب يا واحد

U w a g i: a) (k. 1 r°) — kwadrat magiczny (4×4 pola) i prostokąt ze znakami magicznymi;

b) brak zakończenia.

34

Sygn. 34

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakiem wodnym (kształt grzyba). Kart 2. K. 1r° — 7 wierszy, k. 1v° — 3, k. 2r° — 5, k. 2v° — 4. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Modlitwa i kwadraty magiczne.

Początek (k. 1 r°): ... والله من و رابهم (sic!) محيط بل هو قرآن مجيد في لوح محفوظ

U w a g i: a) (k. 1 r°) — 2 kwadraty (3×3 pola);

b) (k. 1 v°) — 2 kwadraty (3×3 pola, 4×4 pola) i prostokąt magiczny (6×5 pól);

c) (k. 2 r°) — kwadrat (6×6 pól);

d) (k. 2 v°) — 3 kwadraty (4×4, 4×4 i 3×3 pola).

35

Sygn. 35

Amulet

J. arabski. XX w. Papier biały prążkowany ze znakiem wodnym (kształt grzyba). Cm 11×8. Kart 2. K. 2r° — 11 wierszy, k. 2v° — 6. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Modlitwa magiczna.

Początek (k. 2 r°): ... يا عطيل (sic!) نور نوثا (sic!) نور جسم القمر

U w a g i: a) (k. 1 r°) — 4 kwadraty magiczne (4×4, 4×4, 3×3, 3×3 pola);

b) (k. 1 v°) — 5 kwadratów magicznych (5×5, 4×4, 3×3 pola);

c) (k. 2 v°) — kwadrat magiczny (3×3 pola).

36

Sygn. 36

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. R°, v° — 18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Niektóre słowa pociągnięte dodatkowo czerwonym atramentem. Bez oprawy.

Modlitwa magiczna zapewniająca zdobycie majątku, pomyślny handel i zwycięstwo w wojnie świętej.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم تسليما
كثيرا الباب مفتاح الوجه و طلب الرزق العظيم

U w a g a: na marginesach ślady wilgoci.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. R° — 6 wierszy, v° — 11. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Przepis i kwadrat magiczny (4×4 pola) na zdobycie majątku w postaci bydła.

Początek: ... فائدة هذه الآية كلهم البقر لطلب المال البقر

2. (v°) Fragment modlitwy (brak początku i końca).

Początek: ... [....] فتتوا المؤمنين والمؤمنات ثم لم يتوبوا لهم عذاب جهنم ولهم عذاب الحريق

U w a g i: a) rękopis przeżarty przez korniki;

b) na brzegach zacieki od wilgoci.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11,5×8,5. R°, v° — 12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Czterokrotnie powtórzona ta sama modlitwa.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم ويسبح الرعد بحمده والملائكة من خيفته ويرسل الصواعق فيصيب بها من يشاء ...

U w a g i: a) dolny brzeg rękopisu postrzępiony;

b) atrament wyblakły.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe poprzeczne linie). Cm 11×8. R° — 6 wierszy, v° — 3. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Kwadrat i przepis magiczny zapewniający powrót i przywiązanie niewolnika.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم وهذه ايضا تحيرة وحبس العبد الامة ...

2. (v°) Przepis i kwadrat magiczny (4×4 pola) zapewniający poważanie u ludzi.

Początek: ... فائدة من اراد في الناس العزة ...

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. R° — 4 wiersze, v° — 14. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Przepis magiczny i figura magiczna zapewniające powrót zbiegłego niewolnika.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم و تكتب في قرطاس لا اختم هذا القرطاس ...

2. (v°) Fragment listu (?).

Początek: ... يا اخي القاضي انت اعلم اننى لا اعلم انت اديب عالم انا جاهل ذميم ...

U w a g i: a) (v°) — na lewym marginesie dopisek;

b) na marginesach ślady wilgoci.

41

Sygn. 41

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 10,5×8. R° — 12 wierszy, v° — 8. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brunatny i czarny. Bez oprawy.

1. (r° — v°, wiersze 1—5) 85 sura Koranu (*Sūrat al-burūğ*).

2. (v°, wiersze 6—8.) Niedokończony prostokąt magiczny (7×5 pól) oraz przepis magiczny zapewniający zdrowie i chroniący przed więzieniem.

Początek: ... فائدة حرز عظيم مبارك ...

U w a g a: a) rękopis przeżarty przez korniki;

b) na brzegach zacieki od wilgoci.

42

Sygn. 42

Amulet

I. arabski. XIX/XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 15×11,5. R° — 11 wierszy, v° — 3. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brunatny. Bez oprawy.

Modlitwa.

Początek (r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم تسليماً
يا قدوس يا طاهر من كل عيب فالعدل امره والصدق وعده ...

U w a g i: a) rękopis przeżarty przez korniki i poplamiony;

b) rękopis złożony we dwoje.

43

Sygn. 43

Amulet

J. arabski. XVIII w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. Kart 3. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Niektóre słowa czerwone, interpunkcja i podkreślenia złote. Karty luźne bez oprawy.

Traktat magiczny o ilości imion Allāha.

Początek (k. I v°): بسم الله الرحمن الرحيم وصلى الله على سيدنا محمد وآله واصحابه
وازواجه وذريته وسلم تسليماً كثيراً الفائدة عظيمة قوله اسماء الله كلها اربعة الف ...

- U w a g i: a) (k. 1 r°, 3 v°) — wielobarwny ornament geometryczny;
b) ślady wilgoci.

44

Sygn. 44

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier prążkowany. Cm 17×11. R° — 13 wierszy, v° — 4. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Przepis magiczny na zdobycie władzy, pożywienia i powodzenia w miłości.

Początek (r°): ... فائدة الحديد محبة السلطان

U w a g i: a) ślad złożenia we dwoje;

b) (r°) — wiersze pisane w różnych kierunkach;

c) (v°) — głosy o charakterze magicznym.

45

Sygn. 45

Amulet

J. arabski. XVIII w. (?) Papier prążkowany ze znakami wodnymi (3 półksiężycy, podłużne, równoległe linie oraz litery *BNeT* w kursywie romańskiej). Cm 46×35. 2 szpalty po 55 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Bez oprawy.

Modlitwa magiczna zapewniająca ochronę zdrowia (?).

Początek (r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاصْحَابِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا
فائدة الحجاب العافية ...

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane;

b) rękopis podzielony czerwonymi liniami na 10 części. W każdej z nich modlitwa powtórzona 10—11 razy.

c) rękopis złożony na 8 części.

46

Sygn. 46

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 17×11. R° — 14 wierszy v° — 18. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

1. (r°) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny (4×4 pola) odbierające mowę.

Początek: باب حبس الكلام لا يتكلم الا يوم القيامة تكتب يوم الجمعة و تكلم مع اسمهم لا يتكلم ابدا ...

2. (v°) Modlitwa magiczna.

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا
محبون و تضحكون لا تبكون وانتم سعادون ...

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione i pociemniałe od wilgoci.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (półksiężycy). Cm 23×17,5. 1 wiersz. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Figury magiczne w kształcie prostokątów ze słowami magicznymi oraz imionami archaniołów.

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane;

b) brzegi rękopisu postrzępione.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 9×7,5. R° — 4 wiersze, v° — 3. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Słowa magiczne.

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione, zacieki od wilgoci.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (równoległe podłużne linie). Cm 12,5×11. 2 wiersze. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

Fragment modlitwy magicznej (?).

Początek (r°): ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane;

b) brzegi rękopisu postrzępione.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy gładki. Cm 7,5×7. 3 wiersze. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Słowa magiczne (?).

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane;

b) rękopis lekko przybrudzony niebieskim atramentem;

c) ślady zgięcia.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 14×11. R° — 3 wiersze, v° — 8. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny i brązowy. Bez oprawy.

1. (r°) Kwadrat magiczny (6×6 pól) i formuły magiczne.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةُ السَّائِلِ [?] الْمُسَدِّسُ الْخَاتَمُ

2. (v°) Słowa magiczne oraz kwadrat magiczny (3×3 pola).

U w a g i: a) na brzegach zacieki od wilgoci;

b) w wielu miejscach ślady zmięcia.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółty prążkowany. Cm 8,5×8. R° — 8 wierszy, v° — 4. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

1. (r°) Modlitwa magiczna.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا

2. (v°) Słowa magiczne.

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) ślady wilgoci.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 10×10. R° — 9 wierszy, v° — 1. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy. Bez oprawy.

1. (r°) Modlitwa magiczna.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَلَالِ وَجْهِكَ

2. (v°) Kwadrat magiczny (3×3 pola), wokół kwadratu napis.

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) liczne ślady załamania.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11×8. R° — 7 wierszy, v° — 6. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny, brązowy i czerwony. Bez oprawy.

1. (r°) Modlitwa magiczna.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَكَمْ قَدْ هَدَىٰ أَعْمَىٰ وَارْشَدَ

2. (v°) Recepta magiczna (?).

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فائدة دواء

U w a g i: a) ślad złożenia we dwoje;

b) (k. 1 r°) — tekst w ramkach pisany w poprzek strony.

55

Sygn. 55

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier żółty prążkowany. Cm 17×11. 13 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

1. (r°) Przepis magiczny zapewniający trwałość odzieży.

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ فائدة طلب الثوب لا يقطع في جسده ...

2. (v°) Prostokąt magiczny (11×6 pól).

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione, prawdopodobnie oderwana 1 karta;
b) rękopis poplamiony.

56

Sygn. 56

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier żółtawobrunatny prążkowany. Cm 11,5×8,5. Kart 2. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Bez oprawy.

Przepisy magiczne oraz kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniające otrzymanie we śnie wiadomości o osobie nieobecnej.

Początek (k. 1 r°): فائدة اذا كان الشخص غائباً و لم يعرف احد خبره يقرأ هذا الاسم غيبة ذلك الشخص خمسة مرات و يصلي ركعتين ...

U w a g i: a) (k. 2 r°) — 7 wierszy, (k. 2 v°) — 3 wiersze;

b) rękopis poplamiony.

57*

Sygn. 57/1

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (równoległe podłużne linie i półksiężyc). Cm 16,5×12. Kart 4. 9–12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (k. 1 r° — 3 v°) Wierszowana modlitwa magiczna.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْكَرِيمِ بدأت بسم الله و الحمد او كلا على نعم لم تمن فيما تنزلا ...

* Rękopisy 57–147 (sygn. 57/1–57/91) posiadają wspólną luźną okładkę (dwa kawałki słabo wyprawionej skóry, na której zachowały się okazałe ślady sierści). Mieszczą się one w skórzanej torbie, która ma w szczytkowej postaci pasek nośny. Brakująca część paska została zastąpiona (chyba niedawno) kawałkiem materiału oderwanego od „wsypy” na pierzynie czy poduszce.

2. (k. 4 v°, wiersze 1—3). *Šuhūr al 'ağam*. Wykaz chrześcijańskich nazw mię-
sięcy.

3. (k. 4 v°, wiersze 4—10) *Manāzil*.

4. (k. 4 v°, wiersze 10—12) *al-Burūğ*. Wykaz nazw znaków zodiaku.

U w a g i: a) karty w dwóch składkach;

b) brzegi rękopisu postrzępione i poczerniałe.

58

Sygn. 57/2

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (równoległe podłużne linie). Cm 11,5×10,5. R° — 12 wierszy, v° — 2. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament jasnobrązowy
wyblakły.

1. (r°) Modlitwa magiczna zapewniająca bogactwo w bydle.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة الغال البقر

2. (v°) Kwadrat magiczny (5×5 pól).

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione.

59

Sygn. 57/3

Anonimowy traktat religijny

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy. Cm 15×10,5. Kart 2. 15 wierszy na stronę. Pismo
nashī, typ magrebiński. Atrament jasnobrązowy.

Bez tytułu. Krótki traktat religijny dotyczący siedmiu zaleceń, które przekazał
muzułmanom przez swego syna Šayḥ al-Muğaddid Nūr az-Zamān 'Uṭmān b. Fūdī
w dniu świąt 'īd al-fiṭr i 'īd al-adḥā. O 'Uṭmān b. Fūdī (Usmanu bi Foduye),
por. Wstęp, s. 13.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على من لا نبي بعده فهذه سبعة امور كان
الشيخ المجدد نور الزمان عثمان بن فودي يرسل بها ابنه النجيب محمد ...

U w a g i: a) (k. 2 v°) — inną ręką czarnym atramentem dopisana modlitwa;
b) brzegi rękopisu postrzępione.

60

Sygn. 57/4

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (równoległe podłużne linie).
Cm 12,5×8,5. Kart 2. 17—20 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty złożone
w składkę.

1. (k. 1 r°) Recepta magiczna.

2. (k. 1 v° — 2 v°) Recepta magiczna na leczenie apopleksji.

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) (k. 2 v°) — 1 wiersz.

61

Sygn. 57/5

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy. Cm 17×12. 3 wiersze. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Przepis magiczny zapewniający zdobycie odzieży oraz 2 kwadraty magiczne (3×3 pola).

Początek (r°): ... باب طاب الثوب

U w a g a: (v°) — nie zapisane.

62

Sygn. 57/6

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 12×11,5. R° — 9 wierszy, v° — 5. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Modlitwa Zachariasza o potomstwo.

Początek (r°): ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْكَرِيمِ فَائِدَةٌ هُنَاكَ دَعَا زَكَرِيَّا

U w a g i: a) rękopis nieco poplamiony.

(b) (v°) — nie zapisane.

63

Sygn. 57/7

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11. R° — 15 wierszy, v° — 6. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°) Modlitwa magiczna wraz z kwadratem magicznym (3×3 pola) zapewniająca — jak wynika z notatki na końcu — potencję seksualną. W tekście znaki magiczne.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْكَرِيمِ مُسْتَلَةٌ جَبَلِ الدُّنْيَا

2. (v°) Przepis magiczny chroniący przed białą bronią.

Początek ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةٌ الْحَدِيدِ وَمَنْ أَرَادَ لَا يَدْخُلَ الْحَدِيدَ فِي جَسَدِهِ

U w a g i: a) (v°) — pod tekstem przepisu magicznego prostokąt zawierający imiona archaniołów, z lewej strony prostokąta i u dołu również imiona archaniołów;

b) papier poczerniały, rogi pozaginane.

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy. Cm 16,5×11. R° — 25 wierszy, v° — 4. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna przeciw demonowi powodującemu chorobę i śmierć dzieci 'Umm aṣ-ṣubayān.

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ فَائِدَةٌ أَمِ الصَّبِيَّانِ وَرَوَى عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ...

2. (v°) Kwadrat magiczny (8×8 pól) oraz modlitwa magiczna, być może przeciwko wrogom. Identyczny tekst modlitwy w rękopisie nr 57/16.

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ ...

U w a g i: a) ślady złożenia;

b) brzegi postrzępione;

c) (v°) — u dołu z lewej strony plama z atramentu.

Alfabetyczny zbiór aforyzmów

J. arabski. XIX/XX w. Papier brunatny. Cm 16×11. Kart 2. 16 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

Bez tytułu. Zbiór aforyzmów, których pierwsze litery składają się na pełny alfabet.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْكَرِيمِ حُرُوفُ الْأَلِفِ الْكَرِيمِ يَقْبَلُ تَائِبًا أَمَّا ...

U w a g a: (k. 2 v°) — glosy marginalne.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy. Cm 15,5×11. R° — 19 wierszy, v° — 1. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°) Modlitwa magiczna zapewniająca potencję seksualną.

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةٌ قُوَّةُ الذِّكْرِ شَدِيدَةٌ حَتَّى يُطْلَبَ أَرْبَعَةُ أَسْرَةٍ فِي اللَّيْلِ وَنَهَارٍ ...

2. (v°) Przepis magiczny zapewniający potencję seksualną, jak również słowa i litery magiczne oraz kwadrat magiczny (3×3 pola).

Początek: الْقُوَّةُ ذَكَرٌ وَيُغْسَلُ بِمَاءِ الْمَسَلِ ...

U w a g a: brzegi rękopisu poczerwiałe.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 16,5×11. R° — 12 wierszy, v° — 14 + 6 wierszy w poprzek. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny i brązowy.

1. (r°) Modlitwa magiczna chroniąca przed chorobami bydła.
Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم باب دواء المريض البقر لا يموت في يده البقر
 2. (v°, wiersze 1—3) Przepis magiczny zapewniający potomstwo płci męskiej.
Początek: ... باب يحمد الوالد تكتب و تشرب بلبن الغنم تحمد الوالد
 3. (v°, wiersze 3—7) Przepis magiczny zapewniający zdobycie niewolników i bydła.
Pod tekstem kwadrat magiczny (5×5 pól).
Początek: ... فائدة و من اراد يحمد العبد و الفرس و البقر
 4. (v°, wiersze 8—9) Modlitwa magiczna.
Początek: ... فائدة المرأة ياتي سريعا
 5. (v°, wiersze 10—14) Przepis magiczny zapewniający zdobycie odzieży. Pod tekstem kwadrat magiczny (4×4 pola).
 6. (v°, w poprzek strony) Modlitwa magiczna.
Początek: ... فائدة دفع الكلام لا يأكل مالك
- U w a g a: a) brzegi rękopisu postrzępione;
b) (v°) — w tekście 5 wierszy znaków magicznych.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (pionowe równoległe linie oraz litery *BNC*). Cm 12,5×10,5. 9 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°, wiersze 1—5) Przepis magiczny zapewniający dobre kupno i dobrą sprzedaż.
Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة بيع و الشراء
 2. (r°, wiersze 5—9) Modlitwa magiczna przeciw bezpłodności i o potomstwo płci męskiej.
Początek: ... باب دواء المرأة يحمل الذكر
- U w a g a: (v°) — nie zapisane.

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier brązowy. Cm 12×10,5. Kart 2. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy, wokalizacja czerwona.

Modlitwa magiczna zapewniająca bezpieczeństwo osobiste, bezpieczeństwo rodziny oraz zachowanie majątku.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا وَإِذَا
أَرَدْتَ حِفْظَ نَفْسِكَ وَمَالِكَ وَعِيَالِكَ فَعَلَيْكَ أَنْ تَقْرَأَ هَذَا الدُّعَاءَ ...

U w a g a: (k. 2 v°) — inną ręką dopisano czarnym atramentem krótkie modlitwy magiczne, tekst na marginesach obcięty i uszkodzony.

70

Sygn. 57/14

Modlitwa

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy. Cm 24×9,5. R° — 35 wierszy, v° — 34. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Modlitwa.

Początek (r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بَيْنَ الْفَجْرِ وَالصُّبْحِ أَيْضًا سَبِّحَن
اللَّهُ وَحَمْدَهُ وَسَبِّحَن اللَّهُ الْعَظِيمَ ...

U w a g a: karta złożona w poprzek na dwoje.

71

Sygn. 57/15

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (pionowe równoległe linie oraz litera C). Cm 10×9. R°, v° — 2 wiersze na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Kwadrat magiczny (4×4 pola) zapewniający zdobycie pożywienia.

Początek: ... فَأَنْدُ الطَّعَامَ

2. (v°) Kwadrat magiczny zapewniający miłość rodziców.

Początek: ... فَأَنْدُ طَلِبَ الْمَحَبَةِ أَبَوَهُ وَأُمَّهُ

U w a g a: (v°) — poplamione na niebiesko.

72

Sygn. 57/16

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (pionowe równoległe linie). Cm 11,5×9,5. R° — 11 wierszy, v° — 13 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna przeciw wrogom.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بَابُ الْعَدُوِّ تَكْتُبُ بِدَمِ الْغَارَةِ مَعَ اسْمِ الْعَدُوِّ فِي جِلْدِ الْغَارَةِ ...

2. (v°) Modlitwa magiczna zapewniająca zawarcie małżeństwa. Niżej kwadrat magiczny (3×3 pola).

Początek: ... فَائِدَةُ نِكَاحٍ يَا اللَّهُ يَا دُودُ يَا جَمِيلَ ...

U w a g a: rękopis poplamiony i pomięty.

73
Amulet

Sygn. 57/17

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (poziome równoległe linie). Cm 11×9. 11 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°, wiersze 1—6) Recepta magiczna.
2. (r°, wiersze 6—11) Przepis magiczny zapewniający ochronę przed białą bronią.

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) format bezkształtny;

c) (v°) — nie zapisane.

74
Amulet

Sygn. 57/18

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy ze znakiem wodnym (litera B). Cm 12×8,5. R° — 9 wierszy, v° — 10. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Amulet.

U w a g a: rękopis pomięty i poplamiony.

75
Amulet

Sygn. 57/19

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy. Cm 16,5×11. R° — 15 wierszy, v° — 3. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny i brązowy.

Modlitwa magiczna zapewniająca ochronę pól i zbiorów przed złodziejami, zniszczeniem, ptakami i dzikimi zwierzętami.

Początek (r°): و به نستعين باب حرز الحرث و الزرع و من كل مفسد من طيور و سارق و وحش ...

U w a g i: (v°) — *hātīm* z napisem u góry: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تسليماً, u dołu: صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تسليماً

b) brzegi rękopisu postrzępione.

76
Manzūma fī ādāb al-ġimā' at-Tadgī'ego

Sygn. 57/20

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy. Cm 16,5×10,5. Kart 5. 23—30 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny i czerwony.

Tytuł: *Manzūma fī ādāb al-ġimā'*. Traktat o sztuce spółkowania.

Autor: Šajḥ Aḥmad b. Šāliḥ at-Tadgī (?).

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
تَسْلِيمًا منظومة في آداب الجماع و الوفاء للشيخ العلامة أحمد ابن صالح التدغى ...

U w a g i: a) na niektórych kartach glosy marginalne;

b) brzegi rękopisu postrzępione i poczerniałe.

77

Sygn. 57/21

al-Maqṣūra al-Kubrā al-Azdī'ego

J. arabski. XIX/XX w. Papier orientalny. Cm 16×11. Kart 4. 10–12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny i czerwony.

Tytuł: *al-Maqṣūra al-Kubrā* (lub *Kitāb al-maqṣūr wa l-mamdūd naẓman*). Kasyda. Autor: Abū Bakr Muḥammad b. al-Ḥasan b. Durayd al-Azdī (zm. 934 r. n.e.). Por. GAL I, 111, S I, 172.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
تَسْلِيمًا قال الشيخ أبو بكر محمد بن الحسين بن دريد الأزدي لا تركزن إلى الهوى واحذر مفارقة الهوى ...

U w a g i: a) (k. 1 r°, 4 v°) — nie zapisane;

b) liczne glosy interlinearne i marginalne;

c) brzegi rękopisu postrzępione.

78

Sygn. 57/22

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier brunatny. Cm 16,5×11. Kart 2. K. 1 r° — 10 wierszy, k. 1 v° — 6, k. 2 r° — 13, k. 2 v° — 1. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czarny.

1. (k. 1 r°, wiersze 1–6) Przepis magiczny uniemożliwiający spółkowanie obcego mężczyzny z żoną posiadacza amuletu.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فائدة عقدة الذكر في فرج المرأة يموت ذكره كله إلا حاله ...

2. (k. 1 r°, wiersze 7 — 10) Przepis magiczny oraz *ḥātīm* zapewniające miłość kobiety.

Początek: ... باب للمحبة المرأة تكتب مع الحواتم على سكين

3. (k. 1 v°) Przepis magiczny oraz *ḥātīm* zapewniające ochronę przed kradzieżą.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فائدة السارق في المال و البيت و الزرع

4. (k. 2 r°) Modlitwa oraz 3 kwadraty magiczne (3×3 pola) o pomyślność na ziemi i szczęście po śmierci.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللهم اني اسألك بسر الفاتحة و يجاه الفاتحة و فضل الفاتحة ...

U w a g i: a) karty złożone w składkę;

b) (k. 2 v°) — *ḥātīm*.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 13×11. R° — 9 wierszy, v° — 15. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny i czerwony.

1. (r°) Modlitwa i kwadrat magiczny (4×4 pola) zapewniające miłość kobiety.

Początek: ... فائدة للمرأة

2. (v°) Przepisy magiczne oraz *hawātim* zapewniające miłość kobiety.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم باب للمحبة المرأة

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione, tekst u góry uszkodzony.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 16×11. R° — 18 wierszy, v° — 11. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°, wiersze 1—13) Modlitwa magiczna zapewniająca zaspokojenie wszystkich potrzeb na ziemi oraz 2 kwadraty magiczne (3×3 pola).

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم ادركني بلطفك الحفي يا خفي اللطف يا لطيف

2. (r°, wiersze 14—18) Przepis magiczny zapewniający przyjemne sny.

Początek: ... باب وكتب و جعل تحت رأسه في النوم إن كان خيرا يراه

3. (v°, wiersze 1—8) Modlitwa magiczna zapewniająca cudowne widzenia.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة الغيلان [?] تكتب يوم الاثنين و تعلق في يدك اليمنى و تفعل يدك ترعجا ...

4. (v°, wiersze 9—11) Modlitwa magiczna i kwadrat magiczny (5×5 pól) zapewniające zdobycie odzieży.

Początek: ... وبه نسعين باب ومن اراد طلب الثوب تكتب و تشرب و غسل يجد الثوب ...

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 15×11. R° — 3 wiersze, v° — 14. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa i kwadrat magiczny (5×5 pól) zapewniające zdobycie odzieży.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم باب و من اراد يجد ثوب ...

2. (v°, wiersze 1—6) Przepis magiczny zapewniający kobiecie przywiązanie mężczyzny. W tekście 2 wiersze znaków magicznych.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم باب المرأة تكتب في قرطاس و جعل تدخل في الطعام و يأكل الكلب مع الرجل ...

3. (v°, wiersze 7—14) Modlitwa magiczna na odpędzenie czarów i zawistnego oka.

Początek: ... بسم الله باب الر [د] سحر و العين الحسد

U w a g i: a) (v°) — poplamione;

b) na brzegach zacieki od wilgoci.

82

Sygn. 57/26

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 12×11. R° — 3 wiersze, v° — 6. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny wyblakły.

1. (r°) Kwadrat magiczny (3×3 pola) oraz formuła magiczna mająca zapewnić szczęśliwe życie.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فهو في عيشه راضية

2. (v°) Kwadrat magiczny (4×4 pola).

83

Sygn. 57/27

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brunatny. Cm 11×10,5. R° — 5 wierszy, v° — 8. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy.

1. (r°) Przepis magiczny wraz z kwadratem magicznym (3×3 pola) zapewniający ochronę przed białą bronią.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة الحديد و من كتبه و يشر به لا يدخل الحديد في جسده

2. (v°) Modlitwa.

Początek: ... بسم الله الرحمن معين أمين اللهم يا حسيب كل حسيب و يا غياث كل مفيت

84

Sygn. 57/28

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 7×7. R° — 4 wiersze, v° — 5. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Kwadrat magiczny (3×3 pola) o przeznaczeniu nieustalonym; wokół kwadratu napis: ... بسم الله الرحمن الرحيم الله لا اله الا هو لا ريب فيه يوم القيامة

2. (v°) Kwadrat magiczny (3×3 pola) o przeznaczeniu nieustalonym; wokół kwadratu napis: ... ربنا انك جامع الناس ليوم لا ريب فيه

U w a g i: a) kształt rękopisu nieforemny, brzegi postrzępione;

b) rękopis poplamiony.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 9×7,5. R° — 9 wierszy, v° — 13. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy.

1. (r°, wiersze 1—2) Amulet przeciw wrogom. Pod tekstem znaki magiczne.

Początek: فائدة هلك العدو

2. (r°, wiersze 3—9) Amulet wraz z kwadratem magicznym (3×3 pola) zapewniający miłość ludzi.

Początek: فائدة المحبة الناس كلهم تكتب في اناه و تسقط في البير الذي يسقيه الناس ...

3. (v°, wiersze 1—7) Amulet zapewniający realizację pragnień (?).

Początek: فائدة ما ترد [يريد?] انسان ...

4. (v°, wiersze 7—13) Amulet wraz z przepisem magicznym zapewniający miłość między mężczyzną a kobietą. Niżej kwadrat magiczny (3×3 pola).

Początek: فائدة محبة المرأة والرجل تكتب يوم الاثنين وقت الضحى و تغسل مع اسم المرأة وسط
الحاتم ترى عجا من المحبة ...

Amulet

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier brązowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 16×11. Kart 3. 15—18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, wokalizacja czerwona. Karty luźne.

Anonimowa modlitwa o charakterze bardzo zbliżonym do litanii. Autor prosi Allāha o szereg łask w imieniu Proroka, jego rodziny, wymienia również proroków przedmuzułmańskich.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
تَسْلِيمًا حَمْدًا لِمَنْ مِنْ بَنَجَجَ السُّلُوكَ ثُمَّ صَلَاتِهِ عَلَى الرُّسُولِ ...

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) (k. 3 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Muḥammad.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy. Cm 11×11. R°, v° — 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

Modlitwa magiczna mająca zapewnić majątek i błogosławieństwo Allāha.

Początek (r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فائدة طلب الرزق والبركة والمال ...

U w a g i: a) ślady zmięcia;

b) brzegi rękopisu postrzępione.

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy. Cm 11,5×11. R° — 11 wierszy, v° — 3. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Amulet przeciw rdzewieniu żelaza (?). W tekście 9 wierszy znaków magicznych pisanych bustrofedonem.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة حفظ الحديد

2. (v°) Amulet wraz z kwadratem magicznym (4×4 pola) zapewniający zdobycie środków do życia.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم يأتيها رزقها وغدا من كل مكان

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 12,5×9. R° — 17 wierszy, v° — 12. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Dwie ręce. Atrament brązowy i czarny.

1. (r°, wiersze 1—7) Amulet zapewniający zdjęcie czarów rzuconych na krowy lub inne bydło.

Początek: ... بسم الله باب ردّ السحر من البقر وغير ذلك

2. (r°, wiersze 8—12) Amulet zapewniający właściwe pokrycie bydła.

Początek: ... باب طلب نكاح البقر

3. (r°, wiersze 12—17) Amulet zapewniający odpędzenie lub oddalenie wroga.

Początek: ... باب نفى أم بعد رجل العدو

4. (v°) Przepis magiczny oraz 2 kwadraty magiczne (3×3 pola) zapewniający zniszczenie wroga.

Początek: ... باب ملك العدو تكتب هذين الخاتمين

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) lewy dolny róg oderwany.

Traktat religijno-magiczny oraz amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 17×12. Kart 2. 17—18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny wyblakły. Karty złożone w składkę.

1. (k. 1 r° — 2 v°) Anonimowy traktat religijno-magiczny dotyczący dziesięciu ustępów w *al-Qur'ān*, zapewniający dobrobyt, potencję seksualną i obronę przed złodziejami.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا هَذِهِ
فَضِيَاةُ إِنْ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَلِمُوا الصَّلَاتِ وَ هُوَ مُسْتَجَابُهُ الرِّزْقُ فِي اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ الْيَمِينِ وَ الشَّمَالِ وَ هِيَ
عَشْرُ مَوَاضِعَ فِي الْقُرْآنِ الْعَزِيزِ وَ مِنْ كِتَابِهَا ...

2. (k. 2 v°) Przepis i kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniający zdobycie soli lub mięsa.

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةُ طَلَبِ لَحْمٍ وَ مِلْحٍ ...

Modlitwa i amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (fragment półksiężyca). Cm 16×11. R° — 13 wierszy, v° — 4. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°) Modlitwa zawierająca epitety Allāha i prośbę o wybaczenie grzechów.

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا اللَّهُمَّ يَا
سِتَارَ يَا سِتَارَ يَا سِتَارَ ...

2. (v°) Amulet wraz z dwoma kwadratami magicznymi na sprowadzenie szaleństwa na wroga.

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةُ وَ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَدْخُلَ الْجَنُونَ عَلَى عَدُوِّهِ ...

U w a g i: a) ślady zmięcia;

b) rękopis lekko przybrudzony niebieskim atramentem.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brązowy. Cm 16×11. Kart 2. K. 1r° — 24 wiersze, k. 1 v°, k. 2r° — 23, k. 2v° — 16. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (k. 1 r° — 1 v°, wiersze 1—11) Modlitwa magiczna przeciwko wrogom.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ صَحْبِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا ...
يَا رَبِّ سَأَلْتُكَ لِلْإِعْدَاءِ تَدْمِيرًا وَ لِمَطَرٍ عَلَيْهِمْ سَحَابَ الذَّلِّ تَقْطِيرًا ...

2. (k. 1 v°, wiersze 12—16) Przepis magiczny zapewniający zniszczenie wroga.

Początek: يَا بَابَ هَلَاكِ الْعَدُوِّ ...

3. (k. 1 v°, wiersze 17—23) Przepis magiczny wraz z kwadratem magicznym (4×4 pola) zapewniający ochronę przed białą bronią.

Początek: فَائِدَةُ الْحَدِيدِ ...

4. (k. 2 r° — 2 v°, wiersze 1—3) Modlitwa magiczna oraz 4 kwadraty magiczne (4×4 pola) na k. 2 r° i 2 kwadraty (3×3 pola) na k. 2 v°.

5. (k. 2 v°, wiersze 4—16) Modlitwa magiczna i 2 kwadraty magiczne zapewniające zdobycie majątku.

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَا بَابَ جَلْبِ الْمَالِ ...

Amulet i początek listu (?)

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 17×14. R° — 15 wierszy, v° — 9. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Dwie ręce. Atrament czarny i na v° brązowy.

1. (r°, wiersze 1—5) Słowa magiczne (?).
2. (r°, wiersze 6—15) Formuły i przepisy magiczne zapewniające zniszczenie wroga.
Początek: ... باب تهلك العدو و تكتب و تدفن في جدر مع الاسم العدو ...
3. (v°) Początek listu (?).
Początek: بسم الله الحمد لله و كفى [بالله وكيلا] و سلام على المصطفى من عبد الله الى اخيه
و صاحبه و صحبه ...

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 15×11,5. R°, v° — 1 wiersz na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Kwadrat magiczny (3×3 pola). U góry napis: ... بسم الله الرحمن الرحيم
 2. (v°) Kwadrat magiczny (4×4 pola). U góry napis: ... بسم الله الرحمن الرحيم
- U w a g i: a) rękopis przybrudzony niebieskim atramentem;
b) ślady zmięcia.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 13,5×11. R°, v° — 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. R° — atrament brązowy, wokalizacja czerwona; v° — atrament czarny.

1. (r°) Modlitwa magiczna przeciw zarazie i nieszczęściom.
Początek: بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على النبي الكريم ف ائدة الوباء والبلاء اللهم انى اعوذ بك ...

2. (v°) Modlitwa magiczna zapewniająca zdobycie środków do życia.
Początek: باب طلب الرزق

U w a g a: na dolnym brzegu rękopisu zacieki od wilgoci.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11×8,5. R° — 12 wierszy, v° — 2. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny.

1. (r°, wiersze 1—5) Modlitwa magiczna oraz przepis magiczny zapewniające pomyślną sprzedaż niewolników, krów, kóz etc.

Początek: ... فائدة البيع العبد او بقر او ممر

2. (r° wiersze 6—12) Modlitwa magiczna zapewniająca zdobycie środków do życia.

Początek: ... فائدة رزق البيت

3. (v°) Prostokąt magiczny (7×4 pól) zapewniający uwolnienie się od nieprzy-
chylnych ludzi i wrogów.

Początek: ... باب فراغ الناس والعدو

97

Sygn. 57/41

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11×8. R° — 13 wierszy, v° — 5. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna zapewniająca wypędzenie władcy.

Początek: ... باب و من كتب ابليس مع الخاتم خرج السلطان في ملكه

2. (v°) Amulet zapewniający wypędzenie wroga.

Początek: ... فائدة يخرج العدو

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) atrament wyblakły od wilgoci.

98

Sygn. 57/42

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brunatny prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie oraz litera B). Cm 12,5×10. R° — 8 wierszy, v° — 4. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°, wiersze 1—3) Słowa magiczne (?).

2. (r°, wiersze 3—4) Przepis magiczny zapewniający miłość władcy.

Początek: ... (sic!) باب محبة السلطان

3. (r°, wiersze 5—8) Słowa magiczne (?).

4. (v°) Przepis magiczny zapewniający zdobycie odzieży.

Początek: ... باب يجد الثوب

99

Sygn. 57/43

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 18×14. R° — 23 wiersze. v° — 20. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czarny.

Zbiór modlitw i formuł magicznych zapewniających miłość kobiety. Na r° kwadrat magiczny (4×4 pola).

Początek (r°): ... باب المحبة تكتب بين المغرب والعشاء تكتب اسم المرأة والرجال

U w a g a: lewy dolny róg rękopisu uszkodzony.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 11,5×11,5. 9 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةٌ حَفِظَ [...] الله لا اله الا هو

2. (v°) Kwadrat magiczny (6×6 pól).

U w a g a: lewy brzeg rękopisu uszkodzony.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 11,5×10. 4 wiersze. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Formuły magiczne oraz figura magiczna w kształcie prostokąta (4×3 pola) utworzonego ze słowa *جهم* i wpisanych w pola słów *إبليس*.

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane, poplamione;

b) rękopis uszkodzony w miejscach złożenia.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11×5,5. R° — 11 wierszy, v° — 7. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna chroniąca przed złem (być może przeciw złemu oku).

Początek: [؟ دواء =] (sic!) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ رَاو ... العَيْن

2. (v°) Przepis magiczny uniemożliwiający przeciwnikowi występowanie wbrew woli posiadacza amuletu. Niżej kwadrat magiczny (4×4 pola).

Początek: ... باب سُبُّر (sic!) إِذَا تَكَلَّمَ الشَّخْصُ لَا يَخَالِفُكَ أَبَدًا ...

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 23,5×13,5. R° — 39 wierszy, v° — 37. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny i brązowy.

1. (r° — v°, wiersze 1—9) Modlitwy i formuły magiczne zapewniające uciemnionemu zniszczenie wrogów, ciemnizycieli i obłudników.

Początek: ... فَائِدَةٌ دَعَاءُ الْمَظْلُومِ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يَهْلِكَ اللَّهُ عَدُوكَ أَوْ الظَّالِمُ أَوْ الْمُنَافِقُ ...

2. (v°, wiersze 10—14) Formuły i modlitwy magiczne zapewniające szybkie zdobycie majątku. Niżej kwadrat magiczny (5×5 pól).

Początek: ... فائدة قال بعض الفضلاء إذا أردت أن تأخذ المال سريعاً من أردت فاكذب خمس

3. (v°, wiersze 14—27) Przepis magiczny zapewniający usunięcie namiestnika (*al-wālī*) z jego stanowiska.

Początek: ... فائدة عزل الوالي من ولايته

4. (v°, wiersze 27—30) Przepis magiczny zapewniający miłość kobiety.

Początek: ... فائدة لام ح ب ة ال م راة = لمحة المرأة

5. (v°, wiersze 30—32) Recepta magiczna przeciw jadowi żmii.

Początek: ... باب الحية ان تغرز و تنفش في لدغه

6. (v°, wiersze 33—37) Formuły magiczne zapewniające wyleczenie bydła z choroby zwanej *al-ḥamrā'*.

Początek: ... باب دواء البقر من الحمراء = [?] الحمرة

U w a g a: rękopis złożony w połowie w poprzek i w miejscu złożenia prawie zupełnie przerwany.

104

Sygn. 57/48

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11×11. R° — 19 wierszy, v° — 7. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Amulet.

U w a g i: a) (v°) — 4 wiersze znaków magicznych oraz kwadrat magiczny (4×4 pola).

b) ślady złożenia.

105

Sygn. 57/49

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 12×3. 19 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°, wiersze 1—5) Przepis magiczny zapewniający odnalezienie rzeczy zgubionej.

Początek: ... باب ردّ خسران

2. (r°, wiersze 6—14) Przepis magiczny na zdobycie majątku.

Początek: ... باب مجرب المال

3. (r°, wiersze 14—19) Przepis magiczny zapewniający odnalezienie rzeczy zgubionej.

Początek: ... باب ردّ خسران

U w a g i: a) (v°) — nie zapisane;

b) (r°) — lekko przybrudzone niebieskim atramentem.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 17×11,5. R° — 16 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Modlitwa magiczna o środki do życia i ochronę przed wrogami.

Początek (r°): ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي رِزْقًا بَلَا كَدٍّ

U w a g a: brzegi rękopisu pociemniałe od wilgoci.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16,5×11,5. R° — 6 wierszy, v° — 11. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Trzy ręce.

1. (r°) Przepis magiczny zapewniający zdobycie pożywienia. W tekście kwadrat magiczny (4×4 pola).

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةُ طَلَبِ الطَّعَامِ وَ تَكْتَبُ هَذَا الْخَاتَمَ وَ تَعْلِقُ عَلَى بَابِ الْبَيْتِكَ ... (sic!)

2. (v°, wiersze 1—3) Słowa magiczne.

3. (v°, wiersze 4—11) Modlitwa magiczna.

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَفْمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ ...

U w a g i: (r°) — ramki z dwóch czarnych linii;

b) na brzegach rękopisu zacieki od wilgoci;

c) (v°) — modlitwa magiczna zapisana po odwróceniu karty na dół.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 15,5×8,5. R°, v° — 4 wiersze. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°) Przepis magiczny zapewniający zdobycie środków do życia. W tekście kwadrat magiczny (8×8 pól).

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةُ طَلَبِ الْمَعِيشَةِ ...

2. (v°) Kwadrat magiczny (5×5 pól). Pod nim przepis magiczny zapewniający dobrą sprzedaż towarów.

Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بَابُ بَيْعِ ...

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) góra i dół poplamione od wilgoci.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (pionowe równoległe linie). Cm 13×11. R° — 15 wierszy, v° — 5. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna oraz formuły magiczne zapewniające miłość kobiety.

Początek: ... فائدة المحبة المرأة

2. (v°) Formuły magiczne oraz prostokąty magiczne z wpisanymi słowami:

محمد ، رسول ، أسرافيل

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) atrament wyblakły.

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy błyszczący. Cm 12,5×11,5. R° — 8 wierszy, v° — 12. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Przepis magiczny zapewniający pomyślną hodowlę bydła. W tekście kwadrat magiczny (5×5 pól).

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم فائدة و مما جربت البقرات ان يكتب بصير في حال الوسط
الخمس هذا الاسم عدده يساوى اسم البقر ...

2. (v°, wiersze 1—9) Przepisy magiczne zapewniające ochronę bydła.

Początek: ... باب حفظ البقر

3. (v°, wiersze 10—12) Przepis magiczny zapewniający wzrost pogłowia bydła.

Początek: ... فائدة كثرة البقر

U w a g a: (v°) — tekst bardzo wyblakły.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 13×7. R°, v° — 8 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°, wiersze 1—2) Przepis magiczny zapewniający sen. Niżej kwadrat magiczny (4×4 pola).

Początek: ... باب دواء النوم

2. (r°, wiersze 3—8) Przepis magiczny zapewniający zajście w ciążę. W tekście kwadrat magiczny (3×3 pola).

Początek: ... فائدة المرأة تكتب اذا السماء انشقت الخ

3. (v°) Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (3×3 pola).

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم صلى على محمد و على آل محمد و سلم

List i amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 13×11,5. R° — 8 wierszy, v° — 15. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Dwie ręce. Atrament brązowy (r°) i czarny (v°).

1. (r°) Fragment listu (?)

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ وَكَفَى فَنَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ إِلَى الْكَرِيمِ الْأَعْظَمِ الَّذِي اخْتَارَهُ اللَّهُ بِعَرْتَةِ أَبِيهِ ...

2. (v°) Modlitwa magiczna zapewniająca poniżenie władców i ludzi pysznych.

W tekście kwadrat magiczny (3×3 pola).

Początek: ... (sic!) بَابُ مَسْأَلَةِ السُّلْطَانِ وَالسُّلَاطِينِ وَ مِنْ حَالِهِ وَ عِزِّهِ وَ عِزِّ عِلْمِهِ فَصَارَ ذَلِيلًا خَقِيرًا

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 20×15,5. R° — 6 wierszy, v° — 4. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny (4×4 pola) zapewniające zdjęcie czarów z bydła.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةُ لَرْدِ السَّحَرِ الْبَقَرِ ...

2. (v°) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny (5×5 pól) zapewniające zdjęcie czarów z bydła.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ رَدَّ السَّحَرَانَ الْبَقَرِ ...

U w a g i: a) rękopis złożony w poprzek w połowie;

b) brzegi rękopisu postrzępione i pomięte.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brunatny prążkowany. Cm 16,5×11. R° — 1 wiersz, v° — 24 wiersze pisane w różnych kierunkach. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

1. (r°) Kwadrat magiczny (2×2 pola).

2. (v°) Kwadrat magiczny (3×3 pola) oraz różne formuły magiczne.

Początek: ... يَا بَرِّ مَائِهِ يَا سَلَامَ مَائِهِ ...

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) (v°) — tekst uszkodzony.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brązowy prążkowany. Cm 16×11. R° — 16 wierszy, v° — 32. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Trzy ręce. Atrament czarny (r°) i brązowy (v°).

1. (r°, wiersze 1—12) Modlitwa magiczna zawierająca imiona proroków.
Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَأَدَمُ إِدْرِيسُ وَنُوحٌ وَصَالِحٌ
2. (r°, wiersze 13—14) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniające zdobycie odzieży.
Początek: فائدة يجد الثوب ...
3. (r°, wiersze 14—16) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniające zdobycie odzieży.
Początek: باب الثوب تكتب يوم الخميس تمشح جسديك يجد الثوب ...
4. (v°) Modlitwy i przepisy magiczne zapewniające zniszczenie wroga i ciemności.
Początek: وهذا سر عجيب لتدمير الظالم و
U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione z zaciekami od wilgoci.

116

Sygn. 57/60

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier brązowy prążkowany. Cm 15×11. R° — 7 wierszy, v° — 6. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Dwie ręce. Atrament ciemnobrązowy (r°) i czarny (v°).

1. (r°) Modlitwa magiczna (początek z *sūrat ar-rūm*, sura 30) oraz kwadrat magiczny (3×3 pola).
Początek: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى خَيْرِ الْأَنْبَاءِ الْمَغْلَبَةِ الرُّومِ فِي أَدْنَى الْأَرْضِ ...
2. (v°) Kwadrat magiczny (6×6 pól). U góry napis: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. Niżej kwadratu w poprzek strony wskazówka, ile razy należy kwadrat przepisać (?):
بقلم اثنا وثمانون و ثلاث مائه و الف مرة ...

117

Sygn. 57/61

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier. Cm 14,5×11. Kart 2. K. 1r° — 11 wierszy, k. 1v° — 10, k. 2r° — 9, k. 2v° — 17. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Różne ręce. Atrament brązowy i czarny. Karty złożone w składkę.

1. (r°) Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (4×4 pola) zapewniające zdobycie środków do życia.
Początek: باب طلب رزق العظيم ...
 2. (k. 1v°—2r°) Modlitwa magiczna zapewniająca rozwiązanie czarów.
Początek: و به نستعين فائدة ردّ السحر ...
 3. (v°) Fragment o niejasnej treści. Wykaz ruchomości (?).
Początek: و اما ملك [...] و الأبل ثلاث و عشرون و الغم مائه ...
- U w a g i: a) (k. 1v°, 2r°) — tekst pisany w poprzek strony;

- b) (k. 2 v°) — glosy marginalne i interlinearne;
- c) składka przzerwana do połowy w miejscu złożenia.

118

Sygn. 57/62

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 14,5×11. R° — 5 wierszy, v° — 10. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna zapewniająca nagrodę doczesną i wieczną oraz kwadrat magiczny (4×4 pola). Niżej nie wypełniony schemat kwadratu magicznego (4×4 pola).

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ و [...] بِمَا صَبَرُوا جَنَّةَ

2. (v°, wiersze 1—7) Formuła mnemotechniczna wartości liczbowej liter alfabetu.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اَبْجَد هُوَ زُ خَطِي

3. (v°, wiersze 8—10) Modlitwa magiczna.

Początek. ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةُ طَالِبِ اللَّهُم

U w a g i: a) w połowie rękopisu ślady złożenia;

b) rękopis poplamiony od wilgoci.

119

Sygn. 57/63

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy. Cm 16,5×11. Kart 4. 16—20 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne.

Spis sur Koranu.

U w a g i: a) (k. 4 v°) — 2 wiersze;

b) na wszystkich kartach ślady zmięcia;

c) papier lekko przybrudzony niebieskim atramentem.

120

Sygn. 57/64

Fragment Koranu

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 16×11. Kart 6. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, wokalizacja i tytuły sur czerwone. Karty luźne.

Koran. Fragment obejmujący sury 71, 18—76, 18.

U w a g i: a) karty postrzępione, atrament w wielu miejscach bardzo wyblakły;

b) (k. 2 v°) — 5 wierszy tekstu koranicznego, niżej inną ręką, czarnym atramentem glosy o charakterze magicznym oraz kwadrat magiczny (3×3 pola).

Fragment Koranu

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 16×10,5. Kart 15. Przeciętnie 12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy wyblakły, wokalizacja i tytuły sur czerwone. Karty luźne.

Koran. Fragment obejmujący sury 77, 10—104, 8.

U w a g i: a) (k. 6, 8—15) — silnie uszkodzone, część tekstu oderwana;

b) (k. 10) — zszyta w połowie czarnymi nićmi.

Anonimowy traktat teologiczny

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy żeberkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 16×11. Kart 7. 12—18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne.

Bez tytułu. Anonimowy traktat teologiczny.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ اللَّهُ سُبْحَانَ خَالِقِنَا
سُبْحَانَ الرَّزْقِ (sic!)

U w a g i: a) (k. 1 r° — 4 r°) — wokalizacja i interpunkcja czerwone;

b) (k. 7 v°) — atrament bardzo wyblakły, tekst prawie nieczytelny;

c) brzegi rękopisu postrzępione.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 16,5×9. Kart 2. 19—21 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne.

Pozbawiony zakończenia fragment jakiegoś traktatu omawiającego magiczne znaczenie formuł religijnych. W tekście kwadraty magiczne.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
تَسْلِيمًا هَذَا تَخْصِيصٌ يَا حَيُّ الْرَفَاتِ ...

U w a g a: na brzegach zacieki od wilgoci.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 16×11. Kart 4. 20 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, wokalizacja czerwona. Karty luźne.

1. (k. 1 r° — 4 r°) Słowa magiczne (?)

Początek (k. 1 r°): ... بانكل جركل في حكل جرئت

2. (k. 4 v°) Modlitwa magiczna.

Początek: ... حسبنا الله و نعم الوكيل ماتين (sic!) استغفر الله العظيم ماتين (sic!) لا اله الا الله مائه ...

U w a g a: na brzegach zacieki od wilgoci.

125

Sygn. 57/69

Fragment Koranu (?)

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11. R° — 13 wierszy, v° — 18. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Attament brązowy.

Bez tytułu. Pozbawiony początku i końca tekst o charakterze religijnym, stylem zbliżony do Koranu.

Początek (r°): ... [اَنَا لَمَبْعُوثُونَ اَوْ اَبَاؤُنَا الْاَوَّلُونَ قُلْ اِنْ الْاَوَّلِينَ وَلَا اٰخِرِينَ لَمَجْمُوعُونَ ...]

U w a g i: a) na brzegach rękopisu zacieki od wilgoci;

b) u góry karty tekst częściowo uszkodzony (oderwany).

126

Sygn. 57/70

Fragment Koranu

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11. R° — 17 wierszy, v° — 15. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Wokalizacja i interpunkcja brązowe.

Koran. Fragment obejmujący sury 76, 14—77, 9.

127

Sygn. 57/71

Modlitwa

J. arabski. XIX/XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie i profilowane półksiężycy). Cm 17×12. Kart 4. 21—24 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne.

Modlitwa składająca się z wybranych wersetów koranicznych.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی مَنْ لَا نَبِیَّ بَعْدَهُ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ
(sic!) الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ مَلِكِ یَوْمِ الدِّیْنِ

U w a g i: a) na dolnym brzegu zacieki od wilgoci;

b) (k. 4) — u góry z lewej strony oderwany kawałek tekstu.

128

Sygn. 57/72

Fragment anonimowego traktatu dydaktycznego

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie i profilowane półksiężycy). Cm 16,5×11. Kart 6. 25—28 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne.

Bez tytułu. Fragment anonimowego traktatu dydaktycznego podającego w oparciu o przykłady z życia świętobliwych szejków zasady postępowania w życiu. Fragment bez początku i końca.

Początek (k. 1 r°): وكان يحكى عن شيخ الاسلام الاستيجاني انه وقع زمن تحصيله و تعليمه
ايام الفترة اثنتى عشرة سنة ...

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione.

129

Sygn. 57/73

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie i profilowane półksiężyce). Cm 17,5×11,5. R° — 22 wiersze, v° — 9. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

Pozbawiony początku fragment zbioru przepisów magicznych rozpoczynający się od przepisów zabezpieczających przed zdradą żony.

Początek (k. 1 r°): [...] وان جامها غير زوجها لا يخرج ذكره ان شاء الله ...

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione.

130

Sygn. 57/74

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11,5. R° — 22 wiersze, v° — 23. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czarny.

Słowa magiczne (?)

Początek (r°): دع تكسفوم مسفتاك ولا مسقتوم ...

U w a g i: a) ślady zmięcia;

b) na marginesach zacieki od wilgoci.

131

Sygn. 57/75

Fragment traktatu religijnego

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 15,5×11. R° — 25 wierszy, v° — 18. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy.

Pozbawiony początku i końca fragment jakiegoś tekstu o charakterze religijnym.

Początek (r°): [...] بام القرآن فقط و يجلس على المشهور لانها اخره

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione.

Fragment anonimowego traktatu magicznego

J. arabski, XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11. Kart 13. Przeciętnie 29 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne, niektóre złożone w składki po dwie.

Pozbawiony początku fragment anonimowego traktatu magicznego zatytułowanego, jak wynika z notatki na k. 13 r°, *Kitāb al-tiryāq*. Fragment traktuje o znaczeniu i sporządzaniu kwadratów magicznych.

Początek (k. 1 r°): ... يا حصائل يا طفيائل و عزرائل عبد الجبار لما وجدنا عددها في الاول

U w a g i: a) (k. 13 r°) — 2 kwadraty magiczne (5×5 i 6×6 pól), 4 wiersze znaków magicznych oraz uwaga: كمل كتاب الترياق.

b) (k. 13 v°) — 2 kwadraty magiczne (3×3 i 4×4 pola) oraz 4 wiersze znaków magicznych;

c) na brzegach zacieki od wilgoci;

d) treściowo niniejszy rękopis odpowiada rękopisowi następnemu (nr 57/77).

Anonimowy traktat magiczny

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężycy). Cm 16,5×11. Kart 6. 16–30 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne.

Tytuł: *Kitāb ad-durr wa t-tiryāq fī 'ilm al-awfāq wa l-awdā'*. Anonimowy traktat magiczny omawiający znaczenie i sporządzanie kwadratów magicznych.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم تسليماً كتاب الدر والترياق في علم الاوقات والاوزاع ...

U w a g i: a) na brzegach zacieki od wilgoci;

b) (k. 1 v°, 6 r°) — 3 wiersze na stronę;

c) (k. 6 v°) — czarnym atramentem inną ręką modlitwa.

Fragment traktatu magicznego

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 16×11. Kart 3. 28 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne.

Bez tytułu. Niedokończony fragment anonimowego traktatu magicznego zawierającego różne przepisy magiczne. W tekście kwadraty magiczne.

Początek (k. 1 r°): بسم الله الرحمن الرحيم صلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم لعمر [?] الشعر تكتب و تعلق فيه ...

Amulet

J. arabski. XX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 12,5×11,5. 12 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna o ochronę bydła.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَائِدَةٌ حِفْظُ الْمَوَاشِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ...

2. (v°) Kwadrat magiczny (6×6 pól).

U w a g a: lewy margines zmięty.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 11,5×11,5. 9 wierszy. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (5×5 pól) zapewniające posiadanie męskiego potomka.

Początek: ... بِابِ طَلَبِ الْوَلَدِ يُجَدِّدُ الْوَلَدَ ...

2. (v°) Dwa kwadraty magiczne.

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 10,5×10,5. R° — 11 wierszy, v° — 9. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna.

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِذَا وَقَعَتْ (sic!) الْوَاقِعَةُ مَرَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا ...

2. (v°) Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (5×5 pól).

Początek: ... بِسْمِ اللَّهِ فَائِدَةٌ إِنْ كَانَ لَكَ طَلَبُ الْمَرْأَةِ بِغَيْرِ مَالٍ فَاتَّقِلْ هَذَا الْإِسْمَ ...

Modlitwa

J. arabski. XIX w. Papier jasnobrązowy prążkowany. Cm 16,5×11. R° — 15 wierszy, v° — 18. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Modlitwa. Jak wynika z zakończenia, jest to tzw. *Du'ā al-iḥlās*, stanowiąca parafrazę i rozwinięcie 112 sury Koranu (*sūrat al-iḥlās*).

Początek (r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ أَحَدٌ أَنْتَ الْوَاحِدُ ...

- U w a g i: a) ślady zgięć w wielu miejscach;
 b) brzegi rękopisu postrzępione;
 c) (r°) — pierwsze 4 wiersze pisane inną ręką, atramentem brązowym, zawierają krótką modlitwę do Allāha.

139

Sygn. 57/83

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 11,5×7,5. R° — 15 wierszy, v° — 16. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Modlitwa magiczna zapewniająca miłość kobiety.

Początek (r°): ... باب امجة المرأة تكتب مع اسمها و اسم امها

U w a g a: brzegi rękopisu postrzępione, u dołu 1 wiersz tekstu uszkodzony.

140

Sygn. 57/84

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 14,5×11. R° — 4 wiersze, v° — 5. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (3×3 pola) zapewniające zaspokojenie wszystkich potrzeb.

Początek: ... بسم الله الرحمن الرحيم فائدة طلب حاجة ...

2. (v°) Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (4×4 pola) zapewniające zdobycie pożywienia.

Początek: بسم الله الرحمن الرحيم باب الطعام صلى الله على من لا نبي بعده

U w a g a: ślady zmięcia.

141

Sygn. 57/85

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 16×11. R° — 5 wierszy, v° — 7. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny wyblakły.

1. (r°) Przepis magiczny oraz kwadrat magiczny zapewniające ochronę przed złodziejami.

Początek: ... و به نستعين باب دواء السارق ...

2. (v°) Przepis magiczny oraz prostokąty magiczne z imionami archaniołów zapewniające zdobycie odzieży.

Początek: ... و به نستعين باب دواء الثوب تكتب يوم الجمعة بعد صلات العصر ...

U w a g i: a) w wielu miejscach ślady zmięcia;

b) brzegi postrzępione.

Amulet

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11. R° — 2 wiersze, v° — 14. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament czarny wyblakły.

Modlitwa magiczna oraz kwadrat magiczny (9×9 pól) zapewniające zdobycie środków do życia oraz otrzymanie błogosławieństwa bożego.

Początek (r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ فَائِدَةٌ لَجَلْبِ الرِّزْقِ وَالْبَرَكَةِ ...

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) (v°) — na prawym marginesie oraz pod tekstem w poprzek strony glosy o charakterze magicznym.

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 9,5×5. R° — 15 wierszy, v° — 10. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

Modlitwa magiczna.

Początek (r°): فَائِدَةٌ تَكْتُبُ وَتُشْرِبُهُ وَتُغْسِلُ اسْمَهُ جَارِيَهُ ...

U w a g i: a) ślady zmięcia.

b) (r°) — przybrudzone niebieskim atramentem.

Amulet

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 16×11,5. Kart 2. 18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne.

Bez tytułu. Rozdział XI (bez zakończenia) jakiegoś traktatu magicznego omawiający tzw. *da'wat aš-šams* (wezwanie do słońca, modlitwa słoneczna).

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْبَابُ الْخَادِي عَشْرٌ فِي تَعْرِيفِ دَعْوَةِ الشَّمْسِ اعْلَمْ يَا مَنْ وَقَفَ عَلَى كَتَبِي ...

Wzory listów (?)

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie oraz trzy profilowane półksiężyce). Cm 21×15. R°, v° — 25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre słowa w tekście czerwone.

Bez tytułu. Fragment bez zakończenia, prawdopodobnie część jakiegoś zbioru zawierającego wzory listów.

Początek (r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَبْكَى
عَيُونَ اسْتَحَابَ بِدَمْعٍ [...] بَابُ التَّرْسِيلِ فَنَ الْفَقِيرَ الْمَحْتَاجَ ...

U w a g i: a) rękopis złożony we dwoje w poprzek;
b) brzegi postrzępione.

146

Sygn. 57/90

Amulet

J. arabski. XX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 13×11. R° — 20 wierszy, v° — 5. Pismo *nashī*, typ magrebiński.

1. (r°) Kwadrat magiczny (3×3 pola) oraz modlitwy magiczne w różnych kierunkach.

Początek: ... تَكْتُبُ فِي [...] وَ دَفَنُ فِي [...] يَوْمَ لَارْبِعِ آخِرِ شَهْرِ ...

2. (v°) Modlitwa magiczna oraz dwa kwadraty magiczne.

Początek: ... وَيَا مُقْسِطُ [...] عَلَى الْقِسْطِ نَيْتِي وَيَا جَامِعُ ...

U w a g i: a) brzegi rękopisu postrzępione;

b) (r°) — wiersze biegną w różnych kierunkach, tekst wyblakły, miejscami prawie zupełnie nieczytelny.

147

Sygn. 57/91

Modlitwa

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier jasnobrazowy prążkowany. Cm 15×11,5. Kart 2. 15—16 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne.

Modlitwa.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَلَا بِعِزَّتِهِ
فَوْقَ الْبَرِّيَّاتِ ...

U w a g i: a) karty poprzerywane w wielu miejscach, brzegi rękopisu uszkodzone;
b) brak zakończenia.

148

Sygn. 58

Zbiór kasyd Zuhayr al-Muzani'ego

J. arabski. XVIII w. Papier prążkowany gruby ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie). Cm 21,5×16. Kart 16. 10 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Zdekompletowany (braki kart w środku oraz zakończenia) zbiór kasyd. Autor: Zuhayr b. Abī Sulmā Rabi'a al-Muzani. Por. GAL I, 23.

Początek (k. 1 v°): ... أَمِنْ أَوْفَى دِمْنَةٍ لَمْ تَكَلِّمْ ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — glosy wyblakłym atramentem;

b) w tekście glosy interlinearne i marginalne.

Anonimowy traktat z dziedziny *hadīt*: *Durr al-kalām*
fī masā'il 'Abd Allāh b. Salām

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 22,5×16. Kart 15. 18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *Durr al-kalām fī masā'il 'Abd Allāh b. Salām*. Apokryficzny traktat z dziedziny *hadīt* zawierający zbiór pytań, z jakimi miał zwracać się do Proroka 'Abd Allāh b. Salām b. Hārīt al-Ḥazraḡi (zm. 663/4 r. n.e.). Traktat ten oparty jest bez wątpienia na jakimś starszym, trudnym do ustalenia źródle. Por. *Mašāhīr 'ulamā' al-amšār*, 16 nr 52; EI I, 32.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی سَیْدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
 تسلیما هذا کتاب در المسائل عبد الله ابن السلام لنبیننا محمد علیه افضل الصلاة والسلام ...

U w a g i: a) brzegi kart pociemniałe od wilgoci, karty postrzępione;

b) nieliczne glosy marginalne;

c) (k. 15 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Muḥammad b. Abū (sic!) Bakr.

Madīh an-nabī Šams ad-Dīn al-Badamāšī'ego

J. arabski. XIX w. Papier brązowy prążkowany ze znakami wodnymi (pionowe profilowane półksiężyce). Cm 22,5×17. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, niektóre wiersze czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *Madīh an-nabī*. Kasyda pochwalna ku czci Proroka stanowiąca być może przeróbkę jakiejś starszej kasydy. Autor: Abū 'Abd Allāh Šams ad-Dīn Muḥammad al-Badamāšī, autor *taḥmīs* kasydy Ka'b b. Zuhayra *Bānat Su'ād*. Por. GAL I, 39, S I, 68.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی سَیْدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
 و سلم تسلیما هذه مدیح النبی صلی اللّٰهُ علیه وسلم للشیخ الامام القدوة العارف بالله ابن عبد الله شمس
 الدین محمد البداماصی ...

U w a g i: a) brzegi rękopisu poplamione od wilgoci i pociemniałe;

b) nieliczne glosy interlinearne.

al-Kawākib ad-durriyya fī madh hayr al-bariyya
al-Būšīrī'ego

J. arabski. XIX/XX w. Papier brązowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 22,5×17. Kart 10. 9—13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Tytuły ustępów i niektóre słowa w tekście czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *al-Kawākib ad-durriyya fī madḥ ḥayr al-bariyya*. Poemat pochwalny na cześć Proroka wzorowany na kasydzie Ka'b b. Zuhayra, podzielony na 10 części (*faṣl*). Autor: Šaraf ad-Dīn a. 'Abd Allāh Muḥammad b. Sa'id ad-Dūlāsī al-Būširī (zm. 1294 r. n.e.). Por. GAL I, 264, S I, 467.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ الْكَوَاكِبُ الدَّرِيَّةُ
فِي مَدْحِ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ سُبْحَانَ خَالِقِنَا سُبْحَانَ رَازِقِنَا ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — glosy zawierające listę sześciu darów udzielanych przez Allāha ludziom kochającym go i nie kochającym oraz sześciu darów przeznaczonych wyłącznie dla ludzi kochających go;

b) (k. 10 v°) — modlitwa magiczna zapewniająca długie życie i zwycięstwo nad wrogiem;

c) glosy interlinearne i marginalne;

d) brzegi kart pociemniałe od wilgoci.

Anonimowy *tahmīs* ṣūfickiej kasydy al-Ġilānī'ego

J. arabski. XIX w. Papier brązowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 22,5×17. Kart 6. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy *tahmīs* trudnej do bliższego zidentyfikowania ṣūfickiej kasydy Muḥyī ad-Dīn 'Abd al-Qādir b. a. Šālih 'Abd Allāh b. Mūsā b. Ġendikōst al-Ġilānī'ego al-Hanbalī'ego (zm. 1167 r. n.e.). Kasyda poprzedzona jest wstępem zawierającym domniemaną genealogię al-Ġilānī'ego wyprowadzaną od 'Alī'ego. Por. GAL I, 435, S I, 777.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْكَرِيمِ تَحْمِيسُ قَصِيدَةِ الشَّيْخِ
الْإِمَامِ الْعَالِمِ الْقُطْبِ الْغَوْثِ الشَّرِيفِ الرَّبَّانِيِّ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدٍ سَيِّدِ عَبْدِ الْقَادِرِ الْجِيلَانِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ دَاوُدَ ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — u góry wierszowana maksyma zaczynająca się od słów: قَالَ الشَّاعِرُ إِذَا بَعْدَ الدِّيَارِ عَنِ الدِّيَارِ وَلَمْ تَبْعِدْ قُلُوبٌ عَنِ الْقُلُوبِ, niżej krótki poemat zawierający pochwałę wiedzy i rozpoczynający się od słów: قَالَ الشَّاعِرُ تَعْلَمُ الْعِلْمَ مَهْمَا عَشْتَ تَطْلُبُهُ ...

b) liczne glosy marginalne i interlinearne.

Anonimowy traktat zawierający opis *al-isrā'*

J. arabski. XIX/XX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 22,3×16. Kart 6. 23 wiersze na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy traktat oparty prawdopodobnie na jakimś starszym,

trudnym do ustalenia źródła, a zawierający opis nocnej podróży Muḥammada (*al-isrā'*). O *al-isrā'* por. EI, III, 591.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ وَرَوَى عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا ذَاتَ لَيْلَةٍ نَأْتُمُ بَيْنَ الصَّفَى وَالْمُرَّةِ إِذْ أَنْزَلَ عَلَى جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ...

U w a g i: a) (k. 1 r°, 6 v°) — nie zapisane;

b) na marginesach *omissa* i skąpe glosy.

154

Sygn. 64

Anonimowy traktat o ablucji rytualnej

J. arabski. 1885 r. Papier brązowy prążkowany. Cm 22,3×17. Kart 7. 21 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament szaroniebieski, niektóre słowa, zdania, początki ustępów i wokalizacja jasnobrązowe. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy, pozbawiony początku traktat zawierający przepisy ablucji rytualnej.

Początek (k. 1 r°): [...] المَعْتَادُ إِلَى مَتَاهِي الذَّنِّ فَيَنْفُسُهُ ...

U w a g i: a) rękopis niekompletny; brak początkowych kart;

b) (k. 7 v°) — w kolofonie data ukończenia kopii 1304 h. = 1885 r. n.e. oraz nazwisko kopisty Ibrāhīm al-Barwālī (?).

155

Sygn. 65

Lāmiyyat al-'Arab Šanfarā

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 22,5×16,5. Kart 4. 12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Bez oprawy.

Tytuł: *Lāmiyyat al-'Arab*. Autor: Šanfarā. Por. GAL I, 25.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ ... (sic!) المَعْرُوفَةُ بِالْأَمِيَّةِ الْعَرَبِيَّةِ (sic!) ...

U w a g a: (k. 4 v°) — glosy. Liczne glosy na innych kartach.

156

Sygn. 66

Kasyda Muḥammada Ibn al-Warda (?)

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężyce). Cm 22×16,5. Kart 5. 12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *Qilādat ad-durr al-manšūr wa dīkr al-ba't wa n-nušūr*. Kasyda zaczerpnięta jest, jak wynika z wstępu, z traktatu zatytułowanego *Ḥarīdat al-'ağā'ib*, którego autor nosi nazwisko Muḥammad Ibn al-Ward. Chodzi tu prawdopodobnie o traktat kosmograficzny *Ḥarīdat al-'ağā'ib wa farīdat al-ğarā'ib* Sirāğ ad-Dīn Abū Ḥafṣ 'Umar b. al-Wardī'ego (ok. 1446 r. n.e.) Por. GAL II, 131.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
تسلياً هذه قصيدة جامعة لغالب ما تقدم من الهوال يوم القيامة اسمها قلادة الدر المشور و ذكر البعث
و الشور مأخوذة من كتاب خريدة العجائب تأليف الشيخ الامام العلامة محمد ابن الورد ...

U w a g i: a) (k. 4 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty al-Muṣṭafā Ibn Malla (?)
Muḥammad Gānim;
b) glosy interlinearne.

157

Sygn. 67

Anonimowa kasyda

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany. Cm 22,5×16. Kart 2. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowa kasyda.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ غَزَاَنَا عَابِدُ الْجَبَّارِ
جَهْرًا يَجْنَدُ لَا يُقَابِلُ بِالْجُنُودِ ...

U w a g i: a) liczne glosy interlinearne;
b) (k. 1 r°) — nieczytelny wyblakły tekst.

158

Sygn. 68

Kasyda

J. arabski. 1900 r. [?]. Papier brunatny prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie). Cm 21,5×16. Kart 2. 16 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Wokalizacja czerwona. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Kasyda zawierająca napomnienia dla mieszkańców wioski Agdas (?).
Autor: Aḥmad al-Qāḍi Maḡribī b. Aḥmad b. Aḥmad.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْكَرِيمِ هَذِهِ قَصِيدَةُ النَّصِيحَةِ
لِأَحْمَدَ الشَّهْرِ بِالقَاضِي مَغْرِبِيِّ بْنِ الْعَالَمِ الْقَاضِي أَحْمَدَ بْنِ الشَّيْخِ الْعَالَمِ الْمُتَفَتِّحِ أَحْمَدَ ابْنِكَ (sic) بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ
أَحْمَدَ رَحِمَهُ اللَّهُ السَّلَفُ وَبَارَكَ فِي الْخَلْفِ نَشَاهَا لِأَخْوَانِهِ السَّاكِنِينَ فِي مَحْرُوسَةِ قَرْيَةِ أَغْدَسَ ...

U w a g a: (k. 2 v°) — kolofon: انْتَهَتْ الْقَصِيدَةُ الْمُبَارَكَةُ لِلشَّيْخِ الْقَاضِي مَغْرِبِيِّ يَوْمَ خَمْسَةِ
وَ عَشْرِينَ مِنْ يَنْبَرٍ وَكَانَتِ الشَّمْسُ فِي مَنَزَلَةِ سَعْدَ ... عَامَ الْفَيْنِ وَ تِسْعَ مِائَةٍ مِنْ هِجْرَتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ...
datę należy chyba poprawić na 1900 r. n.e.

159

Sygn. 69

Fragment traktatu religijnego

J. arabski. XIX w. Papier brązowy prążkowany, gruby. Cm 23,5×17,5. Kart 2. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowoczarny. Karty złożone w składkę bez oprawy.

Tytuł: *Hawāṣṣat libasmala*. Anonimowy traktat religijny wyjaśniający wartość formuły. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ, bez zakończenia.

155

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ اللَّهُ حَمْدُهُ وَ صَلَوَاتُهُ
عَلَى خَيْرِ الْبَرِيَّةِ ... فهذه خواصة لبسمة فوائدها الخير بها مشتملة ...

- U w a g i: a) rękopis pisany pismem bardzo niewprawnym;
b) brzegi kart postrzępione, na kartach niebieskie i rude plamy;
c) (k. 2 r° — v°) — tekst częściowo uszkodzony przez wydarcie dziury.

Zbiór przepisów magicznych

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe linie i półksiężycy). Cm 22,5×17. Kart 3. 9—18 wierszy na stronę. Pismo *nashi*, typ magrebiński. Dwie ręce. Atrament brunatny i czerwony. 2 karty w składce, 1 luźna, bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy zbiór przepisów magicznych.

1. (k. 1 v°, wiersze 1—8) Przepis magiczny o przeznaczeniu nie ustalonym.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّ كَرِيمٍ وَ هَذَا [أ] بَابٌ وَ مَنْ أَرَادَ
أَنْ يَرِ مَا كَانَ مِنْ ... الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ [s. p.] ...

2. (k. 1 v°, wiersze 8—10) Przepis magiczny zapewniający realizację wszystkich potrzeb.

Początek (k. 1 v°, wiersz 8): بَابُ اسْمِ يَا اللطيف وَ مَنْ ذَكَرَهُ عَشْرَةَ أَلْفٍ وَ سِتَّةَ أَلْفٍ ...

3. (k. 1 v°, wiersz 11; k. 2 r°, wiersz 3) Przepis magiczny zapewniający realizację wszystkich potrzeb.

Początek (k. 1 v°): بَابُ اسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللطيف ...

4. (k. 2 r°, wiersze 4—13). Przepis magiczny przeciw wrogom.

Początek (k. 2 r°): بَابُ اللَّهُمَّ اللَّهُ فَائِدَةٌ فِي قَوْمِ الضَّغَادِعِ وَ يَمْشِي بِضَغَادِعِ إِلَى بَلَدِ الْعَدُوِّ وَ يَرْمِيهِ
فِي بَابِ بَيْتِ السُّلْطَانِ ...

5. (k. 2 r°, wiersze 14—18) Przepis magiczny o przeznaczeniu nie ustalonym.

Początek (k. 2 r°, wiersz 14): فَائِدَةٌ إِذَا أَصَاحَ النَّاسُ هَرَبُوا بِأُذُنِ اللَّهِ تَعَالَى (sic!) ...

6. (k. 2 v°) Modlitwa magiczna i przepis magiczny przeciw wrogom.

Początek: فَائِدَةٌ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَضُرَّ عَدُوَّكَ ...

7. (k. 3 r°, wiersze 3—9) Przepis magiczny zapewniający zniszczenie (*harb*) domu wroga. Wersja *harb* (zniszczenie) jest bardziej przekonująca składniowo niż *harb* (wojna).

Początek (k. 3 r°): بَابُ فَائِدَةٌ وَ مَنْ أَرَادَ حَرْبَ (sic!) دِيَارِ أَمِ بَيْتِ عَدُوِّهِ ...

8. (k. 3 v°, wiersze 1—5) Modlitwa magiczna przeciw wrogom.

Początek (k. 3 v°, wiersz 1): فَائِدَةٌ إِذَا أَرَدْتَ (sic!) أَنْ تَقِيدَ عَدُوَّكَ أَلَّا يَسْتَطِيعَ لَكَ مِنْ شَيْءٍ ...

9. (k. 3 v°, wiersze 5—10) Przepis magiczny zapewniający pozbawienie wroga władzy (?) lub na zdobycie wiedzy.

Początek (k. 3 v°): إِذَا [أ] رَدَّ [ت] أَنْ تَطْلُبَ السُّلْطَانَةَ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ يُخْرِجَ عَدُوَّكَ مِنَ السُّلْطَانَةِ ...

10. (k. 3 v°, wiersze 11—19) Modlitwa i przepis magiczny zapewniające zwycięstwo nad wojskiem.

Początek (k. 3 v°): باب هزم الجيش يا جبار يا قهار يا مقتدر ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;

b) (k. 2 v°, 3 r°) — pisane inną ręką.

161

Sygn. 71

al-Qaṣida as-sīniyya Ibn Bādīsa

J. arabski. XIX w. Papier brązowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane pionowo półksiężycy). Cm 22,4×16. Kart 7. 8 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament ciemnobrązowy. Niektóre słowa i zdania czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *al-Qaṣida as-sīniyya* lub *an-Nafahāt al-Qudsiyya*. Lista *ṣūfī* pochowanych w Bagdadzie. Autor: al-Ḥasan b. Abī'l-Qāsim b. Bādīs (zm. 1385 r. n.e.). Por. GAL II 166, S II, 214.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
تَسْلِيمًا كَثِيرًا طَيِّبًا مَبَارَكًا الْعَقِيدَةُ السَّيْنِيَّةُ الْمَسْمُوتُ بِالْمَنْفَعَاتِ الْقُدْسِيَّةِ الْمُنْسُوبَةِ لِابْنِ بَادِيس ...

U w a g i: a) (k. 1 r°, 7 v°) — glosy;

b) w tekście liczne glosy interlinearne i marginalne biegnące w różnych kierunkach;

c) (k. 1 v°) — 18 wierszy tekstu;

d) (k. 7 r°) — nazwisko kopisty, dość trudno jednak czytelne محمد ابن عمر [?] — 'Umar b. Muḥammad.

e) początek (k. 1 v°) podaje „*al-'Aqida as-sīniyya*.”

162

Sygn. 72

Poemat pochwalny ku czci Proroka

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (poprzeczne równoległe linie i półksiężycy). Cm 23×16,5. Kart 3. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Anonimowy poemat pochwalny ku czci Proroka (*madiḥa*).

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ حَمْدًا وَشُكْرًا لِلَّهِ
الْوَحِيدِ الْبَاطِنِ الْإِسْرَافِ ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — glosy;

b) (k. 3 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Ibrāhīm.

163

Sygn. 73

Fragment poematu pochwalnego ku czci Proroka

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany. Cm 22,5×16,5. 15–17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Niedokończony anonimowy poemat pochwalny ku czci Proroka (*madiḥa*).

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ عَوْجًا بِالصَّحْبِ
وَنَزَلًا وَلَا تَبْغِيَا عَنْ خِيْفِهِ مَتَحُولًا ...

- U w a g i: a) (k. 1 r°) — modlitwa do Muḥammada;
b) liczne glosy interlinearne;
c) brzegi rękopisu postrzępione i pociemniałe od wilgoci.

164

Sygn. 74

Kitāb ma'rifat al-maḍāmīr Muḥammad Ibn Mu'ṭama (?)

J. arabski. XIX/XX w. Papier brązowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężycy). Cm 23×16,5. 8—13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy, tytuły ustępów czerwone. Karty luźne bez oprawy.

Tytuł: *Kitāb ma'rifat al-maḍāmīr*. Krótkie kompendium gramatyczne zawierające wykaz zaimeków sufigowanych, prepozycji i partykuł oraz elementarne wiadomości o formach koniugacyjnych czasownika. Autor: Muḥammad Ibn Mu'ṭama (?).

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مَنْ لَا (نَبِيَّ) بَعْدَهُ كِتَابٌ مَعْرِفَةُ الْمَضَامِيرِ
مُخْتَصَرٌ مُحَمَّدُ بْنُ مُعْطَمٍ ...

- U w a g i: a) (k. 1 r°) — tekst gramatyczny wokalizowany czarnym tuszem;
b) brzegi rękopisu postrzępione i pociemniałe.

165

Sygn. 75

Zbiór aforyzmów

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (podłużne równoległe linie oraz profilowane półksiężycy). Cm 22,5×17. Kart 2. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Końcowy fragment anonimowego zbioru aforyzmów (?).

Początek (k. 1 r°): ... اَنَا خَدَرْتُكُمْ مِنْ غَيْرِ مَرَّةٍ وَمَنْ أَيْدِيَكُمْ (sic!) اِنْتِي مَفْرَا

- U w a g i: a) brzegi rękopisu u dołu postrzępione i pociemniałe od wilgoci;
b) (k. 2 v° oraz na marginesie k. 1 r°) — glosy.

166

Sygn. 76

Poemat dydaktyczny

J. arabski. XIX w. Papier kremowy prążkowany ze znakami wodnymi (profilowane półksiężycy). Cm 22×16,5. Kart 2. 18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Karty luźne bez oprawy.

Bez tytułu. Poemat dydaktyczny traktujący o przypadkach, w których nie można tłumaczyć się nieświadomością. Autor: Fahr Umm (?).

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْكَرِيمِ وَذَكَرَ فِي تَوْضِيحَةِ هَذَا
نَظَائِرَ لَا يَعْدُرْنَ بِالْجَهْلِ وَنَظْمَهَا الْعَلَامَةُ فَهَرَامُ فَقَالَ رَحِمَهُ اللَّهُ ...

- U w a g a: (k. 2 v°) — glosy.

Sennik

J. arabski. XIX w. Papier prążkowany ze znakami wodnymi (równoległe linie). Cm 23×17. Kart 12. 20 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Atrament brązowy i czerwony. Karty złożone w składki, po dwie, bez oprawy.

Tytuł: *Tafsīr ar-ru'yā*. Sennik składający się z 24 rozdziałów. Prawdopodobnie skrót względnie wyciąg z *Kitāb al-ġawāmi'* lub *Muntaḥab al-kalām fī tafsīr al-aḥlām*. Autor: as-Šayḥ Muḥammad b. Aḥmad, b. 'Alī zwany Ibn Sirin (zm. 728 r. n.e.). Por. GAL I, S I, 102.

Początek (k. 1 r°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ
تَسْلِيمًا لِلْحَمْدِ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالسَّلَامِ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ وَبَعْدَ هَذَا تَفْسِيرُ
الرُّوْيَا لِلشَّيْخِ الْأَمَامِ الْعَالِمِ الْعَلَامَةِ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْمَعْرُوفِ بِابْنِ سِيرِينَ ...

Koran

J. arabski. 1840 r. Papier kremowy błyszczący ze znakami wodnymi (figury zwierzęce). Cm 15,5×10. Kart: 1 ochr. + 305. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i interpunkcja złote, tytuły sur białe na złotym tle. Oprawa: półskórek z wytłaczanymi złoceniami i klapą.

Koran.

U w a g i: a) (k. 1 r°, 305 v°) — nie zapisane;

b) (k. 1 v°, 2 r°) — tekst wpisany w koła otoczone dość prymitywnym ornamentem roślinnym w kolorach czerwonym, niebieskim i różowym na tle złotego prostokąta;

c) (k. 305 r°) — w złotym prostokącie wypełnionym prymitywnymi ornamentami roślinnymi białe pole zawierające kolofon z nazwiskiem kopisty Sulaymān al-Waḥbī, uczeń 'Abd Allāh aṣ-Šadafī'ego, niżej, na białym prostokątnym polu, data ukończenia kopii — 1256 h. = 1840 r. n.e. —

XXII

ZAKŁAD ORIENTALISTYKI PAN W WARSZAWIE

Bez sygn.

Hāṣhiyya 'alā š-šarḥ al-muṭawwal al-Ġurġānī'ego

J. arabski. 1684 r. Papier orientalny. Cm 19×12,5. Kart: 2 ochr. + 167 + 2 ochr. 18 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Pierwsze słowa ustępów cytowanych, podkreślenia oraz niektóre glosy marginalne — czerwone. Oprawa skórzana orientalna z wytłoczonym ornamentem.

Tytuł: *Hāṣhiyya 'alā š-šarḥ al-muṭawwal*. Głosy do *aṣ-Šarḥ al-muṭawwal* Sa'd ad-Din Mas'ūd b. 'Umar at-Taftāzānī'ego (zm. 1389 r. n.e., por. GAL II, 215) — komen-

tarza do *Talḥiṣ al-miftāḥ* Ḡamāl ad-Dīn Muḥammad b. 'Abd ar-Raḥmān al-Qazwīni' ego Ḥāṭib Dimašq (zm. 1338 r. n.e.), będącego ekscerptem z III części *Kitāb miftāḥ al-'ulūm* zatytułowanej *'Ilm al-ma'ānī wa l-bayān* i traktującej o retoryce, autora Sirāḡ ad-Dīn Abū Ya'qūb Yūsuf b. Abī Bakr b. Muḥammad b. 'Alī as-Sakkākī'ego (zm. 1229 r. n.e.). Autor: as-Sayyid aš-Šarīf al-Ġurġānī (zm. 1413 r. n.e.). Por. GAL I, 295.

Początek (k. 2 v°): بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ وَبَعْدَ فَهَذِهِ حَوَاشٍ عَلَى الشَّرْحِ الْمَشْهُورِ لِلتَّلْخِصِ الْمَفْتَاحِ ...

U w a g i: a) (k. 167 v°) — w kolofonie data ukończenia kopii 1096 h. = 1684 r. n.e.

- b) na marginesach uzupełnienia;
- c) (k. 2 r°, 167 r° — v°) — glosy;
- d) (k. 1 v°) — nie zapisana;
- e) (k. 1 r°) — czerwonym atramentem notatka w j. arabskim: هَذَا تَعْلِيْقَاتُ السَّيِّدِ الشَّرِيفِ الْجُرْجَانِيِّ عَلَى شَرْحِ الْمَطْوُولِ لِلْعَلَامَةِ التَّقْتِزَانِيِّ اشْتَرَيْتُهَا نَاقِصًا وَتَمَمْتُهَا بِمَوْنِ اللَّهِ وَحَسَنَ تَوْفِيقِهِ ... , z której wynika, że właściciel skolacjonował rękopis zakupiony z innym, uzupełniając braki w tekście.

XXIII

ZBIORY PRYWATNE W WARSZAWIE

Zbiory inż. Z. Konopki
Bez sygn.

Skrót *Alfiyya* Ibn Mālīka

J. arabski. XVI/XVII w. Papier pożółkły prażkowany. Cm 30×21. Kart: 20 + 2 mniejszego formatu. 30 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, typ magrebiński. Nagłówki i cytaty czerwone. Oprawa orientalna skórzana z wytłaczanymi ornamentami.

Tytuł: *Muḥtaṣar 'alā Alfiyya*. Anonimowy skrót wierszowanego traktatu gramatycznego *Alfiyya* Ibn Mālīka (zm. ok. 1273 r. n.e.). Jak wskazuje porównanie z oryginałem *Alfiyya* i komentarzem Ibn 'Aqīla (por. *Alfiyyah Carmen didacticum grammaticum Auctore Ibn Malik et in Alfijjam Commentarius quem conscripsit Ibn Akil... edidit Fr. Dieterici, Lipsiae 1851*), rękopis zachował się w nielicznych fragmentach pozbawionych ciągłości.

Początek (k. 1 v°): الْحَمْدُ لِلَّهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَآمَامِ الرُّسُلِينَ وَالرَّضَى عَنْ آلِهِ وَأَصْحَابِهِ الْمُهَادِينَ وَالْمُهْتَدِينَ أَمَّا بَعْدُ فَهَذَا يَخْتَصِرُ عَلَى الْفِيَةِ بْنِ مَالِكٍ مَهْدَبِ الْمَقَاصِدِ وَأَضْحَ الْمَسَالِكِ تَقْتَضِيهِ بِهَا الْفَاطَهَا ...

- U w a g i: a) na marginesach glosy bardzo drobnym pismem;
- b) okładki wyklejone są od wewnątrz kartami zapisanymi po arabsku pismem magrebińskim, na każdej z okładek naklejono około 10 kart.

Pięcioksiąg

J. arabski. 1291 r. (?). Papier orientalny. Cm 28,5×20. Kart 284. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana brązowa z wytłoczonym ornamentem.

Pięcioksiąg (*at-Tawrāt*), częściowo z komentarzem.

Początek (k. 1 v°): بِسْمِ اللَّهِ الْقَدِيمِ الْأَزَلِ الْكَرِيمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ نَبْتَدِي بِمَعُونَةِ نَكْتَبُ كِتَابَ التَّوْرَةِ وَتَفْسِيرِهَا ...

Bibliografia: Richter, s. 2, nr 5.

Uwagi: a) rozdziały 1—6, 7 *Genesis* pisane późniejszą ręką;

b) k. 166 zamieniona z k. 175, a k. 236 — z k. 245;

c) (k. 284) — jak wynika z kolofonu: [...] كل التوراه المباركة و ما يتيسر من التفسير. معونه الله سبحانه و كان الفراغ منها العشرين من شهر هاتور (sic!) سنة الف و سبعة للشهدا الاطهار. rękopis został sporządzony 20 *hātūr* 1007 r. „Ery męczenników” = 1291 r. n.e.

Koran

J. arabski. XVI/XVII w. Papier orientalny. Cm 28,5×18,5. Kart: 1 ochr. + 313 + 1 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłoczonym ornamentem.

Koran.

Bibliografia: Richter, s. 2, nr 6.

Uwagi: a) rękopis foliowany 1—312; po k. 88 jedna karta pominięta w foliacji;

b) (k. 11 r°, 21 r°, 32 r°, 43 r°, 78 r°, 88 r° — v°, 88a r°) — nie zapisane.

Koran

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 26,5×16,5. Kart: 1 ochr. + 384 + 1 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły, ramki, interpunkcja — czerwone i złote. Oprawa skórzana z klapą.

Koran.

Bibliografia: Richter, s. 2, nr 7.

Uwagi: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;

b) początkowe strony rękopisu (k. 1 v°, 2 r°) ozdobione ornamentem w kolorach złotym, brązowym i czerwonym;

c) (k. 1, 2, 384) — obcięte do ramek i naklejone na biały papier.

Koran

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 14×9. Kart: 2 ochr. + 362 + 1 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły sur i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłoczonym ornamentem i klapą.

Koran.

Bibliografia: Richter, s. 3, nr 9.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — nie zapisana;

b) (k. 1 v°, 2 r°) — tytuły czerwone, wokalizacja zielona, ramki żółte;

c) (k. 2 v° — 17 v°) — po 15 wierszy na stronę.

Koran

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 16×11. Kart 358 + 1 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły sur i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłoczonym ornamentem.

Koran.

Bibliografia: Richter, s. 3, nr 10.

U w a g i: a) (k. 1 v°, 2 r°) — tytuły i ramki czerwone; (k. 2 v° — 39 r°) — ramki czarne;

b) (k. 1 r°) — glosy; częściowo na marginesach innych kart.

c) (k. 1 v°) — u góry notatka: *Ego Andreas Mende Can. Reg. Lat. ad D. Virginem in Arena Vratislaviae professus pro Bibliotheca Beatissimae Virginis in memoriam sempiternam obtuli. Regiminis Kniggenensis Campestris Concionatorum;*

d) (k. 2 r°) — u góry notatka: *Librum hunc Turcicum qui de fide illorum tractat Ao. 1664 die 19 Juli dum conflictum cum Turcis haberemus et nostrum 4000 illorum 3000 in fugam miraculose ageremus;*

e) (k. 1 v°, 2 r°) — notatka: *Ex libris Bibliothecae Canoniae Arensis Ao. 1737.*

Koran

J. arabski. 1551/2 r. Papier orientalny. Cm 11×7,5. Kart: 2 ochr. + 579 + 3 ochr. 12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły sur i interpunkcja złote, ramki złoto-niebieskie. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem.

Koran.

Bibliografia: Richter, s. 3, nr 11.

U w a g i: a) (k. 1 v°, 2 r°) — bogato zdobione: ornamenty w kolorach złotym, niebieskim i czerwonym, tekst pismem bardzo drobnym w prostokącie 3,1×2,1 cm;

- b) (k. 1 r°) — nie zapisana;
- c) (k. 579 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Fath Allāh b. Šayḥ Muḥammad Ibn 'Abd ar-Raḥmān as-Sammānī oraz data 959 h. = 1551/2 r. n.e.;
- d) (k. 579 v°) — notatka: *Conventus S. Vincentii Wratislaviae*, na karcie wyklejkowej przedniej okładki nalepka: *Aus der Bibliothek des Stiftes Sct. Vinzens zu Breslau*.

7

Sygn. Ms. or. I 12 (IV Oct. 27¹)

Koran

J. arabski. XVI w. Papier orientalny. Cm 16×10. Kart: 300 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły sur, ramki oraz interpunkcja złote. Oprawa skórzana z klapą wytłaczaną złotem.

Koran.

Bibliografia: Richter, s. 3, nr 12.

U w a g i: a) (k. 1 v°, 2 r°) — bogato zdobione: ornamenty w kolorach fioletowym, złotym i czerwonym;

b) (k. ochr. tylna) — modlitwa oraz zatarte glosy w j. tureckim, glosy tureckie także na k. 1 r°;

c) na karcie wyklejkowej okładki przedniej napis: وقف عائشه خاتون (*waqf 'Ā'īša Ḥātūn*), napis وقف, także na wielu górnych i bocznych marginesach.

8

Sygn. Ms. Or. I 13 (IV Qu 111)

Fragment Koranu

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 19×14. Kart: 2 ochr. + 162 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły sur i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłoczonym ornamentem. Futerał skórzany wytłaczany złotem.

Koran. Fragment obejmujący sury 3,121—68,45.

Bibliografia: Richter, s. 4, nr 13.

U w a g a: na wewnętrznej stronie okładki nalepka: *Aus der Bibliothek des Kollegiatstiftes zu Glogau* (Głogów).

9

Sygn. Ms. or. I 14 (IV QU 112)

Koran

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 20,5×13. Kart: 360 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki, tytuły sur i interpunkcja złote. Oprawa skórzana wytłaczana złotem. Futerał skórzany bez górnej ścianki.

Koran.

Bibliografia: Richter, s. 4, nr 14.

U w a g i: a) (k. 1 v°) — dopisany późniejszą ręką tekst sury pierwszej;
b) w rękopisie luki: po k. 7 brak sur: 2, 69—79, po k. 180 brak sur: 18, 27—41;

c) początek drugiej sury (k. 2 r°) bogato zdobiony: ornament w kolorach białym, różowym i niebieskim na złotym tle;

d) na wewnętrznej stronie przedniej okładki wklejona kartka (XVII/XVIII w.) następującej treści: *Dieses ist der Türcken Bibel oder Alcoran; und zwar Einer von den Besten, weil er auf dem Bande und dessen Überschlage etliche Türckische Buchstaben hat, welche soviel bedeuten, dass kein Unreiner diesen Alcoran anrühren solle. Welche Buchstaben bey den Türcken ein wunderbahres Zeichen des Ansehens oder Auctorität und Veneration geben.* Wspomnianych w powyższej notatce znaków magicznych brak jednak na oprawie, być może znajdowały się one na oderwanej klapie;

e) (k. 1 r°) — nie zapisana;

f) na futorale wytłoczony chronogram: *Baro De GrUtsCHreIber hoC nobIs DeDIIt* = 1708 r.

10

Sygn. Ms. or. I 15 (IV Oct. 18)

Fragmenty Koranu

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 15×10. Kart 24. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Niektóre tytuły sur oraz interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Koran. Fragmenty obejmujące sury: 78—105, 110—114,5.

Bibliografia: Richter, s. 4, nr 15.

U w a g a: (k. 24 r° — v°) — dopisana późniejszą ręką *fātiḥa*.

11

Sygn. Ms. or. I 16 (IV oct. 19)

Fragment Koranu oraz modlitewnik

J. arabski i turecki. XVIII w. Papier orientalny. Cm 14×10. Kart 112. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły, ramki oraz interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana.

1. (k. 1 r° — 33 v°) Fragment Koranu obejmujący sury 48—114.

2. (k. 34 r° — 112 v°) Modlitwy w j. arabskim i tureckim oraz teksty magiczne.

Początek (k. 34 r°): ... هذا شرح دولت دعاء بودر

Bibliografia: Richter, s. 4, nr 16.

U w a g i: (k. 112 r° — v°) — inną ręką;

b) (k. 97 v°, 98 r°, 108 v°, 109 r°, 112 r° — v°) — teksty i znaki magiczne;

c) na wewnętrznej stronie przedniej okładki nalepka: *Aus der Bibliothek des Kollegiatstiftes zu Glogau* (Głogów).

Fragment Koranu i modlitewnik

J. arabski i turecki. XVII w. Papier orientalny. Cm 14×10. Kart 59. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły, ramki i interpunkcja czerwone. Opiawa skórzana z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

1. (k. 1 r° — 30 r°) Fragment Koranu obejmujący sury: 36, 57—114.
2. (k. 30 v° — 59 v°) Modlitwy w j. arabskim i tureckim rozpoczynające się od początkowego rozdziału Koranu (*Fātiḥa*), nie dokończone.

Początek (k. 30 v°): رَبَّنَا رَبَّنَا يَا رَبَّنَا اقْبَلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ وَتَبَّ عَلَيْنَا (sic!) إِنَّكَ أَنْتَ تَوَّابُ الرَّحِيمِ ...

Bibliografia: Richter, s. 4, nr 17.

Fragment Koranu

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 14×10. Kart: 1 ochr. + 203 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły sur złote i czerwone, ramki oraz interpunkcja złote i błękitne. Oprawa współczesna półskórek.

Koran. Fragment obejmujący sury: 2—25, 32.

Bibliografia: Richter, s. 5, nr 18.

- U w a g i:
- a) (k. 200 r°) — kilka początkowych wersetów sury 26 oraz jej tytuł;
 - b) (k. 1 r°) — ornament roślinny w kolorach różowym i błękitnym na złotym tle;
 - c) (k. 1—100) — plamy od wilgoci;
 - d) (k. 198 et passim) — dolny róg zniszczony i uzupełniony innym papierem.

Fragmenty Koranu

J. arabski. XV/XVI w. Papier orientalny. Cm 10×7,5. Kart 28. 6 wierszy na stronę. Pismo *nashī*, dwie ręce. Nazwy sur, czasami interpunkcja, czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Koran. Fragment obejmujący sury: 36, 37, 56, 55.

Bibliografia: Richter, s. 5, nr 19.

- U w a g i:
- a) (k. 19 r° — 28 v°) — dopisane późniejszą ręką;
 - b) (k. tyt., 1 r° — v°, 28 r°) — prymitywnie zdobione: ramki i ornamenty brązowe;
 - c) (k. 28 v°) — przepisy modlitewne w j. tureckim;
 - d) na wewnętrznej stronie przedniej okładki naklejka z napisem: *Aus der Bibliothek der Augustiner Chorherren zu Sagan* (Żagań).

Fragmenty Koranu

J. arabski. XVI w. Papier orientalny. Cm 35,5×27,5. Kart: 1 ochr. + 4 + 1 ochr. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī* wokalizowane. Tytuły sur białozłote na niebieskim tle, niektóre znaki wokaliczne czerwone. Oprawa pergaminowa współczesna.

Koran. Fragmenty obejmujące sury: 75—77,2 i 81—84,14.

Bibliografia: Richter, s. 5, nr 20.

U w a g i: a) na wewnętrznej stronie przedniej k. ochr. napis: *Koran, Fragment aus Bagdad, Geschenk von Dr. A. Yahuda, Breslau 10. VI. 1906*;

b) na odwrotnej stronie k. ochr. tylnej podpis: *Euting*.

al-Kaššāf Zamahšari'ego

J. arabski. XV/XVI w. Papier orientalny. Cm 27×17,5. Kart: 1 ochr. + 136 + 1 ochr. 21 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Początki ustępów i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i klapą.

Tytuł: *al-Kaššāf 'an ḥaqā'iq at-tanzīl wa 'uyūn al-aqāwīl fī wuḡūh at-ta'wīl*. Komentarz do Koranu. Autor: Abū l-Qāsim Maḥmūd b. 'Umar az-Zamahšari (zm. 1144 r. n.e.). Por. GAL I, 290, S I, 507. Rękopis niekompletny.

Początek (k. 1 v°): ... الحمد لله الذي انزل القرآن كلاما مؤلفا منظما.

Koniec (k. 136 v°): [..] ولا نزلت الاية في التامى وما في أمل احوالهم من

Bibliografia: Richter, s. 5, nr 21.

U w a g i: a) liczne glosy marginalne;

b) na wewnętrznej stronie przedniej okładki nalepka: *Oelrichsiani legati pars sum vide ne aliorum usibus invidias morando negando maculando abutendo*.

Modlitewnik

J. arabski. XVIII/XIX w. Papier orientalny. Cm 14×9. Kart: 2 ochr. + 93 + 32 niezapisane. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i interpunkcja złote. Oprawa skórzana z klapą, wytłaczana złotem.

Bez tytułu. Modlitewnik zawierający sury: 6, 36, 44, 48, 55, 56, 67, 78, 93—114.

Początek (k. 1 v°): ... الحمد لله الذي خلق السموات و الارض و جعل الظلمات و النور

Bibliografia: Richter, s. 5, nr 22.

U w a g i: a) do rękopisu dołączone: 1) luźna kartka o formacie 21×15,5 zawierająca koło magiczne oraz formuły magiczne w j. arabskim i tureckim, 2) luźna karta Koranu (XVII w.?) zawierająca sury 34, 20—31.

- b) (r° 1 k. ochr.) — notatka: *Aus Stenzlers Nachlass*;
 c) (r° 2 k. ochr.) — notatka: *Liber precationum turcicus continens: surata: 6, 36, 44, 48, 55, 56, 67, 78, 93—114, preces surata preces traditionem de Ali turcice surata traditionem turcicem preces officii matutini preces.*

Munyat al-muṣallī Kaṣḡarī'ego

J. arabski. 1555 r. Papier orientalny. Cm 15,5×8. Kart: 1 ochr. + 99 + 2 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Tytuły i początki rozdziałów czerwone, ramki niebieskie. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem.

Tytuł: *Kitāb munyat al-muṣallī wa ḡunyat al-mubtadi'*. Traktat o modlitwie. Autor: Ṣaḡid ad-Dīn al-Kaṣḡarī (XIII w. n.e.). Por. GAL I, 432, S I, 659.

Początek (k. 1 v°): ... الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على رسوله محمد وآله اجمعين

U w a g i: a) liczne glosy marginalne;

b) (k. 1 v°) — tytuł białym atramentem na złoto-niebieskim ornamentcie;

c) (k. 99 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty al-Hāḡḡ Aḡmad b. al-Hāḡḡ Muḡammad al-Wārdārī oraz data 20 *raḡab* 962 h. = 1555 r. n.e.;

d) na wewnętrznej stronie tylnej okładki nalepka: *Aus der Bibliothek der Augustinerchorherren zu Sagan* (= Żagań);

e) (2 k. ochr. tylna) — modlitwa w j. arabskim oraz recepta w j. tureckim.

al-Muqaddima fī ṣ-ṣalāt Samarqandī'ego

J. arabski. 1812 r. Papier orientalny. Cm 17,5×13. Kart: 2 ochr. + 84 + 3 ochr. 8 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Oprawa współczesna, półskórek z klapą.

Tytuł: *al-Muqaddima fī ṣ-ṣalāt*. Traktat o obowiązku modlitwy. Autor: Abū l-Layṡ Naṣr b. Muḡammad b. Aḡmad b. Ibrāḡim as-Samarqandī (zm. 993 r. n.e.). Por. GAL I, 196, S I, 347.

Początek (k. 1 v°): المقدمة ابو الليث تصنيف الشيخ الامام الفقيه اجل الزاهد ابو الليث نصر بن محمد بن ابراهيم السمرقندى ...

Bibliografia: Richter, s. 6, nr 25.

U w a g i: a) (k. 1 v°) — tytułowa, zdobna w motywy orientalne, tytuł w ciemnozłotym medalionie na tle złoto-niebieskiego ornamentu;

b) (k. 84 r°) — w kolofonie data i miejsce sporządzenia kopii: Wrocław 1812 r.; kopia, jak podaje Richter (l. c.), sporządzona została przez M. Habichta i podarowana następnie Bibliotece Uniwersyteckiej.

Tanbīh al-ġāfilin Samarqandī'ego

J. arabski. 1648/9 r. Papier orientalny. Cm 20×14,5. Kart: 1 ochr. + 417 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Początki ustępów czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i klapą.

Tytuł: *Tanbīh al-ġāfilin*. Traktat o moralności i pobożności w 94 rozdziałach. Autor: Abū l-Layṭ Naṣr b. Muḥammad b. Aḥmad as-Samarqandī (zm. 993 r. n.e.). Por. GAL I, 196, S I, 347.

Początek (k. 2 v°): الحمد لله الذي هدانا لهذا الكتاب و دعانا الى معرفة ثوابه و عقابه ...

Bibliografia: Richter, s. 6, nr 26.

U w a g i: a) (k. ochr. przednia, k. 1 r° — v^o) — spis rozdziałów;
b) rękopis zakupiony w 1925 r. przez dra Reschera w Konstantynopolu;
c) (k. 417 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Ḥalīl b. Dāwūd Fayḍ Allāh oraz data sporządzenia kopii 1058 h. = 1648/9 r. n.e.

Bustān al-ʿārifin Samarqandī'ego

J. arabski. 1714 r. Papier orientalny. Cm 20,5×12. Kart: 4 ochr. + 6 nlb. + 130 + 1 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī* zbliżone do *riq'a*. Początki ustępów czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

Tytuł: *Bustān al-ʿārifin*. Traktat dydaktyczno-rozrywkowy. Autor: Abū l-Layṭ Naṣr b. Muḥammad b. Aḥmad b. Ibrāhīm as-Samarqandī (zm. 993 r. n.e.). Por. GAL I, 196, S I, 347.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين و لا حول و لا قوة الا بالله العلي العظيم ...

Bibliografia: Richter, s. 6, nr 27.

U w a g i: a) (k. 1 v° — tytułowa) ozdobiona ornamentem w kolorach wiśniowym i ciemnobłękitnym;
b) na przednich kartach ochronnych glosy w j. arabskim;
c) (k. nlb 2—6 r°) — spis rozdziałów;
d) (k. 129 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Muḥammad Dargam Yazīḡi Zāde oraz data ukończenia kopii 1126 h. = 1714 r. n.e.;
e) rękopis zakupiony w 1927 r. w Konstantynopolu przez dra Reschera.

Qīṣaṣ al-anbiyā' Kisā'i'ego

J. arabski. XVIII w. Papier ze znakami wodnymi (litery G.F.A., orzeł jednogłowy, półksiężyc w ornamentalnym obramowaniu). Cm 22,5×16. Kart: 1 ochr. + 45 + 3 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Tytuł: *Kitāb bad' [ḥalq] ad-dunyā wa qīṣaṣ al-anbiyā'*. Historia i legendy o prorokach. Rękopis niekompletny, obejmuje partię I, 5—67,7 wydania J. Eisenberga, Leiden 1922. Autor: Abū Bakr Muḥammad b. 'Abd Allāh al-Kisā' i (pocz. XI w. n.e.). Por. GAL I, 350, S I, 591.

Początek (k. 1 v°): صَالَى اللّٰه عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ أَجْمَعِينَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَنْبَأَ الْخَلْقَ نَبَاتًا
وَجَعَلَهُمْ أَحْيَاءَ بَعْدَمَا كَانُوا أَمْوَاتًا ...

Bibliografia: Richter, s. 6, nr 28.

U w a g i: a) (v° k. ochr. przedniej): *Première Section des histoires des Prophètes*, niżej podpis M. Habicht;

b) (k. 1 r°) — tytuł arabski: الجزء الاول من قصص الانبياء;

c) (k. 40 v°) — w ostatnim fragmencie brak ustępu odpowiadającego ss. 58—61,3 wydania J. Eisenberga.

23

Sygn. Ms. or. I 29 (IV Qu 129^a)

Muhtār aṣ-ṣiḥāḥ ar-Rāzī'ego

J. arabski. 1587 r. Papier orientalny. Cm 20,5×13. Kart: 2 ochr. + 229 + 4 ochr. 27 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Początki ustępów czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem.

Tytuł: *Muhtār aṣ-ṣiḥāḥ*. Ekscerpt ze słownika Abū Naṣr Ismā'il b. Ḥammād al-Ġawhārī'ego (zm. 1002 r. n.e.) *Kitāb aṣ-ṣiḥāḥ fī l-luġa* (lub *Tāġ al-luġa wa ṣiḥāḥ al-'arabiyya*). Autor: Muḥammad b. Abī Bakr b. 'Abd al-Qādir ar-Rāzī. Por. GAL I, 128, S I, 196.

Początek (k. 227 r°): الْحَمْدُ لِلّٰهِ . بِجَمِيعِ الْمَحَامِدِ عَلَى جَمِيعِ النِّعَمِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ
مُحَمَّدٍ الْمَبْعُوثِ إِلَى خَيْرِ الْأُمَمِ ...

Bibliografia: Richter, s. 7, nr 29.

U w a g i: a) rękopis posiada foliację europejską (1—229);

b) (k. 229 r° — v°, 228 r° — v°, 227 v°, 1 r° — 4 v°) — nie zapisane;

c) początek rękopisu (k. 227 r°) bogato zdobiony: ornament w kolorach złotym, czerwonym i niebieskim; (k. 226 v°, 227 r°) — złote ramki;

d) (k. 5 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty Bašīr Ibn Farhād oraz data 995 h. = 1587 r. n.e.;

e) na tylnej okładce nalepka: *Oelrichsiani Legati pars sum vide ne aliorum usibus inuideas morando negando maculando lacerando abutendo.*

24

Sygn. Ms. or. I 30 (IV Qu 115)

Šarḥ mulḥat al-i'rāb al-Ḥarīrī'ego

J. arabski XIX w. Papier orientalny. Cm 25,5×20,5. Kart: 1 ochr. + 124 + 1 ochr. 16 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły rozdziałów i interpunkcja czerwone. Oprawa pergaminowa.

Tytuł: *Šarḥ mulḥat al-i'rāb*. Wierszowany traktat gramatyczny z komentarzem.

Autor: Abū Muḥammad al-Qāsim b. 'Alī b. Muḥammad al-Ḥariri (zm. 1122 r. n.e.).
Por. GAL I, 277, S I, 488.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله رب العالمين و صلى الله على محمد عبده و رسوله و على آله و سلم تسليما ...

Bibliografia: Richter, s. 7, nr 30.

U w a g i: a) (k. ochr. przednia) — notatka prof. Sylvestre de Sacy z datą 19.V.1810 stwierdzająca, że kopia rękopisu została sporządzona w Paryżu;

b) na wewnętrznej stronie okładki przedniej nalepka: *Mme Lebruin, Marchande Papetière Rue Montmartre, N° 6 vis à vis les murs St. Eustache.*

25

Sygn. Ms. or. I 31 (IV Qu 114)

Daw' al-miṣbāḥ al-Isfarā'ini'ego

J. arabski. 1412/13 r. Papier orientalny. Cm 18×13. Kart: 1 ochr. + 101 + 2 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Początki zdań czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanymi ornamentami i klapą.

Tytuł: *Daw' al-miṣbāḥ*. Komentarz do traktatu o składni *Kitāb al-miṣbāḥ fī n-naḥw* Burhān ad-Dīn Abū l-Faṭḥ Nāṣir b. 'Abd as-Sayyid b. 'Alī al-Muṭarrizī al-Ḥwārizmī al-Ḥanafī'ego (zm. 1213 r. n.e.), będącego wyciągiem z *Kitāb al-'awāmil al-mi'a* Abū Bakr 'Abd al-Qāhir b. 'Abd ar-Raḥmān al-Ġurġānī'ego (zm. 1078 r. n.e.). Autor: Tāġ ad-Dīn Muḥammad b. Muḥammad b. Aḥmad b. Sayf ad-Dīn al-Fāḍil al-Isfarā'ini (zm. 1285 r. n.e.). Por. GAL I, 293, 296, S I, 503, 514, 520.

Początek (k. 1 v°): ... قوله اما بعد حمد الله ذى الانعام اما كلمة فيها معنى الشرط

Bibliografia: Richter, s. 7, nr 31.

U w a g i: a) liczne glosy marginalne i interlinearne;

b) (k. 101 r°) — z kolofonu (częściowo bez punktów diakrytycznych): تم الكتاب بعون الملك الوهاب سنة خمس و عشرين و مائه في يوم الثلاثاء في وقت الضحى في شهر جادى الاولى
wynika, że kopia została sporządzona w 815 h. = 1412/13 r. n.e (Richter, l. c., określa czas powstania rękopisu na XVI w.).

26

Sygn. Ms. or. I 32 (IV Qu 113)

Kitāb al-mufradāt fī 'ilm an-nabāt Ibn al-Bayṭāra

J. arabski. XVIII w. Papier. Cm 22×15. Kart: 2 ochr. + 215 + 2 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Początki ustępów czerwone. Oprawa pergaminowa.

Tytuł: *Kitāb al-mufradāt fī 'ilm an-nabāt*. Traktat o środkach żywnościowych i leczniczych. (Wg GAL I, 492, S I, 897 traktat ten nosi tytuł: *Ġāmi' mufradāt al-adwiya wa l-aġdiyya*). Autor: Abū Muḥammad 'Abd Allāh b. Aḥmad Ḍiyā ad-Dīn al-Māliqī (al-Malaqī) b. al-Bayṭār (zm. 1248 r. n.e.).

كتاب المفردات في علم النبات حرف الالف السن دوا معروف بالشام
لحشيشه اللحاء ...

Bibliografia: Richter, s. 7, nr 32.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — tytuł dzieła: كتاب المفردات في علم النبات للشيخ ابن البيطار (wspomniany w tytule *Kitāb al-Minhāḡ* należy być może identyfikować jako *Minhāḡ ad-ḡukkān*, podręcznik farmacji Abū l-Munā b. Abi Naṣr b. Haḡfāz al-Kōhēn b. al-ʿAṡṡār al-Isrāʿīli al-Harūnī'ego, por. GAL I, 492);

b) (k. 2 ochr.) — wstęp kopisty.

27

Sygn. Ms. or. I 33 (IV oct. 20^a)

Ḥadīt o czterech pierwszych kalifach

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 19,5×13,5. Kart 2. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i linie między wierszami zielone. Oprawa papierowa.

Bez tytułu. Anonimowa tradycja dotycząca czterech pierwszych kalifów. Na każdej karcie środkowa część tekstu obramowana zielonym kołem zawiera opis wyglądu zewnętrznego jednego z czterech kalifów (Abū Bakr, ʿUmar, ʿUṡmān i ʿAlī), niżej i wyżej odpowiednie fragmenty *ḡadīt*'u.

Początek (k. 1 r°): ... قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم اول من آمن بي ابوبكر

Bibliografia: Richter, s. 7, nr 33.

U w a g a: na wewnętrznej stronie przedniej okładki nalepka: *Oelrichsiani Legati pars sum vide. ne aliorum. usibus. inuideas. morando. negando. maculando, lacerando, abutendo.*

28

Sygn. Ms. or. I 34

Šarḡ Lāmiyyat al-ʿaḡam aṡ-ṡabari'ego

J. arabski. 1305 r. Papier orientalny ciemny. Cm 17×12. Kart 64. 13 wierszy na stronę. pismo *nashī*. Początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa papierowa, grzbiet pergaminowy.

Tytuł: *Ḥall al-mubḡam wal-mu' ḡam fī šarḡ lāmiyyat al-ʿaḡam*. Komentarz do elegii *Lāmiyyat al-ʿaḡam* al Ḥusayn b. ʿAlī ṡuḡrā'iego (z 1111 r. n.e.). Autor: ʿAlī b. al-Qāsim aṡ-ṡabari'. Por. GAL I, 247, S I, 439.

Początek (k. 1 v°): ... بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي شرف العربية بالقرآن العظيم

Bibliografia: Richter, s. 7, nr 34.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — powyżej tytułu notatka w j. łacińskim: *Carmen Abu Ismaelis Togra' isi Dictus, Lamiacum persicum editu...* ibd. nr. 8° *opera Edvardi Pocockius hebr. et arab. profess.*;

b) (k. 1 r°) — data powstania rękopisu 704 h. = 1305 r. n.e.

Manifest rządu austriackiego przeciw Napoleonowi

J. arabski. 1814 r. Papier. Cm 22×15,5. Kart: 1 ochr. + 39 stron + 1 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Interpunkcja czerwona. Oprawa tekturowa.

Bez tytułu. Manifest rządu austriackiego przeciw Napoleonowi z r. 1813, przekład z j. włoskiego dokonany przez Mordehā'i an-Nağğār z Tunisu.

Początek (s. 2): ان مملكة النمسا لاجل وضعها الطبيعي في الارض و لاجل كثرة مخالطتها مع غيرها من الملوك ...

Bibliografia: Richter, s. 8, nr 35.

U w a g i: a) (s. 1) — notatka هذا ايضاح عذر الجناح المهاب حضرة قيصر اقليم اوستريه و ملك هوتنكريه و هي المجار و ملك بوهيمه معا المعروف بالنمسا في محاربتة نابوليون قيصر الفرنساويه سنة ١٨١٣

b) (s. 39) — w kolofonie nazwisko tłumacza Mordehā'i an-Nağğār oraz data dokonania przekładu: Triest 1814 r.;

c) rękopis pochodzi ze zbiorów Maksymiliana Habichta.

Rūḥ aš-šurūḥ Bālī Ḥalifa aš-Ṣūfiyyāwī'ego

J. arabski. 1776 r. Papier orientalny. Cm 21,5×15. Kart: 1 ochr. + 161 + 1 ochr. 31 wierszy na stronę. Pismo *nashī* zbliżone do *nasta'liq*. Tekst dzieła podstawowego podkreślony czerwono. Oprawa tekturowa współczesna, grzbiet płócienny.

Tytuł: *Rūḥ aš-šurūḥ*. Komentarz do *Fuṣūṣ al-ḥikam* Muḥyi ad-Dīn a. 'Abd Allāh b. 'Alī b. al-'Arabī al-Ḥātimī aṭ-Ṭā'i aš-Ṣayḥ al-Akbar (zm. 1240 r. n.e.), dzieła traktującego o istocie i znaczeniu 27 proroków. Autor: Bālī Ḥalifa aš-Ṣūfiyyāwī (zm. 1522 r. n.e.). Por. GAL I, 444, S I, 790.

Początek (k. 2 v°): الحمد لله على دين الاسلام وعلى توفيق الايمان والصلوة والسلام على محمد عليه السلام وعلى آله العظام ...

Bibliografia: Richter, s. 15, nr 57.

U w a g i: a) na marginesach glosy, wyjątki z *Šarḥ Fuṣūṣ al-Ḥikam* Dā'ūd b. Maḥmūd ar-Rūmī al-Qayṣarī'ego (zm. 1350 r. n.e.). Por. GAL II, 205, 231, S II, 323 oraz innych komentatorów;

b) (k. 161 r°) — w kolofonie data ukończenia kopii: 27 muḥarram 1190 h. = 18 marca 1776 oraz nazwisko kopisty Muḥammad Amīn b. al-Hāğğ Aḥmad b. Ibrāhīm b. at-Turūngī (?) aṭ-Ṭartawī;

c) (k. 1 r°) — notatka: شرح الفصوص للشيخ البالي

d) (k. 2 r°) — u góry: شرح الفصوص للشيخ البالي قدس سره العالی oraz powtórzone nazwisko kopisty;

e) rękopis zakupiony w Konstantynopolu przez dra Reschera.

Šarḥ as-sanūsiyya Sanūsī'ego

J. arabski. 1679 r. Papier orientalny. Cm 20×14,5. Kart: 1 ochr. + 36 + 1 ochr. 25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i tytuły rozdziałów czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Tytuł: *Šarḥ as-sanūsiyya al-musanunā bi'umm al-barāhīn fī 'ilm at-tawḥīd*. Komentarz autora do własnego dzieła teologicznego *'Umm al-barāhīn* lub *'Aqīdat ahl at-tawḥīd aṣ-ṣuġrā*. Por. GAL II, 250, S II, 353, gdzie komentarz ten nosi tytuł: *Tawḥīd ahl al-'irfān wa ma'rifat allāh wa rasūlihi wa l-burhān*. Autor: Abū 'Abd Allāh Muḥammad b. Yūsuf al-Ḥasanī as-Sanūsī (zm. 1490 r. n.e.).

Początek (k. 2 v°): قال الشيخ الفقيه الولي الصالح ابو عبد الله بن يوسف السنوسي الحسني
عفى الله عنه ...

Bibliografia: Richter, s. 15, nr 58.

- U w a g i: a) na marginesach glosy późniejszą ręką;
b) (k. 1 r° — v°) — nie zapisane;
c) (k. 2 r°) — glosy oraz tytuł: هذا كتاب شرح السنوسية المسمى بام البراهين
d) (k. 35 v°) — w kolofonie data napisania kopii: 23 *ṣafar* 1090 h. = 6 kwiecień 1679 r. n.e. oraz nazwisko kopisty Ṣan' Allāh b. al-Qādī Aḥmad al-Mālikī;
e) rękopis ma inne zakończenie niż berliński 2008/9, por. Ahlwardt II, 421.

Šarḥ 'alā 'aqīdat as-Sanūsī Mallālī'ego

J. arabski. 1668 r. Papier orientalny. Cm 20×15. Kart: 2 ochr. + 20 + 2 ochr. 25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły i wiersze końcowe czerwone. Oprawa skórzana wytłaczana złotem. Wyklejka barwna.

Tytuł: *Šarḥ 'alā 'aqīdat as-Sanūsī*. Komentarz do traktatu teologicznego *'Aqīdat ahl-at-tawḥīd aṣ-ṣuġrā* (lub *'Umm al-barāhīn*) Abū 'Abd Allāh Muḥammad b. Yūsuf al-Ḥasanī as-Sanūsī'ego (zm. 1490 r. n.e.). Autor: Muḥammad b. 'Umar b. Ibrāhīm al-Tilimsānī al-Mallālī (zm. 1591 r. n.e.). Por. GAL II, 251, S II, 354, gdzie komentarz ten nosi tytuł *Fatḥ al-mubīn*.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم و صلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم
يقول عبيد الله تعالى محمد بن عمر بن ابراهيم اللالائي غفر الله له و لوالديه ...

Bibliografia: Richter, s. 15, nr 59.

- U w a g i: a) (k. 20 v°) — data sporządzenia kopii: 29 *raġab* 1078 h. = 14 stycznia 1668 r. n.e. oraz nazwisko kopisty 'Ali b. [...] al-Manfalūṭī al-Mālikī;
b) (k. 1 r°) — tytuł dzieła: *ḥādā šarḥ aṣ-ṣayḥ 'Umar b. Ibrāhīm al-Mallālī 'alā 'Aqīdat Abī 'Abd Allāh Muḥammad b. Yūsuf as-Sanūsī*, alfabetem arabskim, atramentem czerwonym;
c) (v° k. 2 ochr.) — notatka alfabetem arabskim: *'Aqīda Sanūsīyya*;

d) (k. 1 r°) — poniżej tytułu wstęp kopisty (?) poprzedzający właściwy początek komentarza;

e) G. Vajda, *Index général des manuscrits arabes musulmans de la Bibliothèque Nationale de Paris*, Paris 1953, s. 183 i 266; nazwisko komentatora: Muḥammad b. 'Umar al-Malālī.

Miscellanea

J. arabski. 1858 r. Papier orientalny. Cm 21×17. Kart: 2 ochr. + 1 nlb. + 193. Ilość wierszy na stronę różna, przeważnie 14. Pismo *nashī*. Litery często zdobione innym atramentem (kolory: żółty, zielony, czerwony), podkreślenia czerwone i zielone, tytuły rozdziałów i glosy marginalne czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i klapą.

1. (k. 1—115 r°) Tytuł: *Dikr al-mawt*. Dziesiąta księga IV tomu *Rub' al-mun-ḡiyyāt*, wielkiego dzieła teologicznego *Iḥyā' 'ulūm ad-dīn*. Księga ta traktuje o śmierci. Autor: Abū Ḥamid Muḥammad b. Muḥammad b. Muḥammad b. Aḥmad al-Ġazālī at-Tūsī (zm. 1111 r. n.e.). Por. GAL I, 422, S I, 748.

Początek (v° k. nlb.): ... الحمد لله الذي قسم بالموت رقاب الجبابرة وكسر به ظهر الاكاشرة

2. (k. 118 r° — 142 v°) Tytułu brak. Komentarz do poematu eschatologicznego *at-Taṭbīt fī 'ilm at-tabyīt* Abū l-Faḍl 'Abd ar-Raḥmān b. Abī Bakr Ġalāl ad-Dīn as-Suyūṭī'ego (zm. 1505 r. n.e.). Autor: Ḥasan al-Kadālī (Richter podaje Kadālī, infra, l. c.). Por. GAL II, 151, S II, 187.

Początek (k. 118 r°): ... الحمد لله على افضاله و الصلوة و السلام على سيدنا محمد و آله و صحبه

3. (k. 144 v° — 193 r°) Tytuł: *al-Alfiyya al-laṭīfa fī siyar ar-rasūl*. Poemat (metrum *rağaz*) o życiu Proroka oparty na *Kitāb aqṣā l-'amal waṣ-ṣawq fī 'ulūm ḥadīṭ ar-rasūl* Taqī ad-Dīn Abū 'Amr 'Uṭmān b. Ṣalāḥ ad-Dīn Abī l-Qāsim 'Abd ar-Raḥmān b. 'Uṭmān b. Mūsā b. 'Abī Naṣr b. aṣ-Ṣalāḥ aṣ-Ṣahrāzūrī (zm. 1243 r. n.e.). Autor: 'Abd ar-Raḥīm al-'Irāqī (zm. 1403 r. n.e.). Por. GAL I, 359, S I, 612.

Początek (k. 144 r°): يقول راجي من اليه المهرب عبد الرحيم بن الحسين المذنب احمد بن ...
بأنتم الحمد فالصلوة و السلام اهدي الى نبيه ...

Biografia: Richter, s. 15, nr 60.

U w a g i: a) (k. 115 v° — 117 v°, 143 r° — 144 r°) — nie zapisane;

b) w cz. 1: między wierszami i na marginesach oraz na małych dołączonych karteczkach liczne glosy;

c) (k. 118 r°) — dedykacja Imāma Šamū'ilā swoim dzieciom z datą 1270 h. = 1853/4 r. n.e.

d) kolofony: 1) (k. 115 r°) — nazwisko kopisty: 'Isā b. Aḥmad al-Kibdani (?) oraz data ukończenia kopii 1274 h. = 1859 r. n.e. ze wskazówką, że została ona wykonana dla 'amir al-mu' minin Samu'il (Šamīla); 2) (k. 142 v°) — kolofon uszkodzony do tego stopnia, że nie można ustalić ani daty, ani nazwiska kopisty; 3) (k. 193 r°) — nazwisko kopisty 'Abd as-Salām oraz data 1266 h. = 1851/2 r. n.e.

Kitāb al-waṣiyya Abū Ḥanīfa

J. arabski. XIX w. Papier orientalny. Cm 22×13. Kart: 1 ochr. + 5. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Oprawa tekturowa.

Tytuł: *Kitāb al-waṣiyya*. Testament dogmatyczny założyciela szkoły (*madhab*) hanafickiej, przeznaczony dla uczniów. Autor: Abū Ḥanīfa an-Nu'mān b. Tābit b. Zūṭa lub wg. innych źródeł 'Ātik b. Zauṭara (zm. 767 r. n.e.). Por. GAL I, 171, S I, 287.

Początek (k. 1 v°): هذا كتاب الوصية من الامام الاعظم ابو حنيفة رحمة الله عليه و لاصحابه
على مذهب اهل السنة و الجماعة رضى الله عنهم ...

Bibliografia: Richter, s. 16, nr 61.

U w a g a: początek rękopisu jest prawie identyczny z rękopisem berlińskim nr 3971, por. Ahlwardt, III, 449, jedynym cytowanym przez GAL, l.c.

Qaṣīdat al-burda Būṣīrī'ego oraz *Ḥizb al-baḥr* Šāḍalī'ego

J. arabski i turecki. XIX w. Papier orientalny. Cm 21×17. I karta ochr. + 23 strony + 1 karta ochr. 18 i 22 wiersze na stronę. Pismo *nashī*, tytuły pismem *diwānī*. Interlinearny przekład turecki w cz. 1. (ss. 2—21) czerwonym atramentem. Oprawa płócienna wytłaczana złotem.

1. (ss. 2—21,3) Tytuł: *Qaṣīdat al-burda* lub *al-Kawākib ad-durriya fī madḥ ḥayr al-bariyya*. Poemat pochwalny ku czci Proroka naśladujący kasydę Ka'b b. Zuhayra. Autor: Šaraf ad-Dīn Abū 'Abd Allāh Muḥammad b. Sa'īd ad-Dūlāsī al-Būṣīrī (zm. 1294 r. n.e.). Por. GAL I, 264, S I, 467.

Początek (s. 2): الحمد لله منشئ الخلق من عدم ثم الصلوة على النبي المختار في القدم مولاي صل
و سلم دائما ابدا على حببيك خير الخلق كلهم ...

2. (ss. 21,4—23) Tytuł: *Ḥizb al-Baḥr*. Modlitwa, którą autor miał rzekomo otrzymać od samego Proroka. Autor: Abū l-Ḥasan 'Alī b. 'Abd Allāh b. 'Abd al-Ġabbār al-Ḥasanī al-Idrīsī al-Mī'marī aš-Šāḍalī (zm. 1258 r. n.e.). Por. GAL I, 449, S I, 805.

Początek (s. 21): يا على يا عظيم يا حكيم يا عليم انت ربى و علمك حسى ...

Bibliografia: Richter, s. 16, nr 62.

U w a g a: w cz. 1. interlinearny przekład turecki.

Rawḍ al-aḥyār Ibn al-Ḥaṭība

J. arabski. 1573/4 r. Papier orientalny. Cm 26×16. Kart 238. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki czerwone, tytuły rozdziałów czerwone i błękitne. Oprawa skórzana obłożona w papier.

Tytuł: *Rawḍ al-aḥyār*. Antologia rozrywkowa oparta głównie na Rabī' al-Abrār

Abū l-Qāsim Maḥmūd b. 'Umar az-Zamaḥṣarī'ego (zm. 1143 r. n.e.), por. GAL I, 290. Rękopis rozpoczyna się mniej więcej w połowie l. *rawda*. Autor: Muḥyi ad-Dīn Muḥammad b. al-Ḥaṭīb Qāsim b. Ya'qūb (zm. 1533 r. n.e.), por. GAL II, 429, S II, 638.

Początek (k. 7 r°): ... فسأل فيها يختصمان فقليل في درهم فدفعه درهمه اليهما

Bibliografia: Richter, s. 16, nr 63.

U w a g i: a) liczne glosy na marginesach, także w j. perskim;

b) (k. 237 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Muḥammad b. 'Alī al-Lāmī; data sporządzenia kopii zaklejona (chyba ostatnio?), Richter, l.c., podaje 981 h. = 1573/4 r. n.e.;

c) (k. 1—14, 234—238) — foliacja europejska, na pozostałych kartach orientalna;

d) (k. 1—6) — nie zapisane;

e) (k. 238 r°) — niekompletny spis rozdziałów;

f) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1925 r. przez dra Reschera.

37

Sygn. Ms. or. I 64 (IV QU 115°)

Część piąta *Sīrat 'Antar Ibn Šaddād*

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 21,5×14,5. Kart: 2 ochr. + 109 + 1 ochr. Pismo *nashī*. Oprawa płócienna z klapą.

Tytuł: *al-Ğuz' al-ḥāmis min sīrat 'Antar Ibn Šaddād*. Epos ludowy, część piąta z niepełnym zakończeniem. Por. GAL II, 62, S II, 64.

Początek (k. 1 r°): ... وأما ما كان من الربيع ابن زياد فإنه لما أرسل أخوه كان قد قسم الفوارس

Bibliografia: Richter, s. 16, nr 64.

U w a g i: a) (k. 89—105) — o wymiarach 20,5×14,5, papier grubszy, pismo bardzo niestaranne;

b) (k. 2 ochr. przednia) — tytuł: الجزء الخامس من سيرة عنتر ابن شداد

c) (k. 109 v°) — ostatni wiersz obcięty;

d) na końcowych kartach ilość wierszy na stronę różna;

e) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

38

Sygn. Ms. or. I 65 (IV Qu 116)

at-Tawḍīḥ fi ḥall ḡawāmiḍ at-tanqīḥ Maḥbūbī'ego

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 20,5×12,5. Kart: 1 ochr. + 211 + 3 ochr. 21 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Tytuł: *at-Tawḍīḥ fi ḥall ḡawāmiḍ at-tanqīḥ*. Hanaficki traktat prawny, komentarz autora do własnego dzieła *Tanqīḥ al-uṣūl*. Autor: 'Ubayd Allāh b. Mas'ūd

b. Tāğ aš-Šarī'a Maḥmūd b. Šadr aš-Šarī'a Aḥmad b. Ġamāl ad-Dīn b. 'Ubayd Allāh b. Ibrāhīm b. Aḥmad al-Maḥbūbī al-Buḥārī al-Ḥanafī (zm. 1346 r. n.e.). Por. GAL II, 214, S II, 300.

Początek (k. 1 v°): حامداً لله أولاً و ثانياً ... و بعد فان العبد المتوسل الى الله تعالى باقوى
الذرية عبيد الله بن مسعود بن تاج الشريعة ...

Bibliografia: Richter, s. 17, nr 65.

U w a g i: a) (między k. 1—2) — brak około 5 kart;

b) (k. 1 r°) — glosy, nieliczne glosy także na marginesach;

c) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

Miscellanea

J. arabski. 1826 r. Papier orientalny. Cm 22×17. Kart 344 + 3 ochr. 16—18 wierszy na stronie. Pismo *nashī*, typ kaukaski. W tekście wielobarwne ozdoby, podkreślenia czerwone, na marginesach glosy czerwone i zielone. Oprawa skórzana z klapą.

1. (k. 11 v° — 226 r°) Tytuł: *Fath al-wahhāb*. Szaficki traktat prawny, niekompletny, kończący się tytułem *Kitāb al-bay'*. Jest to komentarz autora do *Manḥağ at-ṭullāb* stanowiącego wyciąg z *Minḥağ at-tālibīn* Abū Zakariyya Yaḥya b. Šaraf b. Mira b. Ḥasan b. Ḥusayn b. Ġum'a b. Ḥizām al-Ḥizāmī al-Ḥawrānī Muḥyi ad-Dīn an-Nawāwī'ego (zm. 1278 r. n.e.). Autor: Zakariyya al-Anšārī (zm. 1520 r. n.e.). Por. GAL I, 395, s I, 682.

Początek (k. 11 v°): صلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم قال سيدنا و مولانا شيخ
مناخ الاسلام ملك العلماء الاعلام ...

2. (k. 230 v° — 278 v°) Bez tytułu. Anonimowe dzieło z zakresu prawa rozpoczynające się od rozdziału zatytułowanego *Kitāb at-tahāra* i obejmujące jeszcze następujące rozdziały: (k. 236 v°, wiersz 9 — 257 r°, wiersz 5) *Kitāb aš-ṣalāt*, (k. 257 r°, wiersz 5 — 261 r°) *Kitāb al-ḡanā'iz*, (k. 261 v° — 278 v°, wiersz 3) *Kitāb azzakāt*, (k. 278 v°, wiersz 4) *Kitāb al-hāğğ*, który urywa się po pierwszym zdaniu.

Początek (k. 230 v°): منك العون يا ممين كتاب الطهارة اجمع العلماء على وجوب الطهارة بالله ...

3. (k. 280 v° — 344 r°) Tytuł: *Kitāb al-i'lām fi qawāti' al-islām*. Traktat o wyrażeniach heretyckich. Autor: Aḥmad b. Muḥammad b. 'Alī b. Ḥağar al-Haytamī (al-Haytamī) (zm. 1565 r. n.e.). Por. GAL II, 388, S II, 527.

Początek (k. 280 v°): نحمدك اللهم اذ اطلعت لعلم الفتوى في سماء لتحقيق شمساً و بدوراً ...

Bibliografia: Richter, s. 17, nr 66.

U w a g i: a) (k. 1—10, 226 v° — 230 r°, 278 v° — 280 r°) — nie zapisane;

b) oprawa zniszczona przez robaki;

c) (k. 1 r°) — notatka w j. arabskim: من كتب دانيال سلطان فتح منهج الطلاب
niżej częściowo nieczytelna wzmianka zawierająca nazwisko nowego właściciela oraz datę: قد زال ملكه يوم آم من كتب امام [...] غازي محمد افندي

d) (k. 344 r°) — w kolofonie do cz. 3. nazwisko kopisty Muḥammad 'Alī al-'Akaḥī, data sporządzenia kopii 1241 h. = 1826 r. n.e. oraz informacja o sporządzeniu kopii dla Imāma Dāniyāla;

e) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1925 r.

40

Sygn. Ms. or. I 67 (IV Qu 116')

Šarḥ al-farā'id as-Sirāgiyya al-Gurḡānī'ego
as-Sayyid aš-Šarīf

J. arabski. 1829 r. Papier orientalny. Cm 20,5×15. Kart 100 + 2 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *riq'a* bardzo drobne i niedbale. Ważniejsze słowa i podkreślenia czerwone. Oprawa półskórek z klapą.

Tytuł: *Šarḥ al-farā'id as-Sirāgiyya*. Traktat o hanafickim prawie spadkowym, komentarz do *Kitāb al-farā'id as-Sirāgiyya* Sirāḡ ad-Dīn Abū Ṭāhir Muḥammad b. Muḥammad b. 'Abd ar-Rašīd as-Saḡāwandī'ego (koniec VI w. h. = XII/XIII w. n.e.). Autor: 'Alī b. Muḥammad al-Ġurḡānī as-Sayyid aš-Šarīf (zm. 1413 r. n.e.). Por. GAL I, 379, S I, 650 oraz GAL II, 217, S II, 305, gdzie komentarz al-Ġurḡānī'ego nosi tytuł *al-Farā'id aš-Šarīfiyya*.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله رب العالمين و صلى الله على خير خلقه محمد وآله اجمعين قال الشيخ الامام سراج الله محمد بن عبد الرشيد السجاوندي نور الله مرقده بعد ماتمين بالبسملة الحمد لله رب العالمين حمد الشاكرين و الصلوة على خير البريه محمد وآله الطيبين الطاهرين ...

Bibliografia: Richter, s. 17, nr 67.

U wagi: a) na początku rękopisu liczne glosy marginalne, później rzadsze;

b) (k. 1 r°) — arabskie zakłęcie z tureckim tytułem przeciw epilepsji;

c) (k. 100 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty Ismā'il b. Sulaymān as-Sāḡī oraz data ukończenia kopii 9 raḡab 1244 h. = 15 stycznia 1829 r. n.e.

41

Sygn. Ms. or. I 68

Miscellanea

J. arabski. XIX w. Papier orientalny. Cm 20,5×13. Kart: 1 ochr. + 69 + 2 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki, tytuły i słowa czerwone. Oprawa skórzana z klapą. Okładki oklejone barwnym orientalnym papierem.

1. (k. 1 v° — 8 v°) Bez tytułu. Anonimowa rozprawa o dialektyce.

Początek (k. 1 v°): يقول العبد الفقير الى رب العباد القدير لما كان متون علم الاداب لم تشتمل على تفصيل مسألة البحث لجميع الابواب إذ بهذا التفصيل ينقش كيفية المناظرة ...

2. (k. 9 v° — 13 v°) Tytuł: *Kitāb al-īṣāḡūḡī fī l-mantiq*. Przeróbka (*Εισαγωγή*) *Isagoge* Porfiriusza. Autor: Aṭīr ad-Dīn Mufaḍḍal b. 'Umar al-Abḡarī (zm. 1264 r. n.e.). Por. GAL I, 464, S I, 839.

Początek (k. 9 v°): قال الشيخ الامام العلامة افضل العلماء المتأخرين قدوة الحكماء الراسخين
اثير الدين الابهرى طيب الله ثراه و جعل الجنة مثواه نحمد الله على توفيقه و نستله هداية طريقه و نصلى
على محمد ...

3. (k. 15 v° — 38 v°) Tytuł: *al-Kāfiya*. Krótki podręcznik gramatyki. Autor:
Ġamāl ad-Dīn Abū 'Amr 'Utmān b. 'Umar b. Abī Bakr b. al-Hāḡib (zm. 1248 r.
n.e.). Por. GAL I, 303, S I, 531 oraz Ahlwardt VI, 57, nr 6557, gdzie pełny tytuł
tego traktatu brzmi *Kitāb al-muqaddima al-kāfiya fī n-naḥw*.

Początek (k. 15 v°): الكلمة لفظ و وضع لمعنى مفرد و هى اسم و فعل و حرف لانها اما ان تدل
على معنى فى نفسها او لا الثانى الحرف و الاول اما ان يقترن باحد الازمنة الثلاثة او لا الثانى الاسم
و الاول الفعل و قد علم بذلك حدّ ...

4. (k. 39 v° — 63 v°) Tytuł: *Izhār al-asrār*. Traktat o częściach mowy i ich funkcji
gramatycznej. Autor: Muḥammad b. Pīr 'Alī Muḡyī ad-Dīn al-Birkawī (Birgili)
al-Bālikasrī (zm. 1573 r. n.e.). Por. GAL II, 441, S II, 656.

Początek (k. 39 v°): هذا كتاب الاظهار بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلوة
والسلام على محمد وآله اجمعين و بعد فهذه رسالة فيما يحتاج اليه كل معرب اشدّ الاحتياج و هو ثلثة اشياء
العامل والمعمول والعمل اى الاعراب ...

5. (k. 64 v° — 69 r°) Tytuł: *al-'Awāmil al-ḡadīda*. Traktat gramatyczny. Autor:
Muḥammad b. Pīr 'Alī Muḡyī ad-Dīn al-Birkawī (Birgili) al-Bālikasrī (zm. 1573 r.
n.e.). Por. GAL II, 441, S II, 656.

Początek (k. 64 v°): الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد وآله اجمعين و بعد فاعلم
انه لا بد لكل طالب معرفة الاعراب من معرفة مائة شى ستون منها تسمى عملاً و ثلثون منها تسمى معمولاً
و عشرة منها تسمى عملاً و اعراباً فابين لك بأذن الله تعالى هذه الثلثة على طريق الاختصار فى ثلثة ابواب ...

Bibliografia: Richter, s. 18, nr 68.

U w a g i: a) (k. 1 r°, 9 r°, 14 r° — v°, 15 r°, 39 r°, 64 r° — v°) — nie zapisane;

b) w cz. 4. (k. 39 v° — 63 v°) — glosy marginalne;

c) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

Komentarz Mawlānāzāde al-Herewī'ego do *Hidāyat* *al-ḥikma* al-Abhari'ego

J. arabski. 1403 r. Papier orientalny, niektóre karty ciemniejsze. Cm 17,5×12. Kart 129 + 1
ochr. Pismo *nashī* zbliżone do *nasta'liq*. 15 wierszy na stronę. Ramki złote, początki ustępów cza-
sami czerwone lub niebieskie. Oprawa skórzana.

Bez tytułu. Komentarz do cz. 2 (*Fī ṭ-ṭabī'īyyāt*) i do cz. 3 (*fī l-ilāhiyyāt*) dzieła
filozoficznego *Hidāyat al-ḥikma* Āṭir ad-Dīn Mufaḡḡal b. 'Umar al-Abhari'ego
(zm. 1264 r. n.e.). Autor: Mawlānāzāde Aḡmad b. Maḡmud al-Herewī al-Ḥarziyānī.
Por. GAL I, 464, S I, 840.

Początek (k. 2 v°): باسمك اللهم يا اهل الحمد والثناء و يا ذا العظمة والكبرياء و يا منشئ الاجسام
 لاختلاف الطبائع و مظهر الجواهر العقلية من افق الابداع ... وبعد فهذه جملة مشتملة على شرح ما سوى
 النطق من [المختصر] الموسوم بالهداية للامام المحقق والفيلسوف المدقق [قدوة] الفضلاء المتأخرين و اسوة
 العلماء المتبحرين و حيد عصره و فريد دهره اثر الحق والدين الابررى ...

Bibliografia: Richter, s. 18, nr 69.

- U w a g i: a) tytuły i pierwsze strony tekstu bogato zdobione;
 b) (k. 1 r° — v°, 2 r° oraz na marginesach) — glosy;
 c) rękopis zniszczony, liczne plamy od wilgoci;
 d) (k. 129 v°) — w kolofonie nazwisko autora Mawlānāzāde, data sporządzenia kopii 1 ġumāda 806 h. = 16 stycznia 1403 r. n.e. oraz nieczytelne nazwisko kopisty;
 e) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

Komentarz Qūš Aṭāsī'ego do *Kifāyat al-mubtadi'* Birkawī'ego oraz anonimowy traktat o fleksji arabskiej

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 20,5×12. Kart 139 + 1 ochr. 29 wierszy na stronie. Pismo *nashī*. Ramki, początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z kłapą, na okładkach naklejony barwny papier.

1. (k. 2 v° — 122 r°) Bez tytułu. Komentarz do podręcznika gramatyki *Kifāyat al-mubtadi' fī ṣ-ṣarf* Muḥammada b. Pīr 'Alī Muḥyi ad-Dīn al-Birkawī (zm. 1573 r. n.e.). Autor: Aḥmad Qūš Aṭāsī. Por. GAL II, 441, S II, 657, gdzie nazwisko autora komentarza brzmi Qūš Aṭālī, a sam komentarz nosi tytuł *Ināyat al-mubtadī*.

Początek (k. 2 v°): الحمد لله الذى صرف قلوب العلماء الاعلام نحو العلوم الموصلة الى دار
 السلام والصلوة و السلام على خير الانام و افضل الرسل الكرم في الماضي و الاستقبال بلا كلام ... اما بعد
 فيقول العبد الضعيف الشيخ احمد الفتقر الى القوى الصمد الساكن بمدينة قوش اطاسى عفى عنه ربه
 بلطفه ...

2. (k. 122 v° — 138 v°) Bez tytułu. Anonimowa rozprawa o fleksji arabskiej, którą autor porównuje z fleksją turecką (np. na k. 137 v°). Na marginesie k. 123 odsyłacz do *aš-Šarīf fī ṣarḥ al-miftāḥ* as-Sayyid aš-Šarīf al-Ġurġānī'ego (zm. 1413 r. n.e., a nie — jak podaje mylnie Richter — 1078 r.), czyli komentarza do *Kitāb miftāḥ al-'ulūm* as-Sakkākī'ego. Por. GAL I, 294.

Początek (k. 122 v°): الحمد لله ذى النعم الكثيرة العظام والصلوة على حبيب محمد افضل الانام
 وعلى آله البررة وصحبه الكرام وعلى متبعه باحسان الى يوم القيام ...

Bibliografia: Richter, s. 18, nr 70.

- U w a g i: a) liczne glosy marginalne w obydwu częściach;
 b) (k. 1 v°, 139 r° — v°) — nie zapisane;
 c) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

Miscellanea

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 21×15. Kart 64 + 3 ochr. 25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą. Okładki oklejone barwnym papierem.

1. (k. 1 v° — 32 r°) Tytuł: *Šarḥ al-maqṣūd* lub *Rūḥ aš-šurūḥ*. Komentarz do anonimowego traktatu o fleksji *al-Maqṣūd fī 't-taṣrīf* przypisywanego Abū Ḥanifa b. Nu'mān b. Tābit b. Zūfā (zm. 767 r. n.e.). Richter (infra, l.c.) podaje nazwisko autora *al-Maqṣūd* Nu'mān Abū Ḥayfa w oparciu o niezbyt wyraźną grafie w tekście (k. 1 v°) ابى خيفه, którą należy poprawić na ابى خنيفه. Ta ostatnia forma zaświadczona jest choćby w innej kopii tegoż rękopisu znajdującej się w BUWR pod sygn. M 1546. Por. GAL S I, 287, S II, 657.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله المتعالي عن الند و المثال و المقدس عن النقص و التغير و الانتقال و الصلوة على رسوله محمد خاتم من صرف الشرك والضلال ودعى الى صحيح الاقوال والافعال و على آله و اتباعه بلا اعتلال في الزمان الماضي والحال و الاستقبال و بعد فلما شرع اخ اعز مودود في دراسة كتاب المقصود المنسوب الى قدوة الشريعة نعمان المكنى بابى خيفه [خنيفه] ... تصديت لان اشرحه بما يليق بتعليم الاخوان و تفهيم الحلان و سميته روح الشروح ...

2. (k. 35 v° — 51 r°) Tytuł: *Šarḥ binā' al-af'āl*. Komentarz do anonimowego traktatu gramatycznego *Binā' al-af'āl*. Autor: Muḥammad al-Kaffawī b. al-Ḥāḡḡ Ḥumayd (XVII/XVIII w. n.e.). Por. Ahlwardt IV, 544 nr 5334.

Początek (k. 35 v°): الحمد لله الذي صرف مصادر افعالنا نحو رضائه و وجه مراد عرفانها الى جانب قدسه و تلقائه ... فيقول افر الوري و اضعف العبيد السيد محمد الكفوي ابن الحاج حميد ... كتبت شيئاً من الصور و الاشباح يصدر كشرح للرسالة الموسومة بالبناء اعلى الله درجة مؤلفها في دار البقاء ...

3. (k. 52 v° — 64 r°) Tytuł: *Šarḥ al-amṭila*. Komentarz do zbioru paradygmatów *al-Amṭila al-muḥtalifa*, których autorem jest Ḥalifa 'Alī, por. Ahlwardt VI, 185, nr 6820. Autor: Muḥammad b. Ḥumayd al-Kaffawī.

Początek (k. 52 v°): الحمد لله الذي خلق الانسان علم البيان و فضله بالمقل على سائر الحيوان و جلت اسماءه عن ان يعرضها التصريف و الافعال و علت افعاله عن ان يعورها الاختلال و الاعتلال ...

Bibliografia: Richter, s. 18, nr 71.

U w a g i: a) (k. 1 r°, 32 v° — 35 r°, 51 v°, 52 r°, 64 v°) — nie zapisane;

b) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1924 r.

Tagyir at-tanqih Ibn Kamāl Pāšā

J. arabski. 1543 r. Papier orientalny. Cm 17,5×13. Kart: 2 ochr. + 228 + 1 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Podkreślenia czerwone. Bez oprawy.

Tytuł: *Tagyir at-tanqih*. Traktat prawny, przeróbka *at-Tawḍīḥ šarḥ at-tanqih* 'Alī'ego b. Muḥammad al-Ġurġānī as-Sayyid aš-Šarīf (zm. 1413 r. n.e.), komentarza do

Tanqīḥ al-uṣūl 'Ubayd Allāh b. Mas'ūd b. Tāğ aš-Šarī'a Maḥmūd b. Šadr aš-Šarī'a Aḥmad b. Ġamāl ad-Dīn b. 'Ubayd Allāh b. Ibrāhīm b. Aḥmad al-Maḥbūbī al-Buḥārī al-Ḥanafī'ego (zm. 1346 r. n.e.). Autor: Šams ad-Dīn Aḥmad b. Sulaymān b. Kamāl Pāšā (zm. 1533 r. n.e.). Por. GAL II, 214, 216, 449, S II, 300, 668.

Początek (k. 1 v°): اصول الفقه اى هذا اصول الفقه لما اراد تعريفها باعتبار المعنى الاضافى الى تعريف المضاف اليه فقال الاصل يعنى فى اللغة ما يبنى عليه غيره خسياً كان كابتناء السقف على الجدار او عقلياً كابتناء الحكم على الدليل ...

Bibliografia: Richter, s. 19, nr 74.

- U w a g i: a) rękopis foliowany na sposób orientalny;
b) liczne glosy marginalne;
c) dwie pierwsze strony tekstu w złotym obramowaniu, na k. 1 v° barwny ornament;
d) (k. 228 v°) — nie zapisana;
e) (k. 228 r°) — w kolofonie data sporządzenia kopii 950 h. = 1543 r. n.e.;
f) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1928 r.

Šurraṭ al-fatāwī Sāqizī'ego oraz *Risāla fī tafṣīl mā qīl fī abaway ar-rasūl* Ibn Kamāl Pāšā

J. arabski. 1721 r. Papier orientalny. Cm 23×15,5. Kart: 7 ochr. + 405 + 1 ochr. Pismo *nasta'liq* i na k. 405 r°—v° *šikasta*. 25 wierszy na stronę. Ramki i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z wytłoczonym ornamentem i klapą.

1. (s. XIV — k. 403 v°) Tytuł: *Šurraṭ al-fatāwī*. Zbiór decyzji prawnych. Autor: Muḥammad Šādiq 'Alī as-Sāqizī (zm. 1688 r. n.e.). Por. GAL II, 436, S II, 648.

Początek (s. XIV): الحمد لله الذى جعل الفقهاء خيار العباد كما قال رسوله الشفيع ... و بعد قال العبد الفقير الى ربه صادق محمد بن على الساقرى لما اشتغلت فى عنفوان شبابى بالفقه الشريف و جمعت مسائله المفتى بها الواقعة فى المحاكم غالباً اردت ان ارتبها على منوال الكتب تسهيلاً للحكام ... و سميتها صرة الفتاوى ...

2. (k. 405 r° — v°) Tytuł: *Risāla fī tafṣīl mā qīl fī abaway ar-rasūl*. Traktat teologiczny dotyczący problemu, czy rodzice Muḥammada zmarli w niewierze. Autor: Šams ad-Dīn Aḥmad b. Sulaymān b. Kamāl Pāšā (zm. 1533 r. n.e.). Por. GAL II, 450, S II, 669.

Początek (k. 405 r°): الحمد لله الذى كرم آدم عليه الصلوة والسلام و فضل نسله بعض احسانه ...

Bibliografia: Richter, s. 19, nr 75.

- U w a g i: a) k. ochr. przednie z rzymską paginacją stron (I—XIV); paginacja arabska (k. 1—403); europejska (k. 404—405);
b) (s. I, III, V oraz na marginesach) — glosy;
c) (s. II, IV, XII, XIII) — nie zapisane;
d) (s. VII—XI) — spis rozdziałów wpisany w prostokątne ramki;

- e) na pierwszej stronie tekstu (s. XIV) barwny ornament oraz złote ramki;
 (k. 1 r°) — złote ramki;
 f) (k. 403 v°) — w kolofonie data sporządzenia kopii: 23 rabi' al-awwal 1133 h.
 = 1721 r. n.e.

47

Sygn. Ms. or. I 76

Muhimmāt al-muftī Ibn Kamāla Pāšā

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 21,5×13. Kart: 4 ochr. + 223 + 3 ochr. 25 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Główne słowa atramentem czerwonym. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i klapą.

Tytuł: *Muhimmāt al-muftī*. Traktat prawny. Autor: Šams ad-Dīn Muḥammad b. Aḥmad b. Sulaymān b. Kamāl Pāšā (zm. 1533 r. n.e.). Por. GAL II, 451, S II, 670.

Początek (k. 1 v°): ... كتاب الطهارة الطهارة في الله النظافة وفي الشريعة النظافة عن النجاسات

Bibliografia: Richter, s. 20, nr 76.

U w a g i: a) (k. 2. ochr. przednia r^o — 3 ochr. przednia v^o) — glosy tureckie i arabskie, w tekście nieliczne glosy marginalne;

b) (k. 4 ochr. przednia) — spis treści;

c) (k. 1 r°) — pieczęć właściciela Sayyid Muḥammad Nāfi', niżej podpis bez punktów diakrytycznych: الحاج سلمان سجي العسدي al-hāgg Sulaymān [...] an-Naqšabandī;

d) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1928 r.

48

Sygn. Ms. or. I 77

al-Fawā'id aḍ-Ḍiyā'iyya Ğāmī'ego

J. arabski. 1646 r. Papier orientalny. Cm 20,5×11,5. Kart: 5 ochr. + 169 + 6 ochr. 23 wiersze na stronę. Pismo *nasta'liq*. Ramki złote, podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą, na okładkach wytłoczone złote ramki.

Tytuł: *al-Fawā'id aḍ-Ḍiyā'iyya*. Komentarz do traktatu gramatycznego *al-Kāfiya* Ğamāl ad-Dīn A. 'Amr 'Utmān b. 'Umar b. Abi Bakr b. al-Hāğiba (zm. 1248 r. n.e.), przeznaczony przez autora dla jego syna Ḍiyā' ad-Dīna. Autor: 'Abd ar-Raḥmān b. Aḥmad al-Ğāmī (zm. 1492 r. n.e.). Por. GAL I, 304, S I, 533, gdzie tytuł komentarza brzmi *al-Farā'id aḍ-Ḍiyā'iyya* oraz *al-Fawā'id al-wāfiya biḥall muškilat al-Kāfiya*.

Początek (k. 1 v°): الحمد اوليه و الصلوة على نبيه و على آله واصحابه المتأدين بأدابه فهذه فوائد وافيه لحل مشكلات الكافية للعلامة المشتهر في المشرق والمغرب الشيخ ابن الحاجب تغمده الله بغفرانه ... نظمتها في سلك التقرير و سمط التحرير الولد العزيز ضياء الدين يوسف حفظه الله تعالى عن موجبات التلهف و التأسف و سميتها بالفوائد الضيائية ...

Bibliografia: Richter, s. 20, nr 77.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — glosy;

- b) (k. 2 ochr. przednia) — data: 28 *ramadān* 947 h. = 1540 r. n.e.;
 c) (k. 168 v°) — w kolofonie data sporządzenia kopii 1056 h. = 1646 r. n.e.;
 d) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

Kitāb qawā'id al-i'rāb Ibn Hišāma

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 17×11,5. Kart: 1 ochr. + 23 + 1 ochr. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Ramki, ważniejsze słowa i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą, oklejona brązowym papierem.

Tytuł: *Kitāb qawā'id al-i'rāb*. Traktat gramatyczny. Autor: 'Abd Allāh b. Yūsuf b. 'Abd Allāh b. Yūsuf b. Aḥmad b. 'Abd Allāh b. Hišām Ġamāl ad-Dīn Abū Muḥammad (zm. 1360 r. n.e.). Por. GAL II, 24, S II, 18, gdzie dzieło nosi tytuł *al-I'rāb 'an qawā'id al-i'rāb*.

Początek (k. 1 v°): بسم الله الرحمن الرحيم قال الشيخ الامام العالم
 العامل جمال الدين بن هشام نفع الله المسلمين ببركته ميزه فوائد جلية في قواعد الاعراب تقتفى متاليفها
 جادة الصواب وتطلعه في الامد القصير على نكت كثيرة من الابواب ...

Bibliografia: Richter, s. 20, nr 78.

U w a g i: a) nieliczne glosy marginalne;

b) (k. 1 r°, 23 v°) — nie zapisane;

c) (k. ochr. r°) — notatka czerwonym atramentem: كتاب قواعد الاعراب

d) rękopis zakupiony w Konstantynopolu w 1927 r.

Šarḥ ar-risāla al-ḥusayniyya Amāsī'ego

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 17×10. Kart: 2 ochr. + 31 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Ramki i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana, na okładkach naklejony lśniący papier.

Tytuł: *Šarḥ ar-risāla al-ḥusayniyya fī ādāb al-baḥt*. Komentarz do traktatu o sztuce dyskusowania *Risāla fī ādāb al-baḥt* Šams ad-Dīn Muḥammad b. Ašraf al-Ḥusaynī al-Samarqandī'ego (II połowa XIII w. n.e.). Autor: Ḥusayn Šāh Ćelebi al-Amāsī (zm. 1512 r. n.e.). Por. GAL S I, 850; H. H. VI, 124.

Początek (v° k. ochr. przedniej): يا من وفقنا لوظائف و كلمه يا مشتر كه بين الاحوال
 الثلاثه فلا يحتاج الى توجيه العلامة و المراد بها غاية معناها ...

Bibliografia: Richter, s. 20, nr 79.

U w a g i: a) (s. 1 tekstu) — złoty ornament; (s. 2) — złote ramki;

b) (k. 31 v°) — nie zapisana;

c) (k. 1 v°) — liczne glosy bardzo drobnym pismem;

- d) rękopis foliowany na sposób orientalny;
 e) (k. 1 ochr. przednia) — notatka: ... شرح الرسالة الحسينية في آداب البحث
 f) rękopis zakupiony przez dra Reschera w Konstantynopolu w 1924 r.

51

Sygn. Ms. or. I 80

Lāmiyyat al-af'āl Ibn Mālik al-Ġayyānī'ego

J. arabski. 1786 r. Papier orientalny. Cm 17,5×11,5. Kart: 6 + 2 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī* wokalizowane. Tytuły czerwone. Oprawa papierowa.

Tytuł: *Lāmiyyat al-af'āl fī ṣ-ṣarf*. Wierszowany traktat gramatyczny. Autor: Ġamāl ad-Dīn Muḥammad b. 'Abd Allāh b. Mālik aṭ-Ṭā'ī al-Ġayyānī (zm. 1273 r. n.e.). Por. GAL I, 300, S I, 526.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله لا ابني به بدلا حمدا يبلغ من رضوانه [...] ثم الصلاة على خير الأورى وعلى ساداتنا آله وصحبه الفضلا ...

Bibliografia: Richter, s. 21, nr 80.

U w a g a: (k. 6 r°) — w kolofonie data ukończenia kopii 1200 h. = 1786 r. n.e.

52

Sygn. Ms. or. I 81

Komentarz Kāṭī'ego do *Kitāb al-isāgūḡī* Abhari'ego

J. arabski. 1588 r. Papier orientalny. Cm 17×11,5. Kart 39. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Ramki złote, niektóre słowa w tekście czerwone. Oprawa skórzana.

Bez tytułu. Komentarz do podręcznika logiki opartego na *Εἰσαγωγή* Isagogé Porfiriusza, a zatytułowanego *Kitāb al-isāgūḡī* lub *ar-Risāla al-Āṭiriyya fī l-manṭiq* Āṭir ad-Dīn Mufaḍḍal b. 'Umar al-Abhari'ego (zm. 1264 r. n.e.). Komentarz składa się z dwóch części: cz. 1.: k. 1 v° — 31 v°; cz. 2.: k. 32 v° — 39 r°. Autor: Ḥusām ad-Dīn al-Kāṭī (zm. 1359 r. n.e.). Por. GAL I, 464, S I, 841, gdzie komentarz ten nosi tytuł *Qāla Aqūlu*, oraz De Slane I, 242 nr 1267, który podaje nazwisko komentatora w nieco odmiennej postaci: Ḥusām ad-Dīn al-Kānī.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله الواجب وجوده الممتنع نظيرة الممكن سواء و غيره الصادر باختياره ... شره و خيره ...

Bibliografia: Richter, s. 21, nr 81.

U w a g i: a) (k. 32 r°) — nie zapisana;

b) (k. 31 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty: Muṣṭafā b. Muṣṭafā b. Yūsuf oraz data: „w początkach błogosławionego miesiąca *Ramaḍān* 996 h.” = 1588 r. n.e.; kolofon ten powtórzony także w cz. 2. na k. 39 r°;

c) (k. 10 v° — 13 r°) — glosy w formie figur geometrycznych, m. in. w kształcie drzewa; w niektórych miejscach glosy interlinearne.

Kifāyat al-mubtadi' fī ṣ-ṣarf oraz *al-Amtila al-muhtalifa*
Birkawī'ego

J. arabski i turecki. 1727 r. Papier orientalny. Cm 20×12. Kart 28 + 1 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Ramki złote, podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą, powleczona barwnym papierem.

1. (k. 1 v° — 18 v°) Tytuł: *Kifāyat al-mubtadi' fī ṣ-ṣarf*. Traktat gramatyczny zaopatrzony częściowo w interlinearny komentarz w j. tureckim. Autor: Muḥammad b. Pīr 'Alī Muḥyi ad-Dīn al-Birkawī (Birgili) al-Bālikasrī (zm. 1573 r. n.e.). Por. GAL II, 440, S II, 657.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله رب العالمين و الصلوة على محمد وآله اجمعين و بعد فان كل كلمة اشتقاقية ان تجرد ماضيه المفرد المذكور ...

2. (k. 19 v° — 28 v°) Tytuł: *al-Amtila al-muhtalifa*. Zbiór paradygmatów. Autor: Muḥammad al-Birkawī (v. supra). Por. GAL, I.c.

Początek (k. 19 v°): الحمد لمن صرف نحو رضائه قلوب العارفين و الصلوة على من ارسله نوراً و رحمة للعالمين ...

Bibliografia: Richter, s. 21, nr 81.

U w a g i: a) (k. 1 v°, 19 v°) — bogaty wielobarwny ornament;

b) (k. 18 v°) — w kolofonie do cz. 1. zatarty tytuł dzieła [في الصرف];
(k. 28 r°) — w kolofonie do cz. 2. data ukończenia kopii 1139 h. = 1727 r. n.e.;

c) (k. 1 r°, 19 r°, 28 v°) — nie zapisane;

Kitāb 'arūd al-Andalusī Abū l-Ġayš al-Andalusī'ego

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 18×12,5. Kart 8 + 2 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq* miejscami wokalizowane. Ramki, początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa tekturowa, grzbiet płócienny.

Tytuł: *Kitāb 'arūd al-Andalusī*. Traktat o metryce. Autor: Abū 'Abd Allāh Muḥammad Abū l-Ġayš al-Andalusī al-Anṣārī al-Qiṣṭī al-Maġribī (zm. 1229 r. n.e.). Por. GAL I, 310, S I, 544.

Początek (k. 1 v°): قال المنتظر الى الله عزّ وجلّ الغنى ابو عبد الله محمد والمعروف بابن الجيش الانصارى ...

Bibliografia: Richter, s. 21, nr 83.

U w a g i: a) (k. 3 r° — 6 r°) — w dwóch kolumnach;

b) (k. 6 v°, 7 r°) — schematyczne przedstawienia w formie kół, służące do objaśnienia tekstu;

c) liczne glosy marginalne;

d) (k. 8 v°) — nie zapisana.

Kasyda na cześć Oskara II, króla szwedzkiego,
'Abd Allāha Fikrī Pāšā

J. arabski. 1890 r. Papier europejski liniowany. Cm 16,5×11,5. Kart 6. 12 wierszy na stronę. Dwie kolumny. Pismo *nasta'liq*. Ramki i tytuły czerwone. Oprawa papierowa.

Bez tytułu. Kasyda na cześć Oskara II, króla szwedzkiego, z okazji otwarcia Kongresu Orientalistów w Sztokholmie w 1889 r. Autor: 'Abd Allāh Fikrī Pāšā (1834—90). Por. GAL II, 474, S II, 721.

Początek (k. 1 v°): القصيدة الفريدة التي انشأها سعادة عبد الله فكري باشا وانشدها في حفلة
افتتاح المجلس العلمي ...

Bibliografia: Richter, s. 22, nr 85.

U w a g i: (k. 6 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty Aḥmad al-Faḥmāwī oraz data sporządzenia kopii 1307 h. = 1890 r. n.e.

Uṣūl al-ḥikam fī nizām al-'ālam Āqḥiṣārī'ego

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 19×12,5. Kart: 2 ochr. + 12. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki, tytuły i interpunkcja czerwone. Oprawa papierowa.

Tytuł: *Uṣūl al-ḥikam fī nizām al-'ālam*. Traktat o polityce. Autor: Kāfī Ḥasan Efendī al-Āqḥiṣārī (zm. 1616 r. n.e.). Rękopis nie posiada wstępu i parafrazy w j. tureckim, o których wspomina GAL II, 443, S II, 659.

Początek (k. 1 v°): حمدًا لك اللهم مالك الملك تؤتي الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء
و صلوة على رسولاك محمد سيد الانبياء ...

Bibliografia: Richter, s. 22, nr 86.

U w a g i: a) jak wynika z przytoczonego wyżej początku, dzieło zostało napisane w roku 1004 h. = 1595/6 r. n.e.;

b) (s. 1—23) — rękopis paginowany; s. 1 odpowiada k. 1 v°; (k. 1 r°) — nie-zapisana i bez paginacji.

Hāṣiyya 'alā l-Mir Abī l-Faṭḥ Kaffawī'ego

J. arabski. 1736 r. Papier orientalny. Cm 21×15,5. Kart: 102 + 1 ochr: 21 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Oprawa skórzana z klapą, wytłaczana złotem.

Tytuł: *Hāṣiyya 'alā l-Mir Abī l-Faṭḥ*. Traktat gramatyczny, prawdopodobnie superglosy do *Ādāb al-baḥṭ* 'Aḥud ad-Dīn 'Abd ar-Raḥmān b. Aḥmad b. 'Abd al-Gaffār as-Siddiqī al-Qāḍī al-Iḡī az-Zafarī as-Širāzī'ego (zm. 1355 r. n.e.), oparte

na glosach Mīr Abū l-Faṭḥ Muḥammad Tağ aš-Ša'idī al-Ardabili'ego (zm. 1543 r. n.e.) do *ar-Risāla al-Ḥanafiyya* Muḥammada at-Tabrizi al-Ḥanafi (zm. 1494 r. n.e.), a zatytułowane *Ḥāšiyya 'alā šarḥ ar-risāla al-'aḍudiyya lil-Ḥanafī*. Autor Muḥammad al-Kaffawī. Por. Ahlwardt IV, 530 nr 5298 i GAL II, 208, S II, 287, gdzie jednakże niniejszy komentarz nie jest wspomniany.

Początek (k. 2 v°): ... الحمد لله الذي أدبنا بأداب المناظرة وفتح علينا أبواب البحث و المفاكرة

Bibliografia: Richter, s. 22, nr 87.

U w a g i: a) na marginesach glosy;

b) (k. 102 v°) — w kolofonie data ukończenia kopii 1149 h. = 1736 r. n.e.

58

Sygn. Ms. or. I 93

Taqrīr al-qawānīn Sācāqlizāde'go

J. arabski. 1783 r. Papier orientalny. Cm 18,5×13,5. Kart: 2 ochr. + 65 + 3 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *nashī* zbliżone do *riq'a*. Początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

Tytuł: *Taqrīr al-qawānīn al-mutadāwila min 'ilm al-munāzara*. Traktat o dyalektyce. Autor: Muḥammad Sācāqlī Zāde al-Mar'āšī (zm. 1737 r. n.e.). Por. GAL II, 370, S II, 498.

Początek (k. 1 v°): يقول البائس الفقير محمد الراعشي المدعو بساقلی زادة اكرمه الله سبحانه بالفوز والسعادة هذا تقرير القوانين ...

Bibliografia: Richter, s. 24, nr 93.

U w a g a: (k. 65 r°) — w kolofonie powtórzone nazwisko autora oraz data napisania dzieła 1117 h. = 1705 r. n.e., niżej nazwisko kopisty Muḥammad b. 'Alī ad-Darāmawī oraz data ukończenia kopii 1197 h. = 1783 r. n.e.

59

Sygn. Ms. or. I 94

Daw' al-miṣbāḥ al-Isfarā'inī'ego

J. arabski. 1586 r. Papier orientalny. Cm 20,5×14. Kart: 1 ochr. + 182. 11 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*, tekst podstawowy bardzo dużymi literami. Tytuły, ramki, podkreślenia i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem i klapą.

Tytuł: *aḍ-Ḍaw'* lub *Ḍaw' al-miṣbāḥ*. Komentarz do traktatu o składni *Kitāb al-miṣbāḥ fī n-naḥw* Burhān ad-Dīn Abū l-Faṭḥ Nāṣir b. 'Abd as-Sayyid b. 'Alī al-Muṭarrizī al-Ḥwārizmī al-Ḥanafi'ego (zm. 1213 r. n.e.), stanowiącego wyciąg z *Kitāb al-'awāmil al-mi'a* Abū Bakr 'Abd al-Qāhir b. 'Abd ar-Raḥmān al-Ġurġānī'ego (zm. 1078 r. n.e.). Autor: Tağ ad-Dīn Muḥammad b. Muḥammad Aḥmad b. Sayf ad-Dīn al-Isfarā'inī (zm. 1285 r. n.e.). Por. GAL I, 293, 296, S I, 503, 514, 520.

Początek (k. 1 v°): ان احق ما نتوشح نذكره صدور الكتب و الدفاتر و يتوفر بنشره السنة
البادى والحاضر ...

Bibliografia: Richter, s. 24, nr 94.

U w a g i: a) niniejsza kopia różni się od większości znanych swym wstępem. Podobny początek posiada rękopis paryski nr 4012, nieco późniejszy (1607/8 r.), por. De Slane II, 651;

b) (r° k. ochr. przedniej) — atramentem czerwonym, inną ręką napisany tytuł dzieła: ضوء الاسفرانى على مصباح الطرزى

c) (k. ochr.) — liczne glosy marginalne i interlinearne, cytat z Šihāb ad-Dīn as-Suhrawardī'ego (zm. 1144 r., por. GAL I, 440), wersety z Koranu oraz lokucje z *hadīṭ*.

60

Sygn. Ms. or. I 95

Ādāb al-baḥṭ Iḡī'ego

J. arabski i perski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 19,5×12. Kart 8. 17 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq*. Ramki złote i czerwone, podkreślenia czerwone. Oprawa kartonowa.

Tytuł: *Ādāb al-baḥṭ*. Traktat o sztuce dyskutowania. Autor: 'Adud ad-Dīn 'Abd ar-Raḥmān b. Aḥmad b. 'Abd al-Gaffār aṣ-Šiddīqī al-Qādī al-Iḡī aṣ-Ṣafarī aṣ-Širāzī (zm. 1355 r. n.e.). Na marginesie b. drobnym pismem komentarz Muḥammada at-Tabrizī al-Ḥanafī'ego (zm. 1494 r. n.e.), zatytułowany *ar-Risāla al-Ḥanafīyya*. Por. GAL II, 208, S II, 287.

Początek (k. 1 v°): لك الحمد والمنة وعلى نبيك الصلوة والتحية اذا قلت بكلام ان كنت ناقدًا
فيطلب منك الصحة ...

Bibliografia: Richter, s. 24, nr 95.

U w a g a: (k. 8 v°) — w dwóch kolumnach perski przekład niewielkiego traktatu zatytułowanego *Ādāb*, niejakiego 'Iyās ad-Dīna.

61

Sygn. Ms. or. I 98

Ta'liq al-fawāḍil 'alā i'rāb al-'awāmil Zaynī Zādego

J. arabski. 1802 r. Papier orientalny. Cm 23×16,5. Kart 51 + 1 ochr. 23 wiersze na stronę. Pismo *nashī* zbliżone do *riq'a*. Podkreślenia czerwone. Oprawa kartonowa.

Tytuł: *Ta'liq al-fawāḍil 'alā i'rāb al-'awāmil*. Komentarz do traktatu gramatycznego *al-'Awāmil al-ḡadīda* Muḥammada b. Pīr 'Alī Muḥyi ad-Dīn al-Birkawī (Birgili) al-Bālikasrī (zm. 1573 r. n.e.). Autor: Ḥusayn b. Aḥmad Zaynī Zāde (I poł. XVIII w. n.e.). Por. GAL II, 441, S II, 657.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله الذى رفع السموات بلا عمد وحقق الارض و ينصب الجبال العباد

Bibliografia: Richter, s. 25, nr 98.

- U w a g i: a) (k. 51 v°) — nie zapisana;
 b) rękopis poplamiony od wilgoci;
 c) (k. 1 r°) — notatka: هذا الكتاب معرب عوامل ارضي زادة
 d) (k. 51 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty Ḥasan b. Sayyid al-Hāḡḡ Ḥalil oraz data ukończenia kopii 1217 h. = 1802 r. n.e.

Ta'liq al-fawāḡil 'alā i'rāb al-'awāmil Zaynī Zādego

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 22,5×15,5. Kart: 1 ochr. + 61. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Początki ustępów, ramki i podkreślenia czerwone. Oprawa kartonowa b. zniszczona, grzbiet skórzany.

Tytuł: *Ta'liq al-fawāḡil 'alā i'rāb al-'awāmil*. Komentarz do traktatu gramatycznego *al-'Awāmil al-ḡadīda* Muḥammad b. Pīr 'Alī al-Birkawī'ego (zm. 1573 r. n.e.). Autor: Ḥusayn b. Aḥmad Zaynī Zāde (I poł. XVIII w. n.e.). Por. GAL II, 441, S II, 657.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله الذي رفع السموات بلا عمد وخفى الارض ونصب الجبال ...

Bibliografia: Richter, s. 25, nr 99.

U w a g i: a) (k. 1 v°) — złożone ramki;

b) (k. 60 v°, 61 r°) — glosy.

Kulliyyāt (Dzieła zebrane) Uskudārī'ego

J. arabski. 1634/5 r. Papier orientalny. Cm 20×12,5. Kart: 1 ochr. + 129 + 2 ochr. 17 wierszy na stronę. Pismo *nasta'liq* częściowo wokalizowane. Początki ustępów, podkreślenia i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana.

Tytuł: *Kulliyyāt*. Dzieła zebrane. Autor: Maḥmūd b. Muḥammad al-Uskudār (zm. 1628 r. n.e.). Por. GAL II, 444, S II, 661. Niniejszy rękopis powstał wkrótce po śmierci autora, nie obejmuje jednak wszystkich jego dzieł. Por. H. H. III. 163, 262, IV, 164.

1. (k. 1 v° — 56 v°) Tytuł: *Ḡāmi' al-faḡā'il wa qāmi' ar-raḡā'il*. Traktat etyczny, Por. GAL, l.c.; H. H. II, 564.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله الذي خلق الانسان في احسن تقويم ورفع مراتب بقدر معرفتهم و
 فوق كل ذي علم عليم ...

2. (k. 58 v° — 90 v°) Tytuł: *Ḥayāt al-arwāḥ wa naḡāt al-ašbāḥ*. Traktat o śmierci i zmartwychwstaniu. Por. GAL, l.c.; H. H. III, 125.

Początek (k. 58 v°): الحمد لله الذي احيى قلوب العارفين بالحياة الابدية واصطفاهم بالسعادة
 العظمى ...

3. (k. 92 v° — 97 v°) Tytuł: *Kašf al-qinā' 'an waḡḡ is-samā'*. Rozprawa o tańcu mistycznym. Por. GAL, l.c.

الحمد لله الذي لا تأخذه غفلة و سند و الصلوة على سيدنا محمد فضل من نهى
عن الشبه ...

4. (k. 99 v° — 106 v°) Tytuł: *Faṭḥ al-bāb wa raf' al-ḥiḡāb*. Traktat o darach i przywilejach człowieka. Por. GAL, l.c.; H. H. IV, 371.

Początek (k. 99 v°): ... الحمد لمن له العظمى والكبرياء والصلوة على سيد الانبياء ومرشد الاولياء ...

5. (k. 108 v° — 119 r°) Tytuł: *Miftāḥ aṣ-ṣalāt wa mirqāt annaḡāt*. Traktat o modlitwie. Por. GAL, l.c., gdzie traktat ten nosi tytuł: *Miftāḥ aṣ-ṣalāḥ wa mirqāt al-falāḥ*, oraz H. H. VI, 14.

Początek (k. 108 v°): الحمد لله الذي أمر عباده بالمحافظة على الصلوات و الصلوة الوسطى و الصلوة على من دنى فتدلى ...

6. (k. 120 v° — 129 v°) Tytuł: *Ḥabbat al-maḥabba*. Traktat mistyczny. Por. GAL, l.c.

Początek (k. 120 v°): الحمد اله للذي انبت حبة المحبة في قلوب احب و اصطفى كررع ...

Bibliografia: Richter, s. 25, nr 100.

U w a g i: a) (k. 129 v°) — w kolofonie nazwisko kopisty 'Aziz Maḥmūd Efendī oraz data ukończenia kopii 1044 h. = 1634/35 r. n.e.;

b) (k. 1 r°) — spis treści, w którym wymieniono jeszcze następujące tytuły rozpraw obecnie w skład rękopisu nie wchodzących:

7. رسالة في الجمع و التفريق سميتها نجاة الفريق

8. تكرار رسالة كشف القناع عن وجه السماء

9. رسالة طريقت نامة صوفية ...

c) (k. 57 r° — v°, 58 r°, 91 r° — v°, 92 r°, 98 r° — v°, 99 v°, 107 r° — v°, 108 r°, 119 v°, 120 r°) — nie zapisane;

d) rękopis zakupiony w 1928 r. w Konstantynopolu.

Miscellanea

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 19×12. Kart: 1 ochr. + 86 + 1 ochr. Ilość wierszy na stronę różna. Pismo *nasta'liq*. Tytuły i początki ustępów czerwone. Oprawa skórzana.

1. (k. 1 v° — 35 v°) Tytuł: *Marāḥ al-arwāḥ*. Szkolny podręcznik gramatyki. Autor: Aḥmad b. 'Alī b. Mas'ūd (żył w początkach XIV w. n.e.). Por. GAL II, 21, S II, 14.

Początek (k. 1 v°): قال المفتقر الى الله الودود احمد بن على بن مسعود غفر الله له ولوالديه ...

2. (k. 36 v° — 49 r°) Tytuł: *Kitāb taṣrīf az-Zanḡānī (al-'Izzī)*. Podręcznik gramatyki. Autor: 'Izz ad-Dīn Abū l-Faḡā'il 'Abd al-Wahhāb b. Ibrāhīm b. 'Abd al-Wahhāb b. Abi l-Ma'ālī al-Ḥazraḡi az-Zanḡānī (II poł. XIII w. n.e.). Por. GAL I, 283, S I, 497.

Początek (k. 36 v°): الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على خير خلقه محمد وآله و صحبه
اجمعين اعلم ان التصريف في اللغة هو التغير ...

3. (k. 49 v° — 62 v°) Tytuł: *al-Maqṣūd fī t-taṣrif*. Podręcznik gramatyki. Autor: prawdopodobnie Abū Ḥanifa an-Nu' māl b. Tābit b. Zūfā (zm. 761 r. n.e.). Por. H. H. VI, 91; GAL S I, 287 oraz De Slane II, 465 nr 2571, gdzie dzieło to nosi tytuł *al-Maqṣūd fī ṣ-ṣarf*.

Początek (k. 49 v°): الحمد لله الوهاب المؤمن سبيل الصواب والصلوة والسلام على نبيه الزاجر
عن الأذناب ...

4. (k. 64 v° — 71 v°) Tytuł: *Binā' al-af'āl*. Anonimowy traktat gramatyczny występujący również pod tytułami *Qirā'at aṣ-ṣubyān*, *Amṭilat al-binā'* oraz *Muqaddima fī ṣ-ṣarf*. Por. Ahlwardt VI, 186 nr 6825.

Początek (k. 64 v°): اعلم ان ابواب التصريف ثلاثون باباً ستة منها الثلاث المجرد ...

5. (k. 72 r° — 86 r°) Tytuł: *al-Amṭila al-muḥtalifa*. Traktat gramatyczny zawierający paradygmaty verbum *naṣara* z wyjaśnieniami w j. arabskim i tureckim. Autor wg G. Richtera (infra, l. c.) anonimowy (por. także GAL II, 438), wg rękopisu berlińskiego nr 6820 (por. Ahlwardt VI, 185) autorem jest nieznany bliżej Ḥalifa 'Alī.

Początek (k. 73 v°): الامثلة المختلفة من الثلاث المجرد والمعلوم المتعدي من باب الاول ...

Bibliografia: Richter, s. 39, nr 157.

U w a g i: a) głosy marginalne;

b) (k. 63 r°) — inną ręką pisane notatki w j. tureckim;

c) między kartami 35—36 oraz 48—49 ślady wydarcia kilku kart;

d) (k. 36 r°) — nie zapisana;

e) (k. 64 r°) — spis rozdziałów;

f) (k. 1 r°) — notatka w j. arabskim zawierająca nazwisko właściciela oraz datę: تسعة و تسعون و مائتين و الف = 1259 h. صاحب و مالك كاييولملى حافظ مصطفى; notatka ta powtórzona także na okładce oraz na k. 86 v°.

Talḥiṣ al-miftāḥ Qazwīnī'ego

J. arabski. XVI w. Papier orientalny. Cm 20×15. Kart: 1 ochr. + 70 + 1 ochr. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Tytuły rozdziałów oraz interpunkcja czerwone lub niebieskie. Oprawa płócienna.

Tytuł: *Talḥiṣ al-miftāḥ*. Ekscerpt z 3. części *Kitāb miftāḥ al-'ulūm* zatytułowanej *'Ilm al-ma'ānī wa l-bayān*, a traktującej o retoryce Sirāḡ ad-Dīn Abū Ya'qūb Yūsuf b. Abī Bakr b. Muḥammad b. 'Alī as-Šakkākī'ego (zm. 1229 r. n.e.). Autor: Ḡamāl ad-Dīn Muḥammad b. 'Abd ar-Raḥmān al-Qazwīnī (zm. 1338 r. n.e.). Por. GAL I, 295, S I, 516.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله على ما نعم و علم من البيان ما لم نعلم والصلوة على سيدنا محمد خير
من نطق بالصواب ...

Bibliografia: Richter, s. 41, nr 166.

U w a g a: (k. 70 v°) — w kolofonie imię kopisty Abū l-Faḍl as-Sunabātī.

Zubdat al-i'rāb 'Abd Allāha b. Muḥammada

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 21×15,5. Kart 104 + 7 nie zapisanych. 21 wierszy na stronę. Pismo *riq'a*. Ramki złote, początki ustępów i podkreślenia czerwone. Oprawa półskórek.

Tytuł: *Zubdat al-i'rāb*. Traktat gramatyczny obejmujący morfologię i syntaksę, pozbawiony karty tytułowej, początku i nazwiska autora. Jak wynika z tytułu podanego na k. 1 r°, wiersz 3, oraz z zakończenia prawie identycznego z zakończeniem rękopisu berlińskiego nr 6785 (por. Ahlwardt VI, 172), jest to komentarz do gramatyki Muḥammada b. Pir 'Alī Muḥyi ad-Dīn al-Birkawī (Birgili) al-Bālikasrī (zm. 1573 r. n.e.) *Izhār al-asrār fī n-naḥw*. Autor: 'Abd Allāh b. Muḥammad. Por. GAL II, 440, S II, 657.

Początek (k. 1 r°): [...] *الا ما كان نادراً او شائعاً او ضعيفاً تنبهت عليه و لم اقصر بحيث يتحل المعنى و لم اطول بحيث يوجب اللالة و آخذت من مختارات المتأخرين زبدة الاعراب و اذا سميتها زبدة الاعراب ...*

Koniec (k. 104 v°): *... ظريف صفة رجل حملاً على محله البعيد*

Bibliografia: Richter, s. 41, nr 167.

U w a g i: a) tytuł *Zubdat al-i'rāb* w rękopisie berlińskim nr 6785 występuje na s. 2,2, co wskazywałoby, że w naszym rękopisie brak jednej karty na początku;

b) nieliczne glosy marginalne;

c) na wewnętrznej stronie okładki notatka: *Mu'rib al-izhār* stanowiąca mylną próbę identyfikacji rękopisu. *Mu'rib al-izhār* jest to również komentarz do *Izhār al-asrār*, jego autorem jest jednak Ḥusayn b. Aḥmad Zaynī Zāde, por. Ahlwardt, l. c.;

d) rękopis zakupiony przez dra Reschera w Konstantynopolu;

e) poprzednie opracowanie Richtera (l. c.) nie identyfikuje rękopisu.

Anonimowy komentarz do Koranu

J. arabski. XIII w. Papier orientalny. Cm 26,5×17,5. Kart: 2 ochr. + 52 + 1 ochr. Pismo *nashī*. Tytuły i podkreślenia tekstu podstawowego czerwone. Oprawa półskórek.

Bez tytułu. Jest to końcowa część komentarza do Koranu obejmująca sury 78—111. Nazwiska autora brak, cytuje on jednak w tekście starszych uczonych, jak np. Ḥasan al-Baṣrī'ego, Sa'id b. Ġubayra, Qutāda, 'Ikrima, al-Kalbī'ego oraz najmłodszego az-Zaġġā'a (zm. 922 r. n.e. lub nieco później). Na tej podstawie, jak również na podstawie *isnād'u* ze s. 21: *قال الفقيه حدثنا أبو جعفر قال حدثنا علي بن أحمد قال* ... wnioskuję Brockelmann, że autor komentarza był uczniem Abū Ġa'bāra, czyli Muḥammada b. Ġarīr aṭ-Ṭabarī'ego

(zm. 922 r. n.e.) i znany jako prawnik. Kryteria te odnoszą się do szafi'ity Abū Bakr a. 'Alī al-Qaffāl aš-Šāfi'ego (zm. 975 r. n.e.).

Początek (s. 1): ... سورة النبأ ان بعون آيه مكيه بسم الله الرحمن الرحيم قول الله تبارك و تعالى

Bibliografia: Brockelmann, s. 3, nr 5.

U w a g a: na wewnętrznej stronie przedniej okładki u góry nalepka: *Commentarius Arabicus in Alcoranum incipiens a surata sen? Capite de Prophetis*, a niżej nalepka: *Commentarius arabicus in postrema capita Alcorani nempe a 78 ad 111. Ultima tria capita descunt.*

Słownik arabsko-perski oraz persko-turecki

J. arabski, perski i turecki. Koniec XV w. Papier orientalny. Cm 26,5×18. Kart: 1 ochr. + 194. 12 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Niektóre słowa w tekście czerwone. Zachowana okładka przednia skórzana z wytłaczanymi ornamentami.

1. (k. 8—157 v°) Bez tytułu. Słownik arabsko-perski. Autor: Luṭf Allāh b. Yūsuf Mölla Čelebi. Por. GAL II, 223.

Początek (k. 8 r°): ... احيوش احيول احجوه احجيه

2. (k. 161 v° — 202) Bez tytułu. Słownik persko-turecki. Autor: Luṭf Allāh b. Yūsuf al-Ḥalimī (zm. 1522 r. n.e.).

Bibliografia: Brockelmann, s. 13, nr 6.

U w a g i: a) brak początku i końca, na co wskazuje foliacja 8—202;

b) (k. 158 r° — 161 r°) — nie zapisane.

Fragmenty anonimowego traktatu prawnego

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 29,5×20. Kart 26. 25 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki, tytuły i podkreślenia czerwone. Karty zszyte w 3 składki: k. 1—8, k. 2—10, k. 3—8, bez oprawy, w futorale współczesnym.

Bez tytułu. Traktat prawny bez początku i bez końca składający się z trzech składek foliowanych 238—245, 247—258, 258—265.

1. (k. 238 r° — 245 v°) Składka rozpoczyna się traktatem o obowiązkach kobiety, a następnie zawiera dwa rozdziały: (k. 243 v°) فصل في سنن شتى i (k. 245 r°)

فصل في حقوق الوالدين و السنة في اقامتها

Początek (k. 238 r°): اذا صلت المرأة خمسها و صامت شهرها و حفظت فرجها و اطاعت زوجها

دخلت الجنة ربها ...

Koniec (k. 245 v°): [...] فذهب موسى عليه السلام الى ذلك الدكان فوقف هناك الى وقت غروب

الشمس فاخذ القصاب قطعة لحم [...]

2. (k. 247 r° — 256 v°) Składka rozpoczyna się, jak wynika z treści, dalszym ciągiem rozdziału zatytułowanego فصل في حقوق الوالدين, a następnie zawiera 4 rozdziały: (k. 248 r°) فصل في حقوق ذوى الارحام, (k. 250 r°) فصل في حقوق المالك, (k. 253 r°) فصل في حقوق سائر الاخلاق, (k. 255 v°) فصل في حقوق البهايم والطيور

Początek (k. 247 r°): ... مثل ذلك قال في منبع الآداب كل ما لا يأمن من الهلاك ...

Koniec (k. 256 v°): ... أما الذى قيل انه شتم زهره و سهيلا يحتمل ان يكون شتما لذلك
[...] المنسوخ المسمى بهما ولا المسمى بهما [...]

3. (k. 258—265) Składka obejmuje 2 rozdziały, pierwszy bez tytułu i początku oraz drugi zatytułowany: فصل في حقوق القضاء و الامارة والفتوى و غيرها

Początek (k. 258 r°): ... [عن الباقرين كالجهاد في سبيل الله وان كان ندبا فندب فهكذا ...]

Koniec (k. 265 v°): ... [كان عليه السلام يقول للمعترف باننا لملك اى اظنك مستها من باب علم في الاصح او قبلتها اباك خبل بفتح همزة الاستفهام و كسر الباء الجارة خبل بفتحتى الخاء المعجمة و الباء الموحدة ...]

Bibliografia: Brockelmann, s. 14, nr 8.

U w a g i: a) (k. 265 v°) — notatka: J. D. Raschke, *Past. Mar. Magd. Bibliothecae Mar. Magd. Consecrat. d. 16 sept. 1749*;

b) na marginesach glosy.

Podręcznik gramatyki arabskiej używany w Turcji

J. arabski. XV/XVI w. Papier orientalny. Cm 20,5×14. Kart: 2 ochr. + 161 stron + 1 ochr. 11 wierszy na stronę. Pismo *nashī* zbliżone do *riq'a*, charakter turecki. Oprawa kartonowa orientalna.

Bez tytułu. Jest to niegdyś bardzo rozpowszechniony w Turcji podręcznik gramatyki arabskiej składający się z 4 części.

1. (ss. 2—78) Tytuł: *Marāḥ al-arwāḥ*. Autor: Ahmad b. 'Alī b. Mas'ūd (początek XIV w.). Por. GAL II, 21, S II, 14.

Początek (s. 2): قال المفتقر الى الله الودود احمد بن على بن مسعود غفر الله له و لوالديه و احسن اليهما و اليه اعلم ان الصرف ام العلوم و النحو ابوها ...

2. (ss. 80—110) Tytuł: *Kitāb taṣrīf az-Zanḡānī* (lub *al-'Izzī*). Podręcznik morfologii z 1257 r. Autor: 'Izz ad-Dīn Abū l-Faḍā'il 'Abd al-Wahhāb b. Ibrāhīm b. 'Abd al-Wahhāb b. Abī 'l-Ma'ālī al-Ḥazraḡī az-Zanḡānī (poł. XIII w. n.e.). Por. GAL I, 283, S I, 497.

Początek (s. 80): الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين و الصلوة و السلام على محمد و آله اجمعين اعلم ان التصريف فى اللغة التغير و فى [...] تحويل الاصل الواحد الى امثله مختلفه بمعانير مقصودة ...

3. (ss. 112—114) Tytuł: *al-Maqṣūd fī l-binā'*. Anonimowy zarys morfologii.

Początek (s. 112): الحمد لله الوهاب للمؤمنين سبيل الصواب و الصلوة و السلام على نبيه محمد ... و بعد فان العربية وسيلة الى العلوم الشرعية واحد اركانها التصريف

4. (ss. 146—161) Tytuł: *al-Binā'*. Paradygmaty.

Początek (s. 146): ... اعلم ان ابواب التصريف خمسة وثلثون باباً ستة منها الثلاث المجرد

Bibliografia: Brockelmann, s. 9, nr 15.

U w a g i: a) (s. 1, 79, 111, 145) — nie zapisane;

b) liczne glosy marginalne i interlinearne;

c) na wewnętrznej stronie oprawy tytuł: *Achmedis filii Ali filii Mes-udi, Grammatica arabica*.

71

Sygn. M 1524

III część Koranu

J. arabski. XVI w. Papier orientalny. Cm 20,5×14. Kart: 1 ochr. + 16. 9 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana z klapą.

III część Koranu obejmująca sury 2,253—3,91.

Bibliografia: Brockelmann, s. 2, nr 5.

U w a g i: a) (k. 16 v°) — glosy w j. węgierskim oraz daty: 29 września 1594 i 16 lutego 1595;

b) na wewnętrznej stronie okładki napis: *Pars tertia Alcorani*.

72

Sygn. M 1525

IX część Koranu

J. arabski. XVI w. Papier orientalny. Cm 20×14. Kart: 1 ochr. + 19 + 2 ochr. 19 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i interpunkcja czerwone. Oprawa skórzana.

Tytuł: *al-Ğuz' at-tāsi' min kalām Allāh ta'ālā*. IX część Koranu obejmująca sury 7,88—8,40.

Bibliografia: Brockelmann, s. 2, nr 6.

U w a g i: a) na wewnętrznej stronie okładki notatka: *Pars nona Alcorani*;

b) dolna część kart w rękopisie zbutwiała;

c) (k. 1 r°) — nie zapisana;

d) (na marginesach k. 17 v°, 18 r°, 19 r° — v° oraz na k. 1 ochr. tylnej) — notatki w j. niemieckim i łacińskim pochodzące z 1694 r. z obozu wojskowego w Hatwan oraz nazwiska: *Sebaldt Sark, Cristoph und B. v. Langenau, v. Hillemendorf etc*

73

Sygn. M 1534

Koran

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 17,5×11,5. Kart: 2 ochr. + 301. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki i interpunkcja złote, na marginesach podział na *ağzā'* atramentem czerwonym. Oprawa skórzana z klapą.

Koran.

Bibliografia: Brockelmann, s. 1, nr 1.

U w a g i: a) brak sury, która dopisana została późniejszą ręką na v° k. 2 ochr. przedniej.

b) na wewnętrznej stronie przedniej okładki notatka: *Alcoranus*, niżej: *Nb. Caput primum deest*;

c) na karcie tytułowej notatka: *Ex Libris Stephani Zauner Tirnaviensis Hungari Spolium Budense 1868*.

74

Sygn. M 1546

Anonimowy traktat gramatyczny *Rūḥ aš-šurūḥ*

J. arabski. 1685/6 r. Papier orientalny. Cm 20,5×12,5. Kart: 1 ochr. + 72 + 2 ochr. Pismo *nashī*. Podkreślenia czerwone. Oprawa kartonowa, grzbiet uszkodzony.

Tytuł: *Rūḥ aš-šurūḥ*. Komentarz do anonimowego traktatu gramatycznego *al-Maqsūd fī t-tašrīf*, przypisywanego Abū Ḥanīfa b. Nu'mān b. Ṭābit b. Zūṭā (zm. 767 r. n.e.), por. H. H. VI, 91 oraz *infra* (początek). Autor nazywa siebie „bratem” Muḥammada b. Pīr 'Alī Muḥyī ad-Dīn al-Birkawī (Birgili) al-Bālikasrī'ego (zm. 1573 r. n.e.). Dzieło to zostało wydrukowane w Konstantynopolu w 1837 r. wraz z tekstem dzieła podstawowego oraz komentarzem samego Birkawī'ego zatytułowanym *Im'ān al-anzār*. Por. GAL II, 440, S II, 657.

Początek (k. 1 v°): الحمد لله التعال عن الندوالمثال والقدس عن النقص والتغيير والانتقال والصلوة على رسوله محمد خاتم من صرف الشرك والضللال ودعى الى صحيح الاقوال وعلى آله واتباعه بلا اعتلال البال في الزمان الماضي والحال والاستقبال فلم شرع اخ اعز مودود في دراسة كتاب المقصود المنسوب الى قدوة ائمة الشريعة نعمان الملكى بابى حنيفه... تصديت لان اشرحه... وسيتته بروح الشروح...

Bibliografia: Brockelmann, s. 9, nr 16.

U w a g i: a) (k. 1 v°) — notatka: *Bibliothecae publicae Magdalenae Vratisl. D.D.D. d. 16 Sept. An. 1749 Johann David Raschke Ejusd. Aedis S. Pastor per XIII annos, aetatem LXXIV annorum agens*;

b) (k. 72 v°) — nazwisko kopisty 'Alī b. Muḥammad oraz data ukończenia kopii 1097 h. = 1685/6 r. n.e.

75

Sygn. M 1547

Miscellanea

J. arabski. XVIII w. Papier orientalny. Cm 15×11,5. Kart: 90 + 1 ochr. 19 wierszy na stronie. Pismo *nashī*. Oprawa półskórek.

1. (k. 2 v° — 47 v°) Bez tytułu. Komentarz do jakiegoś dzieła o logice, być może uzupełnienie komentarza Ḥusām ad-Dīn al-Kāṭī'ego (zm. 1359 r. n.e.) do przeróbki *Isagoges* Porfiriusza przez Abhari'ego. Por. GAL I, 464. Komentarz ten nie jest zgodny z żadnym komentarzem Ahlwardta.

Początek (k. 2 v°): قال الحمد لله اقول الحمد في اللغة هو الثناء باللسان على الجليل الاختيارى
قصداً مطلقاً ...

2. (k. 49 v°—50 r°) Tytuł: *Risāla fī ādāb al-baḥṭ*. Anonimowy traktat retoryczny.
Początek (k. 49 v°): رسالة في آداب البحث ...

3. (k. 51 v°—90 v°) Bez tytułu. Anonimowy traktat o logice. Prawdopodobnie (por. początek i treść rękopisu nr 52 tegoż zbioru, *supra*, s. 404) jest to *Qāla Aqūlu* lub jego przeróbka (słowa te występują w tekście), komentarz do *Kitāb al-Isāgūḡī* lub *ar-Risāla al-Āṭiriyya fī l-mantiq* Āṭir ad-Dīn al-Abharī'e o. Autor: Husām ad-Dīn al-Kāṭī (zm. 1359 r. n.e.). Brockelman, *l.c.* nie daje identyfikacji. O *Qālā Aqūlu* por. GAL I, 464.

Początek (k. 51 v°): الحمد لله رب العالمين و الصلوة على سيدنا وآله و صحبه اجمعين قال
الحمد لله الواجب وجوده اقول افتتح كتابه بالحمد بعد ابتدائه بالتسمية لان الواجب من شكر نعمائه

Bibliografia: Brockelmann, s. 9, nr 17.

U w a g i: a) (k. 1 r°) — głośy;

b) (k. 1 v°, 2 r°, 48 r°—v°, 49 r°) — nie zapisane.

76

Sygn. Akc. 1940 KN 1147

Koran

J. arabski. XVII/XVIII w. Papier orientalny. Cm 16,5×11. Kart 299. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Ramki czerwone, interpunkcja złota, na marginesach niektórych kart wielobarwne medaliony. Bez oprawy.

Koran.

U w a g i: a) rękopis w bardzo złym stanie;

b) początek drugiej sury bogato zdobiony: ornament w kolorach zielonym, niebieskim i czerwonym;

c) między k. 2—3 brak karty lub kilku kart;

d) brak pierwszej sury.

77

Sygn. Akc. 1949 KN 48

Koran

J. arabski. 1594/5 r. Papier orientalny. Cm 16×10. Kart: 2 ochr. + 303 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Potrójne ramki w kolorach złotym, czerwonym i niebieskim, tytuły sur białe na złotym tle, interpunkcja złota. Oprawa skórzana z klapą.

Koran.

U w a g i: a) rękopis składa się z 2 części, starszej i młodszej, połączonych razem: część starsza obejmuje karty: 31—66, 70, 73—111, 113—262, 264—289, 291—303; w części młodszej papier zupełnie biały, ramki czerwone, obramowanie sur bardzo prymitywne (ornament w kolorach brązowym, czerwonym i niebieskim);

- b) (k. 263 r° — v^o) — nie zapisana;
- c) (k. 291) — w połowie przerwana i uzupełniona doklejoną częścią karty nowej;
- d) (k. 303 r°) — w kolofonie nazwisko kopisty Muḥammad as-Sāwūḡi oraz data sporządzenia kopii 1003 h. = 1594/5 r. n.e.;
- e) (k. 1 r°) — okrągła pieczęć: *Ex libris Gimnasii Reg. Cathol. Wratislaw.*;
- f) (k. 303 v°) — modlitwa w j. arabskim.

Rasā'il Ḥamza wa siḡill al-Ḥākim al-Ḥākima

J. arabski. XVII w. Papier orientalny. Cm 20,5×16. Kart 126. 13 wierszy na stronę. Pismo *nashī*. Niektóre słowa w tekście czerwone, tytuły rozdziałów czerwone i brązowe. Oprawa skórzana z klapą i z ornamentem wytłaczanym złotem. Karta wyklejkowa okładki wielobarwna.

Tytuł: *Min rasā'il Ḥamza wa siḡill al-Ḥākim*. Zbiór pism druzyjskich. Autor: Ḥamza b. Ḥākim b. 'Alī (XI w. n.e.). Por. GAL S I, 717.

Początek (k. 2 r°): نسخة السجل الذي وجد معلقا على الشاهد في غيبة مولانا الحاكم بسم الله الرحمن الرحيم والعاقبه لمن تيقظ من الغافلين وانتقل عن الجهل الجاهلين وخلص منه اليقين ...

U w a g i: a) (k. 1 r°) — notatka w j. francuskim: *Quelques unes des plus fameuses épîtres de Hamza et de Hakim même. C'est le livre le plus important de la religion de Drouzes*;

b) (k. 1 v°) — glosy;

c) (k. 126 v°) — pieczęć: *Grafyorck Klein-Oels Majradsbibliothek*.

XXV

BIBLIOTEKA ZAKŁADU NARODOWEGO IM. OSSOLIŃSKICH
WE WROCŁAWIU

Dalā'il al-ḥayrāt Ǧazūlī'ego

J. arabski. XVI w. Papier europejski satynowany. Cm 21,5×16,5. Kart: 6 ochr. + 164 + 5 ochr. 10 wierszy na stronę. Pismo *nashī* wokalizowane, typ magrebiński. Początkowe słowa niebieskie, złote i czerwone, ramki czerwone lub niebieskie, interpunkcja czerwona. Oprawa skórzana z klapą, wytłaczana złotem.

Tytuł: *Dalā'il al-ḥayrāt wa šawāriq al-anwār fī dīkr aš-šalāt 'alā n-nabī al-muḥ-tār* — modlitwy ku czci proroka Muḥammada. Autor: Abū 'Abd Allāh Muḥammad b. Sulaymān b. a. Bakr al-Ǧazūlī aš-Simlālī (zm. 1456 r. n.e.). Por. GAL II, 252, S II 359.

Początek (k. 1 v°): صلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه قال الشيخ الامام الشريف القطب العارف بالله سيدنا محمد بن سليمان الجزولي رحمده الله تعالى ...

- U w a g i: a) (k. 1 v°) — ornament w kolorach czerwonym, złotym i błękitnym;
 b) (k. 13 v°, 14 r°, 58 v°, 86 r°, 122 v°) — barwne ornamenty;
 c) (k. 1 r°) — nie zapisana;
 d) rękopis rozpada się, kłapa bardzo zniszczona;
 e) rękopis pochodzi z Biblioteki Branickich w Suchej.

2

Sygn. I 1212

Zbiór aforyzmów i podręcznik kaligrafii

J. arabski. XVII w. Papier orientalny satynowany. Cm 23,5×14. Stron 48. Ilość wierszy na stronę różna. Pismo *nashī* i *tulut* wokalizowane, w różnych kierunkach. Ramki złote i błękitne, interpunkcja złota. Rękopis złożony w formie harmonii, karty naklejone na kartonie, na zgięciach płótno, marginesy zaklejone papierem kolorowym o wzorze marmurkowym. Oprawa skórzana z wytłoczonym ornamentem roślinnym.

Bez tytułu i nazwiska autora.

1. (s. 2—19) Trudne do bliższego zidentyfikowania i nie stanowiące zwartej całości zbiory aforyzmów i lokucji z *ḥadīṭ*.

2. (s. 20—48) Podręcznik kaligrafii w piśmie *tulut*, na co wskazuje napis na s. 25.

Bibliografia: Kętrzyński, t. III, s. 424; Renata Kohnowa, *Zbiory rękopisów wschodnich*, „Przegląd Orientalistyczny”, 1954, 3(11), s. 290.

U w a g i: a) (ss. 2 et passim) — występuje nazwisko kopisty, które brzmi 'Umar, 'Umar b. Naṣūḥ, a na s. 13. w pełnej postaci Mir 'Umar b. an-Naṣūḥ al-Wazīr. Być może chodzi tu więc o jednego z synów osmańskiego wezyra Naṣūḥ Pāšā (był wielkim wezyrem w latach 1611—14);

b) rękopis został znaleziony w namiocie Kārā Muṣṭafā Pāšā podczas oblężenia Wiednia w 1683 r.;

c) (ss. 36—38, 46 — aforyzmy o treści moralno-religijnej;

d) poprzednie opracowania (Kętrzyński, l. c. oraz R. Kohnowa, l. c.) identyfikują rękopis jako modlitewnik.

3

Sygn. I 11550

Koran

J. arabski. 1714/15 r. Papier kremowy orientalny. Cm 14,2×9,3. Kart: 2 ochr. + 319 + 2 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī* wokalizowane. Ramki, podkreślenia i interpunkcja złote. Oprawa skórzana z kłapą i z ornamentami wytłaczanymi złotem.

Koran.

U w a g i: a) rękopis paginowany po europejsku od końca tekstu (1—638);

b) początek rękopisu (ss. 636, 637) zdobiony ornamentami roślinnymi na złotym tle;

- c) początkowe strony każdego *hizbu* zdobione na marginesach medalionami na złotym tle;
- d) (s. 638) — nie zapisana;
- e) (s. 2) — w kolofonie nazwisko kopisty Ibrāhīm b. Muḥammad uczeń Ismā'il Efendi'ego oraz data ukończenia kopii 1126 h. = 1714/15 r. n.e.
- f) rękopis pochodzi ze zbiorów Leona Pinińskiego.

Koran

J. arabski. 1807/8 r. Papier kremowy europejski. Cm 18,7×11,8. Kart: 1 ochr. + 305 + 1 ochr. 15 wierszy na stronę. Pismo *nashī* wokalizowane. Ramki złote i czerwone, interpunkcja złota, tytuły i podkreślenia czerwone. Oprawa skórzana z wytłaczanym ornamentem.

Koran.

- U w a g i: a) rękopis paginowany po europejsku od końca tekstu (1—612);
- b) na marginesach niektórych kart złoty ornament;
- c) (ss. 609, 608) — bogato zdobione: na złotym tle ornament roślinny w kolorach czerwonym, różowym i niebieskim;
- d) (s. 5) — w kolofonie nazwisko kopisty 'Uṭmān al-Halīmī uczeń Muṣṭafā Kutāmī'ego oraz data ukończenia rękopisu 1222 h. = 1807/8 r.n.e.;
- e) (ss. 1, 2, 610, 611, 612) — nie zapisane.

A. INDEKS NAZW OSOBOWYCH I MIEJSCOWYCH*

- a. l-'Abbās A. b. M. b. 'Isā al-Burnūsi Zarrūq al-Fāsi I, 1 (aut.)
 a'Abbās A. b. Sa'id b. Sulaymān b. 'Alī b. Yaḥlaf (Iḥlaf) ad-Darġinī VI, 42, 45; IX, 4 (aut.)
 — — — a. 'Utmān Sa'id b. 'Abd al-Wāḥid aš-Šammāḥi IX, 4 (aut.)
 — Nāṣir ad-Dīn A. b. Maṣṣūr b. a. Bakr Maṣṣūr b. a. l-Qāsim Muḥtār b. al-Munayyir al-Iskandarānī al-Mālikī VI, 36 (aut.)
 'Abd al-Ġanī an-Nābulusi XX (aut.)
 'Abd al-Karīm al-Anṣārī VI, 36 (aut.)
 'Al. III, 22, 26, 29, (aut. l.)
 — Fikrī Pāšā XXIV, 55 (aut.)
 a. 'Al. b. al-Imām at-Tūnisī (?) XV, 6 (aut.)
 'Al. b. M. XXIV, 66 (aut.)
 — b. Sulaymān b. a. Bakr al-Ġazūlī as-Simlālī XXV, 1 (aut.)
 — — — Yūsuf al-Ḥasanī as-Sanūsī VI, 4, 6; XXIV, 31, 32 (aut.)
 — as-Sadafī XXI, 168 (kop.)
 — b. Salām Ḥarīṭ al-Ḥazraġī XXI, 149 (teolog)
 a. 'Al. Šams ad-Dīn al-Badamāšī XXI, 150 (aut.)
 'Al. b. Yūsuf b. 'Al. b. Yūsuf b. A. b. 'Al. b. Hišām Ġamāl ad-Dīn a. M. XXIV, 49 (aut.)
 'Abd al-Raḥīm al-'Irāqī XXIV, 33 (aut.)
 'Ar. b. A. 'Aḍud ad-Dīn al-Ġī XXIV, 57 60 (aut.)
 — — — al-Ġāmī XXIV, 48 (aut.)

* Układ indeksu tytułów i indeksu nazw osobowych oraz miejscowych opiera się na sekwencji liter alfabetu łacińskiego. Litera a., b., k., będące odpowiednio skrótami słów *abū*, *ibn*, *kitāb* oraz rodzajnik *al-* (l-, po wokalicznym wygłosie poprzedniego słowa) nie zostały w układzie alfabetycznym uwzględnione.

W indeksach zastosowano następujące skróty i znaki: A. — Aḥmad; a. — *abū*; adr. l. — adresat listu; 'Al. — 'Abd Allāh; 'Ar. — 'Abd ar-Raḥmān; aut. — autor; aut. l. — autor listu; b. — *ibn*; k. — *kitāb*; kop. — kopista; M. — Muḥammad; p. — patrz; wł. — właściciel; * — nazwy miejscowe.

Cyfry rzymskie wskazują na numer zbioru, cyfry arabskie na kolejny numer rękopisu w obrębie zbioru.

W indeksie nazw osobowych i miejscowych tłustym drukiem wyróżnione są numery rękopisów zawierających utwory wymienionego autora, zaś czcionka jasna oznacza numery rękopisów, w których wymieniony autor jest tylko cytowany.

W indeksie tytułów (p. s. 209) tłustym drukiem wyróżnione są numery rękopisów zawierających wymienione utwory, drukiem jasnym zaś oznaczone są numery rękopisów, w których wymieniony utwór jest tylko cytowany.

'Ar. b. M. al-Brūsawī XII, 2 (kop.)
 'Abd as-Salām XXIV, 33 (kop.)
 al-Abhari, p. Ātir ad-Dīn al-Mufaḍḍal
 b. 'Umar al-Abhari
 * Afryka I, 1
 — Wschodnia VII, 4
 * Agdas XXI, 158
 A. b. Al. M. a. l-Ġayš al-Andalusī al-An-
 šārī al-Qiṣṭī al-Maġribī XXIV, 54
 (aut.)
 — — 'Alī b. Mas'ūd XXIV, 64, 70, 74
 (aut.)
 — al-Fahmāwī XXIV, 55 (kop.)
 — al-Qaḍī al-Maġribī XXI, 158 (aut.)
 — Quš Aṭāsi XXIV, 43 (aut.)
 — b. M. b. 'Alī b. Ḥaġar al-Haytamī
 (al-Haytamī) XXIV, 39 (aut.)
 — Nāṭiq XII, 1 (kop.)
 — b. Šālih aṭ-Tadġī XXI, 76 (aut.)
 'Āiša Ḥātūn XXIV, 7 (wl.)
 * Akka III, 27
 'Alī XXI, 152; XXIV, 27 (kalif)
 — b. Ḥusayn XV, 7 (kop.)
 — — [...] al-Manfalūṭī al-Mālikī XXIV,
 32 (kop.)
 — — M. XXIV, 74 (kop.)
 — — — al-Ġurġānī as-Sayyid aš-Šarīf
 XXII; XXIV, 40, 43, 45 (aut.)
 — — al-Qāsim aṭ-Ṭabarī XXIV, 28
 (aut.)
 al-'Ammānī, p. al-Ḥasan b. 'Alī al-
 'Ammānī
 a. 'Ammār 'Abd al-Kāfi aṭ-Tināwatī VI,
 51 (aut.)
 — — — al-Warġlānī VI, 50, 53
 — 'Amr 'Utmān b. Sa'id ad-Dānī V,
 4 (aut.)
 al-Aš'arī al-Ḥanafī VI, 7 (aut.)
 * Antiochia III, 23—25
 b. 'Āqil XXIII (aut.)
 — al-'Arabī VI, 21 (aut.)
 * al-'Atef IX, 2

Ātir ad-Dīn al-Mufaḍḍal b. 'Umar al-
 Abhari X, 1; XXIV, 41, 42, 52, 75
 (aut.)
 al-'Awfi VI, 12 (aut.)
 Awlād 'Abd Allāh IX, 2 (plemie)
 * al-Azhar VI, 34
 'Aziz Maḥmūd Efendī XXIV, 63 (kop.)
 * Badr XX
 * Baġdād VI, 35; XXI, 161; XXIV, 15
 a. Bakr XXIV, 27 (kalif)
 — — 'Abd al-Qāhir b. 'Ar. al-Ġurġānī
 XVII, 1; XXIV, 25, 59 (aut.)
 — — Ibrāhīm b. Amḥammad VI, 42
 (kop.)
 — — M. b. 'Al. al-Kisā'i XXIV, 22
 (aut.)
 — — — 'Alī al-Qaffāl aš-Šāsi XXIV
 67 (aut.)
 — — — al-Ḥasan b. Durayd al-
 Azdī XXI, 47 (aut.)
 — — 'Umar b. A. b. a. Bakr IX, 4
 (kop.)
 * Balḥ VI, 35
 Bāli Ḥalifa aš-Šūfiyyawī XXIV, 30
 Banos Pedro (?) VII, 3
 al-Barrādī VI, 45 (aut.)
 Bašīr b. Farḥād XXIV, 23 (kop.)
 Bersohn, Mathias IV, 6, 7 (wl.)
 al-Birgīlī, p. al-Birkawī
 al-Birkawī, p. M. b. Pīr 'Alī Muḥyi ad-
 Dīn al-Birkawī
 Bonaparte, Napoléon XV, 1
 Branický XXV, 1 (wl.)
 * Breslau, p. Wrocław
 Burḥān ad-Dīn a. l-Faṭḥ Nāšir ad-Dīn
 b. 'Abd as-Sayyid b. 'Alī al-Muṭar-
 rizī XVII, 1; XXIV, 25, 59 (aut.)
 — — b. M. b. Ibrāhīm al-Ḥalabī V,
 3; VI, 30; XIII, 2 (aut.)
 — — az-Zarnūġī VI, 7 (aut.)
 Burzyński Prosper III, 1—21, 28, 31—93

- (aut.); III, 24, 30 (aut. 1.); III, 22, 23 25, 26 (adr. 1.); VIII (wl.)
- * Carolatti XVII, 5
- Cichowski Adolf VII, 1 (wl.)
- * Cieplce XV, 4, 5
- * Constantine VI, 34
- Cordonez Ebna Ana I, 1
- Crucimarus, p. de La Croix
- ad-Damirī, p. M. b. Mūsā b. 'Isā ad-Damirī
- ad-Dammārī IX, 4 (aut.)
- ad-Dānī, p. a. 'Amr 'Uṭmān b. Sa'id ad-Dānī
- Dānyāl Imām XXIV, 39 (wl.)
- * Danzig, p. Gdańsk
- ad-Darġinī, p. a. l-'Abbās A. b. Sa'id b. Sulaymān ad-Darġinī
- Dā'ūd b. Maḥmūd ar-Rūmī al-Qaysarī XXIV, 30 (aut.)
- Debrissene (?) Steffannus (?) XVI, 1 (wl.)
- Ḍiyā' ad-Dīn XXIV, 48
- * Egipt III, 27; VIII
- Ehrenfrid J. XI, 1 (wl.)
- * Estonia XXI, 1
- Etmekġi Zāde XX (aut.)
- Euting XXIV, 15 (wl.)
- a. l-Faḍl 'Ar. b. a. Bakr b. M. b. a. Bakr Ġalāl ad-Dīn as-Suyūṭī VI, 11; XXIV, 33
- — A. b. 'Alī b. M. b. Ḥaġar Šihāb ad-Dīn al-'Asqalānī al-Kinānī aš Šāf'īi XX (aut.)
- — as-Sunabātī XXIV, 65 (kop.)
- Fahr Umm (?) XXI, 166 (aut.)
- Fanārī X, 1 (aut.)
- Faṭḥ Allāh b. Šayḥ M. b. 'Ar. as-Sam-mānī XXIV, 6 (kop.)
- * Felsztyn XXI, 1
- Fiedorowicz Norbertus IV, 8 (wl.)
- Fraehn XII, 1
- Franck E. IV, 4 (antykwarisz)
- a. Ġa'bar M. Ġarir aṭ-Ṭabarī XXIV, 67 (aut.)
- Galtier E. V, 3—5 (antykwarisz)
- Ġamāl ad-Dīn a. 'Amr 'Uṭmān b. 'Umar b. a. Bakr b. al-Ḥāġib XVII, 1; XXIV, 41, 48 (aut.)
- — M. b. 'Al. b. Mālik aṭ-Ṭā'ī al-Ġayyānī VI, 18; VII, 1; XXIII; XXIV, 51 (aut.)
- — — — 'Ar. al-Qazwīnī Ḥāṭib Di-mašq XXII; XXIV, 65 (aut.)
- * Ġarba VI, 47
- * Ġardāya VI, 42, 44, 48, 49
- al-Ġayyānī, p. Ġamāl ad-Dīn M. b. 'Al b. Mālik aṭ-Ṭā'ī al-Ġayyānī
- al-Ġazūlī, p. a. 'Al. M. b. Sulaymān b. a. Bakr al-Ġazūlī as-Simlālī
- * Gdańsk I, 1, 5, 6
- * Girga III, 6, 9, 90
- * Glogau, p. Głogów
- * Głogów XXIV, 8, 11
- Guillain VII, 4 (admiral)
- al-Ġurġānī, p. 'Alī b. M. al-Ġurġānī as-Sayyid aš-Šarīf, p. a. Bakr 'Abd al-Qāhir b. 'Ar. al-Ġurġānī
- Habicht M. XXIV, 19 (kop.), 22, 29 (wl.)
- Ḥāfiẓ ad-Dīn a. l-Barakāt 'Al. b. A-an-Nasafī VI, 32 (aut.)
- al-Ḥāġġ A. b. al-Ḥāġġ M. al-Wardārī XXIV, 18 (kop.)
- al-Ḥāġġ Muṣṭafā IV, 4 (wl.)
- Ḥāġġi Muṣṭafā I, 2 (wl.)
- al-Ḥalabī, p. Burhān ad-Dīn b. Ibrāhīm al-Ḥalabī
- Ḥalīfa 'Alī XXIV, 44 (aut.)
- Ḥalīl b. Dā'ūd Fayḍ Allāh XXIV, 20 (kop.)
- — Iṣḥāq b. Mūsā Ġars (Ḍiyā') ad-

- Din a. ş-Şafā' al-Ğundi al-Mālikī al-Miṣrī VI, 33 (aut.)
- a. Ḥamid M. b. M. b. A. al-Ğazālī aṭ-Ṭūsī XXIV, 33 (aut.)
- Ḥamza b. Ḥākim b. 'Alī XXIV, 78 (aut.)
- a. Ḥanīfa b. Nu'mān b. Ṭābit b. Zūfā XXIV, 34, 44, 64, 74 (aut.)
- al-Ḥariri, p. a. l-Qāsim b. 'Alī b. M. al-Ḥariri
- a. l-Ḥasan b. 'Alī b. 'Abd al-Ğabbār al-Ḥasanī al-Idrisī al-Mi'marī aš-Šāḡali XXIV, 35 (aut.)
- — 'Alī b. A. aš-Şa'idī al-'Adawī al-Mālikī VI, 33 (aut.)
- — — Mūsā b. M. b. Sa'id al-Mağribī VI, 40 (aut.)
- — — Nāṣir ad-Dīn M. b. M. b. Ḥalaf b. Ğibril al-Manūfī al-Mālikī al-Miṣrī VI, 39 (aut.)
- al-Ḥasan b. 'Alī b. Sa'd (Sa'id) al-'Am-mānī V, 4 (aut.)
- Ḥasan al-Baṣrī XXIV, 67
- b. Ḥasan Na'lbānd Zāde al-Balğrādī I, 2 (kop.)
- al-Kadalī XXIV, 33 (aut.)
- al-Ḥasan b. a. l-Qāsim b. Bādīs XXI 161 (aut.)
- Ḥasan b. Sayyid al-Ḥāğğ Ḥalil XXIV, 61 (kop.)
- * Hatwan XXIV, 72
- a. Ḥayfa, p. Nu'man a. Ḥayfa Hillemdorf von XXIV, 72
- * Hiszpania VI, 40
- Ḥusām ad-Dīn al-Kānī, p. Ḥusām ad-Dīn al-Kātī
- Ḥusām ad-Dīn al-Kātī XXIV, 52, 75, 75 (aut.)
- — 'Umār b. 'Abd al-'Azīz b. Māza aš-Şadr aš-Şahīd al-Buḡārī XIII, 2 (aut.)
- Ḥusayn b. 'Alī XXIV, 17 (kop.)
- — A. Zaynī Zāde XXIV, 61, 62, 66
- al-Husayn b. 'Alī aṭ-Ṭuğrā'ī XXIV, 28 (aut.)
- — — M. b. al-Ḥasan ad-Diyārbakrī VII, 5 (aut.)
- Ḥusayn b. Šāh Čelebī al-Amāsi XXIV, 50 (aut.)
- * Ḥwārizm XV, 1
- Ibadyci VI, 31, 42—48, 52; IX, 4—7
- Ibrāhīm b. 'Alī b. M. b. Farḡūn al-Mālikī al-Ya'marī al-Andalusī VI, 38 (aut.)
- al-Barwalī XXI, 154 (kop.)
- b. M. XXV, 3 (kop.)
- — — aṭ-Ṭirbizūnī IV, 9 (kop.)
- — Sulaymān aš-Şammāḡī VI, 51 (kop.)
- — — an-Nafūsī VI, 46 (kop.)
- al-İğī, p. 'Ar. b. A. 'Aḡud ad-Dīn al-İğī
- Ignacy Michał patriarcha III, 23, 25 (aut. 1.); 24, 30 (adr. 1.)
- 'Ikrima XXIV, 67
- * Inflanty XII, 1
- 'Isā b. A. al-Kibdānī XXIV, 33 (kop.)
- Ismā'il Efendī XXV, 3 (kop.)
- b. Sulaymān as-Sāğī XXIV, 40 (kop.)
- 'Iyās ad-Dīn XXIV, 60 (aut.)
- 'Izz ad-Dīn 'Abd al-Laṭif b. Malak b. Firište VI, 32 (aut.)
- — a. l-Faḡā'il 'Abd al-Wahhāb b. Ibrāhīm b. 'Abd al-Wahhāb b. a. l-Ma'ālī al-Ḥazrağī az-Zaḡānī XXIV, 64, 70 (aut.)
- O. Jan, p. Burzyński Prosper
- * Jerozolima III, 42
- Ka'b b. Zuhayr VI, 41; XXI, 150; XXIV, 35 (aut.)
- Kāfi Ḥasan Efendī al-Āqḡiṣārī XXIV 56 (aut.)
- Kahlān VII, 1 (grupa plemion)

- * Kair III, 22—26, 41; VI, 34; VII, al-Kalbī XXIV, 67
Kārā Muṣṭafā Pāšā XXV, 2 (wielki we-
zyr)
al-Kāšgarī, p. Sadīd ad-Dīn al-Kāšgarī
Klein-Oels Grafyorek XXIV, 78
* Konstantynopol XXIV, 20, 21, 30,
36—38, 41, 43—45, 47—50, 66, 76;
Kowalski Tadeusz IV, 3
Kuhlmann S. VII, 4 (wł.?)
La Croix, Francois de, XV, 1 (francu-
ski bibliograf)
Langenau, Cristoph und B. von XXIV,
72
a. l-Layṭ Naṣr b. M. b. A. b. Ibrāhīm
as-Samarqandī XXIV, 19—21 (aut.)
Lebruin Mme XXIV, 24 (księgarz)
Le Coq, Albert von XIX, 1 (wł.)
Luṭf Allāh b. Yūsuf al-Ḥalīmī XXIV,
68 (aut.)
— — — — Molla Čelebī XXIV, 68
(aut.)
* Lwów IV, 5; XVI, 2
Łasko XVII, 3 (wł.)
Łoś Ignacy XVI, 2 (wł.)
* Madagaskar VII, 4
al-Madrānī XX (ṣayḥ)
* Mağrib VI, 45, 47
— b. M. al-Uskudarī XXIV, 63 (aut.)
b. Mālīk, p. Ġamāl ad-Dīn M. b. 'Al.
b. Mālīk aṭ-Ṭā'ī al-Ġayyānī
* Malta III, 27
Mamert Herburtt z Felsztyna, ksiądz
XXI, 1 (wł.)
a. l-Mawāhib 'Abd al-Wahhāb b. A. b.
'Alī aṣ-Ša'rānī (aṣ-Ša'rawī) VI, 11
(aut.)
Mawlānā Zāde A. b. M. al-Herewī al-
Ḥarziyānī XXIV, 42 (aut.)
* Mekka VI, 34, 35
* Melika IX, 2
Mende Andreas XXIV, 5 (wł.)
Mir a. l-Faṭḥ M. Ṭāğ as-Sa'īdī al-Ardabīlī
XXIV, 57 (aut.)
— 'Umar. b. an-Naṣūḥ al-Wazīr XXV,
2 (kop.)
Mordeḥā'ī an-Nağğār XXIV, 29 (thu-
macz)
M. (Prorok, p. Indeks rzeczowy)
— XXI, 86 (kop.)
a. M. 'Al. b. A. Diyā' ad-Dīn al-Māliqī
b. al-Bayṭār XXIV, 26 (aut.)
M. b. — — Wādfāl al-Quṣanṭīnī VI,
34 (wł.)
— — A. — 'Alī b. Sirīn XXI, 167
(aut.)
— al-Ālī (?) XV, 1 (aut.)
— b. 'Alī al-Akaḥī XXIV, 39 (kop.)
M. b. 'Alī al-Lāmī XXIV, 36 (kop.)
— Amin b. al-Ḥāğğ A. b. Ibrāhīm at-
Turūnğī at-Tartāwī XXIV, 30 (kop.)
— b. a. Bakr XXI, 149 (kop.)
— — — — b. 'Abd al-Qādir ar-Rāzī
XII, 2; XXIV, 23 (aut.)
— Dargam Yazīğī Zāde XXIV, 21 (kop.)
— b. Faramūz b. 'Alī Mulla Ḥosrow
VI, 37 (aut.)
— al-Ğazālī XX (aut.)
a. M. Ġiyāt ad-Dīn Ġānim b. M. al-
Bağdādī al-Ḥanafī XIII, 2 (aut.)
M. b. al-Hāğğ Ḥumayd al-Kaffawī
XXIV, 44, 57 (aut.)
— al-Ḥarāšī VI, 33 (aut.)
— al-Ḥiršī, p. M. al-Ḥarāšī
— b. al-Ḥusayn ad-Dar'ī I, 1 (kop.)
— — Ibrāhīm Buḥārā VI, 42, 44 (wł.);
48 (kop.)
— — Maḥmūd V, 3 (kop.)
— — Mūsā b. 'Isā ad-Damīrī Kamāl
ad-Dīn aṣ-Šāfi'ī XIII, 1 (aut.)
— — Mu'ṭam XXI, 164 (aut.)
— an-Niyāzī XXIV, 1 (kop.)

- M. b. Pīr 'Alī Muḥyi ad-Dīn al-Birkawī XXIV, 41, 43, 53, 61, 62, 66, 74 (aut.)
- a. M. al-Qāsim b. 'Alī b. M. al-Ḥarīrī IV, 3 (aut.); XXIV, 24
- M. Sācāqlī Zāde al-Mar'aṣī XXIV, 58 (aut.)
- Ṣādiq 'Alī as-Sāqizī XXIV, 46 (aut.)
- as-Sanūsī b. M. b. a. l-Qāsim as-Sanūsī b. M. a. l-Qāsim as-Suhaylī al-Mālikī VI, 39 (kop.)
- as-Sawūḡī XXIV, 77 (kop.)
- aṭ-Ṭibrizī al-Ḥanafī XXIV, 60 (aut.)
- M. b. 'Umar b. Ibrāhīm at-Tilimsānī al-Mallālī XXIV, 32 (aut.)
- — al-Ward XXI, 156 (aut.)
- Muḥyi ad-Dīn a. 'Alī b. 'Alī b. M. al-'Arabī al-Ḥatīmī aṭ-Ṭā'ī aṣ-Ṣayḥ al-Akbar XXIV, 30 (aut.)
- — Abd al-Qādir b. a. Ṣāliḥ 'Alī b. Mūsā b. Ğendikost al-Ġilānī al-Ḥanbalī XXI, 152 (aut.)
- — M. b. al-Ḥaṭīb Qāsim b. Ya'qūb XXIV, 36 (aut.)
- a. l-Munā b. a. Naṣr b. Ḥaffāz al-Kōhēn b. al-'Aṭṭār al-Isrā'īlī al-Hārūnī XXIV, 26 (aut.)
- Mundt Adolf I, 5, 6 (wł.)
- Muṣṭafā II I, 4 (sultan)
- b. 'Alī ad-Daramawī XXIV, 58 (kop.)
- Kutāmī XXIV, 4 (kop.)
- b. Muḥammad Rasūl Zāde XII, 2 (wł.)
- b. Muṣṭafā b. Yūsuf XXIV, 52 (kop.)
- al-Mustanġid Billāh VII, 5 (kalif)
- al-Muṭarrizī, p. Burhān ad-Dīn a. l-Faṭḥ Nāṣir ad-Dīn b. 'Abd as-Sayyid b. 'Alī al-Muṭarrizī; a. Zayd 'Ar. al-Muṭarrizī
- * Mzāb VI, 43, 44, 47, 49; IX, 2
- Naġm al-Milla wa d-Dīn 'Umar b. M. an-Nasafī IV, 3 (aut.)
- Napoleon, p. Bonaparte
- * Naqadī III, 6, 9, 90
- an-Nasafī, p. Naġm al-Milla wa d-Dīn 'Umar b. M. an-Nasafī
- a. Naṣr Ismā'il b. Ḥammād al-Ġawhārī XXIV, 23 (aut.)
- Naṣūḥ Pāṣā XXV, 2 (wielki wezyr)
- b. an-Naṣūḥ al-Wazīr, p. Mīr 'Umar b. an-Naṣūḥ al-Wazīr
- Naṣūḥ b. Yūsuf XIII, 1 (kop.)
- Nu'man a. Ḥayfa (?) XXIV, 44 (aut.)
- Nūr ad-Dīn a. l-Baqā' 'Alī b. 'Uṭmān b. M. b. al-Qāṣih al-'Uḍrī al-Baġdādī V, 5 (aut.)
- az-Zamān 'Uṭman b. Fūdī XXI, 59 (aut.)
- Oelrich XXIV, 16, 23, 27 (wł.)
- Orléans, Hubert E. d' I, 1 (lekarz)
- * Paryż XXIV, 24
- Pauli Żegota IV, 5 (wł.)
- Piniński Leon XXV, 3 (wł.)
- Porfiriusz XXIV, 41, 52 (aut.)
- Potocki J. XVI, 1,2 (wł.)
- Przyborowski J. XVII, 3 (bibliotekarz)
- b. al-Qāṣih, p. Nūr ad-Dīn a. l-Baqā' 'Alī b. 'Uṭmān b. M. b. al-Qāṣih al-'Uḍrī al-Baġdādī
- a. l-Qāsim Alī b. Ṭāhir M. at-Tamīmī VI, 35 (ṣayḥ)
- — Maḥmūd b. 'Umar az-Zamaḥṣarī XXIV, 16, 36 (aut.)
- — M. b. Firroh aṣ-Ṣaṭībī V, 5 (aut.)
- Qul Aḥmad X, 1 (aut.)
- * Quṣanṭina, p. Constantine
- Quṣ Aṭalī XXIV, 43 (aut.)
- Quṣṭūṣ Q. Q. (?) IV, 6
- Qutāda XXIV, 67
- a. r-Rabī' Sulaymān b. 'Abd as-Salām al-Wisyānī VI, 55

- Raczyński XI, 1, 2 (wl.)
 Raschke J. D. XXIV, 69, 74 (wl.)
 * Rembertów XV, 7
 Rescher XXIV, 20, 21, 30, 36, 50, 66
 Rostem VI, 31
- Sacy, Sylvestre de XXIV, 24
 Sa'd ad-Din Mas'ud b. 'Umar at-Taftazānī XXII (aut.)
 Sadid ad-Din al-Kāšgarī V, 3; VI, 30; XXIV, 18
 Sagan, p. Żagań
 b. as-Sağir VI, 31 (aut.)
 Sa'id b. Ğubayr XXIV, 67
 — — Nasib VII, 4 (kop.)
 — — Qāsim b. Bābā Šālih b. Amḥammad VI, 42 (kop.)
 as-Sakkākī, p. Sirāğ ad-Din a. Ya'qub Yūsuf b. a. Bakr b. M. b. 'Alī as-Sakkākī
 Salāma b. Muslim al-'Awnī as-Suhār VII, 4 (aut.)
 Šamil, p. Šamū'il Imām
 as-Sammāhī, p. a. l-'Abbās A. b. a. 'Utmān Sa'id b. 'Abd al-Wāhid aš. Šammāhī
 Šams ad-Din A. b. Sulaymān b. Kamāl Pāšā XXIV, 45—47 (aut.)
 — — a. l-Hayr M. b. M. al-Ğazarī al-Quraši ad-Dimašqī aš-Širāzī IX, 3 (aut.)
 Šams ad-Din M. b. Ašraf al-Ḥusaynī as-Samarqandī XXIV, 50
 Šamū'il Imām XXIV, 33 (wl.)
 Šan' Allāh b. al-Qāḍi A. al-Mālikī XXIV, 31 (kop.)
 Šanfara XXI, 155 (aut.)
 as-Šanūsī, p. a. 'Al. M. b. Yūsuf al-Hasanī as-Šanūsī
 Šaraf ad-Din a. 'Al. M. b. Sa'id ad-Dulāši al-Buṣiri as-Šanhāgi VI, 41; XXI, 151; XXIV, 35 (aut.)
- Sark Sebald XXIV, 72
 aš-Šātibī, p. a. l-Qāsim M. b. Firroh aš-Šātibī
 Sayyid M. Nāfi' XXIV, 47 (wl.)
 as-Sayyid Muṣṭafā al-Hāšimī uczeń M. an-Niyāzī XIV (kop.)
 Schaffgotsch XV, 4, 5 (wl.)
 Schindler J. IV, 3 (wl.)
 Schletter IV, 4 (antykwarium)
 Sedrata VI, 47; IX, 2
 Sedraten, p. Sedrata
 Sękowski XX
 Šihāb ad-Din as-Suhrawardī XXIV, 59 (aut.)
 as-Simlālī, p. a. 'Al. M. b. Sulaymān al-Ğazūlī as-Simlālī
 Sirāğ ad-Din a. Ḥaṣṣ 'Umar b. al-Wardī XXI, 156 (aut.)
 — — — Ṭāhir M. b. M. b. 'Abd ar-Rašid as-Sağawandī XXIV, 40
 — — — Ya'qub Yūsuf b. a. Bakr b. M. b. 'Alī as-Sakkākī XXII; XXIV, 43, 65 (aut.)
 Smoleński Tadeusz V, 3—5
 Stenzler XXIV, 17 (wl.)
 Sucha XXV, 1
 as-Suhārī, p. Salāma b. Muslim al-'Awnī as-Suhārī
 Šukr Allāh III, 17, 23—25, 30 (mnich)
 Sulaymān al-Ḥasebi XII, 1 (kop.)
 — an-Naqšabandī XXIV, 47 (wl.)
 — b. Sa'id b. Mubārak VII, 4 (kop.)
 — al-Wahbī XXI, 168 (kop.)
 Sułkowski VII, 1 (wl.)
 * Sycylia VI, 40
- Tabbāh Bābā b. Ḥāğğ Dā'ud b. Ibrāhim VI, 42 (wl.)
 Tāfilt (?) I, 1
 at-Taftazānī, p. Sa'd ad-Din Mas'ud b. 'Umar at-Taftazānī
 Tağ ad-Din M. b. M. b. A. b. Sayf ad-

- Din al-Fāḍil al-Isfarā'ini XXIV, 25, 59 (aut.)
- Tahert VI, 31
- Taqi ad-Din a. 'Amr 'Utmān b. Salāh ad-Dīn a. l-Qāsim 'Ar. b. Mūsā b. a. Naṣr b. aṣ-Ṣalāh aṣ-Ṣahrazūri XXIV, 33 (aut.)
- Tarnowski VIII
- * Triest XXIV, 29
- * Turkiestan Chiński XVIII; XIX, 2, 3
- Tyszkiewicz Eustachy XX (wł.)
- 'Ubayd Allāh b. Mas'ūd b. Tāğ aṣ-Ṣarī'a A. b. Ğamāl ad-Dīn b. Ubayd Allāh b. Ibrāhīm b. A. al Maḥbūbi al-Buḥārī al-Ḥanafī XXIV, 38, 45 (aut.)
- — M. b. M. b. al-Qāḍi Zamūrī Hazraği VI, 38 (kop.)
- al-'Umānī, p. al-Ḥasan b. Alī b. Sa'd al-Ammānī
- 'Umar XXIV, 27 (kalif)
- a. — Yūsuf b. 'Al. b. M. b. 'Abd al-Barr an-Namarī al-Qurṭubī XX (aut.)
- Utmān XXIV, 27 (kalif)
- al-Ḥalīmī XXV, 4 (kop.)
- b. Rağāb b. 'Umar X, 1 (kop.)
- * Vratislavia, p. Wrocław
- Wachter Franz Maria Fidel IV, 6, 7 (wł.)
- b. al-Ward, p. M. b. al-Ward al-Warğlānī, p. a. Zakariyyā Yahyā b. a. Bakr al-Warğlānī Warğla VI, 47; IX, 2
- * Warmbrunn, p. Cieplice
- * Wiedeń XXV, 2
- * Wilanów XVII, 3
- * Wrocław IV, 4; XXIV, 5, 6, 15
- Yahūda A. XXIV, 15 (wł.)
- Ya'qūb aṭ-Ṭantāwī III, 29 (adr. 1.)
- al-Yūsuf al-Qiṣṣ III, 25 (mnich)
- Zajączek VIII (general)
- Zakariyyā al-Anṣārī XXIV, 39 (aut.)
- a. Zakariyyā Yahyā b. a. Bakr al-Warğlānī (al-Warğlānī) VI, 43, 44, 45, 46, 52, 55; IX, 4 (aut.)
- — — — Ṣaraf b. Mīra b. Ḥasan b. Ḥusayn b. Ğum'a b. Ḥizām al-Ḥizāmī al-Ḥawrānī Muḥyī ad-Dīn an-Nawāwī XXIV, 39 (aut.)
- Zamoyski XV, 1 (wł.)
- * Zanzibar VII, 4
- * Zaragoza VII, 3
- Zauner Stephanus XXIV, 73 (wł.)
- a. Zayd 'Ar. b. 'Alī b. Ṣāliḥ al-Makkūdī al-Muṭarrizī VII, 1 (aut.)
- — — M. b. Amīr al-Aḥḍarī VI, 4, 6, 15 (aut.)
- Zayn al-'Ābidīn XX (aut.)
- ad-Dīn Ğār Allāh a. Sa'id Ṣa'bān b. M. al-Qoraṣī aṣ-Ṣāfi'i al-Āṭarī VI, 17 (aut.)
- — a. Yahyā Zakariyyā b. M. al-Anṣārī as-Sumaykī aṣ-Ṣāfi'i V, 4 (aut.)
- Zdziewoysky G. J. XVII, 3
- Zuhayr b. a. Sulma Rabī'a al-Muzani XXI, 148 (aut.)
- * Żagań XXIV, 14, 18

B. INDEKS TYTUŁÓW WRAZ Z INDEKSEM RZECZOWYM

- Ablucja rytualna, traktat o a. r. XXI, 154
- Ādāb XXIV, 60
- Ādāb al-baḥt XXIV, 57, 60
- Aforyzmy, zbiór a. XXI, 65, 165; XXV, 2
- k. 'Ağab al-a'ğāb al-muntaḥab min aḥwāl Banī Mzāb VI, 49

- Ahbār waqā'i' Garba* VI, 47
 Alfabet arabski I, 1; XVII, 4
 — traktat o mistycznym znaczeniu liter a. VI, 23
 — , wartość liczbowa liter a. (formuła mnemotechniczna) XVII, 4; XXI, 118
 — , zestaw tabelaryczny alfabetów semickich XX
Alfiyya VII, 1; XXIII
al-Alfiyya al-laṭifa fī siyar ar-rasūl XXIV, 33
 k. *Alf layla wa layla* VII, 2
 Allāh, imiona (*al-asmā' al-ḥusnā*) IV, 9; XVII, 3; XX
 — , traktat teologiczny o przymiotach A. VI, 9, 10, 14
al-Amṭila al-muḥtalifa XXIV, 44, 53, 64
 Amulet XXI, 1—58, 60—64, 66—69, 71—75, 78—119, 123—124, 129—130, 135—137, 139, 144, 146
 k. *Anṣāb al-'Arab* VII, 4
al-'Aqā'id, komentarz do al-'A. IV, 2
al-'Aqida ṣiḡar aṣ-ṣuḡrā, p. *al-'Aqida ṣuḡrā ṣ-ṣuḡrā*
al-'Aqida ṣuḡrā ṣ-ṣuḡrā VI, 4, 15
'Aqīdat ahl at-tawḥīd aṣ-ṣuḡrā VI, 4, 6; XXIV, 31, 32
 k. *Aqṣā l-amal wa ṣ-ṣawq fī 'ulūm hadīṭ ar-rasūl* XXIV, 33
 k. *'Arūḍ al-Andalusī* XXIV, 54
al-asmā' al-ḥusnā, p. Allāh, imiona
 Astrologiczny kalendarz XVII, 4
 Astronomia XV, 2
 al-'Aṭef, historia IX, 2
al-'Awāmil al-ḡadīda XXIV, 41, 61, 62
 k. *al-'Awāmil al-mi'a* XVII, 1; XXIV, 25, 59
 Awlād 'Abd Allāh, historia IX, 2
Azhār ar-riyād fī anbār ar-rabād, p. *Kitāb sīrat al-madḥab wa l-a'imma wa 'ulamā' ihā*
 k. *Bad' (ḥalq) ad-dunyā wa qīṣaṣ al-an-biyā'* XXIV, 22
al-Badr al-Munīr VI, 11
al-Badr al-munīr fī ḡarīb aḥādīṭ al-baṣīr an-naḍīr VI, 11
 Badr, spis towarzyszy Proroka, którzy brali udział w bitwie pod B. XX
 Bajki z tysiąca i jednej nocy, p. *Kitāb alf layla wa layla*
Bānat Su'ād XXI, 150
Basmala, znaczenie XXI, 159
al-Binā XXIV, 70
Binā' al-af'āl XXIV, 44, 64
al-Burūḡ XXI, 57
Bustān al-'arifīn XXIV, 21
Dalā'il al-ḥayrāt wa ṣawāriq al-anwār fī dīkr aṣ-ṣalāt 'alā n-nabī al-muḥtār XXV, 1
aḍ-Ḍaw', p. *Ḍaw' al-miṣbāḥ*
Da'wat aṣ-ṣams XXI, 144
Daw' al-miṣbāḥ XXIV, 25, 59
 Dialektyka XXIV, 41
Dīkr al-mawt XXIV, 33
Dīkr ba'd buḡā' fādila VI, 48
Du'ā al-iḥlās XXI, 138
Durar al-ḥukkām fī ṣarḥ ḡurar al-aḥkām VI, 37
Durr al-kalām fī masā'il 'Abd Allāh b. Salām XXI, 149
 k. *ad-Durr wa t-tiryāq fī 'ilm al-awfāq wa l-awḍā'* XXI, 133
 Dwuwiersze VI, 21, 26
 Dydaktyka, traktaty i poematy d. V, 5; VI, 5, 8, 7, 20, 25; XXI, 128, 152, 166; XXIV, 21
 Dyplom naukowy, p. *Iḡāza*
 Egzegeza Koranu IX, 3
 Etymologia nazw zwierząt, traktat o... XIII, 1

Ewangelie na wszystkie niedziele i święta VIII

k. *al-Fanārī* X, 1

al-Farā'id ad-Diyā'iyya XXIV, 48

— *aš-šarifiyya* XXIV, 40

— *as-sirāgiyya* XXIV, 40

Faṭḥ al-bāb wa raf' al-ḥigāb XXIV, 63

Faṭḥ al-mubīn XXIV, 32

Faṭḥ al-waḥḥāb XXIV, 39

al-Fawā'id ad-ḍiyā'iyya XXIV, 48

al-Fawā'id al-wāfiya biḥall muškilat al-kāfiya XXIV, 48

Fiqh hanaficki VI, 32, 37; XIII, 2

Fiqh malickicki VI, 38, 39

Filozofia VI, 9, 10

Fī tarḡīḥ al-bayyināt XIII, 2

Fleksja arabska, traktat o f. a. XXIV, 43

al-Fuṣūl fī 'ilm al-uṣūl I, 6

Fuṣūṣ al-ḥikam XXIV, 30

k. *al-Ġahālāt* VI, 51

Ġami' al-faḍā'il wa qāmi' ar-radā'il XXIV, 63

al-Ġami' al-kabīr VI, 11

Ġami' mufradāt al-adwīya wa l-aḡḍiya XXIV, 26

Ġarba, historia VI, 47

k. *al-Ġawāḥir* VI, 45; IX, 4

Ġawāḥir al-durar VI, 33

k. *al-ḡawāmi'* XXI, 167

Genealogia Muḥyī ad-Dīn Abd al-Qādir

b. Ġendikost al-Ġilānī'ego XXI, 152

— plemion południowoarabskich VII, 4

Ġerba, historia, p. Ġarba, historia

Gramatyka arabska I, 5; VI, 18, 22; VII, 1; XVII, 1: XXIII; XXIV, 24, 49, 51, 53, 57

al-Ġumāna fī izālat ar-ratāna XV, 6

Ġunyat al-mutamalli V, 3; VI, 30

Ḥabbat al-maḥabba XXIV, 63

Ḥadīṭ, lokucje z h. XXV, 2

Ḥadīṭ o Kalifach prawowiernych XXIV, 27

— , zbiór h. VI, 35

Ḥall al-mubḥam wa l-mu'ḡam fī šarḥ lā-miyyat al-'Aḡam XXIV, 28

Ḥamail XVII, 3

Ḥarīdat al-'aḡā'ib wa farīdat al-ḡarā' ib XXI, 156

Ḥāšiyya 'alā l-Mīr Abī l-Faṭḥ XXIV, 57

Ḥāšiyya 'alā š-šarḥ al-Ḥirši 'alā l-muḥta-šar VI, 33

Ḥāšiyya 'alā š-šarḥ al-muṭawwal XXII,

— — — *ar-Risāla al-'Aḡudiyya lil-Ḥa-nafi* XXIV, 57

Ḥawāṣṣāt libasmala XXI, 159

Ḥayāt al-arwāḥ wa naḡāt al-ašbāḥ XXIV, 63

k. *Ḥayāt al-ḥayawān* XIII, 1

Hidāyat al-ḥikma, komentarz do... XXIV 44

Ḥirz al-amānī wa waḡḥ at-tahānī V, 5

Historia Kalifów VII, 5

Ḥizb al-baḥr XXIV, 35

Ibādyci, historia IX, 4; VI, 31, 42—48 50, 52, 53, 55

— , historia i biografie Imām'ów I. z Ṭāhertu z domu Rostem VI, 31

Iḡāza M. b. 'Al. b. Wādfal al-Quṣanṭīni - ego VI, 34

Iḥyā' 'ulūm ad-dīn XXIV, 33

k. *al-I'lām fī qawā'ī 'al-islām* XXIV, 39

Ilm al-ma'ānī wa l-bayān. p. *Kitāb miftāḥ al-'ulūm*

Im'ān al-anṣār XXIV, 74

Ināyat al-mubtaḡī XXIV, 43

Institutiones lingua arabica IV, 6

k. *al-Intiṣāf min al-kaššāf*. skrót VI, 36

al-I'rāb 'an qawā'id al-i'rāb XXIV, 49

Isagogé XXIV, 41, 52

k. *al-Isaḡūḡī fī l-manṭiq* XXIV, 41,

Komentarz do... XXIV, 52, 75

- al-Istī'āb fī ma'rifat al-aṣḥāb* XX
al-Isrā', opis XXI, 153
al-Iṣāba fī tamyiz aṣ-ṣaḥāba XX
Izhār al-asrār fī n-nahw XXIV, 41, 66
- al-Kāfiya* XVII, 1; XXIV, 41, 48
 Kahlān, historia, p. k. Ansāb al-'Arab
 Kalifów historia VII, 5
 Kaligrafia, p. Podręcznik k.
 Kasyda VI, 21, 29; XV, 6; XXI, 157
 — ibāḍycka historyczno-geograficzna
 o Magrebie VI, 47
 — na cześć Oskara II, króla szwedz-
 kiego XXIV, 55
 — o napadzie Chreścijan na Ġarbę VI
 47
 — o walce z chrześcijanami w Hiszpanii
 VI, 6
 — suficka al-Ġilānī'ego, *taḥmīs* XXI,
 152
 Kasyda zawierająca napomnienia dla
 mieszkańców Aḡdas XXI, 158
Kaṣf al-qinā' 'an waḡh as-samā' XXIV, 63
al-Kaṣṣāf 'an ḥaqā'iq at-tanzil wa 'uyūn
al-aqāwīl fī wuḡūh at-ta'wīl XXIV,
 16
al-Kawākib ad-durriyya fī madḥ ḥayr al-
bariyya VI, 41; XXI, 151; XXIV, 35
 Kazania III, 1—16, 18—21, 31—41,
 43—93
 Kazania piątkowe IV, 1
Kifāyat al-mubtadi' fī ṣ-ṣarf XXIV, 53
 — , komentarz do... XXIV, 43
 Koran I, 1—3 ; II, ; IV, 6, 7; V, 1;
 XI, 1, 2; XII, 1; XIV, 1; XV, 2, 4, 7;
 XVII, 5; XIX, 1; XXI, 168; XXIV,
 2—7, 9, 73, 76, 77
 — , cytaty I, 5; XVII, 2
 — , egzegeza IX, 3
 — , fragmenty I, 1, 4; IV, 4, 8; V, 2;
 VII, 3; IX, 1; X, 2, 3; XV, 2, 3, 5;
 XVI, 1, 2; XVIII, ; XIX, 2, 3;
 XXI, 41; 120, 121, 125, 126; XXIV,
 8, 10—15, 17, 71, 72
 — , komentarze I, 4; XXIV, 16, 67
 — , pauzy i początki wersetów V, 4
 — , spis sur XXI, 119
Kullīyyāt Maḥmūd b. M. al-Uskūdārī'e-
go XXIV, 63
- Lāmiyyat al-af'āl fī ṣ-ṣarf* XXIV, 51
Lāmiyyat al-'Aḡam XXIV, 28
Lāmiyyat al-'Arab XXI, 155
 Lecznice i żywnościowe środki, trak-
 tat o... XXIV, 26
 Leksykograficzne komentarze VI, 24, 28
 Lekcje na wszystkie niedziele i święta
 VIII
 List III, 27; XXI, 40; 93
 — 'Abd Allāha do Ya'qūba aṭ Ṭantāwī
 III, 29
 — 'Abd Allāha do O. Jana (Burzyń-
 skiego) III, 22, 26
 — Ignacego Michała, patriarchy Syrii,
 do O. Jana III, 23, 25
 — O. Jana do Ignacego Michała III, 24,
 30
 Listów wzory XXI, 145
 Listy anonimowe w sprawie Šukr Allāha
 III, 17
 Logika X, 1; XXIV, 75
- Madiḥa* XXI, 162, 163
Madiḥ an nabī' XXI, 150
 Magiczne figury XXI, 16, 22, 40, 47
 Magiczne kwadraty XXI, 7, 8, 10, 11,
 13, 14, 21, 28—35, 37, 39, 46, 51, 53,
 56, 58, 61, 63, 64, 66, 67, 70—72,
 78—85, 88, 90—92, 94, 99—104, 107,
 108, 110—118, 123, 132—137, 140,
 142, 146
 Magiczne kwadraty, traktat o znaczeniu
 i sporządzaniu m. k. VI, 1; XXI, 132,
 133

Magiczne modlitwy XXI, 19, 20, 22, 25,
 29, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 42, 46,
 49, 52, 53, 54, 57, 67, 92, 100, 107,
 111, 115, 116, 118, 124, 137, 143, 146.
 — — o bezpieczeństwo osobiste XXI
 30, 69
 — — o bezpieczeństwo rodziny XXI, 69
 — — o błogosławieństwo Allaha XXI,
 87
 — — o cudowne widzenia XXI, 80
 — — o majątek XXI, 87
 — — o męskie potomstwo XXI, 136
 — — o miłość kobiety XXI, 99, 79, 109,
 139
 — — o nagrodę w życiu doczesnym
 i przyszłym XXI, 118
 — — o ochronę bydła XXI, 135
 — — o ochronę pól i zbiorów XXI, 75
 — — o ochronę zdrowia XXI, 45
 — — o pomyślny handel XXI, 36
 — — o pomyślną sprzedaż XXI, 96
 — — o potencję seksualną XXI, 63, 66
 — — o poniżenie pysznych XXI, 112
 — — o poniżenie władców XXI, 112
 — — o realizację wszystkich potrzeb
 XXI, 160
 — — o rozwiązanie czarów XXI, 117
 — — o sprowadzenie szaleństwa na
 wroga XXI, 91
 — — o środki do życia XXI, 106
 — — o trwałość majątku XXI, 9
 — — o wypędzenie władcy XXI, 97
 — — o wypędzenie wroga XXI, 97
 — — o zachowanie majątku XXI, 69
 — — o zaspokojenie wszystkich potrzeb
 XXI, 80, 140
 — — o zawarcie małżeństwa XXI, 72
 — — o zdobycie majątku XXI, 4, 6, 36,
 92, 103
 — — o zdobycie szczęścia po śmierci
 XXI, 6

Magiczne modlitwy o zdobycie środków
 do życia XXI, 95, 96, 117, 142
 — — o zdobycie bogactwa XXI, 58
 — — o zdobycie odzieży XXI, 81
 — — o zdobycie pożywienia XXI, 140
 — — o zniszczenie ciemźyciela XXI,
 115
 — — o zniszczenie wroga XXI, 115
 — — o zwycięstwo XXI, 160
 — — o zwycięstwo w wojnie świętej
 XXI, 36
 — — przeciw bezpłodności XXI, 68
 — — przeciw białej broni XXI, 25
 — — przeciw chorobom bydła XXI, 67
 — — przeciw ciemźycielom XXI, 103
 — — przeciw czarom XXI, 81
 — — przeciw niesprawiedliwości ludz-
 kiej VI, 3
 — — przeciw nieszczęściom XXI, 95
 — — przeciw obludnikom XXI, 103
 — — przeciw ukazywaniu się we śnie
 demonów XXI, 15
 — — przeciw *Umm aṣṣubyān* XXI, 64
 — — przeciw wrogom XXI, 1, 14, 64,
 72, 81, 85, 92, 95, 102, 103, 106, 160
 Magiczne prostokąty XXI, 15, 17, 18, 22,
 26, 33, 34, 41, 47, 55, 63, 69, 101,
 109, 141
 — przepisy, zbiór XV, 3; XXI, 129, 134
 Magiczny przepis na pomyślną hodowlę
 bydła XXI, 3, 110
 — — na dobre kupno i sprzedaż XXI,
 68, 108
 — — na leczenie bydła XXI, 103
 — — na leczenie impotencji seksualnej
 XXI, 21
 — — na leczenie trądu XXI, 25
 — — na miłość kobiety XXI, 21, 78,
 79, 85, 103
 — — na miłość ludzi XXI, 85
 — — na miłość niewolnika do władcy
 XXI, 21

- Magiczny przepis na miłość rodziców XXI, 71
- — na miłość władcy XXI, 98
 - — na ochronę przed białą bronią XXI, 83, 92
 - — na ochronę przed nieszczęściami XXI, 7, 8
 - — na ochronę przed złodziejami XXI, 7, 8, 78, 90, 141
 - — na ochronę przed więzieniem XXI, 41
 - — na ochronę bydła XXI, 110
 - — na ochronę zasiewów XXI, 12
 - — na ochronę zdrowia XXI, 41
 - — na odebranie mowy XXI, 46
 - — na odnalezienie zguby XXI, 105
 - — na powrót zbiegłego sługi XXI, 26, 28, 39, 40
 - — na otrzymanie we śnie wiadomości o osobie nieobecnej XXI, 56
 - — na pokrycie bydła XXI, 89
 - — na potencję seksualną XXI, 28, 66, 90
 - — na potomstwo płci męskiej XXI, 67
 - — na poważanie u ludzi XXI, 27, 39
 - — na przyjemne sny XXI, 80
 - — na przywiązanie mężczyzny do kobiety XXI, 81
 - — na przywiązanie sługi do pana XXI, 39
 - — na sen XXI, 111
 - — na realizację wszystkich pragnień XXI, 85, 160
 - — na szczęśliwe życie XXI, 82
 - — na trwałość odzieży XXI, 55
 - — na usunięcie namiestnika XXI, 103
 - — na wejście do raju XXI, 7, 8, 23
 - — na wywołanie przestachu u ludzi XXI, 24
 - — na zajście w ciążę XXI, 111
- Magiczny przepis na zdjęcie czarów z bydła XXI, 89, 113
- — na wzrost pogłowia bydła XXI, 110
 - — na zdobycie bydła XXI, 13, 37, 67
 - — na zdobycie majątku XXI, 3, 7, 8, 13, 22, 23, 37, 105
 - — na zdobycie niewolników XXI, 67
 - — na zdobycie odzieży XXI, 26, 67, 98, 115, 141
 - — na zdobycie pożywienia XXI, 41, 71, 88, 90, 107, 108
 - — na zdobycie powodzenia w miłości XXI, 41
 - — na zdobycie władzy XXI, 44
 - — na zwycięstwo XXI, 11, 12, 26
 - — przeciw białej broni XXI, 25, 63, 73
 - — przeciw kradzieży XV, 3; przeciw pożarom XV, 3
 - — przeciw rdzewieniu żelaza XXI, 88
 - — przeciw wszelkim chorobom XXI, 14
 - — przeciw wrogom XXI, 89, 92, 93, 96, 103
 - — przeciw zatonięciu statku XV, 3
 - — przeciw zdradzie żony XXI, 129
 - — uniemożliwiający spółkowanie XXI, 78
 - — zniewalające ludzi do postępowania zgodnie z wolą posiadacza amuletu XXI, 102
- Magiczne recepty
- — na leczenie trądu XXI, 25
 - — na leczenie impotencji seksualnej XXI, 21
 - — na leczenie apopleksji XXI, 60
 - — na leczenie bydła XXI, 103
 - — przeciw jadowi żmii XXI, 103
- Magiczne słowa XXI, 16, 31, 32, 47, 48, 50, 51, 52, 66, 93, 98, 107, 124, 130

Magiczne traktaty VI, 1, 2; XXI, 90, 144, XXIV, 11
 — znaczenie formuł religijnych, traktat o ... XXI, 123
 — znaczenie imion Allāha VI, 2; XXI, 5, 19, 22, 25, 29, 32, 33, 43
 — znaczenie imion Archaniolów XXI 17, 18, 22, 32, 47, 63, 141,
 — znaczenie imion 7 Braci Śpiących (*Aṣḥāb al-Kahf*) XV, 3
 — znaczenie wersetów z Koranu XXI, 17, 18, 22, 90, 116, 138
 — zastosowanie imion Proroków XXI, 115
 — znaki XXI, 3, 20, 22, 23, 63, 66, 81 104
Malğā' al-quḍāt XIII, 2
Manār al-ānwār fī uṣūl al-fiqh VI, 32
al-Manāzil VI, 3; XXI, 57
Manḥağ aṭ-ṭullāb XXIV, 39
 Manifest rządu austriackiego przeciw Napoleonowi XXIV, 3
k. al-manṭiq X, 1
Manzūma fī ādāb al-ğimā' XXI, 76
Manzūmat al-manāğāt XX
Manzūmat asmā' Allāh al-ḥusnā XX
al-Maqāmāt IV, 3
al-Maqṣad litalḥiṣ mā fī l-murṣid fī l-waqf wa l-ibtidā' V, 4
al-Maqṣūd fī l-binā' XXIV, 70
al-Maqṣūd fī ṣ-ṣarf-, p. *al-Maqṣūd fī t-taṣrīf*
al-Maqṣūd fī t-taṣrīf XXIV, 44, 64, 74
al-Maqṣūra al-kubrā XXI, 77
k. al-Maqṣūr wa l-mamdūd naẓman, p. *al-Maqṣūra al-kubrā*
Manḥağ aṭ-ṭullāb XXIV, 39
Marāḥ al-arwāḥ XXIV, 64, 70
k. Ma'rifat al-maḍāmīr XXI, 164
Matn al-miṣbāḥ XVII, 1
 Melike, historia IX, 2
Mi'at 'āmil, p. *Kitāb al-'awāmil al-mi'a*

Miesiące, nazwy miesięcy VI, 3
k. Miṣtāḥ al-'ulūm XXII: XXIV, 43, 65
Miṣtāḥ aṣ-ṣalāḥ wa mirqāt al-falāḥ. p. *Maṣtāḥ aṣ-ṣalāt wa mirqāt an-nağāt*
Miṣtāḥ aṣ-ṣalāt wa mirqāt an-nağāt XXIV, 63
Minḥağ ad-dukkān XXIV, 26
Minḥağ aṭ-ṭalībīn XXIV, 39
Min kitāb aḥādīt as-sulafā'. p. *Kitāb al-fayla wa layla*
k. al-miṣbāḥ fī n-naḥw XVII, 1; XXIV, 25, 59
 Mistyka VI, 23
 Modlitewnik I, 6; IV, 1, 9; V, 2; VI, 54; VII, 3; XV, 2, 3; XVII, 3; XXIV, 11, 12, 17
 Modlitwa, przepisy rytualne VI, 12
 — , traktat o m. XXIV, 18, 19
 — , Zachariasza o potomstwo XXI, 62
 Modlitwy I, 5, 6; IV, 8; VI, 16; XVII, 4; XIX, 1; XXI, 59, 70, 78, 83, 86, 91, 127, 138, 147
 — , ku czci Proroka Muḥammada XXV, 1;
 — , przepis rytualno-magiczny stosowany przy niewłaściwym odprawieniu modlitw VI, 21
 Moralność, traktat o m. XXI, 22
k. al-mufradāt fī 'ilm an-nabāt XXIV, 26
al-muğrib fī ḥulā al-mağrib VI, 40
 Muḥammad, biografia VII, 5
 — , dwuwiersze ku czci M. VI, 26, 27
 — , epitety i imiona M. IV, 9
 — , kasyda ku czci M. VI, 41
 — , modlitwy ku czci M. XXI, 163; XXV, 1
 — poemat pochwalny ku czci M. VI, 17; XXI, 162
Muḥimmāt al-muṣṭfi XXIV, 47
Muḥtaṣar 'alā l-Alfiyya VII, 1; XII, 1; XXIII
 — , komentarz do... VII, 1

- al-Muḥtaṣar fī furū' al-malikiyya* VI, 33
Muḥtaṣar ġunyat al-mutamalli V, 3
Muḥtār aṣ-ṣiḥāḥ XXIV, 23; XII, 2
Multaqā al-abḥur XIII, 2
Muntaḥab al-Kalām fī tafsīr al-aḥlām XXI, 167
k. Munyat al-muṣalli wa ġunyat al-mubtadi V, 3; VI, 30; XXIV, 18
al-Muqaddima al-Kāfiya fī n-nahw XXIV, 41
al-Muqāddima fī ṣ-ṣalāt XXIV, 19
al-Muršid fī l-waḡf wa l-ibtidā' V, 4
Mu'rib al-iḡhār XXIV, 66
Mzāb, opis zabytków ibadyckich VI, 48
—, historia VI, 47, 49; IX, 2
—, historia i biografie imām'ów ibadyckich VI, 52, 43, 44, 46
—, stosunki etniczne VI, 49
—, topografia VI, 49
an-Nafaḡāt al-quḡṣtiyya, p. *al-Qaṣida as-Siniyya*
Naġāt al-farīq, p. *Risāla fī l-ġam' wa t-tafriq*
Pięcioksiąg XXIV, 1
Planety, nazwy VI, 3
Podręcznik kaligrafii pismem *nashī* XVII, 4
Podręcznik kaligrafii pismem *tulut* XXV, 2
Poemat dydaktyczny XXI, 165
Prawo XVII, 2; XXIV, 39, 69
—, traktat, p. o zasadach sprzedaży VI, 13
Prorocy, historie i legendy XXIV, 22
Qasīdat al-Burda, p. *al-Kawākib ad-duriyya fī madḡ ḡayr al-bariyya*
al-Qaṣida as-siniyya XXI, 161
al-Qaṣida aṣ-Ṣātibiyya, p. *al-Ḥirz al-amānī wa waġḡ at-tahānī*
Qāla Aqūlu XXIV, 52, 75
Qamūs al-'Ālam XII, 1
Qawā'id al-i'rāb XXIV, 49
Qilādat ad-durr al-manšūr wa diḡr al-ba't wa n-nuṣūr XXI, 156
Qisāṣ al-anbiyā', p. *k. Baḡ' (ḡalq) ad-Dunyā*
k. Qul Aḡmad fī 'ilm al-manṡiq X, 1
Rabī' al-abrār XXIV, 36
Rasā'il Ḥamza wa Siġill al-Ḥakim XXIV, 79
Rawḡ al-aḡyār XXIV, 36
Religia, traktat religijny I, 6
Retoryka XXII
Risālat fī Adāb al-baḡt XXIV, 50, 75
Risāla fī l-ġam' wa t-tafriq XXIV, 63
— *fī tafsīl mā qil fī abaway ar-rasūl* XXIV, 46
— *tariqāt-nāme-i-Ṣūfiyya* XXIV, 63
ar-Risāla al-Āṡiriyya fī l-manṡiq, p. *k. al-Isāġūġī fī l-manṡiq*
ar-Risāla al-Āṡiriyya fī l-mizān X, 1
Risālat ġarā'ib al-ḡay'a XV, 1
ar-Risāla al-ḡanaṡiyya XXIV, 57, 60
Rozprawa o dialektyce XXIV, 41
Rūḡ aṣ-ṣurūḡ XXIV, 30, 44, 74
Saḡābat al-badriyyīn XX, 1
Ṣarḡ 'alā 'aqīdat as-Sanūsī XXIV, 32
Ṣarḡ al-amṡila XXIV, 44
Ṣarḡ binā al-af'āl XXIV, 44
Ṣarḡ al-farā'id as-sirāġiyya XXIV, 40
Ṣarḡ fuṣūṣ al-hikam XXIV, 30
k. Ṣarḡ āl-ġaḡālāt VI, 51
Ṣarḡ al-manār, p. *Ṣarḡ manār al-anwār*
Ṣarḡ manār al-anwār, zbiór glos marginalnych VI, 32
Ṣarḡ al-maqṣūd XXIV, 44, p. *Rūḡ aṣ-Ṣurūḡ*
Ṣarḡ muḡḡat al-i'rāb XXIV, 44
Ṣarḡ munyat al-muṣalli V, 3

aš-Šarḥ al-muṭawwal XXII

Šarḥ ar-risāla al-ḥusayniyya fī ādāb al-baḥt XXIV, 50

Šarḥ as-sanūsiyya al-musammā bi 'umm al-barāhīn fī 'ilm at-tawḥīd XXIV, 31

k. *Šarḥ aš-šātibīyya* V, 5

k. *Šarḥ sirat al-maḍhab wa l-a'imma wa 'ulamā' ihim* VI, 45

k. *Šarḥ as-sira wa aḥbār al-a'imma* VI, 43, 44, 46, 52

aš-Šarīf fī šarḥ al-miftāḥ XXIV, 43

Sedrata, historia VI, 47

Sedrata i Mzāb, historia IX, 2

Sennik I, 6; XXI, 167

k. *aš-šihāḥ fī l-luḡa* XXIV, 23

k. *as-sira wa aḥbār al-a'imma* VI, 43, 44, 52, 55

Sirāḡ al-qāri al-muḥtadi' wa taḍkīr al-muqri' al-muntahī, p. k. *Šarḥ aš-Šātibīyya*

Sīrat 'Antar Ibn Šaddād XXIV, 37

k. *Sīrat al-maḍhab wa l-a'imma wa 'ulamā' ihim* VI, 45, 46

k. *as-siyar* IX, 4; VI, 50, 53, 55

Siyar al-mašā' ih VI, 55

Skladnia arabska XVII, 1; XXIV, 25

Slowniczek arabsko-włoski III, 28, 42

— włosko-arabski III, 17

Słownik XXIV, 23

— arabsko-perski XXIV, 68

— persko-turecki XXIV, 69

Sūfī pochowani w Bagdadzie, lista XXI, 161

Šuhūr al-'Aḡam VI, 3; XXI, 57

Šurraṭ al-fatāwī XXIV, 46

k. *aṭ-Ṭabaqāt* VI, 42; IX, 4

k. *Ṭabaqāt al-mašā' ih* VI, 42

Tabṣīrat al-ḥukkām fī uṣūl al-aqḍiya wa manāhiḡ al-ḥukkām VI, 38

Tafsīr ar-ru'yā XXI, 167

Tāḡ al-luḡa wa siḥaḥ al-'arabiyya, p. k. *aš-šihāḥ fī l-luḡa*

Taḡyīr at-tanqīḥ XXIV, 45

Tahmīs sufickiej kasydy al-Ġilānī'ego XXI, 152

Tarḡīḥ al-bayyināt, p. *Malḡa al-quḍāt*

Talḥiṣ al-miftāḥ XXII; XXIV, 65

Ta'lim al-muta'allim li ta'allum ṭarīq al-'ilm VI, 7

k. *Ta'lim al-muta'allim li ṭarīq at-ta'llum* VI, 7

Ta'liqat gama'tulā fī hawāmiš šarḥ al-manār li Ibn Firište VI, 32

Ta'liq al-fawāḍil 'alā i 'rāb al-'awāmil XXIV, 61, 62

Talizman, p. amulet

Tanbih al-ḡāfilīn XXIV, 20

Tanqīḥ al-uṣūl XXIV, 38, 45

Taqrīr al-gawānīn al-mutadāwila min 'ilm al-munāzara XXIV, 58

Ta'riḥ al-ḥamīs fī aḥwāl anfas an-naḥīs VII, 5

k. *Taṣrif az-Zaḡānī (al-'Izzī)* XXIV, 64, 70

at-Taḥbīt fī 'ilm at-tabyīt, komentarz do... XXIV, 33

Tawḥīd ahl al-'irfān wa ma'rifat Allāh wa rasūlihi wa l-burhān XXIV, 31

at-Tawḍīḥ fī ḥall ḡawāmiḍ at-tanqīḥ XXIV 38

at-Tawḍīḥ šarḥ at-tanqīḥ XXIV, 45

at-Tawrāt, p. Pięcioksiąg

Teologia V, 3; VI, 4, 6, 9, 10, 12, 14, 15, 19, 25; XXI, 59, 122, 131

Tradycja VI, 11; XVII, 2

k. *'Umdat al-fatāwī* XIII, 2

Unm al-barāhīn XXIV, 31, 32

Urgūza fī tarḥīl aš-Sams VI, 3

Uṣūl al-ḥikam fi nizām al-‘Alam XXIV, 56
‘Utmān, kalif, poemat pochwalny ku
czci k. ‘U. VI, 21

Wargla, historia VI, 47
k. *al-Wāṣiyya* XXIV, 34

Zbiór lekcji i ewangelii na wszystkie nie-

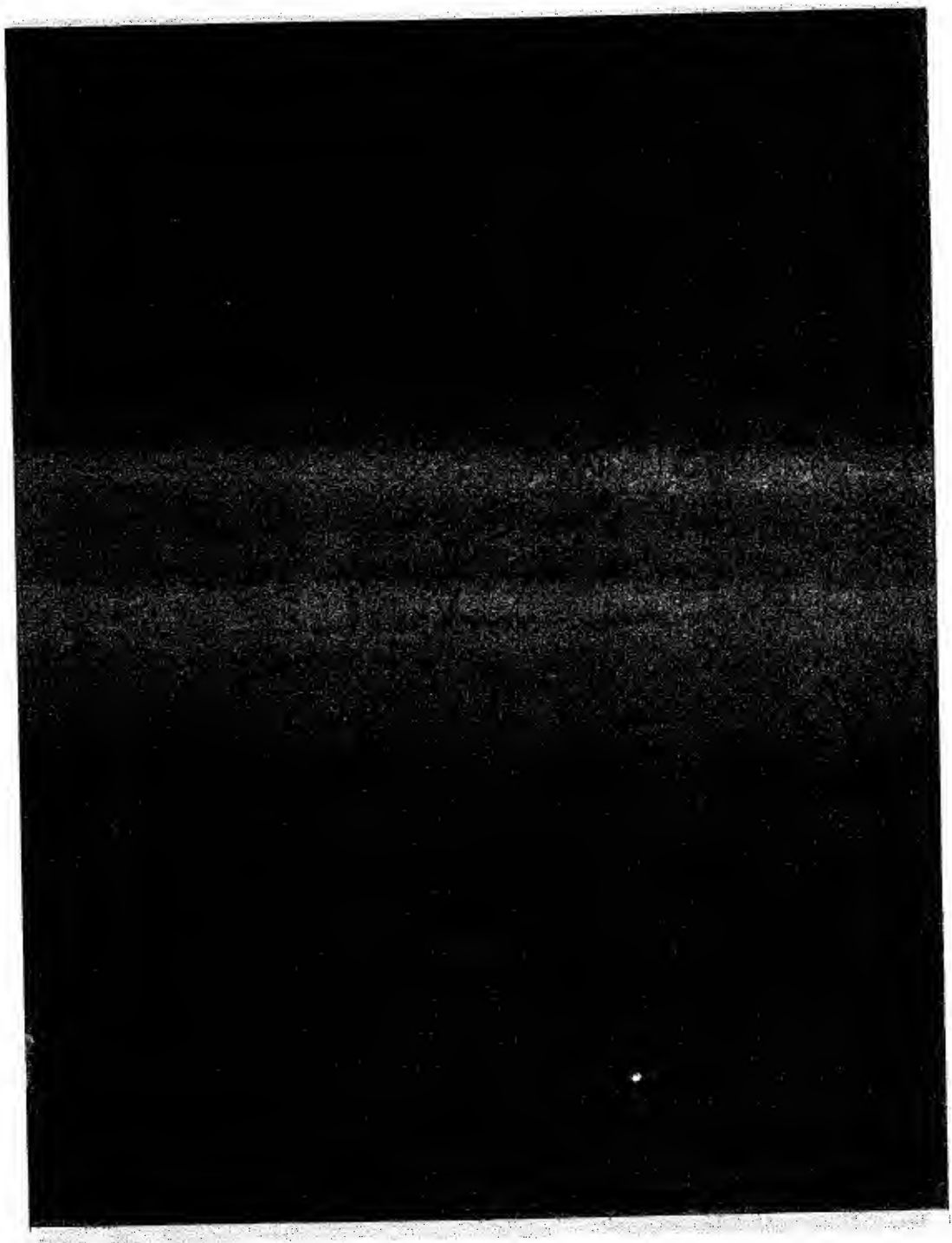
dziele i święta wg obrządku rzymsko-
katolickiego VIII

Zodiak, nazwy znaków VI, 3

Zubdat al-i’rāb XXIV, 66

Zuhayra al-Muzānī’ego zbiór kasyd
XXI, 148

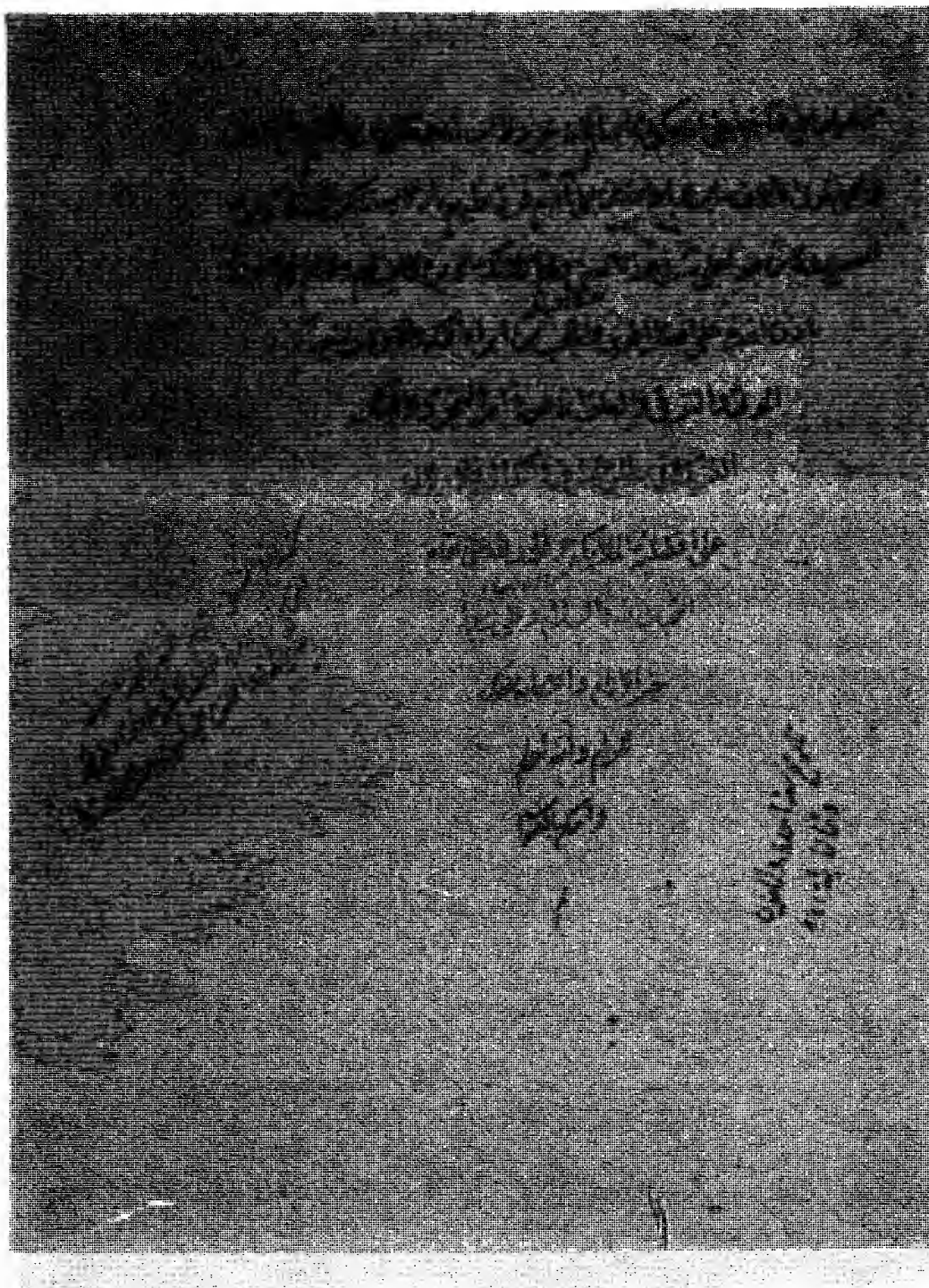
Zwierzęta, traktat o etymologii nazw z.
XIII, 1

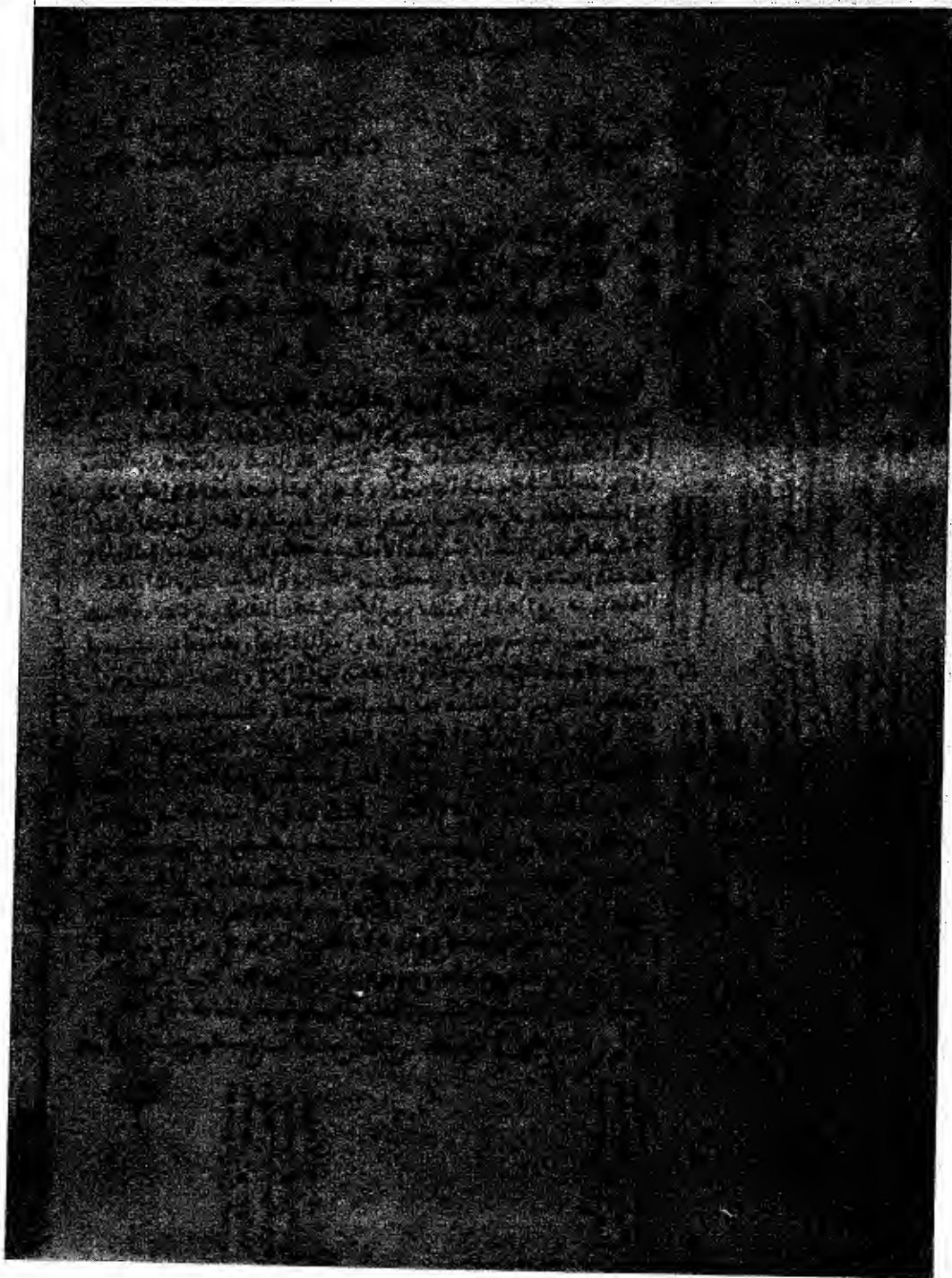
Magrebiński Koran. Biblioteka PAN w Gdańsku, 2342 (k. 11 r°)

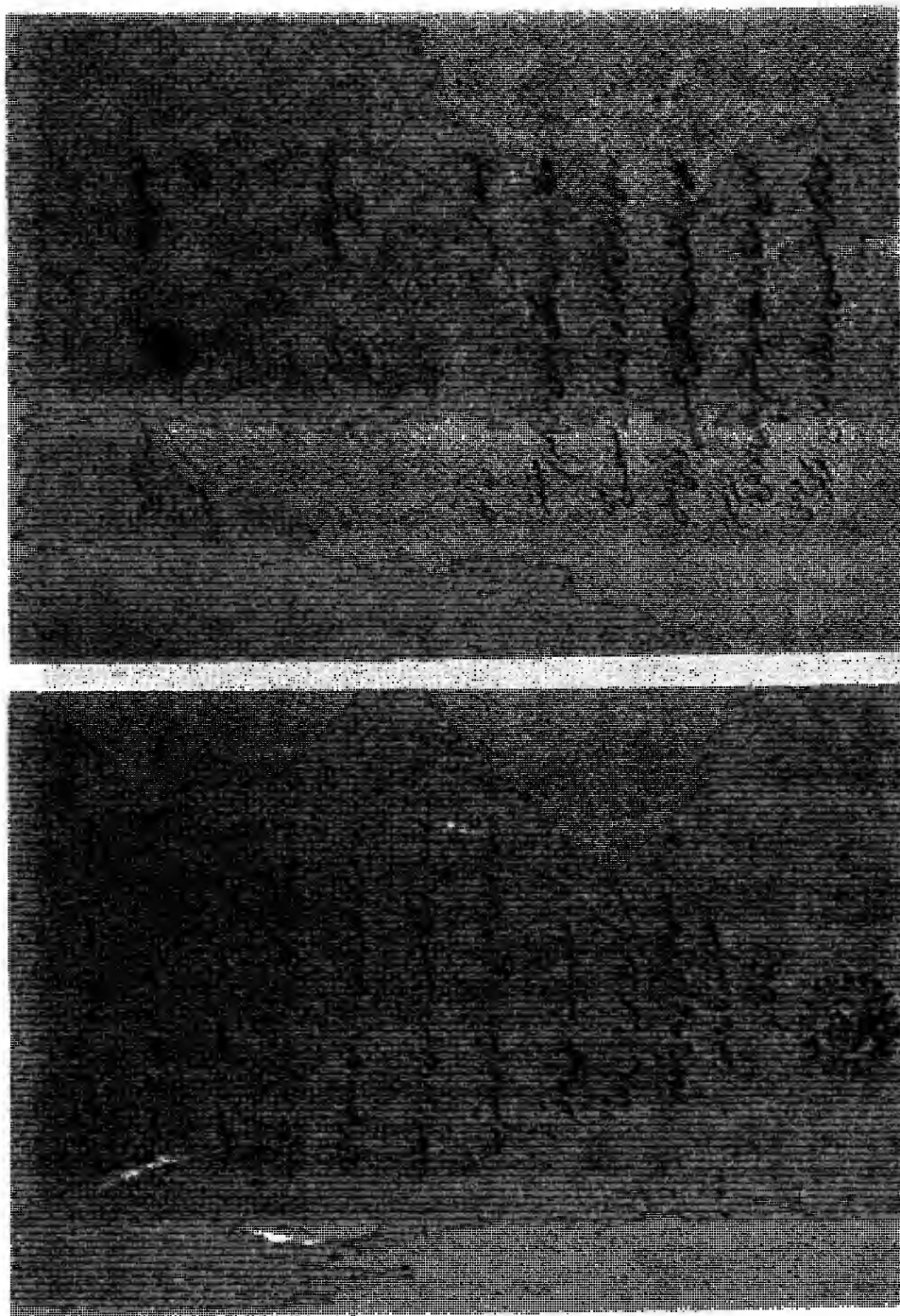
Anonimowy komentarz do *al-'Agā'id* an-Nasafi'ego. Biblioteka Jagiellońska, 3776 (k. 1 v°)

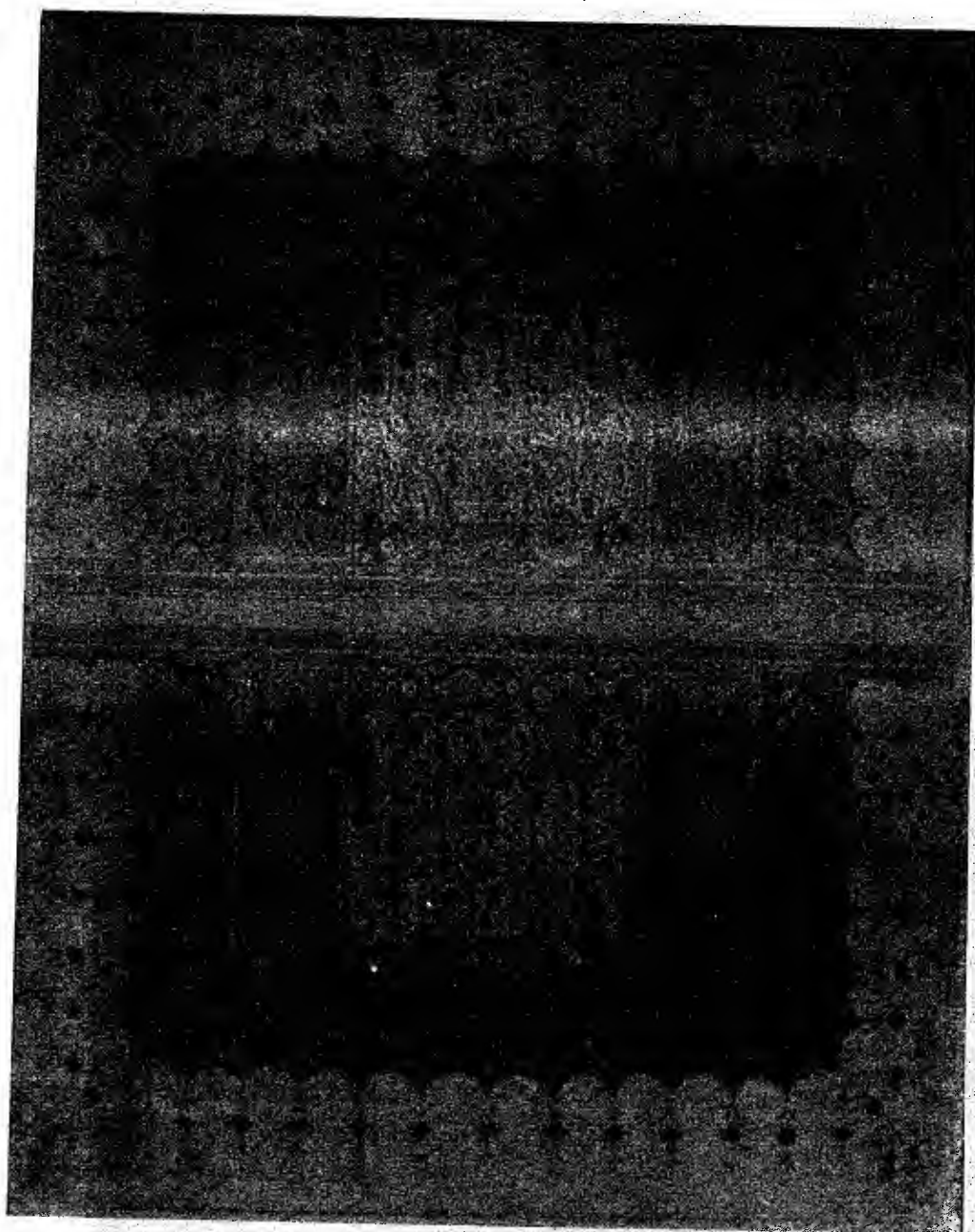
Anonimowy komentarz do *al-'Agā'id* an-Nasafī'ego. Biblioteka Jagiellońska, 3776 (kolofon, k. 62 r°)

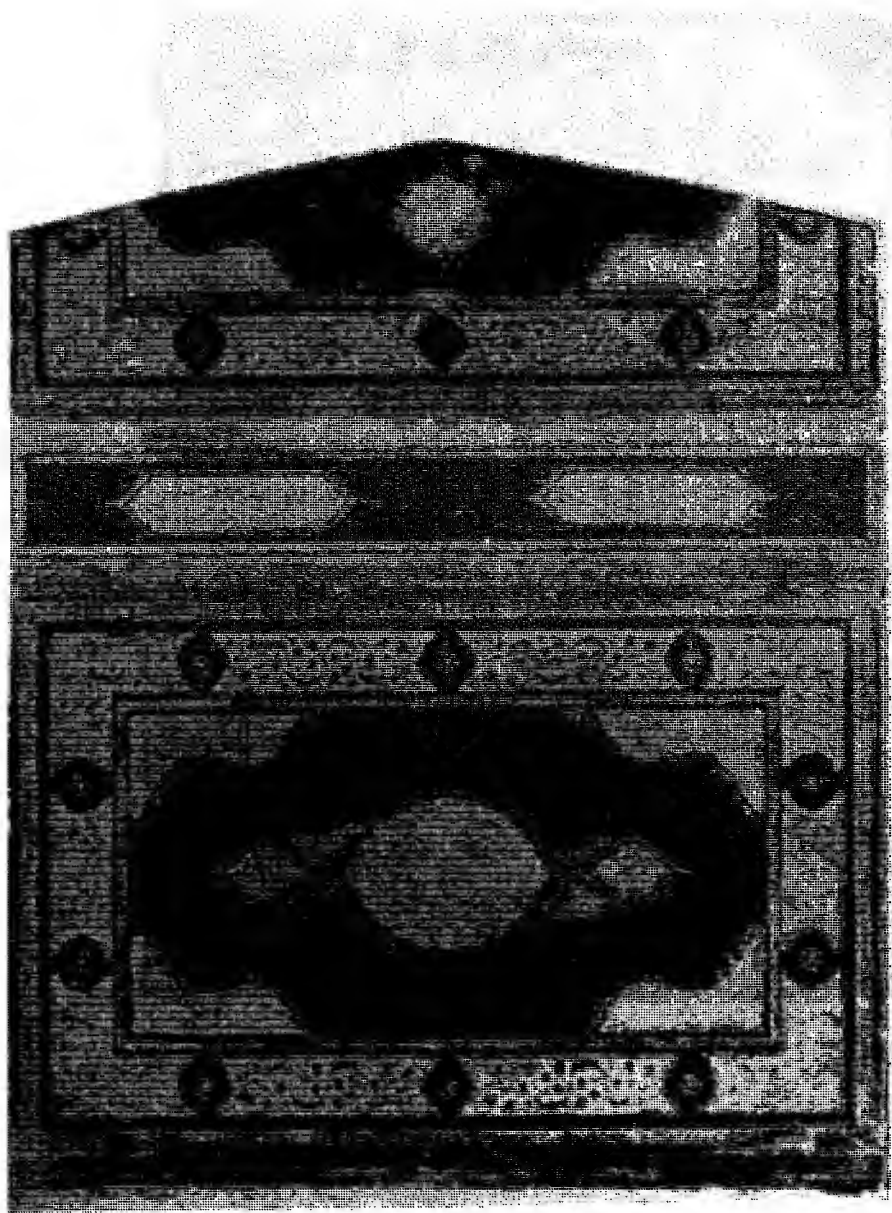
al-Muṭarrizī, Komentarz do *Muḥtaṣar ʿala l-Alfiyya*. Muzeum Narodowe (oddział im. Czartoryskich) w Krakowie, 2323 (k. 1 v°)

Muhammad al-Ah. *Taḥṣīl al-ḥikmah fī ḥikmah al-ḥayāt*. Biblioteka Narodowa w Warszawie. Bz 172 (Po
lewej: k. 48 r'; po prawej: kolofon. k. 110 r')

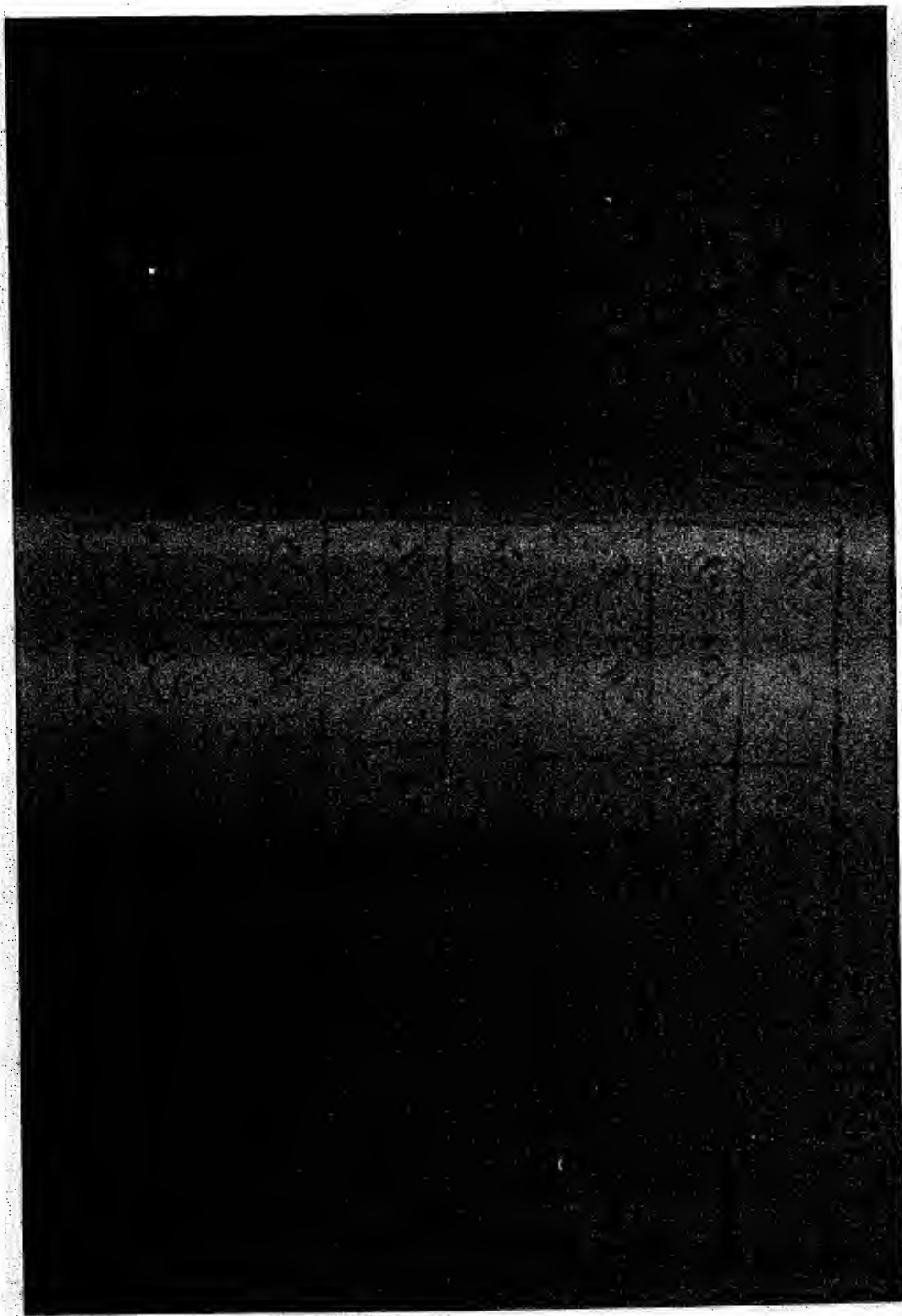

Koran. Biblioteka Narodowa w Warszawie, 5067 (k. 3 v°. 4 r°)

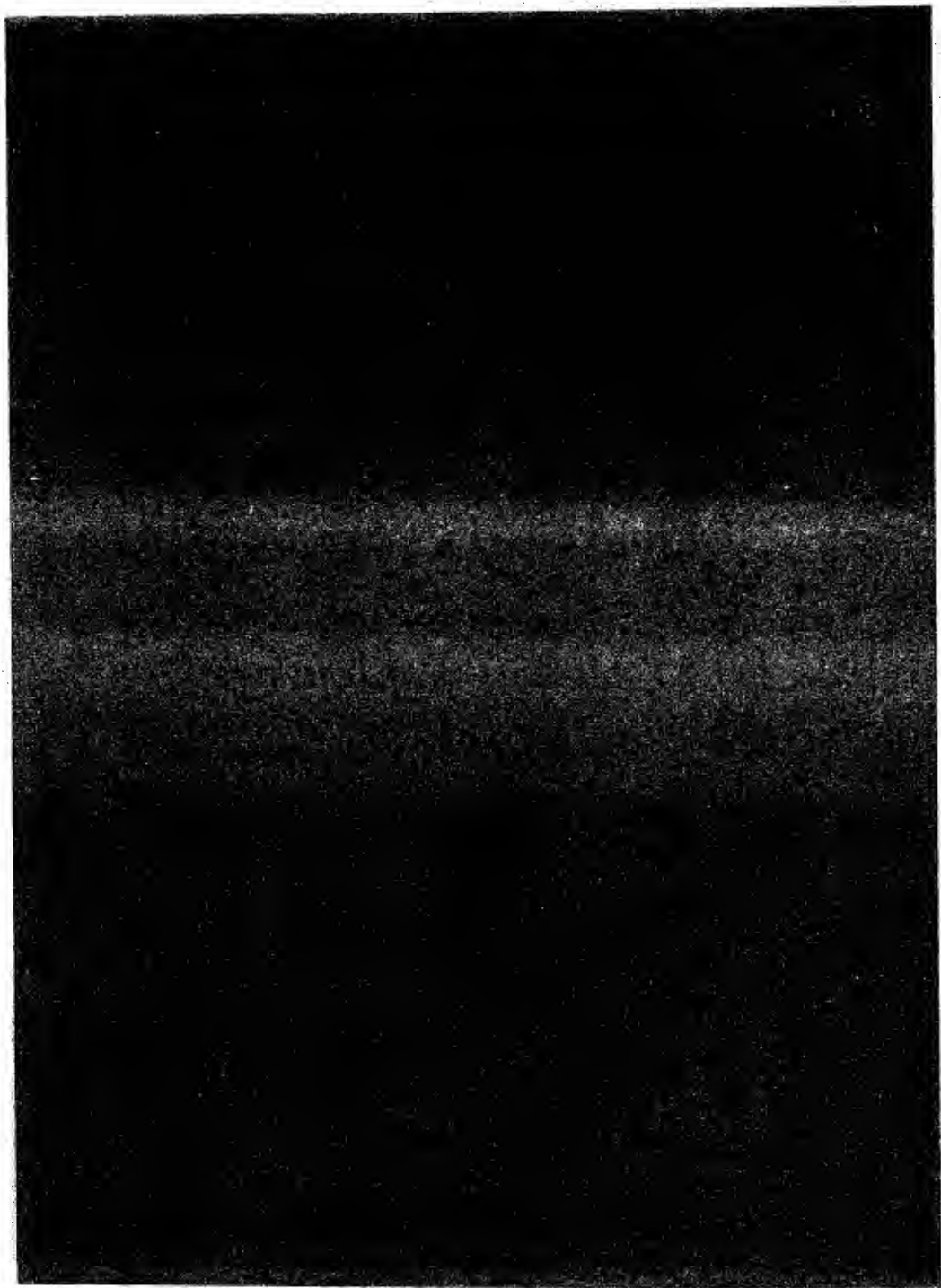
Fragment oprawy Koranu. Biblioteka Narodowa w Warszawie. 5067

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 رَحْمَةُ اللَّهِ وَكَرَمُ اللَّهِ
 رَحْمَةُ اللَّهِ وَكَرَمُ اللَّهِ
 رَحْمَةُ اللَّهِ وَكَرَمُ اللَّهِ
 رَحْمَةُ اللَّهِ وَكَرَمُ اللَّهِ
 رَحْمَةُ اللَّهِ وَكَرَمُ اللَّهِ
 رَحْمَةُ اللَّهِ وَكَرَمُ اللَّهِ
 رَحْمَةُ اللَّهِ وَكَرَمُ اللَّهِ

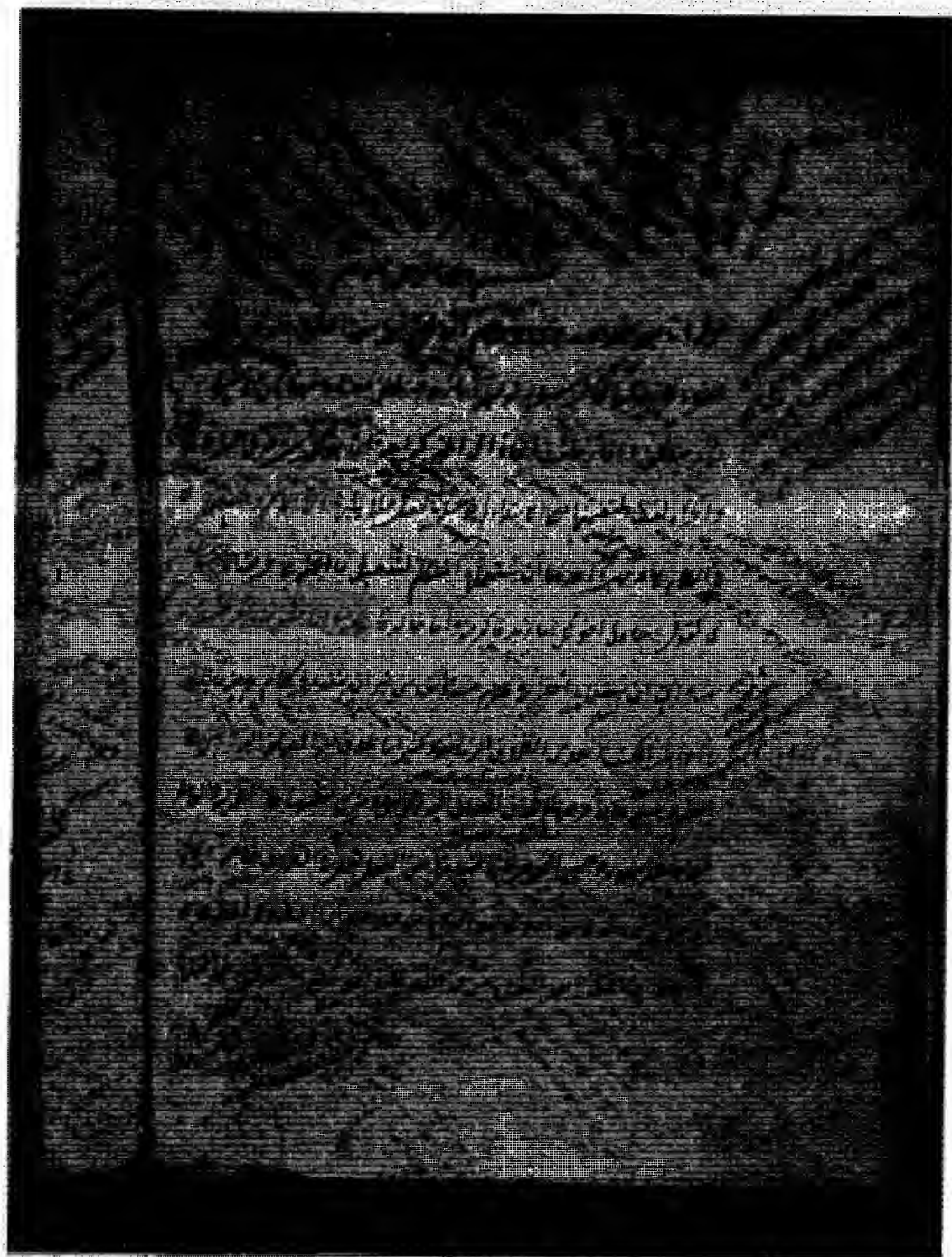

Przepis magiczny. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, 15

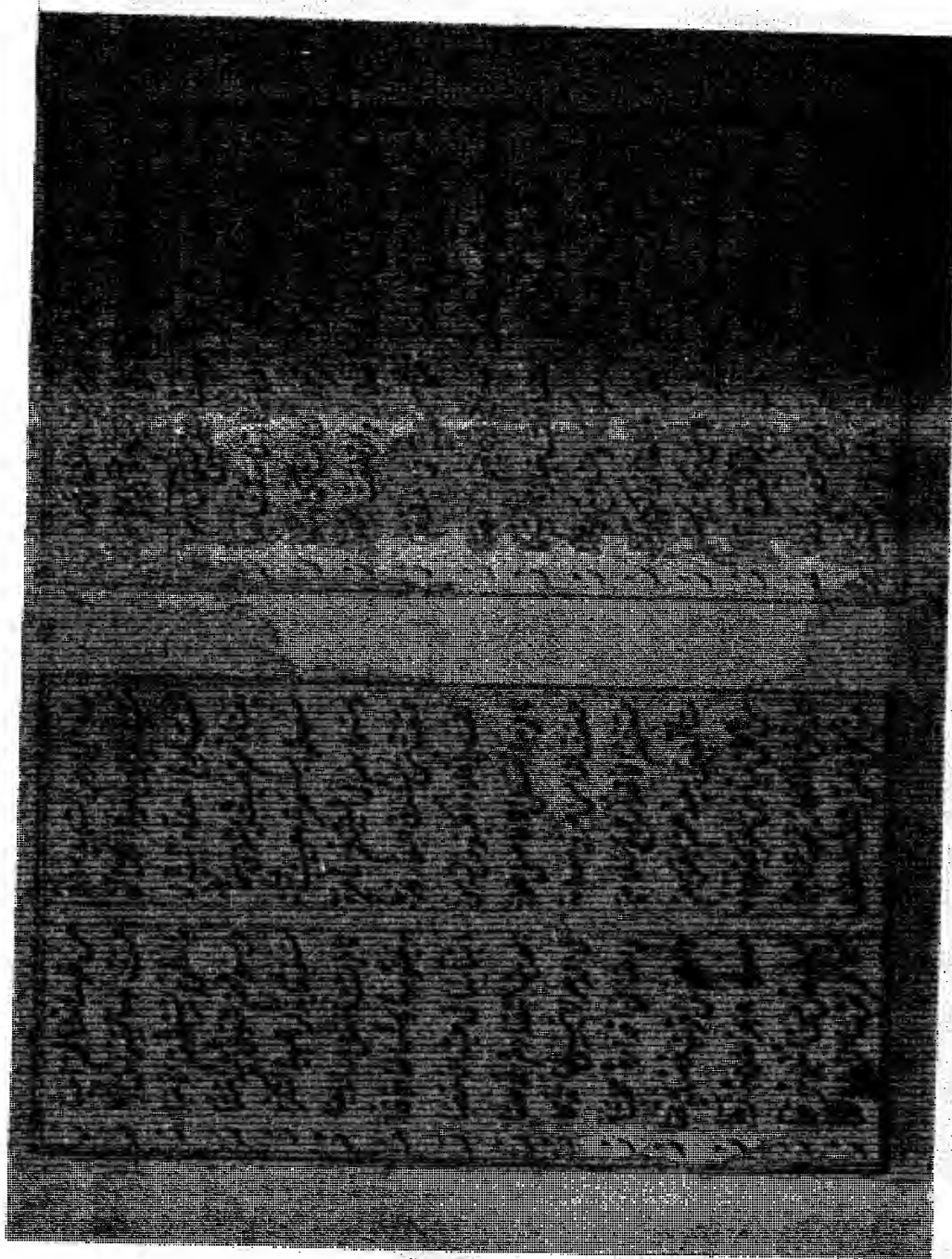
في هذه الصورة يحكي كتاب التوراة وتفسيره
والطير الاخير وعنه هو السحاب الذي في طلة السموات
في الارض خلق ذلك السموات والارض وكانت الارض
غير محسوسة من غير شيء وغير مكتبة وكانت الظلمة على مرزاة
ومع انه زوف على وجه الماء وكان انه يكون التوراة هناك
وراء السحاب وسمي ذلك من الظلمة فصلا وكان سحاب
هو واحد الضيق الثاني في صورة من الماء والارض
وقال ليكن جلد سموات من الماء وكان هكذا وجعل
جلده وفصل الله بين المياه التي تحت الجلد وبين المياه التي فوقه
ومكان كذا في حقي في المدرسة وراى في ذلك حسابا وكان
وصلاح وكان في السحاب انما في السحاب في حقي حسابا
وكان في السحاب في السحاب في السحاب في السحاب
كذلك واجتمع في السحاب في السحاب في السحاب
وحق في الارض في السحاب في السحاب في السحاب
قال في السحاب في السحاب في السحاب في السحاب
وغير هذا في السحاب في السحاب في السحاب في السحاب

• Pięcioksiąg. Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego. Ms. or. I 5 (kolofon. k. 284 r°)

al-Isfarā'inī, *Daw' al-miṣbāḥ*. Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego. Ms. or. I 31 (k. 1 v°)

‘Abd Allah Fikri Páša, Kasyda na cześć Oskara II, króla szwedzkiego. Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego

Zbiór aforyzmów i podręcznik kaligrafii. Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu. I 1212

